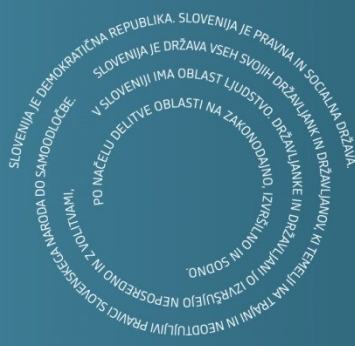

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA 11. IZREDNA SEJA

(26. marec 2015)

MANDAT

VII

IZREDNA
SEJA

11

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 11. izredna seja (26. marec 2015)

ISSN 2385-9490

Pripravi: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2016

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 11. IZREDNE SEJE

1. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O UKREPIH NA PODROČJU PRIPRAVNISTVA (ZUPPrip), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 301-VII

2. točka dnevnega reda: PREDLOG SKLEPA O NEDOPUSTNOSTI RAZPISA ZAKONODAJNEGA REFERENDUMA O ZAKONU O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH ((ZZZDR-D), EPA 257-VII), EPA 412-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	7
JOŽE TANKO	7
JOŽE TANKO	8
JOŽE TANKO	9
JOŽE TANKO	9
JOŽE TANKO	10
JOŽE TANKO	11
1. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O UKREPIH NA PODROČJU PRIPRAVNIŠTVA (ZUPrip), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 301-VII	11
IVA DIMIC	11
MIRJAM BON KLANJŠČEK	12
MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK	12
ERIKA DEKLEVA	12
ANDREJ ČUŠ	13
MAG. JANA JENKO	14
MARIJA BAČIČ	14
MIHA KORDIŠ	15
JOŽE TANKO	16
2. točka dnevnega reda: PREDLOG SKLEPA O NEDOPUSTNOSTI RAZPISA ZAKONODAJNEGA REFERENDUMA O ZAKONU O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH (ZZZDR-D), EPA 257-VII), EPA 412-VII	16
JOŽE TANKO	16
JOŽE TANKO	17
JOŽE TANKO	17
JOŽEF HORVAT	18
JOŽE TANKO	18
JOŽEF HORVAT	18
JOŽE TANKO	19
JERNEJ VRTOVEC	19
JOŽE TANKO	19
LJUDMILA NOVAK	20
MAG. ANŽE LOGAR	20
MATJAŽ HAN	20
DR. MATEJ T. VATOVEC	21
JOŽE TANKO	23
JOŽEF HORVAT	23
JOŽEF HORVAT	23
JOŽEF HORVAT	23
MAG. ANŽE LOGAR	24
UROŠ PRIKL	24
MARTINA VUK	25
PETER VILFAN	25
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	27
JELKA GODEC	27
MAG. JANA JENKO	28
MATJAŽ NEMEC	29
VIOLETA TOMIČ	30
IVA DIMIC	31
DR. MATEJ T. VATOVEC	32
JOŽEF HORVAT	34

DR. MATEJ T. VATOVEC	34
MARINKA LEVIČAR.....	34
MARIJA BAČIČ	35
MATJAŽ HAN	35
LJUDMILA NOVAK	36
MIHA KORDIŠ	36
LJUDMILA NOVAK	37
MIRJAM BON KLANJŠČEK	37
MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK.....	37
SIMON ZAJC	38
MARIJAN POJBIC	38
IVAN HRŠAK	40
ANDREJA KATIČ	41
MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK	41
LUKA MESEC.....	42
JOŽEF HORVAT	43
SUZANA LEP ŠIMENKO.....	44
MARJANA KOTNIK POROPAT	45
KAMAL IZIDOR SHAKER	46
MAG. ALENKA BRATUŠEK	47
DR. DRAGAN MATIČ	47
MAG. BRANKO GRIMS	49
DR. DRAGAN MATIČ	51
TOMAŽ GANTAR	51
MATJAŽ NEMEC	52
DR. JASNA MURGEL	53
ANDREJ ČUŠ	54
MIHA KORDIŠ	55
MIHA KORDIŠ	57
MIHA KORDIŠ	57
DR. VINKO GORENAK	57
ANDREJ ČUŠ	57
JOŽEF HORVAT	57
MIHA KORDIŠ	57
JOŽE TANKO	57
BOJAN PODKRAJŠEK.....	58
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	58
DR. FRANC TRČEK	59
MAG. JANA JENKO	59
JOŽE TANKO	59
MARTINA VUK	60
JOŽE TANKO	60
MARTINA VUK	60
JOŽE TANKO	60
JOŽE TANKO	61
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	61
JOŽE TANKO	62
JOŽE TANKO	62
MARTINA VUK	63
JOŽE TANKO	63
JOŽEF HORVAT	64
ANJA BAH ŽIBERT	64
KAMAL IZIDOR SHAKER	65
DR. MATEJ T. VATOVEC	66
ANJA BAH ŽIBERT	67
ANJA BAH ŽIBERT	67
DR. MATEJ T. VATOVEC	67
JOŽE TANKO	67

PRIMOŽ HAINZ.....	68
ERIKA DEKLEVA	68
BOJAN PODKRAJŠEK.....	68
MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK.....	69
JOŽE TANKO	69
ANDREJA POTOČNIK.....	69
VIOLETA TOMIČ	70
JOŽE TANKO	70
JELKA GODEC.....	70
JOŽE TANKO	73
MARTINA VUK	73
MARTINA VUK	73
MARTINA VUK	73
MARTINA VUK	74
JELKA GODEC.....	75
JOŽE TANKO	75
JOŽE TANKO	76
MATJAŽ HAN	76
MAG. ANŽE LOGAR	76
MATJAŽ HAN	77
ANJA BAH ŽIBERT	77
DR. MATEJ T. VATOVEC	77
ANJA BAH ŽIBERT	78
MAG. BRANKO GRIMS	79
MAG. MATEJ TONIN.....	79
DR. MATEJ T. VATOVEC	79
MATJAŽ NEMEC	80
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	80
IVA DIMIČ	80
PRIMOŽ HAINZ.....	80
JOŽEF HORVAT	81
JERNEJ VRTOVEC	81
DR. FRANC TRČEK	81

Državni zbor VII. mandat

11. izredna seja
26. marec 2015

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Andreja Katič.....podpredsednica Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 26. marca 2015 ob 9. uri.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci,
gospe in gospodje!

Začenjam 11. izredno sejo Državnega zbora, ki sem jo sklical na podlagi prvega odstavka 58. člena in drugega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednji poslanke in poslanci: gospa Ljudmila Novak do 10.30 in od 19. ure dalje, dr. Simona Kustec Lipicer do 11. ure, gospa Janja Sluga, mag. Tanja Cink, gospod Žan Mahnič, gospod Roberto Battelli, gospod Janez Janša, gospod Ivan Škodnik do 11. ure in gospa Eva Irgl. Na sejo sem vabil predstavnike Vlade. Vse prisotne lepo pozdravljam!

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 11. izredne seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda ste prejeli v torek, 24. marca 2015, s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bomo odločali v skladu s prvim odstavkom 64. člena Poslovnika Državnega zbora.

Preden preidemo na določitev dnevnega reda seje, vas obveščam, da je skupina poslank in poslancev, s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom, 25. marca 2015 vložila predlog za umik 2. točke dnevnega reda, ki je bila na dnevni red seje uvrščena na podlagi prvega odstavka 58. člena Poslovnika Državnega zbora, in sicer zahteve skupine 23 poslank in poslancev, s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem.

Predlog za umik in moj odgovor nanj sta objavljena na e-klopi. Peti odstavek 64. člena Poslovnika Državnega zbora izrecno določa, da umik ni mogoč za zadeve, ki so bile na dnevni red seje uvrščene na podlagi prvega odstavka 58. člena Poslovnika, zato Državni zbor o predlogu za umik 2. točke z dnevnega reda te seje ne bo odločal.

Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Preden glasujemo o dnevnem redu te izredne seje Državnega zbora, bi bilo dobro, da se razčistijo tudi vse procesne predpostavke, ki

omogočajo uvrstitev točk na dnevni red seje Državnega zbora. Jaz sem vas o neobstoju možnosti za uvrstitev 2. točke dnevnega reda na sejo Državnega zbora obvestil že na kolegiju pred dvema dnevy. Kljub temu ste vztrajali, da se ta točka uvrsti na dnevni red. Glede na to, da se je v tem obdobju spremenila Ustava v 90. členu, ki ureja referendumsko ureditev, in je bil ta člen umeščen z ustavnim zakonom, ki ga je treba upoštevati neposredno – s tem ustavnim zakonom se je v drugem odstavku povzelo 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi. In v tem drugem razdelku ustavnega zakona je določeno, da se do uskladitve Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi smiselno uporablja tako, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referenduma in Državnim zborom, ki zavrne razpis referenduma o zakonu.

Torej, s to neposredno določbo ni možno poseči v postopek zbiranja podpisov, ki ste ga odredili – to bi lahko najbrž tudi sami naredili, ne rabite sklepa Državnega zbora –, zato ker Državni zbor še ni odločal o razpisu referenduma, torej ni zavrnil odloka o razpisu referenduma. In glede na to, da niti prejšnja vlada – ta določba ustavnega zakona velja od 31. maja 2013 –, vlada Alenke Bratušek, in v 7 mesecih niti vlada Mira Cerarja nista pripravili ničesar za spremembo Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, je treba to določbo iz ustavnega zakona razumeti in uporabljati neposredno. Neposredno. In to, kar počnete, je pravzaprav kršitev ustavne določbe in ustavnega zakona, s katerim je bila spremenjena referendumska odločitev. Kar zadeva ostale stvari, gospod predsednik, pa je treba tudi upoštevati, da imamo več odločitev v Državnem zboru, tudi nekdanjih predsednikov Državnega zbora, recimo tudi gospoda Gantarja, ki je zavrnil zahtevo, ki je izpolnjevala vse formalne pogoje, se pravi zadostno število podpisov za sklic izredne seje, z dikcijo, da mora biti tudi ustavnopravno dopustno. V tem primeru, ko drugi razdelek določa drugače, zadeva ustavno ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: S tem ponavljate tisto zahtevo, ki ste jo pravzaprav že postavili z zahtevo za umik točke z dnevnega reda, na katero ste dobili zelo jasen odgovor, in to obširen odgovor. Bom povzel tiste bistvene stvari v tem odgovoru. Najprej, obstaja dejstvo, da je skupina poslancev vložila predlog sklepa, sam pa sem na podlagi 41. člena Poslovnika Državnega zbora ta sklep dodelil v obravnavo matičnemu delovnemu telesu ter na podlagi 27. člena Poslovnika Državnega zbora tudi Zakonodajno-pravni službi, ki je dala mnenje o skladnosti predloga sklepa z ustavo in pravnim sistemom ter ugotovila, da je skladen z določbami ustave in ustavnega zakona. Sam nimam pristojnosti, da bi to storil oziroma da bi samovoljno presojal, ali je v nasprotju z ustavo in da zaradi tega ne izpolnjuje pogojev za obravnavo na seji Državnega zbora. O tem lahko odloči samo Državni zbor in o tem bo na današnji seji, če bo sklep sprejet ali pa nesprejet, odločil Državni zbor.

Mnenje ZPS mi je lahko v tem primeru zgolj v oporo. ZPS je predlog sklepa proučil z vidika skladnosti z ustavo in pravnim sistemom ter ugotovil, da ima predlog sklepa pravno podlago v določbi četrte alineje drugega odstavka 90. člena Ustave v povezavi z drugim odstavkom drugega razdelka Ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, v skladu s katerim Državni zbor zavrne razpis referendum o zakonu, če meni, da se z zakonom odpravljajo protiustavnosti na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali druga protiustavnost. Glede zakonskega roka za sprejetje sklepa pa velja naslednje. Predlog sklepa se nanaša na pobudo volivcev za vložitev zahteve za razpis zakonodajnega referendum o Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, varianta D, ki ga je Državni zbor sprejel na seji dne 3. 3. 2015. Glede te pobude sem po ugotovitvi, da je bila vložena v skladu z zakonom, določil koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi za razpis referendum, in sicer tako, da je prvi dan roka ponedeljek, 23. 3. 2015, zadnji, 35. dan, pa nedelja, 26. 4. 2015.

Ob smiselni uporabi določbe prvega in drugega odstavka 21. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, ki jo do uskladitve Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi s spremembami ustave določa drugi odstavek drugega razdelka Ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, lahko Državni zbor sprejme sklep o zavrnitvi razpisa referendum že v času zbiranja podpisov v podporo referendumske zahteve, najkasneje pa v sedmih dneh po vložitvi zahteve za razpis referendum. Predlog sklepa je torej po mnenju ZPS v navedenih pogledih skladen z zgoraj citiranimi določbami ustave in ustavnega zakona. Če hočete še dodatno utemeljitev. Že prvi stavek drugega odstavka drugega razdelka ustavnega zakona do

uskladitve Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi z ustavo z ustavno spremembo določa, da se določbe materialnega dela ustavne spremembe, to je 1. člena ustavnega zakona, uporabijo neposredno ob smiselni uporabi Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi. Drugi stavek pa prav tako oziroma še dodatno določa, da se v prehodnem obdobju 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi smiselno uporablja tako, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referendum in Državnim zborom, ki zavrne razpis referendum. Tisti, ki bo na koncu odločil v tem sporu, je Ustavno sodišče. In na podlagi vsega tega mislim, da so te predpostavke, ki so potrebne za to, da je ta točka na dnevnem redu in da se o tem danes odloča, izpolnjene. Drugo, opozarjam, drugo postopkovno, na drugo temo. Gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Tudi hvala za vaša opozorila, vendar niso potrebna. Mislim, da je treba ob tako pomembni temi, ki jo na silo uvrščate na dnevni red po vseh minimalnih standardih, tudi kar zadeva sklice izredne seje, te dileme razčistiti. Točno v drugem razdelku piše, da je treba 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi uporabiti smiselno, ne nesmiselno. Smiselno. In drugi stavek tega drugega razdelka to smiselnost določa še bolj precizno, ko pravi, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem in Državnim zborom takrat, ko se zavrne razpis referendum. Za to, da se zavrne razpis referendum, pa morajo biti izpolnjeni nekateri pogoji. Najprej, gospod predsednik, mora biti v predpisanem roku zbranih najmanj 40 tisoč podpisov, in ti podpisi morajo biti najkasneje v naslednjih sedmih dneh vloženi v Državni zbor. Na osnovi tega Državni zbor pripravi odlok o razpisu referendum, o katerem glasuje Državni zbor. V primeru, da Državni zbor referendum ne izglasuje, sledi ustavni spor. Tako piše v drugem stavku drugega odstavka ustavnega zakona.

To, kar vi interpretirate, je veljalo nekoč. Do zdaj, ko smo to sprejeli, velja tako. In sem že prej opozoril, da ne prejšnja vlada ne sedanja vlada, ki jo vodi ustavni pravnik Miro Cerar, nista popravili Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi skladno s spremembo 90. člena Ustave. Tega nima niti v normativnem programu dela Vlade, kar je še hujše, Niti v programu nima tega. In s temi interpretacijami, ko se sklicujete na neke predpotopne odločbe, ki se nanašajo na drugačno referendumsko ureditev, posegate in anulirate to, kar je zapisano v ustavnem zakonu. Določba ustavnega zakona glede zavrnitve referendum, gospod predsednik, se uporablja neposredno, je ni možno nesmiselno interpretirati, je ni možno razširiti, ker je zelo decidirana in zelo natančno pravi, kdaj je to možno. Mi moramo najprej priti do odloka o razpisu referendum, da boste lahko to zadevo

zavrnili. Ne moremo tega drugače narediti. Edini dokument, ki ga lahko zavrnemo, je odlok iz 108. člena Poslovnika Državnega zbora. Tudi sklicevanje na 64. člen je nesmiselno, ker je tam v enem delu tudi določba, ki pravi, da ni možno zavrniti seje, če jo skliče opozicija. V tem primeru sta dve tretjini sklicateljev, podpisnikov zahteve iz koalicije ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Nad Poslovnikom Državnega zbora je Ustava, in vam bom citiral relevanten del Ustave. Zasedanje Državnega zbora, in na to sem vezan, torej 85. člen, drugi odstavek. Redne in izredne seje sklicuje predsednik Državnega zbora; izredno sejo mora sklicati, če to zahteva najmanj četrtina poslancev Državnega zbora ali predsednik republike. Seveda morajo biti izpolnjeni tudi ostali poslovniški pogoji za to, da se to lahko naredi. V tem primeru je tako in v tem primeru je seja sklicana. Nimam tukaj kaj parlamentirati, ali sklicati sejo ali ne, preprosto jo moram sklicati. Na koncu pa, kakršnakoli bo že odločitev, še vedno obstaja pravno varstvo. Tisti, ki bo razsojal o tem, ali je bila ustava ustrezno uporabljena ali ne, je Ustavno sodišče. O uporabi ustave ne razsoja Državni zbor. Državni zbor jo lahko zgolj uporablja. O tem, ali je njegova uporaba primerna ali neprimerna, odloča Ustavno sodišče. Glede na to, kar je bilo do sedaj že povedano, ne vidim postopkovnega predloga, ki ga dajete. Ugotavljam, da so pogoji za sklic seje izpolnjeni, zato bomo nadaljevali z glasovanjem o dnevnem redu. Prosim vas pa, da me ne opozarjate na isto zadevo, ki je že bila narejena, ker bom to smatral za zlorabo postopkovnega.

Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Glejte, gospod predsednik, jaz lahko zadeve argumentiram, ki se morda v enem delu ponovijo, v drugem se pa nadgradijo. Mislim, da so te vaše preventivne grožnje, kako naj kaj uporabim, nepotrebne. Opozoril sem vas, da točka ne bi smela biti uvrščena na dnevni red zato, ker ne izpolnjuje pogojev. Vaš predhodnik, eden izmed predhodnikov, prav tako profesor na FDV, dr. Pavel Gantar, nam je najmanj trikrat v mandatu, ko je bil predsednik Državnega zbora, zavril ob isti poslovniški in ustavni ureditvi v tem delu zahtevo za sklic seje Državnega zbora, ki je bila podprta s 23 podpisi. Šlo je za, recimo, predlog v zvezi z obravnavo Parka Stožice, podeljevanja kreditov in klientelizma, pa tudi, recimo, bančni del v zvezi z Ultro. Tam se je skliceval na določbo, da ni dovolj, da je predpisano število podpisov 23, ampak mora biti tudi ustavnopravna dopustnost za sklic ali pa zavrnitev seje, ki je pa ni navedel. Mi vas pa opozarjamo v tej konkretni zadevi, da drugi odstavek drugega razdelka ustavnega zakona ne dopušča uvrstitve te točke na dnevni red, zato ker je ustavno nedopustna, zato ker niso izpolnjeni pogoji, ker ni odloka. Vi to uvrščate na

dnevni red in ne dopustite niti, da bi prišli do zbiranja podpisov, vložitve zahteve za referendum in do oblikovanja odloka.

Tukaj je ta kršitev, gospod predsednik. In jaz mislim, da si predsednik Državnega zbora po tistem, kar se je že zgodilo v zvezi z imuniteto oziroma v zvezi s statusom enega izmed poslancev, ne more ponovno dovoliti in privoščiti šlamastike na ustavnopravni in zakonski ravni. To je nedopustno, gospod predsednik. Enkrat vas je že čofnilo Ustavno sodišče, zdaj vas bo morda naslednjič. In mislim, da je to, kar počenjate, vrhunsko nasilje nad tistimi, ki ste jim dali možnost, ki so izpolnili pogoje z 2 tisoč 500 podpisi in so jih dali 80 in več tisoč, zato da se sploh pride do zbiranja podpisov. Odredili ste jim rok za zbiranje podpisov in zdaj jim hočete ta rok, ki ste ga odredili, uničiti z neveljavnim in s skladnim sklepom z ustavno ureditvijo in tudi s sklepom, s katerim se ne more poseči v referendumsko odločanje. Odlok je edini akt Državnega zbora, specialno naveden v poslovniku, ki ga je možno sprejeti ob referendumu. In to, kar počnete, ni ničemur podobno. Predlagam, da se ta točka, 2. točka, umakne z dnevnega reda izredne seje Državnega zbora.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predlog za umik ste dali tretjič. Tretjič ste ponovili isto postopkovno. Kako drugače nisem mogel, ne morem interpretirati tistega, kar ste do sedaj delali. Ob tem ugotavljam eno stvar. Vaša interpretacija, ki je očitno edina merodajna v tej državi, bi zahtevala, da smiselna interpretacija ustave pomeni ustvarjanje pravne praznine. Celo, ko se je ustvarjala ta država, se je prehod z enega pravnega reda na drugi pravni red delal na podlagi načela kontinuitete, ravno zaradi tega, da ni pravnih praznin. Ustvarjanje pravnih praznin s strani samega Državnega zbora pomeni razpad. V bistvu pomeni zanikanje obstoja države. O tem lahko razpravlja oziroma odloča, kot sem že prej rekel, zgolj Ustavno sodišče. Zato, da lahko Ustavno sodišče odloča po novi ureditvi, se morajo pobudniki referenduma pritožiti na sklep, ki pa mora biti takšen, da zavrne ta razpis za referendum. Vse to, seveda skladno z vsemi ostalimi zadevami, kar je bilo že povedano, je bilo že določeno.

Zdaj pa je tako, zdaj imate četrto proceduralno. Upam, da ne bo zopet za umik, ker v nasprotnem primeru gre preprosto za zlorabo. To pa že vnaprej povem.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

V tem primeru, o katerem govorite, ni nobene pravne praznine. Vi ste izumili pravno praznino. Ustavna ureditev in drugi razdelek ustavnega zakona ne dopuščata nobene interpretacije o pravnih prazninah. Izpolnili so kvoto 80 tisoč, ne 2 tisoč 500 podpisov za začetek postopka, odredili ste jim datum za zbiranje podpisov, in Državni zbor po tej ustavni ureditvi,

po tem drugem razdelku lahko stopi v akcijo šele takrat, ko so podpisi vloženi, in Državni zbor odloča o odloku za razpis referendum. Do tu ni popolnoma nobene pravne praznine. Tisti pravniki v tem državnem zboru, ki to tako interpretirate, pa naj gre za vas kot predsedujočega ali tiste, ki so vam pri tem pomagali oblikovati tako rešitev, zlorablajte ustavno ureditev, zato da boste dosegli nek cilj, ki nima z odpravo nobene neustavnosti. Nobenih zadev nima v tem primeru ta vaš cilj, ker tisto, na kar se vi izgovarjate, ni neustavno. Tukaj vas moram opozoriti, da imajo ti, ki so se odločili za zbiranje podpisov, pravico to izpeljati do konca. Državni zbor vmes v teh fazah ne more poseči. Lahko zavrne odlok in takrat nastopijo ti procesni pogoji za presojo na Ustavnem sodišču, in nič prej.

Preberite si še enkrat določbo. Državljanom, ki so se za to odločili in to masovno podpirajo – najbrž še ni bilo zakona v tej državi, ki bi doživel tako podporo v vseh fazah zbiranja podpisov –, je pač treba to dopustiti, še posebej zato, ker s tem, kar bi vi počeli, neposredno posegate v veljavno ustavno ureditev. Veljavno ustavno ureditev. In najbrž Državni zbor ni tista institucija, ki bo z nekim glasovanjem spreminjala rešitve, ki jih je zapisala v ustavo. To najbrž ni namen Državnega zbora. In če se ne zavedate tega problema, potem je žal nekaj hudo narobe. Mi smo vas opozorili tudi v prejšnjem primeru, ko je šlo za ugotavljanje glede prenehanja mandata enega izmed poslancev, da delate narobe. In Ustavno sodišče vam je povedalo, da ste storili narobe. Celo povedali smo vam, kakšen je pravilen postopek, pa niste tega upoštevali. V tem primeru vam govorimo isto. Zato predlagam, gospod predsednik, da zmorete toliko, da točko umaknete z dnevnega reda in da o tem glasujemo takrat, ko je to predvideno, to je, ko bo ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj pa je bilo četrtri na isto točko. Gospod Tanko, izrekam vam opomin, zaradi tega ker zlorablajte postopkovno, zato da ponavljate vedno isti predlog, in to zgolj z namenom, da ne bi nadaljevali s postopkom. Osnovni namen postopkovnih določil oziroma možnosti za postopkovni predlog je omogočanje pravilne uporabe Poslovnika Državnega zbora. Ni pa namen Poslovnika Državnega zbora in njegovih pravil, ki govorijo o postopkovnih predlogih, to, da bi z njihovo uporabo zgolj kradli čas, zato da ne bi odločali, še preden smo sploh prišli do merituma, torej preden sploh pridemo do česarkoli. Najprej moramo določiti dnevni red, kot se vedno temu reče.

Glede tega dnevnega reda ugotavljam, da predlogov za širitev dnevnega reda nisem prejel. Zboru pa predlagam, da za današnjo sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s klicem.

Gospod Tanko, zopet želite besedo? Postopkovno? Prosim, da najprej poveste, kaj je postopkovni predlog.

JOŽE TANKO (PS SDS): Gospod predsednik, sedaj pa vi zlorablajte poslovnik. Tudi vi se branite na te različne argumente, ki jih dajem pri posameznih procesnih predlogih, praktično zelo ozko, samo s sklicevanjem na neko obrazložitev, ki naj bi po tej vaši interpretaciji dopustila tudi predhodni poseg v postopek zbiranja podpisov. Te pravne argumentacije, gospod predsednik, ni možno opreti na drugi razdelek ustavnega zakona. Ni možno, ker v nobenem delu drugega razdelka ustavnega zakona ni navedeno, da lahko zakonodajalec poseže v postopek zbiranja podpisov. Izrecno pa je navedeno, da zakonodajalec lahko zavrne odlok o razpisu referendum. To pa je izrecno napisano. Da lahko zavrne odlok o razpisu referendum, je pa treba najprej podpise vložiti v Državni zbor. To se pravi, zadostno število in pravočasno. Do tega, da bomo odločali o zavrnitvi, gospod predsednik, moramo šele priti. Mi, Državni zbor, nismo v tej fazi. In zato vam še enkrat povem: s to točko, ki jo na silo uvrščate po skrajšanem roku, ne 15-dnevnem roku kot za opozicijo, ampak po nekem drugem roku, po dvodnevem roku, na sejo Državnega zbora, posegate v tisto, kar je izrecno zapisano v drugem razdelku ustavnega zakona. To je edina stvar, ki je izrecno napisana – zavrnitev referendum o zakonu. Zavrnitev referendum o zakonu se doseže samo tako, da se zavrne odlok o razpisu referendum.

To vam lahko gospod Horvat sredi noči razloži. Ni mogoče drugače. Ni mogoče tega drugače interpretirati. Dokler mi odloka v Državnem zboru nimamo, o tej zadevi ne moremo odločati, pa naj bodo izpolnjeni pogoji iz 58. člena Poslovnika in 85. člena Ustave, ali obratno, saj je vseeno, zato ker ni izpolnjen pogoj, da je ta odločitev protiustavna. Državni zbor ne more uvrstiti na dnevni red točke, ki je protiustavna, tudi če imate zadostno število podpisov. To se je že zgodilo v tem državnem zboru, sem vam prej na primerih povedal. Vaš kolega s FDV je to delal, dr. Pavel Gantar, po našem mnenju takrat neosnovano, v tem primeru je pa to izrecna določba iz drugega razdelka ustavnega zakona. Predlagam vam, da daste ta procesni predlog na glasovanje. Kako boste glasovali, je vaša odločitev. O procesnem predlogu, gospod predsednik, je treba glasovati v vsakem primeru, ker ni protiustaven, neposlovniški, ampak je ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vaš procesni predlog bi pomenil to, da bi bilo možno kadarkoli od te točke naprej, ko bi prvič o njem glasovali, preprečiti katerikoli opozicijski stranki sklic katerekoli izredne seje Državnega zbora. Da se ga zlorabi. Zaradi tega ga ni pod razno ne bom dal na dnevni red.

Prehajamo na odločanje. Poslanke in poslanca prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Zadnji postopkovni pred glasovanjem. Gospod Jože Tanko, imate besedo.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Zgodil se je izpad sistema, tako kot včeraj pri zbiranju podpisov. Najbrž ne slučajno, ampak si lahko mislimo tudi kakšen drug način. Rad bi vas opozoril, gospod predsednik, da ste včeraj na odboru sprejeli nek sklep, ki nima nobenega pravnega podlaga za tiste, ki jih ta sklep zadeva. Torej kljub vsemu, s temi tonami pravnega znanja, ki ga posedujete podpisniki in tihi podporniki tega sklepa za preprečitev zbiranja podpisov, ne omogočate tistim, ki zbirajo podpise, niti tega, da bi dobili pravni poduk – kam se pritožijo, kako se pritožijo, v kolikšnem času se pritožijo. To je sestavni del vsakega normalnega sklepa, pa naj gre za sodne odločitve ali pa tudi državnozborske. Saj imamo take primere tudi v Državnem zboru. Tako vihravo ravnanje koalicije in podpisnikov, ki imajo pred seboj samo en cilj – nekako onemogočiti razpis referendumov v katerikoli fazi –, je, milo rečeno, neprimerno, nedostojno. S takim ravnanjem si najbrž Državni zbor in tudi mainstream politika Državnega zbora ugleda ne bo dvignila, ne bo. Tudi to cagavo pluzenje med podporo in nepodporo in ovinkarjenje o tem, kako se bo oprala največja koalicijska stranka, je nedostojno.

Ali imate stališče ali ga nimate, ali ste za ali ste proti razpisu referendumov, v katerikoli fazi. Mislim, da je treba vsaj slediti opozorilu, da boste sklep dopolnili, da bodo tisti, ki so se potrudili in zbirajo podpise, sploh vedeli, zakaj se pri tem sklepu gre, da bo nek naslovnik za pritožbo. Tega sedaj ni. Sedaj se lahko obrišejo pod nosom ali pa morda gredo na upravno enoto ali k sladoleđarju po pravni poduk. Tako se ne dela v instituciji, ki se ji reče Državni zbor, še najmanj se pa dela tako, da se preprečuje stvari, ki ste jih odredili, gospod predsednik Državnega zbora. Vi ste to odredili, dali ste jim možnost, in edina faza, edino obdobje, v katerem lahko Državni zbor ponovno poseže, je odlok o razpisu referendumov. Prej Državni zbor po tej spremenjeni ureditvi iz maja 2013 ne more poseči, pa si to razlagajte kakorkoli si hočete. Iz petnih žil lahko vlečete argumentacijo. Se je ne da, ker je to izrecna določba v ustavnem zakonu.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vi ste že začeli razpravljati o vsebini, preden smo sploh sprejeli dnevni red. Vsekakor pa imate možnost po tem, ko bomo enkrat odločali o samem sklepu, predložiti takšen amandma, če je karkoli narobe.

Tisto, kar moram na podlagi tega ugotoviti, je, da lahko preidemo na odločanje o dnevnem redu. Prosim poslanke in poslanca, da

še enkrat preverite delovanje glasovalnih naprav.

Glasujemo. Navzočih je 70 poslank in posancev, za je glasovalo 50, proti 19.

(Za je glasovalo 50.) (Proti 19.)

Ugotavljam, da je dnevni red 11. izredne seje zbora določen.

Prehajamo na **1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA DRUGO OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O UKREPIH NA PODROČJU PRIPRAVNIŠTVA V OKVIRU REDNEGA POSTOPKA.**

Predlog zakona je v obravnavo zboru predložila skupina 21 poslank in posancev, s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom. Predlog zakona je na 9. nujni seji 20. 3. 2015 obravnaval Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide kot matično delovno telo. Ker po končani razpravi odbor členov predloga zakona ni sprejel, je bila druga obravnava predloga zakona na seji matičnega delovnega telesa končana.

Besedo dajem predstavnikom poslanskih skupin za predstavitev stališč. Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, zanjo gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala za besedo, spoštovani gospod predsednik. Predstavnik ministrstva, kolegice in kolegi!

Krščanski demokrati tudi v drugem branju podpiramo rešitve, ki jih predlaga novela zakona o ukrepih na področju pripravnštva. Področje pripravnštva je treba celovito urediti, in ta novela je po naši oceni pravi korak v to smer. Smo pa začudeni, da sta si Vlada Republike Slovenije in koalicija tako hitro premislili glede podpore zakonu. Državni sekretar Levanič je namreč v splošni razpravi jasno povedal, da se iz predloga zakona vidi, da so pripravljavci predloga zakona dobro proučili mnenje Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter stališča Vlade, ki je tudi že v prejšnjih poskusih želela urediti volontersko pripravnštvo. Prav tako je dejal, da so v pripravo tega zakona vključili tudi vse sklepe in navodila, ki jih je Vlada sprejela na svoji seji v decembru 2014, kar nas še posebej veseli. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo po njegovih besedah tudi glavni pobudnik ureditve volonterskega pripravnštva s prej omenjenimi sklepi. Prav tako so pripravili analizo volonterskih pripravnštev po posameznih resorjih.

Dejal je tudi, da Vlada podpira ukrep oprostitve plačila prispevkov delodajalcev za socialno varnost v primeru zaposlitve pripravnika za čas trajanja pripravnštva in nadaljnje omogočanje uveljavljanja te spodbude tudi v primeru zaposlitve pripravnika po opravljenem pripravnštvu za nedoločen čas. Javno razpravo o predlogu zakona smo spremljali in razumeli zagotovilo ministrstva, da je denar za novo ureditev plačanih pripravnštev zagotovljen.

Potem pa nenaden preobrat in blokada te novele na odboru. Škoda. Krščanski demokrati menimo, da s tem Vlada in ministrstvo izgubljata kredibilnost. Najbolj pa izgubljajo državljanke in državljani, ki prevečkrat v nedogled čakajo na prepotrebne rešitve težav. Sprašujemo se, ali se je Vlada ustrašila določbe, ki jo zavezuje, da pripravi in sprejme politiko izvajanja pripravništev za obdobje 5 let.

Ponovno naj povem, da številni mladi in njihove organizacije opozarjajo, da se na nekaterih poklicnih področjih, na primer socialno delo, šolstvo, zdravstvo, pravo oziroma sodišča, rednega, in s tem mislim plačnega, pripravništva dejansko ne da dobiti. Na teh področjih so mnogi mladi resnično prisiljeni v opravljanje volonterskega pripravništva. Poimenovanje je v resnici popolnoma neprimerno, saj se mladi zanj ne odločijo prostovoljno, ampak so vanj prisiljeni. Krščanski demokrati menimo, da bi bilo dobro v zakon vgraditi tudi varovalko ali spodbudo, da se ne bi zgodilo, da zaradi pomanjkanja namenskega denarja za plačilo pripravnikov institucije v javnem sektorju ne razpišejo pripravniških mest. Ob zelo nepredvidljivih in hitro spreminjajočih se razmerah je to po naši oceni realna možnost, ki pa bi povsem izničila duh in namen zakona.

Poslanci Nove Slovenije – krščanskih demokratov bomo predlagani zakon o ukrepih na področju pripravništva tudi v drugem branju podprli.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Zavezništva, zanjo mag. Mirjam Bon Klanjšček.

MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK (PS ZaAB): Hvala lepa. Spoštovani!

Konec januarja smo v Državnem zboru soglasno sklenili, da je Predlog zakona o ukrepih na področju pripravništva primeren za drugo obravnavo. Kljub temu, da je šlo že za tretji poskus največje opozicijske stranke, da odpravi volontersko pripravništvo in vzpostavi spodbude za delodajalce, ki bi zaposlili pripravnike, smo vsi poslanke in poslanci Državnega zbora ne glede na politično pripadnost podprli namene in cilje predloga zakona. Takrat smo tudi opozorili, da predlagani zakon predstavlja zgolj podlago za ureditev tega področja in zagotovitev plačila vsem pripravnikom ter da so potrebni ustrezni popravki. Pred nadaljevanjem obravnave v začetku marca nas je zainteresirana javnost oziroma so nas najpomembnejši deležniki pri obravnavi, to so Mladinski svet Slovenije, Sindikat Mladi plus in Študentska organizacija Slovenije, pozvali k preložitvi obravnave. Predvsem so nam kot zakonodajalcu pred dopolnitvijo predloga zakona predlagali, da Vlada najprej pripravi konkretno analizo, ali so pripravništva res potrebna, kje so potrebna in za kakšno obdobje, ter da poda trdna zagotovila za zagotovitev sredstev za plačilo pripravnikov.

V Zavezništvu smo argumentom mladim, ki jim je ta zakon prvenstveno namenjen, prisluhnili in se strinjali z začasnim umikom zakonskega predloga iz obravnave. Da je za oblikovanje ustreznih rešitev potrebna resna analiza, je pokazalo tudi v času obravnave v medijih objavljeno dejstvo, da na opravljanje pripravništva trenutno čaka že okoli 500 kandidatov diplomantov Fakultete za socialno delo. Po Zakonu o socialnem varstvu iz leta 1993 morajo socialni delavci pred zaposlitvijo opraviti strokovni izpit ter praktično usposabljanje z mentorjem v obliki pripravništva. Že zgolj v tem primeru moramo najti odgovor na vprašanje, ali so zakonske določbe iz leta 1993 oziroma obvezno pripravništvo še potrebni, razmisliti pa bi morali tudi o tem, ali velja omejevati vpise na posamezna študijska področja. V Zavezništvu menimo, da je kakovosten zakon nujen, in ne politični prepiri o tem, ali Vlada dela oziroma ne dela, in o tem, kdo ima bolj prav, predstavniki mladih ali pa predlagatelj zakona, to je SDS. Problematika je resda pereča, opozoriti pa velja, da brez analize ni mogoče sistemsko urediti tega področja. Poleg tega bi bil zakon brez dopolnil Vlade, ki jih je zaradi omenjenih razlogov umaknila, zgolj z dopolnili predlagatelja in Združene leveice kljub njunim dobrim namenom pomanjkljiv. Zato poskus SDS, da bi na izredni seji izsilili sprejetje neustreznega zakona, ocenjujemo za politično nezrelo dejanje. V Zavezništvu smo namreč izkazali pripravljenost zakonu dati podporo, ne moremo pa pristajati na ultimat in zavračanje sodelovanja z deležniki, ki se jih zakon dotika.

Zavrnitev zakona torej ne pomeni zavračanja odprave volonterskega pripravništva, ampak zgolj neprimerne ravnanja predlagatelja. Slednjega v Zavezništvu pozivamo, da v prihodnosti ob zavedanju, da je ta sestava Državnega zbora sposobna presegati strankarske ločnice v podpori pravičnim ciljem in namenom, pristopi k obravnavi tovrstnih predlogov na podlagi višjih demokratičnih standardov kot doslej. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prosim za mir.

Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospa Erika Dekleva.

ERIKA DEKLEVA (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, vsi prisotni!

V dobrih treh mesecih smo že dvakrat obravnavali zakonski predlog, s katerim naj bi odpravili volontersko pripravništvo. Decembra z novelo Zakona o delovnih razmerjih, januarja pa z novim zakonom, ki je danes ponovno predmet razprave, in sicer z zakonom o ukrepih na področju pripravništva. Tako kot smo se pred tremi meseci strinjali, se tudi danes vsi strinjamo, da volonterska pripravništva niso dopustna in da ne moremo mimo dejstva, da se v zvezi s problematiko zaposlovanja mladih nemalokrat v medijih pojavljajo ravno primeri

volonterskih pripravništev kot institut izkoriščanja mladih za poceni ali celo zastonj delovno silo. Že v času prve obravnave Predloga zakona o ukrepih na področju pripravništva smo opozorili na nekatere pomanjkljivosti. Imeli smo pomisleke glede pristopa, ki ga je predlagatelj izbral, in sicer da bi z enim zakonom, podobno kot je bilo to storjeno z Zujfom, posegli v več zakonov hkrati in pri tem iz sooblikovanja predpisov na posameznih področjih pripravništva izločili stroko.

Izpostavili smo tudi pomisleke predvidene petletne politike izvajanja pripravništva v povezavi z morebitno prepočasno odzivnostjo na spremembe na trgu, saj če to primerjamo, na primer, z ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki se spreminjajo oziroma prilagajajo spremembam na trgu dela na letni ravni, politika izvajanja pripravništva pa naj bi se na 5 let, ne moremo mimo vprašanja, ali je ta politika oziroma strategija opravljanja pripravništva s tega vidika sploh smiselna. Še vedno sicer menimo, da so nekatere rešitve predloga zakona dobre, ne pa tudi zadostne. Oprostitev plačila prispevkov delodajalca, ki zaposli pripravnika, ali spodbuda za neposreden prehod pripravnika v zaposlitev za nedoločen čas pri istem delodajalcu je vsekakor ukrep, ki bi prinesel pozitivne rezultate, kakor jih je prinesel tudi Zakon o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva. Kljub temu pa moramo povedati, da predloga zakona ne moremo sprejeti za vsako ceno, torej ne glede na posledice in brez analize, ki bi celoten sistem pripravništev, in ne samo volonterskih, prevetrila na vseh področjih, od zdravstva, izobraževanja, socialnega varstva, pa do pravosodja in tako dalje.

Mladim moramo olajšati vstop na trg dela, ne pa zapreti pot do strokovnega izpita ter jim tako onemogočiti opravljanje poklica, za katerega so se izšolali. Od prve obravnave predloga zakona pa do danes so nas številni opozorili na negativne učinke morebitnega sprejetega predloga zakona. Argumente za zavrnitev predloga zakona so nam predstavili tudi predstavniki mladih, mladinskih organizacij, sindikata mladih brezposelnih ter predstavniki študentov. Na 7. redni seji matičnega odbora smo zato sprejeli sklep, s katerim smo Vlado pozvali, da v roku treh mesecev pripravi celovito analizo opravljanja pripravništev za diplomante terciarnega izobraževanja, na tistih področjih, ki se izvajajo predvsem v državni upravi oziroma javnem sektorju, in sicer z vidika možnosti zaposlovanja ter potrebe po opravljanju pripravništev in posebnih strokovnih izpitov, ki pa mora vsebovati tudi operativni načrt ureditve zaposlovanja diplomantov na različnih področjih. Stališče Poslanske skupine SMC o predlogu zakona ostaja enako, kot je bilo podano na drugi obravnavi na matičnem odboru, ko smo zavrnili vse člene predloga zakona.

Iz navedenih razlogov predloga zakona ne moremo podpreti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo gospod Andrej Čuš.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Spoštovani in spoštovane!

Predlog zakona o ukrepih na področju pripravništva je že tretji poskus Slovenske demokratske stranke od novembra, pa vse do danes za primerno ureditev volonterskih pripravništev oziroma za odpravo le-teh. Prvič smo predlagali spremembe v sklopu reforme študentskega dela, da prepolovimo koncesijska sredstva Študentski organizaciji Slovenije in študentskim servisom v državi in oblikujemo poseben sklad za sredstva, iz katerih bi se potem plačevala pripravništva. Drugi poskus je bila sprememba 124. člena Zakona o delovnih razmerjih. Tudi takrat ste se vsi strinjali, ampak nato glasovali proti opoziciji. To je tretji poskus, zakon o ukrepih na področju pripravništva, ki je bil konec januarja v Državnem zboru podprt soglasno z 82 glasovi za. V predhodnih mnenjih sem slišal tudi, da smo kot predlagatelji nezreli, ampak to moram zavrniti. Delujemo v interesu javnosti, hočemo rešiti problematiko, nekateri pa bi se radi samo seznanjali.

Kot nezrelo velja oceniti to, da se politika in Vlada odrekata ali pa otepata dela in ne naredita nič za mlade. Nezrelo je tudi to, da nekdo v prvi obravnavi podpre zakon z mnogo argumenti, v drugi pa ga zavrne, in verjetno bi bilo dobro, da bi tudi kak politik ali pa poslanec šel na zastonj ali pa brezplačno pripravništvo. Tukaj imam eno plačilno listo volonterske pripravnice, ki dela za 70 evrov. Mislim, da gre za izkoriščanje mladih, saj jim država sporoča, da njihovo delo ni vredno nič. Kako potem hočemo graditi perspektivo in prihodnost mlade generacije v naši državi? Ne vem, gospod predsednik, bi vi delali za 70 evrov na mesec? Verjetno ne. Žal koalicija in ministrica za delo nista prišli nasproti predlagatelju, kljub temu, da so tako obljubili. Nasprotno, Vlada je pripravila celo amandmaje, ki bi zakon dobesedno uničili. Očitno so jim prioriteta visoki avtorski honorarji za profesorje, mladi pa naj delajo zastonj.

Predlog zakona nalaga Vladi, da v roku 15 dni pripravi strategijo izvajanja politike pripravništev za obdobje 5 let. Tako se bo začela uporabljati rešitev, ki pomeni odpravo volonterskega pripravništva oziroma razveljavitev pravne podlage, ki omogoča volontersko pripravništvo na sistemski ravni. V primeru, da politika izvajanja pripravništva ne bo sprejeta pravočasno, je v zakonu določena varovalka, ki se nanaša na vse pogodbe o volonterskih pripravnikih, in sicer da je vsak volonterski pripravnik upravičen do denarnega nadomestila v višini najmanj neto minimalne plače. Po zagotovilih državnega sekretarja Dejana Levaniča na seji Odbora za finance in monetarno politiko 11. 12. 2014 in na seji Državnega zbora 18. 12. 2014 so v letu 2015 že zagotovljena sredstva v višini 24 milijonov evrov,

iz katerih se lahko zagotovi sredstva za plačilo pripravnikov. Zakon vključuje tudi spodbude za zaposlovanje mladih, tako da je pri vsakem pripravniku, ki se bo po pripravništvu zaposlil za nedoločen čas, njegov delodajalec dve leti oproščen plačila prispevkov. S tem tudi sledimo našemu predvolilnemu programu, da omogočimo čimprejšnji prehod iz izobraževanja v zaposlitev.

Na razpravi Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je potekala prejšnji teden, smo slišali veliko mnenj mladih, ampak tudi takih, ki so zakon podprli. Žal ostaja grenak priokus, da so nekatere mladinske organizacije delovale politično, ugotovili pa smo, da nekatere sploh niso imele mandata, da zagovarjajo takšno stališče. Vlada Republike Slovenije se je 11. 12. 2014 seznanila s problematiko pripravništev in sprejela stališče, da volonterskih pripravništev ne podpira. Spoštovani, s seznanjanjem nam v tej državi ne bo šlo nikoli boljše. Glavno načelo Vlade je seznanjanje, preučevanje, analiziranje. Ko zmanjka tega, gremo v kvantitativne analize, kvalitativne analize. Ko pa še tega zmanjka, pa naredimo strokovno skupino. Tako nekako to izgleda.

Seveda bomo naš zakon podprli, saj smo pridobili tudi veliko odgovorov z ministrstev, ki kažejo, da zakon temelji na realnih podatkih. Če pa boste predlog zakona v koaliciji zavrnili, pa predlagamo, da ministrica Anja Kopač Mrak opravlja svoje delo naprej volontersko, saj v dveh letih in pol ni storila dobesedno nič. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokoencev Slovenije, zanjo mag. Jana Jenko.

MAG. JANA JENKO (PS DeSUS): Hvala za besedo. Vsi skupaj prav lepo pozdravljeni!

Kljub temu, da je postopek odločanja o tem predlogu zakona končan na matičnem delovnem telesu, kjer člani zakona niso bili potrjeni in zato poslanke in poslanci ne bomo glasovali o vsebini zakona, je prav, da na plenarni seji rečemo še kaj o tej temi. Ta koalicija in Vlada nista ostali indiferentni do stiske mladih, ki pripravništva, ki je v nekaterih poklicih obvezno za opravljanje strokovnega izpita, ki pa pomeni vstopnico na trg delovne sile, ne dobijo, in tudi ne do tistih, ki tovrstno pripravništvo na srečo, če temu lahko tako rečemo, lahko opravljajo, saj ga v večini primerov opravljajo pod zlorabljenimi pogoji s strani delodajalcev. Vlada sama je sicer že pristopila k realiziranju koalicijske pogodbe, v kateri smo koalicijski partnerji neplačane prakse in pripravništva označili kot nedopustne. Sklepi Vlade z dne 11. decembra 2014 so jasni in konkretno usmerjeni v odpravo volonterskega pripravništva. Je pa res, da realizacija nekaterih teh sklepov ni ravno zaživila, saj pristojna resorna ministrstva do danes še niso pripravila sprememb področnih zakonov, ki naj bi bili pripravljani glede na utemeljenost nujnosti

obveznega pripravništva za samostojno opravljanje dela.

Naša poslanska skupina, torej Desus, je sicer vseskozi tekom obravnave tega predloga in tudi že predhodnega predloga novele Zakona o delovnih razmerjih, ki je v bistvu poskušal urejati isto tematiko, menila, da je stanje na področju opravljanja pripravništev za mlade sila pereče vprašanje in da zatečena ureditev nikakor ni primerna. V Desusu smo se zavezali za ureditev področja. Priznavamo pa tudi, da zgolj ukinitve volonterskega pripravništva oziroma pripravništva, ki praktično pogojuje priznanje izobraževanja preko strokovnega izpita po opravljenem pripravništvu, ni celostna rešitev. Vendar s tem nismo in ne nasprotujemo samemu namenu tega zakona. Želimo pa, da je področje pripravništva v bodoče dolgoročno gledano stabilno rešeno z vidika finančnih sredstev, da je urejeno na podlagi klasičnih potreb, zahtev in minimalnih standardov, ki izhajajo iz izobraževalnega procesa, ter potreb delodajalcev, in ne nazadnje, da je naša ureditev pripravništva tudi mednarodnopravno primerljiva. V Poslanski skupini Desus smo zato ocenili, da je v danem trenutku najboljša rešitev, da se zakon umakne.

Istočasno smo zato 12. marca na matičnem delovnem telesu podprli tudi sklep o tem, da Vladi damo čas treh mesecev, da pripravi celovito analizo opravljanja pripravništev, ki naj bo tudi podlaga za prihodnjo sistemsko ureditev. Glede na zavrnitev predloga zakona minuli petek na matičnem delovnem telesu v smislu, da ta zakon ni ustrezen za sprejetje, saj ni grajen na vsebinski analizi, naj si dovolim še enkrat pozvati Vlado, da resno nemudoma pristopi k pripravi strokovno utemeljenih podlag, upoštevajoč specifikko vsakega posameznega področja, za pripravo konkretnih predlogov rešitev na tem področju, in upam, da bomo zgodaj jeseni imeli ustrezen predlog zakona že v poslanskih klopek. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo gospa Marija Bačič.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Hvala za besedo, gospod predsednik. Lepo pozdravljeni, kolegice in kolegi!

Postopek sprejetja zakona o ukrepih na področju pripravništva je bil na matičnem delovnem telesu končan. Socialni demokrati smo v prvem branju predlogu zakona izrekli načelno podporo, a se je skozi parlamentarno proceduro in opozorila mladinskih organizacij izkazalo, da predvidena rešitev ni optimalna in bi utegnila povzročati še več nevšečnosti ter poslabšati že tako slab položaj mladih, ki se znajdejo na trgu dela. V Poslanski skupini Socialnih demokratov še vedno menimo, da je volontersko pripravništvo anomalija, ki jo je treba odpraviti, a pri tem ne moremo z glavo skozi zid in je treba pustiti vrata priprta tam, kjer se

volonterskemu pripravništvu zaradi specifičnosti področja ni mogoče izogniti. Situacija na področju pripravništva je zaskrbljujoča in izjemno resna, a zagotovo ni odgovornost le na enem ministrstvu, da to odpravi.

Zato podpiramo sklep, ki smo ga sprejeli na delovnem telesu, s katerim nalagamo Vladi, da v treh mesecih pripravi analizo stanja in predloge rešitev, ki jih bodo morala pristojna ministrstva implementirati v vse tiste področne zakone, ki to tematiko urejajo. V tem duhu in dobri veri, da ne povzročamo dodatne škode mladim, je bila naša odločitev, da na delovnem telesu členov zakona ne podpremo. A to ne pomeni, da pristajamo na status quo. Zahtevamo spremembe področnih zakonov, ki naj med drugim opredelijo tudi to, kje je pripravništvo sploh potrebno in koliko časa naj traja. Tudi sistem izobraževanja in gospodarstvo morata prepoznati skupen interes. Sistem izobraževanja mora odgovarjati potrebam gospodarstva, gospodarstvo pa mora odigrati aktivno vlogo v izobraževalnem procesu kadrov tudi pri zagotavljanju materialnih pogojev. Mladi bi tako dejansko imeli možnost za učenje in izvajanje svojega znanja v praksi ter s tem lažji prehod v zaposlitev.

V tem trenutku pa pripravništvo mladim namesto zagotavljanja potrebne socialne varnosti pri prehodu v trajne oblike dela le-to odreka, kakor jim odreka njihovo dostojanstvo in jih sili v začaran krog izkoriščanja. Mnogim delodajalcem tako še vedno pripravništva predstavljajo zgolj poceni oziroma zastoj delovno silo. Kot rečeno, v naši poslanski skupini stališča in mnenja, ki ga imamo glede pripravništva, nismo spreminjali. Ministrica ima našo polno podporo pri urejanju te problematike. Naše podpore bodo deležni vsi ministri, v čigar resorjih se je ugotovilo, da so anomalije take, da zahtevajo ukrepanje. Na odrekanje dostojanstva in učenje kreativnega preživetja po sistemu znajdi se ne bomo več pristajali. Mladim moramo dati vedeti, da so nepoštenе prakse nesprejemljive. Pripravništvo je delo, ki prispeva dodano vrednost za delodajalca in zato ima svojo vrednost in mora biti tudi pošteno plačano. Kljub temu, da procedura sprejemanja zakona opozicijske stranke ne bo nadaljevana, to ne pomeni, da v to materijo ne bomo posegli. Pričakujemo, da bodo ustrezne rešitve, ki bodo zavarovale mlade, sprejete in uveljavljene v najkrajšem možnem času. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združene levice, zanjo Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Hvala za besedo.

V Združeni levici smo podprli predlog za umik. Če bi sprejeli zakon, kot ga je predlagala SDS, bi bilo od njega več škode kot koristi. Danes se vsi populistično strinjamo, da je neplačano pripravništvo nesprejemljivo, težko pa si priznamo preprosto dejstvo, da če bi naredili

samo to, da bi volontersko pripravništvo ukinili, bi dobili najslabše od dveh svetov – nobenega pripravništva. Bojim se, da bo predlagatelj v tem mandatu imel veliko pobud, ki bodo na prvo žogo pravične, v resnici pa bodo pomenile igranje z ljudmi v stiski, kar bodoči delavci, ki ne morejo opraviti strokovnega izpita, nedvomno so. Vlada je v zadnjem hipu umaknila amandmaje, s katerimi se je hotela izogniti vsaki odgovornosti za ureditev pripravništva v javnem sektorju. Ali bomo res dopustili, da se bo Vlada tako zlahka izmazala? Predlog, ki ga je prinesla na mizo, je namreč škandalozen. Vsi vemo, da mora rešitev naložiti Vladi, da določi število obveznih pripravniških mest v javnem sektorju in zagotovi sredstva za izvedbo.

Vlada je iz zakona hotela odstraniti vsako sled točno te obveze in je strategijo izvajanja pripravništva v celoti črtala. Ljudje na ministrstvu za delo, ki so sami verjetno nekoč opravili plačano pripravništvo, bi sedaj preprosto prepovedali volontersko pripravništvo, ne bi pa zagotovili nobenih sredstev za opravljanje plačanega pripravništva. Že vnaprej je jasno, kaj bi se v tem primeru zgodilo, ker smo to na primeru socialnega dela že videli. Koalicija najprej prepove opravljanje volonterskega pripravništva v vseh javnih zavodih, ampak hkrati tem javnim zavodom ne nameni nikakršnih dodatnih sredstev za zaposlitev pripravnikov. Celo če bi tak zavod slučajno imel sredstva, je po zakonu obvezan, da vsako leto zmanjša število zaposlenih za 1 %. Torej, ne more dodatno zaposlovati, ker je jasno, da ne more nadomestiti nekega strokovnjaka, ki se upokoji, s študentom, ki je pravkar diplomiral.

Veseli me, da je predstavnik ministrstva za delo na zadnji seji le priznal, kakšno je stanje na področju socialnega dela. Če vsem prisotnim osvežim spomin. "Projekt Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva od marca 2013 ni več financiran." Posledica: "Od aprila 2013 je po podatkih Socialne zbornice Slovenije pripravniško usposabljanje začelo le šest pripravnikov." Za primerjavo: prejšnja leta jih je bilo po 150, 200 ali še več. Javni funkcionarji ministrstva za delo torej niso predlagali amandmajev, ki bi omogočili izvajanje plačanih pripravništva v javnem sektorju. Za ta sektor je odgovorna Vlada, ne za neke privatne firme. Zakaj to poudarjam? Po vladnih amandmajih je ostal od predloga samo zakon o subvencijah delodajalcem za zaposlitev pripravnika in za zaposlitev delavca, ki je pravkar opravil pripravništvo pri tem delodajalcu, za nedoločen čas. Če sem bolj natančen, pripravili so zakon o subvencioniranju zasebnih delodajalcev, kapitalistov. Ta dva ukrepa ne bi nič pomagala javnim zavodom, če niso v stanju izplačevati niti bruto plače in če jim je z zakonom prepovedano zaposlovanje.

Tako ravnanje predstavnikov ministrstev je skrajno neodgovorno tako do mladih delavcev kot do celih sektorjev. Zadnjič

so vsi poslanci podprli sklepe odbora za delo, da je treba urediti pomoč osebam s posebnimi potrebami. Ampak kdo bo to pomoč izvajal, če se mladi strokovnjaki selijo v tujino, ker ne morejo opravljati pripravništva? Od politike zaposlovanja v tej državi je ostalo samo še subvencioniranje zasebnih delodajalcev. Očitno se nihče ne zaveda, da oprostitev prispevkov pomeni luknjo v socialnih blaginjah. Lani je ZPIZ zbral 55 milijonov manj prispevkov kot leta 2011, čeprav je bila lanska rast 2,6-odstotna, leta 2011 pa samo 0,6-odstotna. Oprostitev so lahko skrajni ukrep v razvojno ogroženih regijah ali pri posebno ranljivih iskalcih dela, ne morejo biti pa nek vsegluharski odpustek kapitalu.

Vlado pozivamo, naj upošteva rešitve, ki smo jih v Združeni levici predlagali v obliki amandmajev, koalicijskim poslancem pa trkam na vest, da vendar prisilijo Vlado, da bo začela delati v javno korist.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin.

V skladu z razlago Komisije za poslovniki z dne 9. decembra 2009 Državni zbor ugotavlja, da je zakonodajni postopek o predlogu zakona končan. S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

Poslanska skupina bo k tej točki dnevnega reda vložila amandmaje. Glede na to, da smo praktično tik pred sejo Državnega zbora šele dobili poročilo in da mora preteči med drugo in tretjo obravnavo – v tem primeru gre za akt, ki je v bistvu v drugi obravnavi – vsaj predpisan čas, predlagam, da nam glede na zahtevnost materije in glede na to, da do zdaj ni bilo nobene možnosti, odredite, določite dvodnevni rok za pripravo amandmajev. Mislim, da je to korekten predlog. Na tak način, ko rabijo strokovne službe Državnega zbora – glede na to, da so imele že vse pripravljeno, so samo dopolnile razpravo – praktično 8 ali 10 ur, da pripravijo poročilo, najbrž ni neupravičeno, da tudi poslanska skupina zahteva čas za to, da lahko v miru skupaj s strokovno javnostjo, ki jo bomo v tem primeru angažirali, pripravi amandmaje. Glede na to, da je to teklo po teh kratkih postopkih, se na drug način na to točko dnevnega reda ne moremo pripraviti.

Mislim, da je prav, gospod predsednik, da tudi vi zagotovite, da se bo ta točka dnevnega reda obravnavala na primeren, dostojen način tudi za tiste, ki takemu postopku, ki teče zelo, bom rekel, na nek privilegiran način, skrajšan način, po minimalnih rokih v katerikoli fazi – da nam enostavno omogočite, da to pripravimo. Sklicujem se pa na čas, ker se poslanska skupina, glede na to, da ste nam dali poročilo šele danes zjutraj, praktično tik pred sejo, ni mogla angažirati in amandmajev ni mogla pripraviti. In tudi ne moremo tega narediti

v uri ali dveh, rabimo čas, zato ker, sem vam povedal, bomo angažirali tudi zunanje strokovnjake, tudi pravno stroko, tako da bomo naredili užitne amandmaje, ne tako kot je bilo pripravljeno z obravnavo na delovnem telesu. Rabimo dva dni, da to speljemo, danes, jutri, da to naredimo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Dejansko 2. točke še začeli nismo, pa že predlagate. Tisto, kar je jasno pri 2. točki, je, da se amandmaje lahko vlaga do konca splošne razprave, in pri tem bo tudi ostalo.

Prehajamo na **2. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA SKLEPA O NEDOPUSTNOSTI RAZPISA ZAKONODAJNEGA REFERENDUMA O ZAKONU O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH.**

Predlog sklepa je v obravnavo zboru predložila skupina 23 poslank in poslancev, s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem.

Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Za zakone velja, da mora med drugo in tretjo obravnavo preteči vsaj 24 ur. Mislim, da to velja tudi za akte, ker se akt obravnava kot druga obravnavo, in zdaj na plenarni seji obravnavamo to kot neke vrste tretjo obravnavo. Jaz sem vas korektno zaprosil, da nam pri tej točki dnevnega reda, glede na to, da ni bilo do sedaj popolnoma nobene možnosti, da je tukaj potekala obravnavo na nočni seji, da smo dobili tik pred sejo Državnega zbora tudi poročilo o tej točki, enostavno ta rok odredite. Jaz mislim, da je to normalen predlog, ki ga je dala opozicijska stranka, da se lahko pripravimo in predlagamo rešitve, za katere menimo, da so ustrezne. Jaz mislim, da predsednik Državnega zbora ne more kar takole pospraviti predloga opozicijske stranke, sploh zato, ker ima podlago v poslovniku, da nam omogoči pripravo strokovnih amandmajev za ta sklep, ki ga predlagate.

Glejte, mislim, da je neprimerno, da nam niti tega ne omogočite, da imamo na razpolago čas za pripravo amandmajev. Ker pa bomo zraven angažirali tudi civilno družbo, pravne strokovnjake, tako kot ste jih morda vi, pa rabimo, gospod predsednik, čas. Ne gre se za to, da samo nekaj vržemo na mizo in govorimo, ampak želimo pripraviti kvalitetne predloge rešitev. Poslovniki vam to omogoča. Vi lahko prekinete sejo in odredite, kdaj se bo nadaljevala. Predlagam pa vam to zato, da nam omogočite, nam daste možnost, da tudi mi participiramo pri obravnavi te točke dnevnega reda in da vložimo amandmaje. Jaz mislim, da kar takole ne more ne predsednik ne koalicijska večina povoziti manjšine. Pri tem zakonu in pri tem sklepu se izgovarjate na pravice manjšine, ampak tudi mi smo v tem primeru, kar zadeva ta

del, manjšina, ki temu nasprotuje, in ne morete imeti dveh standardov za manjšine.

Gospod predsednik, predlagam, da v skladu s svojimi pristojnostmi in tudi s poslovniško podlago odredite čas, pred obravnavo točke, ker bo na amandmaje vezana tudi razprava, da te amandmaje pripravimo. Potrebujemo pa nekaj več časa, zato ker ga do sedaj sploh nismo imeli na razpolago, da bi te stvari pripravili.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prvič, na izredni seji ne veljajo druga poslovniška določila glede rokov za posamezna dejanja. Drugič, od ponedeljka je predlog sklepa v proceduri in od ponedeljka naprej je bil čas, da bi lahko pripravili oziroma pridobili tudi strokovno mnenje od drugod, in bi vam to pomagalo pri oblikovanju kakršnihkoli že amandmajev k obstoječemu predlogu sklepa. Tako da ne vidim razloga, zakaj bi uporabil sicer svojo diskrecijsko pravico glede tega – ker mi 73. člen Poslovnika omogoča, da prekinjam seje –, ker preprosto vaše utemeljitve ne razumem in jo jemljem podobno, kot sem jemal tisto, kar ste delali na samem začetku. Če bi bila ta zadeva res iskrena in ne bi na začetku poskušali s stalnim navajanjem istega postopkovnega predloga jemati čas, potem bi lahko dobronamerno presojal tudi o tem vašem postopkovnem predlogu. Vendar ker je bilo na samem začetku jasno, da uporabljate postopkovne predloge zgolj zato, da zadržujete možnost, da sploh lahko odločamo o zadevi, tega vašega postopkovnega predloga ne bom sprejel.

Za dopolnilno obrazložitev predloga sklepa dajem besedo predstavniku predlagatelja predloga sklepa dr. Mateju T. Vatovcu.

Postopkovno bo zadržalo, da pride gor, ampak po tem, ko odgovorim na vaše postopkovno, pride gor. Imate besedo.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

Šele ob 9.33 smo dobili mnenje Vlade k predmetni zadevi, ura je pa 10.18, pri tej točki dnevnega reda. Ampak jaz se sklicujem na drugi odstavek 138. člena, gospod predsednik. "Tretja obravnava se opravi najprej po preteku 24 ur po prejemu pregleda iz prvega odstavka 137. člena tega poslovnika. Predsedujoči odloči, kdaj se bo opravila tretja obravnava, takoj po sprejemu sklepa iz prejšnjega odstavka." In vi, gospod predsednik, nam morate omogočiti, da se bo ta točka obravnavala takrat, ko bo izpolnjen ta poslovniški pogoj. Vi ste nam dali danes zjutraj ob pol devetih poročilo na mizo. Vlada je šele sedaj, nekaj minut nazaj, poslala svoje mnenje, pogoj iz drugega odstavka 138. člena pa še ni potekel. In želimo čas, v skladu s poslovníkom, za to, da pripravimo k tej točki dnevnega reda amandmaje. Tega, kar piše v poslovníku, gospod predsednik, ni možno drugače interpretirati kot tako, kot sem povedal. Tudi 282. člen te rešitve ne more povoziti. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ta poslovniška določila veljajo, kot sem prej povedal, zgolj za redno sejo, pa drugo in tretjo obravnavo po normalnem postopku. Tokrat pa imamo izredno sejo in ta poslovniška določila v tem primeru ne veljajo. Tako je bilo vedno v praksi in tako bo tudi naprej. Vendar ker je mnenje Vlade dejansko prispelo, dajmo reči, hkrati s sprejetjem dnevnega reda, bom tokrat res prekinil zadevo, ampak zgolj za 45 minut, da se lahko podrobno seznanim z mnenjem Vlade. Nadaljujemo ob 11.15.

(Seja je bila prekinjena ob 10.20 in se je nadaljevala ob 11.16.)

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Spoštovani kolegice in kolegi! Nadaljujemo s prekinjeno sejo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga sklepa dajem besedo predstavniku predlagatelja predloga sklepov dr. Mateju T. Vatovcu.

Gospod Tanko, postopkovno.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, spoštovana predsedujoča.

Predsednik Državnega zbora je to prekinitev odredil iz dveh razlogov. Eden izmed teh je bila možnost, da bi tudi drugi prebrali mnenje Vlade, ki je k tej točki dnevnega reda prišlo po začetku seje Državnega zbora. In drugo je bilo, da bo povedal odločitev o tem, ali bo dal tudi nam možnost, da organiziramo strokovno ekipo in pripravimo amandmaje k predlogom sklepov, ki so bili ponoči sprejeti in danes zjutraj, tik pred sejo, s tem dopolnjenim poročilom tudi posredovani. Tega mnenja Vlade tako natančno, ker je relativno obsežno in se sklicuje na številne odločbe Ustavnega sodišča, ni možno enostavno prebrati. Vendar v mnenju Vlade prav nikjer ne piše glede stališča do prekinitve zbiranja podpisov, ampak se v dikcijah opredeljujejo samo do tega, ali je referendum dopustno razpisati. To se pravi, opredeljuje se glede odloka Državnega zbora. Mnenje Vlade se v ničemer ne nanaša na prekinitev zbiranja podpisov. Do tega se Vlada iz očitno previdnostnih ustavnih razlogov in spoštovanja ustavnega zakona ni opredelila.

Drugo, kar je, spoštovana predsedujoča, pa bi rad, glede na to, da je bil odbor končan ponoči, da smo dobili tik pred začetkom seje 14 strani dopolnjenega predloga sklepa – to ste sprejeli včeraj, in praktično so v tem predlogu sklepa o zavrnitvi zbiranja podpisov, ne tako kot piše v naslovu, same pravne formulacije, povezane z ustavnimi odločbami –, da nam odobrite, vsaj po drugem odstavku 138. člena Poslovnika, 24 ur, da tudi mi, ki se s tem predlogom ne strinjamo, pripravimo amandmaje k temu predlogu sklepa. To sta bila dva razloga, zaradi katerih je bila točka prekinjena. Na prvo sem odgovoril, da Vlada ne oporeka zbiranju podpisov, ker s tem ne nastanejo nobene protiustavne posledice,

ampak šele ob razpisu. In drugo, kar je, rabimo čas, da pripravimo, da se angažiramo, da dobimo strokovno podporo za pripravo amandmajev k tej rešitvi.

Predlagam, gospa predsedujoča, da nam ta čas odredite. Glede na to, da je bilo to obravnavano ponoči, ne moremo čez noč zbrati strokovne ekipe.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Na obe pobudi je bilo v bistvu odgovorjeno že s strani predsednika, in se strinjam z njegovim stališčem. Čas je bil od ponedeljka in se lahko danes opravi do konca razprave.

Gospod Horvat, ste želeli postopkovno? Izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Najlepša hvala za besedo, gospa podpredsednica. Dragi kolegice in kolegi, predstavnice Vlade!

Tudi v imenu Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov pričakujem, da bomo dobili to, kar je kolega Tanko zahteval, da bomo dobili dodatni čas. Ne gre za preprosto materijo. Gre za izjemno, izjemno zahtevno materijo. Ne nazadnje tudi neke prakse pravzaprav nimamo. Dajte nam toliko časa, da vendarle v miru zadeve preštudiramo, spišemo eventualne amandmaje. Ne vem, zakaj takšna ihta, ne vem, zakaj takšna sila. Zadeve, sprejete po sili in s silo, da ne rečem agresijo, nikoli niso dobre. Vzemimo si čas, lepo prosim, in res predlagam – ne nazadnje smo vsi kolegi in kolegice odgovorni za stanje v tej državi, za rešitve, ki naj bodo takšne, da bodo naši ljudje srečni. Dovolite nam, da vendarle v miru preštudiramo in se posvetujemo tudi z našimi pravnimi strokovnjaki, ki jih imamo. Ne moremo jih dobiti kar čez 5 minut. Potrebujemo nekoliko več časa, razmislek je potreben. Ne nazadnje pa, če ugotavljam, ta zakon pravzaprav posega, lahko posega v nekaj deset, morda 70 zakonov. Zato, gospa podpredsednica, lepo prosim, da ne ukrepate tako, da bi prišlo do demokratičnega deficita, ampak da ukrepate tako, da bomo dejansko v nekem demokratičnem dialogu, demokratičnem vzdušju v miru strokovno presodili in potem tudi odločili tako, ponavljam, da bodo naši ljudje srečni. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Kot je bilo že predhodno povedano, je čas za pripravo amandmajev do konca razprave in je bil tudi že od ponedeljka.

V zvezi s čim želite postopkovno, gospod Tanko?

JOŽE TANKO (PS SDS): Spoštovana gospa predsedujoča, to, kar ste zdaj rekli, da je bil čas od ponedeljka, ne drži. Vi ste nam ob pol devetih dostavili dopolnjen predlog, v katerega ste zapisali rešitve, ki ste jih ponoči sprejeli, in mi od ponedeljka na ta predlog, ki ste ga dali danes zjutraj, ne moremo pripraviti amandmajev. Razumete? Vi ste podpredsednica Državnega

zbora, in če kdo, potem mora tehnologijo dela Državnega zbora obvladovati predsednik ali podpredsednik oziroma tisti, ki seje vodi. Vi od nas zahtevate, da v pol ure pred začetkom seje pripravimo amandmaje k točki dnevnega reda. Ni mogoče! Drugi odstavek 138. člena določa 24-urni rok, da lahko to naredimo. In glede na to, gospa predsedujoča, da je še 11 dni do realizacije te točke dnevnega reda, ker se 15-dnevni rok izteče, mislim da, 6. ali 7. aprila, je dovolj časa, da se tudi ta določba izpolni in da dobimo tudi mi, ki smo manjšina v Državnem zboru, možnost, da pripravimo strokovne rešitve k temu, kar ste ponoči sprejeli.

Od predsedujočih pričakujem spoštovanje pravil, ki so zapisana v Državnem zboru, in korektnost pri navedbi, do kdaj je bilo možno karkoli storiti. Na to, kar ste ponoči sprejeli, imamo možnost priprave amandmajev, ampak ne moremo angažirati ob dveh ponoči strokovne ekipe, da bi pripravila amandmaje k temu predlogu sklepa. Ne da se! Upam, da imate enake vatlje in enake kriterije do vseh manjšin, tudi do parlamentarne manjšine v Državnem zboru. Zato predlagam, da nam daste teh 24 ur, da se bomo ekipirali in pripravili tisto, kar je potrebno za amandmaje, da bodo pripravljeni in vloženi kvalitetno. Ne od nas zahtevati, da samo nekaj pro forma naredimo, nek amandma, ki je samo amandma in nič drugega. Če gre za pomembno stvar, spoštujte poslovnik, spoštujte pravila, dajte nam čas, da to pripravimo. Večkrat je bilo korektno opozorjeno, v skladu s poslovnikom, po katerem bi morali voditi sejo, in to naredite. Od priprave poročila 24 ur, to se pravi do jutri do pol devete ure moramo mi ta čas dobiti, da pripravimo te stvari. In ne izvajajte nasilja v Državnem zboru, da z rdečo krpo čez oči hitite ne vem kam, na polno. Ustavite se! Ker imamo tudi mi pravico, in ne nam kršiti pravice po poslovniku. Sejo Državnega zbora se vodi po poslovniku, in vi, ki vodite sejo, morate prvi za to skrbeti.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Gospod Tanko, četrtič ste podali isti predlog in vam je že bilo odgovorjeno, zato ne bom ponavljala odgovora.

Gospod Horvat, želite podati kakšen nov proceduralni predlog? Izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospa podpredsednica.

Moj proceduralni predlog bo povsem nov. Verjamem, da se vi sami težko odločite, zato predlagam prekinitvev in sklic izredne seje Kolegija predsednika Državnega zbora. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Prekinitvev smo že imeli, tako da vašega predloga ne bom upoštevala. Predlagam, da gremo naprej.

Gospod Tanko, zopet proceduralno? Izvolite.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala za besedo.

Spoštovana gospa podpredsednica, niti z eno besedo niste odgovorili, zakaj ne odredite 24 ur, v skladu z drugim odstavkom 138. člena Poslovnika, od prejema poročila delovnega telesa. To pač mora biti. Ne pričakujem od vas nobene druge ugodnosti, ker še poslovniške ureditve ne spoštujete. Čisto nič drugega ne pričakujem od vas kot samo to oziroma obrazložitev, zakaj nočete upoštevati določbe drugega odstavka 138. člena Poslovnika. Na to niste dali odgovora ne vi zdajle ne prej predsednik Državnega zbora. Nihče ne da odgovora, samo opozarjate, da gre za iste procesne predloge. Seveda gre! Nobenega argumentiranega odgovora še niste dali na to. Nobenega! In če ste stranka, ki je zavezana demokraciji, vsaj tako vam v nazivu piše, potem bi vsaj to morali spoštovati. In glede na to, gospa, da je še vedno dovolj časa za izpeljavo seje, 24 ur ne pomeni nič, zato ker se z zbiranjem podpisov ne posega v nobene ustavne pravice in ne bodo nastale nobene kršitve ustavnih pravic. Prav nobene!

Če mi poveste, katere ustavne pravice se bodo kršile, če nam ne boste izpolnili želje oziroma zahteve iz drugega odstavka 138. člena, potem bomo morda o tem razpravljali. Ampak ne navedete ničesar. Naloga predsedujočega je, da argumentirano komentira procesne predloge, ki jih dajemo v Državnem zboru, argumentirano. Če argumentov ni, je to, kar počnete, nasilje nad tistim, ki opozori na problem, ki predlaga rešitev, in nič drugega. Mislim, da bi morali s takim načinom vodenja Državnega zbora, kot se dogaja v tem mandatu, enostavno prekiniti. Če predsedujoči niso sposobni argumentiranih obrazložitev svojih odločitev, potem naj prepustijo delo tistemu, ki je tega sposoben. Pa je čisto vseeno, za koga gre, za predsednike, podpredsednike ali kogarkoli drugega. Gospa, po drugem odstavku 138. člena nam to enostavno pripada! To ni volja predsedujočega, to nam pripada. In če nam to pripada, potem odredite, da se dobimo jutri na nadaljevanju ob pol devetih zjutraj in bomo šli s sejo naprej. Do takrat bomo pa mi tudi na nočni seji pripravili amandmaje k tej točki dnevnega reda, tako kot ste jih vi.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Samo trenutek. Rada bi samo odgovorila glede uporabe 138. člena Poslovnika. Za ta postopek se ta člen ne uporablja. Jaz mislim, da ni treba brati, kakšen je postopek, določen v 171. členu.

Izvolite, kolega Vrtovec, postopkovno.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovana predsedujoča!

Drugi odstavek 138. člena je jasen, in tudi tokrat niste odgovorili na trditev glede drugega odstavka 138. člena. Poslovnik, spoštovani kolegice in kolegi, je tako rekoč ne samo napisana knjiga, ampak so določila, ki jih

moramo spoštovati, in v tem primeru ne spoštujete teh določil in izvajate dobesedno nasilje, nasilje nad tem delom dvorane. 138. člen, drugi odstavek, pravi Tretja obravnava se opravi najprej po preteku 24 ur po prejemu pregleda iz prvega odstavka 137. člena tega poslovnika. In naprej, Predsedujoči odloči, kdaj se bo opravila tretja obravnava, in tako dalje. Se pravi, 24 ur. Koliko je pa minilo sedaj? Zaradi tega predlagam, da prekinemo sejo, kajti izvaja se dobesedno nasilje nad temi določili. To je naša sveta knjiga, gospe in gospodje, in če te knjige ne bomo spoštovali, potem je boljše, da se razpustimo. Pa saj ste vendarle pravniki, ustavni pravniki, in ja razumete, o čem govorimo. Tako da ne zavajati državljanov in državljanov s tem, ko po svoje interpretirate poslovniška določila.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Dajem še vam postopkovno, potem pa odgovorim na vprašanje. Izvolite, gospod Tanko, še enkrat postopkovno, upam, da o kakšni drugi zadevi. / oglašanje iz dvorane/

Še enkrat, kot sem že povedala in kot je bilo že pred menoj povedano s strani predsednika, se 138. člen ne uporablja za ta postopek. Bom pa prebrala, kako se uporablja. Postopek obravnave predloga akta je določen v 171. členu Poslovnika Državnega zbora in ni enak obravnavi predlogov zakonov. Postopek obravnave predloga akta se opravi na isti seji. Prvi odstavek tega člena tako določa, da se za postopek obravnave predlogov aktov smiselno uporabljajo določbe poslovnika, ki urejajo postopek druge obravnave predloga zakona. Bilo je že povedano, da se na seji zbora opravi splošna razprava o predlogu akta, če v 15 dneh po dodelitvi predloga akta matičnemu delovnemu telesu to zahteva najmanj 10 poslancev oziroma če se akt obravnava na izredni seji, saj to pomeni, da se 15-dnevni rok za vložitev zahteve še ni iztekel. Sledi razprava in glasovanje o amandmajih, ob smiselnem upoštevanju določb za drugo obravnavo predloga zakona na seji zbora. Po končani obravnavi zbor takoj preide na glasovanje o predlogu akta v celoti. Prvi odstavek 171. člena napotuje še na smiselno uporabo določb poslovnika glede uskladivenega postopka, določbe tretje obravnave predloga zakona pa se pri obravnavi predlogov aktov ne uporabljajo.

Gospod Tanko, želite še vedno postopkovno? Izvolite, potem pa nadaljujemo.

JOŽE TANKO (PS SDS): Poglejte, gospa, vi lahko te določbe berete, in veljajo v primeru, ko niso napovedani amandmaji. Mi smo pravočasno povedali, da želimo k tej točki vložiti amandmaje, k temu predlogu sklepa, in da iz fizičnih razlogov zaradi načina dela, ki ste ga naredili v koaliciji in ste to sprejeli na nočni seji, ni bilo možno zagotoviti, ni možno zagotoviti. In Državni zbor, če hoče svoje delo opraviti korektno, pravilno in tudi dostojno do vseh

poslanskih skupin, mora to omogočiti, zato ker zaradi tega, kar mi predlagamo, ne bodo nastale nobene protiučelnosti, ne bodo nastale nobene nezakonitosti in v ničemer ne bo kršen Poslovnik Državnega zbora. Na dopolnjeni predlog, na poročilo pa rabimo 24 ur časa, – zato poslovnik to predvideva –, da se lahko pripravimo, organiziramo in napravimo besedilo. Mislim, da to, kar počnete, ni primerno, da izvajate tukaj neko nasilje, in to na osnovi rešitev, ki ne stojijo.

Jaz mislim, da predsedujoči, predsedujoča ali pa predsednik Državnega zbora to mora enostavno odrediti. Ta procesni predlog lahko da tudi na glasovanje, pa boste to zavrnili. Ampak to, da se pa niti ne dovoli opozoriti na problem in da vodstvo Državnega zbora, predsedujoči ne dovolijo niti, da bi se vložili amandmaji, ki morajo biti očitno na to materijo pravi in pravilni ter ustrezno ustavnopravno utemeljeni, ker imate vi, ki ste te amandmaje sprejemali, 14 strani pravnih rešitev, Vlada pa 8. Kako lahko zdaj zahtevate od nekoga, da bo pripravil rešitve, ki jih je dobil čez noč na mizo, tik pred sejo Državnega zbora? Zato je ta varnostni predlog v drugem odstavku 138. člena Poslovnika.

Ne vem, vsak normalen predsedujoči bi temu predlogu ugodil, razen tistih, ki imate neko zaveso pred očmi in samo en cilj pred očmi, se pravi da se nekaj sprejme ne glede na posledice, ne glede na posledice. S tem ne bo nikomur nič kršeno, bo pa omogočeno, da bomo tudi tisti, ki imamo dodatne predloge k temu predlogu sklepa, le-te naredili. Sicer ne moremo vložiti nič, sploh pa ne nič takega, kar bi bilo z vidika pravne stroke in vsebine pripravljeno. Izgovarjanje na neke stvari, ki onemogočajo delo opozicije v Državnem zboru, gospa predsedujoča, je pa neprimerno. Vi ste tukaj zato, da vodite postopke enakopravno za vse, ki smo v Državnem zboru.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Ponovno ugotavljam, da ste podali isti predlog, o katerem je že bilo odločeno.

Želite postopkovno? Izvolite, gospa Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Poslanska skupina Nove Slovenije zahteva 45-minutno prekinitev, glede na to, da nam ne ustrežete oziroma ne želite izpolniti pravila poslovnika in nam dati 24 ur časa, da ustrezno pripravimo amandmaje k predlogu sklepa. Kot vsi vemo, smo danes ob pol devetih dobili mnenje Vlade in nismo imeli dovolj časa strokovno odgovoriti na to. Prosim, da v tem času prekinitve tudi vi proučite poslovnik, in tudi mi, da se lažje pripravimo, kako bomo naprej ukrepali. Torej, zahtevam prekinitev.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Skladno s poslovníkom se prekinitve odredi pred odločanjem. Do tja še nismo prišli, zaradi tega ker še sploh nismo začeli

razpravljati. Tako da predlagam, skladno že z vsem povedanim v zvezi s poslovníkom, da nadaljujemo s postopkom.

Sedaj dajem besedo predstavniku predlagatelja predloga sklepa dr. Mateju T. Vatovcu. / oglašanje iz dvorane/

Ne bom dala več postopkovnega, zaradi tega ker je bil vedno en in isti predlog.

Dr. T. Vatovec, izvolite. / oglašanje iz dvorane/ Najprej dr. T. Vatovec, pa bomo potem nadaljevali s postopkovnim. / oglašanje iz dvorane/ Če boste ponovno podali enak predlog, vas bom opomnila in potem ne bom dala več postopkovnega. Izvolite, postopkovno.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoča.

To, kar danes spremljamo tukaj, je ekspliciten primer kršenja Poslovnika Državnega zbora. Predsedujoča, opazoval sem delovanje predsedujoče na tej seji, ob eklatantnem kršenju poslovnika. Za vsak postopkovni predlog pogledujete proti svoji strokovni sodelavki in na podlagi tega potem odgovarjate na postopkovne predloge. Zato imam postopkovni predlog, da glede na to, da poslovnika kot predsedujoča ne poznate tako dobro kot predsednik Državnega zbora, da se ta seja prekine, dokler predsednik Državnega zbora ne bo imel časa voditi te izredne seje Državnega zbora, ker mislim, da si tudi slovenski davkoplačevalke in davkoplačevalci ne zaslužijo branja posameznih členov in sugestij s strani strokovne službe, ampak želim predsednika Državnega zbora, ki lahko suvereno vodi to sejo. Zato predlagam, da se prekine.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Še enkrat, skladno z drugim odstavkom 73. člena se pavza lahko odredi pred odločanjem. Mi do odločanja še nismo prišli. Amandmaji se lahko vlagajo ves čas splošne razprave, tako da glede na to, koliko časa traja ta seja, bo seja še dolga in lahko vsi podajo amandmaje. Predlagam, da zaključimo s postopkovnimi. / oglašanje iz dvorane/ Po razporedu sedaj jaz vodim sejo Državnega zbora. Hvala za vaše zaupanje, poznam poslovnik ... / oglašanje iz dvorane/ Oprostite, sama razlagam poslovnik tekom vodenja in ne bom dopustila tega.

Gospod Han, v zvezi s čim bo postopkovno?

MATJAŽ HAN (PS SD): Hvala lepa.

V zvezi z ravnanjem na tej seji Državnega zbora. Gre za eklatantno kršenje poslovnika s strani Nove Slovenije in s strani SDS. Bom povedal plastično, za kaj gre. Ob sedmih zjutraj so imeli zbranih 35 tisoč podpisov, hvalevredno. Rabijo še 5 tisoč podpisov, da jih bodo imeli 40 tisoč, da jih bodo lahko vložili, da bodo zameglili vse zadeve in da se bo ta sklep, ki smo ga včeraj na odboru sprejeli, zavrnil. / oglašanje iz dvorane/ Rabijo še nekaj tisoč podpisov, zato zavlačujejo in

izkoriščajo poslovnika v ta namen. Zato predlagam, spoštovana gospa podpredsednica – Logar, daj utihni –, da nadaljujemo s sejo. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNICA ANDREJA KATIČ:

Spoštovani kolegice in kolegi, kakorkoli že, tema, ki jo obravnavamo danes, je resna, in ni prav, da dajemo slovenski javnosti takšno mnenje, kot ga danes ustvarjamo. Določila poslovnika so jasna. Pred menoj jih je povedal že predsednik Državnega zbora, sama sem jih ponovila. Zaradi tega sedaj ne bom več dopustila zlorabe poslovnika. Skladno z določili poslovnika predsedujoči tolmači poslovnika in zato sedaj nadaljujemo s tem, da predlog dodatno obrazloži predlagatelj dr. Matej T. Vatovec.

Izvolite.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Spoštovana podpredsednica, hvala za besedo. Dragi kolegice in kolegi!

3. marca 2015 je Državni zbor sprejel novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in z njo odpravil sistemsko diskriminacijo istospolno usmerjenih oseb in s tem neustavno stanje, ki vlada v Republiki Sloveniji. Do sprejetja tega zakona je prišlo veliko prepozno, njegovo sprejetje pa je rezultat desetletij razprav, bojov in truda za enakopravnost in osnovne človekove pravice. Novela zakona je bila torej sprejeta iz enega samega razloga, in to je ta, da odpravi neustavno stanje sistemske diskriminacije na podlagi osebne okoliščine. 14. člen Ustave, ki ga očitno ne morem nehati citirati, namreč jasno določa: V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Med te osebne okoliščine nedvomno spada tudi spolna usmerjenost.

Ustavno sodišče je tako tudi že v dveh odločitvah ugotovilo protiustavnost, ki jo novela zakona odpravlja na edini možen način, in ta način je sistemski, to je, da se v bistvenem enaka razmerja obravnava na bistveno enak način. Kot ugotavlja Ustavno sodišče, gre pri istospolnih in raznospolnih partnerjih za "v bistvenem enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti. Vsako razlikovanje v pravni ureditvi obeh skupnosti, vključno s pravnimi posledicami teh skupnosti, ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti. V primerih istospolnih in raznospolnih partnerjev je bistvena značilnost zveze stabilna povezanost dveh oseb, ki sta si blizu, si medsebojno pomagata in se podpirata." Glede na to, da gre torej za enako situacijo, je treba vsakršno razlikovanje glede na osebno okoliščino obravnavati kot diskriminacijo.

Z novelo se torej odpravlja diskriminacijo in neustavnost na področju človekovih pravic. Ker je bila novela zakona sprejeta zato, da se z njo odpravi neustavnost na področju človekovih pravic, Državni zbor danes ne more narediti ničesar drugega kot to, da ugotovi, da se pobuda za razpis zakonodajnega referendumu o Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih nanaša na zakon, glede katerega skladno s četrto alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave razpis referendumu ni dopusten. S tem sklepom Državni zbor ne bo dopustil, da bi o človekovih pravicah manjšina odločala večina. Naj na kratko obnovim, kako smo prišli do današnje seje, ko bo moral ta zbor ponovno stopiti na stran obrambe človekovih pravic. Državni zbor Republike Slovenije je na svoji 5. redni seji 3. marca 2015 z veliko večino sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Tudi Državni svet Republike Slovenije je novelo zakona podprl, prvič soglasno s podporo na Komisiji za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, nato pa je z veliko večino zavrnil predlog odločilnega veta in s tem zakonu podporo izrekel še enkrat. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, ni tiste sence dvoma o tem zakonu, ki bi jo želeli pobudniki referendumu prikazati.

Naj preidem sedaj še na pravno kronologijo, ki obstaja kot temelj za ta sklep, ki ga danes predlagamo. 24. maja 2013 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Ustavni zakon o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije. Spremenjeni 90. člen določa, da referendumu ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. Drugi razdelek ustavnega zakona v drugem odstavku določa, da se do uskladitve Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi določbe 1. člena tega ustavnega zakona uporabljajo ob smiselni uporabi Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi neposredno ter da se do uskladitve Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi smiselno uporablja tako, da Ustavno sodišče Republike Slovenije odloči v sporu med predlagateljem referendumu in Državnim zborom, ki zavrne razpis referendumu o zakonu.

Skladno z določbo drugega odstavka 21. člena ZRLI lahko Državni zbor sklep, s katerim ugotovi, da je predmet referendumske pobude zakon iz drugega odstavka 90. člena Ustave, sprejme že v času zbiranja podpisov v podporo referendumski zahtevi. O vprašanju, ali mora Državni zbor s svojo odločitvijo počakati na vložitev zahteve za razpis referendumu, je že odločalo tudi Ustavno sodišče. Leta 1995 je namreč presojalo dopustnost razpisa referendumu o sprejetju zakona o odvzemu državljanstev Republike Slovenije, pridobljenih na osnovi 40. člena Zakona o državljanstvu

Republike Slovenije. V odločbi se je opredelilo tudi do vprašanja, ali lahko Državni zbor o zahtevi za oceno ustavnosti vsebine zahteve za razpis referendumu odloča že v času zbiranja podpisov.

V 7. točki navedene odločbe je Ustavno sodišče zapisalo: "V trenutku, ko predsednik Državnega zbora določi rok za zbiranje podpisov, so državljani pozvani, da se opredelijo, ali so za vsebino zahteve. S tem je vprašanje zastavljeno vsem državljanom, ki imajo volilno pravico. Vprašanje, ki se zastavlja v tej fazi postopka za razpis zakonodajnega referendumu, je povsem isto kot vprašanje, ki bi se zastavilo na referendumu, če bi dobilo potrebno podporo. Tako v prvem kot v drugem primeru je vprašana ista ciljna populacija. Zato se zastavi vprašanje, ali je samo zaradi tega, ker zbiranje podpisov v tej fazi postopka še nima narave zahteve v smislu 12. člena ZRLI, je pa to že vsebinsko opredeljena zahteva, ki potrebuje samo še podporo volivcev, treba čakati, da to postane še formalno, če je že v tej situaciji očitno, da tega vprašanje ne bo dopustno zastaviti isti ciljni populaciji kasneje. Ustavno sodišče ocenjuje, da je taka razlaga zakona v demokratični in pravni državi nedopustna."

Danes imamo glede tega popolnoma enak primer, s tem da se je vmes zakon še spreminjal, ustava se je spreminjala. Sedaj imamo tudi jasno določbo v ustavi, ki pove, o katerih zakonih je nedopustno razpisati referendum. Iz vsega tega izhaja, da Državni zbor v primeru, da se pobuda oziroma zahteva za razpis referendumu nanaša na zakon iz drugega odstavka 90. člena Ustave, ugotovi, da referendumu ni dopustno razpisati, in to že v času zbiranja podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu. Preidimo še na najbolj bistvene argumente, zakaj moramo ta sklep sprejeti. Prvič, novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je bila sprejeta zaradi odprave diskriminacije istospolnih parov. Mislim, da je zato dobila tako podporo v tem državnem zboru. Ustavno sodišče je v dveh odločbah, in sicer v odločbi številka 425/06-10 in odločbi številka 212/10, ugotovilo, da je tako v primeru istospolnih partnerjev kot raznospolnih partnerjev bistvena značilnost stabilna povezanost dveh oseb, ki sta si blizu, si medsebojno pomagata in se podpirata, ter da gre za po vsebini enak dejanski položaj, v katerem sta dva človeka povezana v par, pri čemer njuno relativno trajno razmerje bistveno opredeljuje njuna čustvena, moralna, duhovna in seksualna povezanost na skupni življenjski poti. Novela zakona tako skladno z vsebino obeh odločitev Ustavnega sodišča istospolne pare in raznospolne pare izenačuje v vseh pravicah in dolžnostih. S sprejetjem novele Državni zbor torej izpolnjuje obveznost, naloženo s citirano odločbo Ustavnega sodišča, saj se po noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih istospolno partnersko skupnost izenačuje z raznospolno v vseh pravicah in dolžnostih. To je

podlaga v ustavno ugotovljenih protiučelnostih. Imamo pa tu seveda še druge protiučelnosti, ki še niso bile ugotovljene, ampak obstajajo v slovenski zakonodaji. Te neustavnosti izhajajo ravno iz definicije zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti, in tu se nanašajo na vsaj 70, če ne več zakonov. Ti zakoni se nanašajo v podeljevanju človekovih pravic in tudi dolžnosti ravno na definicijo zakonske zveze. In zato je bil zakon o zakonski zvezi spremenjen, zato ker na ta način sistemsko odpravljamo kršenje človekovih pravic. S sprejetjem novele se namreč poleg odločb Ustavnega sodišča odpravlja sistemsko diskriminacijo istospolnih parov.

S spremembo definicije zakonske zveze bodo istospolni pari deležni dejanske enake obravnave in bo njihov položaj izenačen v vseh pravicah in dolžnostih, in to ne samo formalno, ampak tudi simbolno. Namreč, ne moremo govoriti o izenačitvi določenega števila pravic in ne vseh. Če skušam iti še korak dlje in malo bolj plastično prikazati, v kakšni situaciji so danes istospolni pari in s kakšnimi težavami se soočajo, pri čemer so le-te daleč od simbolnih, ampak iz čisto vsakdanje uporabe in vsakdanjega življenja. Zakoni, ki se nanašajo na definicijo zakonske zveze in ki podeljujejo pravice na podlagi definicije zakonske zveze, so številni. Navedel bom samo nekaj teh, da si boste lažje predstavljali, za kaj gre. Prvi je Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Istospolni pari v trenutni ureditvi nimajo možnosti zavarovanja družinskega člana, nimajo možnosti nadomestila za nego družinskega člana, zato ker istospolni partner ni obravnavan kot družinski član.

Drugi zakon je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Prav tako ni možna vdovska pokojnina. Istospolni partner ali partnerica, ki mu danes umre partner ali partnerica, ni upravičen do vdovske pokojnine. Zakaj? Zakaj mu ne bi te pravice dodelili? Imamo tudi Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij. Človek, ki je v zaporu in ima istospolnega partnerja ali partnerico, nima pravice do tega, da bi ga ta partner obiskal kot družinski član. Zakaj ne? Obligacijski zakonik določa v svojih odločbah tudi možnost odškodnine v primeru smrti ali težke invalidnosti za zakonca ali izvenzakonskega partnerja. Istospolni so še vedno izločeni iz te določbe. Stanovanjski zakon – istospolni partnerji ne morejo najemati stanovanja po umrlem partnerju. Zakon o službi v Slovenski vojski – iz tega zakona izhajajo pravice iz te celostne oskrbe, ki pripadajo družinskim članom pripadnikov Slovenske vojske. Ta zakon omejuje te pravice samo na tiste, ki so v registrirani istospolni partnerski skupnosti. Zakaj ne teh pravic dodeliti vsem istospolnim parom?

Mislim, da bi lahko teh primerov naštevati še in še. Istospolna skupnost na nek način vztrajno poudarja to, kakšne težave imajo v vsakdanjem življenju, pri tem da se v vsakodnevnih opravilih,

ki so nam samoumevna, ki jih mi pravzaprav niti ne dojemamo kot kakršnokoli oviro ali kakršenkoli postopek, oni nenehno zaustavijo pri teh postopkih, zato ker naletijo na te ovire. V zaključku bi rad samo ponovil, da če ne izglasujemo danes tega sklepa, če dovolimo referendum, bomo preprosto dovolili to, da se bo, če bo tako odločeno, večina odločala o pravicah manjšine. Ampak te pravice bi morali imeti vsi, ne glede na osebne okoliščine. Hvala.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Predvidevam, gospod Tanko, da želite proceduralno. Izvolite.

JOŽE TANKO (PS SDS): Ja, želim proceduralno, želim postopkovno.

Spoštovana predsedujoča, ponavadi takrat, kadar se da kakšen proceduralni, procesni predlog, o procesnem predlogu odloča Državni zbor z glasovanjem. Tako je bilo do zdaj po navadi v tem državnem zboru. V tem sklicu Državnega zbora, ko ste prevzeli vodenje države in tudi Državnega zbora nekako bolj mišičnjaki, tega ni več. Zdaj avtorsko odloča predsedujoči v Državnem zboru o tem, ali bo procesni predlog šel na glasovanje ali ne. To je en problem. Drugi problem, spoštovana predsedujoča, je v tem, da se sklicujete na 282. člen Poslovnika. To določbo, prvi odstavek tega člena poslovnika uporabi predsedujoči samo takrat, kadar nima argumentov za obrazložitev procesnih predlogov. To je izhod v sili predsedujočega. Naloga predsedujočega je, da poda argumentirano obrazložitev na tisto, kar predlagamo glede proceduralnih predlogov v Državnem zboru.

Če vi, ki ste bili iz koalicije izbrani za vodenje sej Državnega zbora, nimate ustreznih znanj, poslovnih znanj, potem vam predlagam, da naredite nek tečaj v Državnem zboru in opravite nek mini strokovni izpit iz uporabe poslovnika in vodenja sej. To naredite, ker to, kar zdaj počnete, da kar takole ad hoc pobrišete počez vse postopkovne predloge, ki jih damo poslanci opozicije, in jih ne daste niti na glasovanje, ni skladno s poslovníkom. Odločitev sprejema Državni zbor, vi seje samo vodite, gospa. In če dam procesni predlog, ki zahteva odločitev, ste ga dolžni dati na glasovanje. Tudi predsednik Državnega zbora, zanj velja enako. Tako da predlagam, da se malo poučite o uporabi poslovnika. Tudi strokovne službe Državnega zbora, ki pomagajo pri vodenju seje, vidim, da dajo zelo slaba navodila in usmerjajo predsedujočega v tisto smer, kjer ni podlage. O procesnih predlogih je treba opraviti glasovanje. Vidim, da se na veliko izmikate takšnim stvarim. Mnoge zadeve bi bile morda mnogo prej končane, kot so sicer. Uporaba 282. člena Poslovnika že pri dveh poslovnih razpravah je znak, da tisti, ki vodi sejo, ne obvlada ne poslovnika ne vodenja seje.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Mislim, da sem sama, kot tudi moj predhodnik, ko je vodil sejo, povedala, tudi prebrala člene, na katere sem se naslonila pri svojih odločitvah.

Predlagam, da nadaljujemo. Predlog sklepa je obravnaval ... / oglašanje iz dvorane/ Samo zlorablajte predloge! Oprostite, pri predlogih, ki ste jih posredovali, se da na glasovanje samo tisto, za kar je podlaga v poslovníku. Pri teh predlogih ni bilo podlage v poslovníku. Prebrala sem mnenje, povedal ga je tudi predsednik pred mano, dajete vseskozi en in isti predlog. In prosim, ne zlorablajte več poslovnika.

Nadaljujemo. / oglašanje iz dvorane/ Predlagam, da se soočimo vsebinsko, ne pa postopkovno. Naprej dajem besedo za predstavitev poročila Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide kot matičnega delovnega telesa predsedniku ...

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Postopkovno.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: ...
Urošu Priklu ...

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Postopkovno.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ:
Oprostite, če boste podali zopet enak predlog, vam bom izrekla opomin.
Gospod Jožef Horvat, izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Najlepša hvala, gospa podpredsednica, za besedo.

Jaz bi želel, da z mojim postopkovnim predlogom nekoliko temperaturo znižamo, in vas lepo prosim, da vložite vso vašo avtoriteto – trenutno predsedujete seji slovenskega državnega zbora – in da vložite prav vi maksimalne napore, pa bom zdaj morda nekaj grešnega rekel, ne morda striktno po poslovníku, ampak zato, da se zadeve med nami, torej med veliko večino, tako imenovano mavrično koalicijo, in manjšino v Državnem zboru – manj kot ena tretjina nas je, ki prosimo, da se vendarle vsaj eno našo drobtinico tudi upošteva. Pred našo državo, gospa podpredsednica, dragi kolegice in kolegi, so ključne naloge. Ljudje v naši državi živijo slabo. Prispevajte, gospa podpredsednica, s svojim ravnanjem, s tem, kar vas prosimo, k temu, da se ne bodo med nami gradili še višji zidovi. Prispevajte, lepo prosim, k temu, da se bodo ti zidovi porušili, da bomo lahko tu, v hramu demokracije, sprejemali ključne rešitve za naše ljudi, da bodo zadovoljni, da bodo srečni in da ne bodo še kar naprej bežali, predvsem mladi, iz te države. Lepo vas prosim, da zastavite svojo avtoriteto, moralno, in to, da ste podpredsednica, da ste predsedujoča, da se ta parlamentarni dialog vzpostavi na demokratični in kulturni ravni. Lepo prosim.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Strinjam se s tem, da nadaljujemo na demokratični in kulturni ravni. Zato imamo tudi

Poslovnik Državnega zbora, da ga uporabljamo, in nadaljujemo.

Izvolite postopkovno, ampak opozarjam, da ne podajate ponovno enakega predloga, kot ga je gospod Horvat.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala, podpredsednica.

Glejte, kar želimo s postopkovnimi vprašanji, je zgolj to, da spoštujete poslovnik. Da spoštujete poslovnik, duh ter načela in člene poslovnika. Prej, ko je vaš strankarski kolega zlorabil postopkovno vprašanje, tega poslovnika niste upoštevali. Ko sem želel postaviti postopkovno vprašanje, mi niste želeli dati besede. Če želite od manjšine v Državnem zboru, da upošteva poslovnik, ga morate upoštevati najprej vi kot predsedujoča. In če že v Ljubljani sklopite koalicijo z Jankovičem in sprejemate brez poslovniških določil proračune in tako naprej, prosim, vsaj v Državnem zboru spoštujte dokumente, ki so temeljni pogoj za to, da se demokracija v tej državi lahko razvija. Zato skladno s 112. členom, ki pravi, da s sklepi tudi o postopkovnih vprašanjih odloči Državni zbor, še enkrat pozivam, da o mojem predlogu, da sejo Državnega zbora vodi predsednik Državnega zbora, ki je tudi tu in ki je na moje prejšnje izvajanje vam prišel sugerirati, kaj mi odvrnete na moje proceduralno vprašanje, da daste ta predlog na glasovanje in da izglasujemo, da to sejo, ki je zelo zahtevna, kar ste že sami ugotovili, vodi kompetentna oseba, ki pozna poslovnik in ki lahko iz glave odloči izvajanje tega poslovnika. Prosim, želim in skladno s 112. členom zahtevam, da daste ta predlog na glasovanje. Hvala.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Zdaj bom rekla, da cenim vaše mnenje. Zlorabili ste poslovnik. Tudi predhodne postopkovne razpravljavce sem opozorila na to, da so zlorabili poslovnik, zato predlagam, da nadaljujemo.

Sedaj ima za predstavitev poročila odbora besedo predsednik gospod Uroš Prikl.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Podpredsednica, kolegice in kolegi!

Naj na kratko predstavim poročilo Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je na 10. nujni seji včeraj kot matično delovno telo obravnaval Predlog sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo in sprejetje predložila skupina poslank in poslancev, s prvopodpisanim Matejem T. Vatovcem. Članice in člani odbora so v zakonitem roku prejeli vsa potrebna gradiva, vključno s predlogom za umik te točke dnevnega reda, s prvopodpisanim vodjem Poslanske skupine SDS, in odgovorom predsednika Državnega zbora v zvezi s tem. Seji

odbora so prisostvovali predstavnice in predstavniki predlagatelja predloga sklepa, s prvopodpisanim dr. Vatovcem, predstavnica Vlade ter predstavniki naše Zakonodajno-pravne službe. Uvodoma je bila na kratko predstavljena kronologija v zvezi z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Državni zbor je na 5. redni seji sprejel zakon o spremembah in dopolnitvah tega zakona. 10. 3. je bilo vloženo obvestilo o pobudi volivkam in volivcem za vložitev zahteve za razpis naknadnega referendumu o tem zakonu. Predsednik Državnega zbora je določil, da je prvi dan roka za zbiranje podpisov volivk in volivcev ponedeljek, 23. 3., zadnji, 35. dan, pa 26. 4. 2015. Dne 23. 3. je skupina poslank in poslancev, kot že rečeno, s prvopodpisanim dr. Vatovcem, na podlagi 88. člena Ustave in 19. člena Zakona o poslancih ter 112. in 169.a člena Poslovnika Državnega zbora odboru predložila predlog sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o omenjenem zakonu. V uvodni dopolnilni obrazložitvi na seji odbora je predsednik predlagatelj dr. Matej T. Vatovec predstavil bistvene poudarke predloga sklepa. Poudaril je predvsem, da je bila novela ZZZDR sprejeta zaradi odprave diskriminacije istospolnih parov, ki jo je Ustavno sodišče Republike Slovenije ugotovilo v dveh odločbah, eni iz leta 2009 in eni iz leta 2013. Novela ZZZDR skladno z vsebino obeh odločitev Ustavnega sodišča istospolne in raznospolne pare izenačuje v vseh pravicah in dolžnostih.

Svoje stališče je predstavila tudi predstavnica Zakonodajno-pravne službe, torej z vidika pristojnosti omenjene službe. Predstavnica Vlade gospa Vuk je povedala, da Vlada še ni sprejela, do včeraj govorim, svojega mnenja in da bo to naredila do začetka današnje seje Državnega zbora, kar ste uvodoma tudi že slišali in verjetno na svoje poslanske klopi dobili tudi mnenje Vlade. Sledila je daljša razprava, v kateri so zagovorniki predloga poudarjali protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin oziroma druge protiustavnosti. Nasprotniki predloga sklepa pa so izpostavili, da ZZZDR nikoli ni bil protiustaven, zato navedbe predlagatelj sklepa o odpravi protiustavnosti naj ne bi držale. Prav tako so zagovarjali stališče, da je treba dopustiti zbiranje podpisov za referendum.

Kot rečeno, razprava, na trenutke celo zelo emocionalna, je trajala kar nekaj časa, ob koncu razprave pa je odbor na podlagi osmega odstavka 131. člena Poslovnika Državnega zbora sprejel naslednje, in sicer: prvič, amandma k 1. točki oziroma prvemu razdelku sklepa, drugič, amandma k 2. točki oziroma drugemu razdelku sklepa, in tretjič, tudi amandma k samemu naslovu. Odbor je v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval še o predlogu sklepa v celoti ter ga sprejel. Klegice in kolegi, glede na sprejete amandmaje je na podlagi prvega odstavka 133.

člena Poslovnika Državnega zbora pripravljeno besedilo dopolnjenega predloga sklepa, v katerem so vključeni tudi sprejeti amandmaji, ki sem jih prej navedel. Dopolnjeni predlog sklepa je sestavni del poročila, ki ste ga dobili na vaše poslanske klopi oziroma v vednost. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za uvodno obrazložitev mnenja dajem besedo predstavnici Vlade, državni sekretarki na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti gospe Martini Vuk.

MARTINA VUK: Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci!

Ustava Republike Slovenije ne dopušča različnega obravnavanja na osnovi spolne usmerjenosti, pač pa nasprotno. Ustavodajalec se je ob pripravi Ustave Republike Slovenije zavedal pomembnosti oziroma je prepoznal okoliščino spolne usmerjenosti in se je do tega vprašanja posebej opredelil. Spolna usmerjenost je ena od okoliščin iz 14. člena Ustave, v katerem je določeno, da so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Spolna usmerjenost je ena od osebnih okoliščin, glede katerih predvsem država ne sme dopuščati diskriminacije oziroma se mora zavzemati za vzpostavljane enakosti. Ustavno sodišče Republike Slovenije je glede vprašanja 14. člena Ustave, diskriminacije in osebne okoliščine spolne usmerjenosti v svoji odločbi z dne 2. 7. 2009 podalo pomembno sistemsko razlago, zato jo bom citirala.

"Glede na vse te, v bistvenem enake dejanske in pravne podlage življenjskih skupnosti, tako registrirane istospolne skupnosti kot skupnosti med žensko in moškim, se pokaže, da razlikovanje v ureditvi dedovanja ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti. Spolna usmerjenost pa je, čeprav ni izrecno navedena, nedvomno ena izmed osebnih okoliščin iz prvega odstavka 14. člena Ustave. Gre namreč za osebno lastnost, ki pomembno opredeljuje posameznika, vpliva na njegovo življenje in ga tako kot okoliščine, kot so na primer rasa, spol, rojstvo, spremlja vse življenje. Spolno usmerjenost kot okoliščino, na podlagi katere je razlikovanje prepovedano, pojmuje tudi Evropsko sodišče za človekove pravice, čeprav ni med izrecno naštetimi okoliščinami v 14. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin."

Ustavno sodišče je skupnost dveh oseb istega spola na področju dedovanja izenačilo z zakonsko zvezo ali zunajzakonsko skupnostjo dveh oseb različnega spola, in to zaradi ugotovitve, da gre v bistvenem za enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti ter da razlikovanje v pravni ureditvi obeh

skupnosti, vključno s pravnimi posledicami, temelji na spolni usmerjenosti. V obrazložitvi je Ustavno sodišče tudi navedlo, da se neregistrirane istospolne partnerske skupnosti od registriranih dejansko ločijo le v odsotnosti oblične sklenitve partnerske zveze pred pristojnim državnim organom, pri čemer velja enako za ločitev med zunajzakonsko skupnostjo in zakonsko zvezo. Sicer pa gre v obeh vrstah istospolnih partnerskih skupnosti po vsebini za enak dejanski položaj.

Kot je že samo Ustavno sodišče navedlo, tudi Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin v 8. členu določa pravico tudi do družinskega življenja, v 14. členu pa določa, da je uživanje pravic in svoboščin, določenih s to konvencijo, zagotovljeno vsem ljudem ne glede na kakršnokoli osebno okoliščino. Evropsko sodišče za človekove pravice je prav tako sprejelo stališče, da spada v koncept družinskega življenja tudi stabilna istospolna partnerska skupnost. Z zadnjo novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih se posameznicam in posameznikom ne glede na njihovo spolno usmerjenost zgolj omogoča sklenitev zakonske zveze in prizna obstoj zunajzakonske zveze ter omogoča vzpostavitev družinskega življenja, pri čemer pa se ne posega v že vzpostavljena razmerja kot tudi ne otežuje njihove vzpostavitve drugim posameznicam in posameznikom.

Ker je Ustavno sodišče v več odločbah podalo stališče, da ni utemeljenih razlogov za razlikovanje med raznospolnimi in istospolnimi življenjskimi skupnostmi, bi bilo treba na vsakem pravnem področju posebej urediti enotne pravne posledice, kot veljajo za zakonce, tudi za osebe istega spola. S to zadnjo novelo ZZZDR pa se v skladu z ustavnim načelom pravne države sprejema ureditev, ki sistemsko in enotno, in ne parcialno kot doslej, ureja pravna razmerja med dvema osebama v pravno priznani skupnosti. V zvezi s samo pobudo Vlada tudi poudarja, da zahteva za razpis referendumu spodbuja k neenakopravnosti na podlagi spolne usmerjenosti in bi lahko spodbudila razpihovanje nestrpnosti. Na podlagi navedene obrazložitve je mnenje Vlade RS, da bi bil razpis zakonodajnega referendumu o noveli ZZZDR v neskladju z drugim odstavkom 90. člena Ustave Republike Slovenije. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin. Besedo ima Poslanska skupina Zavezništva, zanjo gospod Peter Vilfan.

PETER VILFAN (PS ZaAB): Spoštovani predsednik, kolegice in kolegi!

Veliko, pravzaprav že ogromno je bilo povedanega o dopustnosti same obravnave točke dnevnega reda, o kateri danes tukaj razpravljamo. V Zavezništvu se sprašujemo, ali nasprotniki sprejetega Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih resnično nasprotujejo

samemu postopku obravnave sklepa o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referenduma ali gre le za iskanje dlake v jajcu zaradi močnega nasprotovanja sami vsebini zakona. Naj spomnim, z zakonom na novo uvajamo pravice istospolnih parov, ki jih do danes nimajo oziroma jih niso imeli. Veseli nas, da je le napočil trenutek, ko lahko po 24 letih damo ljudem pravice v tej moderni Sloveniji, ki jim pripadajo po sami ustavi. Že na matičnem delovnem telesu ob obravnavi predloga zakona smo ure in ure poslušali različna stališča predstavnikov civilne družbe, ki so govorila za in proti temu predlogu zakona. Veliko je bilo slišati, da se zakon spreminja zaradi peščice ljudi in kako je vse skupaj zaradi majhnega števila nesmiselno.

V Zavezništvu bomo vedno znova jasni in glasni, kadar bo govora o kršitvah človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pa naj gre za kršitve petih, petdesetih ali tisočih ljudi. Popolnoma vseeno je, ali s spremembami zakonov rešujemo oziroma odpravljamo kršitve človekovih pravic in svoboščin enega človeka ali tisočih ljudi. Ustava je tu popolnoma jasna, tako kot je jasna tudi v delu, ki se nanaša na dopustnost samega referenduma. V Zavezništvu se zavedamo, da je v predstavniki oziroma parlamentarni demokraciji zakonodajna oblast omejena, in sicer z neposrednim izvrševanjem oblasti s strani ljudstva kot suverene oblasti. Slednje določa tudi drugi odstavek 3. člena Ustave Republike Slovenije kot ključni mehanizem za neposredno izvrševanje oblasti, ki določa: "V Sloveniji ima oblast ljudstvo. Državljanke in državljani jo izvršujejo neposredno in z volitvami, po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno." Najpomembnejša oblika neposredne demokracije je zakonodajno odločanje ljudstva oziroma zakonodajni referendum – 90. člen Ustave. Institut referenduma predstavlja pravico ljudstva, da sprejme dokončno odločitev o zavrnitvi nekega, v Državnem zboru sprejetega zakona.

K temu pa je treba dodati naslednje. Če res spoštujemo ustavno načelo izvrševanja oblasti, bi se vsi, ki danes tu sedimo, morali zavedati, da tudi oblast ljudstva kot suverena ni neomejena, da je tudi neposredna demokracija omejena, in sicer že s samo Ustavo Republike Slovenije. Državni zbor je namreč spomladi leta 2013 spremenil 90. člen Ustave, ki ureja zakonodajni referendum. Naša ustavna ureditev prepovedi glede zakonov, o katerih ni mogoče izvesti referendumskega odločanja, do takrat ni določala, in to kljub temu, da so omejitve v tujih pravnih sistemih poznane. Poznajo jih, na primer, v Italiji, na Irskem, Danskem in še bi lahko našteval. Zato je moralo pogosto o ustavni dopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma odločati Ustavno sodišče, sprejete odločitve sodišča pa so nato sprožale polemike v strokovni in laični javnosti. Nova ureditev se želi temu izogniti, zato postavlja jasnejše kriterije, sidra, na katera se lahko Ustavno

sodišče opre pri presoji dopustnosti referenduma. Najpomembnejše sidro je omejitev, ki se nanaša na zakone, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost.

Pri tem je treba poudariti, da predlagane omejitve glede dopustnosti razpisa referenduma nikakor ne preprečujejo referendumskega odločanja. Ustavno sodišče bo kljub izrecnim določbam o prepovedi referenduma tudi v bodoče pristojno odločati v sporu med predlagateljem referenduma in Državnim zborom, ki bi zavrnil razpis referenduma o posameznem zakonu. Kot že rečeno, s spremembo 90. člena Ustave Republike Slovenije je breme odločanja o dopustnosti referenduma preneseno na Državni zbor. Zdi se, da nekaterim za poslanskimi klopmi ta sprememba še vedno ni popolnoma jasna, pa je to vendarle jedro ustavne spremembe. V Zavezništvu smo prepričani, da mora Državni zbor nedopustnost referenduma ugotoviti čim prej. Sprejetje takega sklepa namreč na podlagi smiselne uporabe četrtega odstavka 21. člena zadrži zbiranje podpisov, ki je ponovno omogočeno le v primeru, če so pobudniki referenduma kot edini pravno kvalificirani pritožniki uspešni pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije. To je edini način, ki zaščiti tako interese pobudnikov referenduma na eni strani kot tudi interese Državnega zbora kot zakonodajalca na drugi strani. Takšno ravnanje pa je tudi edino odgovorno ravnanje Državnega zbora v luči odnosa do volivk in volivcev, ki so ga dejansko izvolili oziroma mu podelili mandat.

O dilemi, kdaj je pravi trenutek za odločanje o dopustnosti referenduma, ne bom predolgo razpravljaj. Naj omenim le ustavno odločbo iz leta 1995, s katero je Ustavno sodišče prepovedalo razpis referenduma o tako imenovanem zakonu o izbrisanih. Med drugim je zapisalo tudi, da je odločitev Ustavnega sodišča, ali je vsebina zahteve za razpis zakonodajnega postopka v nasprotju z ustavo, mogoča že v fazi zbiranja podpisov. Če pogledamo skozi zgodovino, lahko vidimo, da so se človekove pravice vedno reševale zelo počasi, zelo boleče, nekje celo zelo krvavo, in marsikje je trajalo mnogo let, da so ljudje prišli do tistih temeljnih, osnovnih človekovih pravic. V preteklosti je bilo vprašanje, ali bodo črnci nekoč dobili enake pravice kot belci. Danes je to vprašanje več ali manj razčiščeno, čeprav se v marsikateri državi še vedno borijo za svoje elementarne pravice.

Danes nam kot opomin in spomin, česa ne smemo več početi, služijo filmi in knjige, ki so marsikomu nerazumljivi. Naj navedem le nekaj primerov. Če smo včasih imeli otroke in pankrte, danes ni več diskusije in dileme o pankrtih. Če smo včasih govorili o splošni volilni pravici, ki so jo imeli samo moški, je danes ženska volilna pravica nekaj samoumevnega. Še več, takrat, ko so jo uvajali, so bili v strahu, da bo prišlo do sprememb sistema, do enoumja in še marsičesa, preden je prišlo do ženske volilne

pravice. Z drugimi besedami, priznati bomo morali določene napake, ki so bile storjene v preteklosti. In da zaključim misel. Z zakonom se nikomur ne vsiljuje načina življenja, prav nikomur. Vsak si sam izbira svoj način življenja, in ni lepšega kot živeti v državi, ki enostavno pusti človeku, da živi tako, kot on misli, da je najbolj prav, in s tem seveda ne ogroža drugih.

V Zavezništvu ponovno poudarjamo, da istospolni pari nikogar ne ogrožajo zaradi tega, ker se poročajo ali ker se imajo radi, in bi radi imeli le enake pravice, kot jih imamo mi. Pustimo jim živeti svobodno. Da smo vsi pred zakonom enaki, smo slišali že nešteto krat, a vendarle nasprotniki Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih te enakosti ne razumejo tako, kot bi morali oziroma tako, kot to določa 14. člen slovenske ustave. Le z doslednim spoštovanjem tega načela in le tako, da drug drugemu ne vsiljujemo svojega načina življenja, bomo kot družba lahko napredovali, predvsem pa postali strpnejši. Definicija pojma diskriminacije je popolnoma jasna in govori takole: diskriminacija se pojavi, kadar so posamezniki ali skupine ljudi obravnavane manj ugodno kot druge osebe v primerljivem položaju samo zato, ker pripadajo ali pa se zdi, da pripadajo določeni skupini ali kategoriji ljudi. Bom danes tudi jaz zaključil z Einsteinom, ki je rekel Kakšni žalostni časi, ko je lažje razbiti atom kakor predsodek.

V Poslanski skupini Zavezništva bomo seveda današnji sklep podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo mag. Lilijana Kozlovič.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, spoštovani kolege in kolegi!

Poslanci Stranke modernega centra smo spremembe zakona podpirali že od samega začetka in jih podpiramo še danes, kajti z njimi se vzpostavlja temeljno načelo naše ustave, in sicer enakost vsakega pred zakonom ne glede na njegovo osebno okoliščino. V tem trenutku se srečujemo z referendumom, ki je prav tako ena od temeljnih človekovih pravic, ki je vpisana v ustavo in jo je možno omejevati le s pravico drugega oziroma če imamo za to ustavno dopustni cilj. In ta ustavno dopustni cilj je zapisan v 90. členu Ustave, ki pravi, da referendum ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. V konkretnem primeru gre za aplikacijo 14. člena Ustave, ki določa enakost pravic in obveznosti vsakomur pred zakonom ne glede na njegove osebne okoliščine.

Sprejetje ustavnega zakona je pravzaprav ustvarilo podlago, da lahko zavrnemo ta razpis, in je obenem tudi naložilo zakonodajalcu, da uredi pravna razmerja v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi. Ker

pa zakonodajalec tega še ni uredil, se nam je v poslanski skupini odprlo nekaj vprašanj, predvsem kdaj in na kakšen način lahko to pravico do referenduma omejimo, še posebej zato, ker se zavedamo, da je to občutljivo vprašanje. Nanje smo odgovorili z amandmaji odbora, in ta dopolnjeni predlog sklepa, ki ga imamo pred seboj danes, jasno izpostavlja pristojnost Državnega zbora, da lahko zavrne razpis referenduma, in tudi argumentirano obrazloži, zakaj lahko posegamo že v fazi zbiranja podpisov. Zakaj pa menimo, da je razpis referenduma na podlagi tega zakona nedopusten? Ker vzpostavlja enakost vsakogar pred zakonom, ne glede na njegove osebne okoliščine, kot sem povedala.

Kaj pa to sploh pomeni? Pomeni, da imata moški in ženska pred zakonom povsem enake pravice in enake dolžnosti ter da bosta take pravice, enake pravice in dolžnosti, imela tudi, če bosta sklenila zakonsko zvezo z istospolno osebo ali z osebo različnega spola, kar se šteje kot posebna okoliščina. In bosta na tak način pridobila pravice, ki izhajajo iz zakonske zveze, iz tega statusa. Novela zakona odpravlja neenakost in diskriminacijo ter priznava nastanek medsebojnih pravnih pravic in obveznosti istospolnih partnerjev ter pravic, izhajajočih iz tega statusa. Želimo si, da večina na referendumu ne bi odločala o pravicah manjšine, da zaključimo s to razpravo in da se zakon uveljavi.

Poslanci Poslanske skupine SMC bomo seveda predlagani sklep podprli, kajti menimo, da je namen zakona, da civilizacijske norme, ki dejansko že živijo v življenju, dobijo pravno varstvo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo gospa Jelka Godec.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala za besedo.

V Poslanski skupini SDS bomo sklepu o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih nasprotovali iz več razlogov. Prvi razlog je nepristojnost Državnega zbora Republike Slovenije, da v skladu s spremembami ustave o tem odloča in prepove zbiranje podpisov, drugi razlog pa je v tem, da predlog za zavrnitev referenduma ni vsebinsko utemeljen. Državni zbor ne more zavrniti referenduma, niti ne bi smel o tem odločati, saj za to še niso izpolnjeni procesni pogoji, določeni z ustavnim zakonom, ki je spremenil ureditev zakonodajnega referenduma. V ustavnem zakonu jasno piše, da Državni zbor lahko zavrne razpis referenduma, kar pomeni, da mora o razpisu referenduma najprej odločati. O samem razpisu pa lahko odloča le takrat, ko je vložena zahteva za razpis referenduma. S tem je ustavni zakon določil jasno razmejitev, kdaj je Državni zbor sploh

procesno legitimiran, da bi odločal o prepovedi referendumu, in sicer zavrnitvi odloka o razpisu referendumu.

Ustavni zakon torej določa, da se sedaj 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi uporablja, vključno s pravno podlago glede zadržanja zbiranja podpisov, tako, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referendumu in Državnim zborom, ki zavrne razpis referendumu, ne pa da Državni zbor zahteva ustavno presojo vsebine referendumske zahteve oziroma pobude, kot je bila dosedanja praksa. Torej, če banaliziram zadevo. S sklepom, ki ga je podal predlagatelj, bi radi zavrnili nekaj, kar sploh še ne obstaja. To je tako, kot da bi, recimo, par kupil voziček, pa žena sploh še ne bi bila noseča. Kot da si kupi za rezervo ali na zalogo. Povsem nedopustno se nam zdi omejevati demokratično izbiro volivk in volivcev na referendumu pri temah, ki delijo slovensko javnost, in pri vsebini, ki jo je slovenska javnost v veliko manj radikalni obliki že zavrnila na referendumu pred natanko tremi leti. S tem tako imenovana leva koalicija postavlja ideologijo o reviziji zakonske zveze in razvrednotenju otrokove pravice do očetovska in materinstva nad demokratično pravico odločanja ljudstva na referendumu.

Sedanja referendumska ureditev namreč ne ureja samodejne omejitve referendumu, ampak se mora za to omejitev oziroma prepoved referendumu vedno odločiti politična večina v Državnem zboru in za to tudi prevzeti odgovornost. Ne glede na sedanjo očitno zlorabo te možnosti, da se prepove referendum, pa bi radi poudarili, da je vsebina te prepovedi tudi vsebinsko povsem neutemeljena in predstavlja niz manipulacij. Po spremembi ustave se referendum lahko zavrne samo, če je protiustavnost neke ureditve že prej ugotovljena s strani Ustavnega sodišča. Razlago o tem je podala takratna predsednica Ustavne komisije gospa Maša Kociper ob sprejemanju ustavnega zakona: "Med določbami, ki prepovedujejo oziroma omejujejo referendumsko odločanje, je tudi določba, ki sta jo na podlagi predloga stališča proučili strokovna komisija in Ustavna komisija. Gre za določbo, ki jasno omejuje odločanje o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost. Tudi v tem primeru bo praksa Državnega zbora morala striktno vztrajati na obrazložitvi, ki je bila dana v Ustavni komisiji, in sicer da se lahko za odpravljanje protiustavnosti spreminjajo le členi, ki so bili z odločitvijo Ustavnega sodišča predlagani kot protiustavni. Vsakršno odnašanje drugih vsebin in s tem povezanih sprememb ostalih določb zakona bo nedopustno, saj bi se s tem predlagatelj res lahko izognil zakonodajnemu referendumu. Tudi tukaj bo praksa Ustavnega sodišča ključna."

Če povzamem. Referendum se lahko na ustaven način zavrne le, če se odpravljajo protiustavnosti, že ugotovljene s strani Ustavnega sodišča. Predlagatelji navajajo samo dve odpravi protiustavnih posledic, ki jih je že

ugotovilo Ustavno sodišče Republike Slovenije, in sicer z odločbama 425/06 in 212/10. V obeh primerih pa gre za ugotovljeno protiustavnost na področju dedovanja. V obeh primerih je Ustavno sodišče Republike Slovenije sicer naložilo Državnemu zboru Republike Slovenije, da ugotavljanje neskladnosti odpravi v roku 6 mesecev, vendar pa je v tretji točki obeh izrekov tudi določilo, da se za istospolne partnerje uporablja enako določilo kot za zakonca ali zunajzakonskega partnerja. Kršenja človekovih pravic tako več ni. Prav tako ni protiustavnega stanja pri izvrševanju pravic do dedovanja. Ostalih ugotovljenih protiustavnosti v zvezi s statusom istospolnih partnerjev v slovenskem pravnem redu ni. Ustavno sodišče Republike Slovenije bi jih pri presoji Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti lahko tudi ugotovilo, saj bi lahko presojalo celoten zakon in ne samo izpodbijano dedovanje.

Nadalje. Sprememba, ki je bila sprejeta z novim zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, je revizija zakonske zveze. Skladno z večkratnimi odločitvami Evropskega sodišča za človekove pravice zakonska zveza ni bila priznana kot človekova pravica dveh oseb istega spola, niti to ne izhaja iz Ustave Republike Slovenije v določbah o zakonski zvezi ali iz prakse Ustavnega sodišča. Protiustavnosti na področju zakonske zveze v slovenskem pravnem redu ni in je tako tudi novi zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne more odpravljati ter se posledično ne more prepovedati razpisa referendumu o tem zakonu. Sprememba, ki jo uvaja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, torej ni odprava posamezne protiustavnosti za istospolne partnerje, ampak revizija zakonske zveze oziroma omogočanje, da se dve osebi istega spola lahko poročita, pri tem pa ni nujno, da sta obe istospolno usmerjeni. Glede na to, da prepoved razpisa referendumu ne izpolnjuje niti procesnih pogojev, še manj pa vsebinskih pogojev, in prinaša številne pravne posledice, o katerih je govora v javnosti, je prav, da bi se ljudstvu omogočilo o tem odločati na referendumu.

Zato bomo omejevanju demokracije s prepovedjo referendumu ostro nasprotovali. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije, zanj mag. Jana Jenko.

MAG. JANA JENKO (PS DeSUS): Gospod predsednik, hvala za besedo. Vsi skupaj ponovno lepo pozdravljeni!

Diskusije o tem, da večina odloča o manjšini, ali obratno, da manjšina tepta, jemlje ali posega v pravice večine, so še vedno vroče v javnosti, so pa popolnoma neumestne, zavajajoče in zlorabljene. Tukaj namreč ne gre za večino ali manjšino, gre za posameznika kot eno osebo. Gre za človeka, ki mu naša ustava

kot temeljni in najvišji pravni akt daje neodtujljivo pravico do enake obravnave pred zakonom. Sleherni zakon ali katerikoli drugi pravni akt in iz njega izhajajoče pravice in obveznosti naših državljanov in državljanek morajo slediti splošnemu načelu o enakosti in prepovedi diskriminacije, ki ne sme dopuščati nikakršnega razlikovanja med ljudmi, ki pa smo si po samem zakonu narave različni, različni po naravnem videzu oziroma fizičnih lastnostih, pripadnosti narodu, svetovnonazorskem in religioznem prepričanju, kakor tudi različni po družbenem položaju in ekonomskih zmogljivostih.

Zgodovina bojev za posamezne človekove pravice, pa naj spomnim samo na pravice žensk v razmerju do moških ali temnopoltih napram belcem, je dala pomembne rezultate v človeški družbi. Verjamem, da se vsi strinjate, da so ti rezultati pozitivni, da jih sprejemamo in priznavamo in da je to velik civilizacijski doprinos. Kar se tiče aktualnega sprejetega zakona, je diskriminacija istospolnih partnerjev v sedaj veljavnih pravnih ureditvah in v vsakodnevnem življenju evidentno, sistematično in v nekaterih primerih tudi ustavnopravno izkazana. Gre pravzaprav za vsa področja družbenega življenja, ki so pravno regulirana: civilno pravo, kazensko pravo, pravo socialne varnosti, delovno pravo, gospodarsko pravo, upravno pravo in ne nazadnje tudi področje družinskega in partnerskega prava. Zato je to točka, o kateri lahko govorimo kot o ustavnopravnem vprašanju, o vprašanju zagotavljanja enakih človekovih pravic vsem in pod enakimi pogoji. Ta uvod našega stališča sicer nikakor ni povedan v kontekstu opredeljevanja do same vsebine Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, saj smo se poslanke in poslanci Poslanske skupine Desus do vsebine že opredelili na samem glasovanju.

Naj ponovim, da Poslanska skupina Desus ni imela enotnega stališča. Poslanke in poslanci smo se odločali po svoji vesti in prepričanju, kar je tudi človekova pravica. V skladu z našimi individualnimi presojami smo se odločali tudi pri tem, ko smo nekateri izmed nas prispevali podpise k predlogu sklepa o nedopustnosti oziroma po popravljenem predlogu zavrnitvi zakonodajnega referendumu o zakonu. Enako različno se bomo v naši poslanski skupini odločali tudi danes ob glasovanju. Kar se tiče uvodnih besed, so bile povedane izrecno zaradi novega vidika ustavne ureditve v povezavi z dopustnostjo razpisa referendumu o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost. Glede na to, da je jasno, da sprejeti zakon sledi s strani Ustavnega sodišča ugotovljeni protiuustavnosti, večina v naši poslanski skupini meni, da je postopek, ki ga danes izvajamo v Državnem zboru, potreben zato, da zadostimo 90. členu Ustave Republike Slovenije.

To je Državni zbor kot zakonodajalec dolžan storiti, saj je Državni zbor tisti, ki sprejema zakone, in on je tisti, ki je hkrati v zakonodajnem postopku že dolžan paziti na to, da človekove pravice ne bi bile nikomur kratene zaradi kakršnegakoli razloga. Varuh vsega tega pa je Ustavno sodišče Republike Slovenije, zato je prav, da danes razpravljamo o tem, ali bomo in kako bomo zadostili uresničevanju 90. člena Ustave. Po spremembi ustave bo današnji postopek pomenil precedens, in to ne glede na to, da se do nove ureditve v Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi njegove določbe v zvezi s postopkom referendumu smiselno uporabljajo še naprej. Današnji postopek in sprejetje obravnavanega sklepa sta pomembna zato, da sploh dopustimo možnost presoje Ustavnemu sodišču glede dopustnosti morebitnega referendumu. Kakršnakoli pa bo odločitev ustavnih sodnikov, pa bo podvržena spoštovanju tudi s strani nas poslancev. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo gospod Matjaž Nemec.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala lepa, gospod predsednik. Lep pozdrav tudi v mojem imenu, spoštovana sekretarka na ministrstvu za delo in socialne zadeve Martina Vuk, kolegice in kolegi!

Socialni demokrati bomo sklep soglasno podprli. Menimo namreč, da 90. člen Ustave nedvomno daje pravico Državnemu zboru, da presodi o nedopustnosti neke materije za odločanje na referendumu, zanjo pa naj ima Ustavno sodišče kot najvišji varuh ustave in v njej zapisanih pravic, ki gredo našim državljanom in državljanekam vsem enako. 14. člen Ustave je jasen. Določa, da smo pred zakonom vsi enaki in prepoveduje diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine, kar spolna usmerjenost nedvomno je. Vsem zagotavlja enake človekove pravice in temeljne svoboščine. Te pa izhajajo tudi iz številnih drugih dokumentov, ki jih je naša država sprejela in jih je dolžna spoštovati. Prav tako je jasen tudi 15. člen, ki pravi, da nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri.

Potrditvev Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je pomenila neposredno izvrševanje odločb Ustavnega sodišča. Le-to je v več odločbah v nekaterih zakonih že ugotovilo neustavnosti glede zagotavljanja pravic istospolnih, te pa obstajajo tudi v več kot 70 drugih zakonih. S sprejetjem zakona so se pravice raznospolnih in istospolnih parov popolnoma izenačile, tako kot pravi in nas povezuje 14. člen Ustave Republike Slovenije. Homofobna gonja dobiva novo poglavje, nov zagon. Podpihovanje drugačnosti in kršenje človekovih pravic izvajajo ravno tisti, ki bi morali te pravice braniti za vsako ceno. Laži,

zavajajoče trditve, potvarjanje dejstev, etiketiranje in obsojanje drugačnosti, izkoriščanje naivnosti in zaupanja ljudi – vse to so dejanja, nevredna družbe, ki želi napredek. So dejanja, ki podžigajo sovraštvo in ustvarjajo družbeni razkol, dejanja, ki povzročajo nesmiselna trpljenja. In zato je nedopustna, nerazumna, obžalovanja vredna tudi vloga slovenske Rimskokatoliške cerkve.

Sledimo raje besedam papeža Frančiška na temo istospolno usmerjenih, ki pravi: "Katekizem Katoliške cerkve to zelo dobro obrazloži. Govori, da jih ne smemo zapostavljati, temveč morajo biti vključeni v družbo." Človekove pravice so tako tudi po njem temelj družbe, ki ji je mar za vse svoje članice in člane. So temelj skupnosti, ki ve, da bo najbolj uspešna takrat, ko bodo vsi njeni člani aktivni in bodo lahko uresničili svoje potenciale in svoje sanje. Socialni demokrati želimo postopno, na vključujoč način in z okrepljeno družbeno komunikacijo razvijati napreden, odprt in svobodomiseln značaj družbe. Želimo strpnost do drugače mislečih in sprejemanje različnosti tako, da poskrbimo za enake pravice in možnosti vseh odtenkov v mavrici. Strpnost mora postati neodtujljiv del našega širšega družbenopolitičnega prostora. O strpnosti ni dovolj le govoriti in pisati, treba se jo je naučiti, predvsem pa znati živeti.

Socialni demokrati referendumu, ki posega v človekove pravice in temeljne svoboščine, odločno nasprotujemo, saj menimo, da tovrstna pobuda samo spodbuja neenakopravnost in še bolj podpihuje že tako preveč nestrpnosti, ki obstaja v naši družbi. Človekove pravice so univerzalne in za vse enake, neodtujljive in nedeljive. Pobuda pomeni poseg v pravice manjšine. Gre za namero večine izrekat se o tem, kateri del človekovih pravic bodo milostno priznali nekomu drugemu. Temu se Socialni demokrati odločno postavljamo po robu. Razprava se je nedvomno, tako kot že, denimo, pri družinskem zakoniku, prelevila v poligon ideološke razprave in se fokusira na zanikanje drugačnosti in na odrekanje in teptanje človekovih pravic. Socialni demokrati obžalujemo, da je skoraj dve leti trajajoča javna in politična razprava o predlogu družinskega zakonika, ki je pokazala temeljno razumevanje dinamike razvoja slovenske družbe na področju družbenih praks, ostala neslišana in so vse besede, izrečene o nestrpnosti, enakopravnosti in sprejemanju, izzvenele v prazno, zaradi česar smo danes ponovno priča kampanji agresivne retorike in demagoških zavajanj.

Dejstvo je, da istospolne družine obstajajo in so v skladu z demokratičnimi načeli naše države enakovredne drugim tipom družin. Temu se ne moremo izogniti. Take družine bodo obstajale ne glede na predsodke, prisotne v naši družbi, in prav te je treba izkoreniniti. Socialni demokrati ugotavljamo, da človekove pravice žal tudi v demokraciji niso samoumevne. Za njihovo

uresničevanje sta potrebni trdna volja in zavezanost oblasti k spoštovanju človekovih pravic. Socialni demokrati si vseskozi prizadevamo za izboljšanje že doseženega standarda človekovih pravic. Včasih se zdi, kot da se borimo z mlini na veter. Ne vztrajamo zaradi donkihotstva, pač pa zato, ker vemo in čutimo, da je edina prava in pravična pot tista, ki pelje k blaginji vseh. Tudi z namenom, da se zagotovi pravica do svobode, smo Socialni demokrati podprli in sopodpisali predlog sklepa, v katerem zavračamo razpis referendumu. Menimo namreč, da je cilj referendumske pobude, ki želi omejevati pravice, pri tem pa ne nudi hkratnega varstva pravic drugim, nedopusten.

Zrellost neke družbe in razumevanje njenih demokratičnih načel se namreč najbolj jasno odraža v tem, kako se varuje pravice manjšin v odnosu do večine. In če bomo dopustili referendum, s katerim pobudniki želijo preprečiti izenačitev pravic istospolne manjšine s pravicami raznospolne večine, bo to pomenilo velik korak nazaj v razumevanju temeljnih demokratičnih pravic in varovanju človekovih pravic. Prepričani smo v moč argumentov, ki govorijo, da takšnega referenduma ne bi smeli izpeljati. Res je sicer, da je pravica do referenduma zagotovljena z ustavo in kot takšna povsem legitimna, vendar Socialni demokrati menimo, da že sama pobuda za referendum predstavlja nedopusten poseg v človekove pravice. Zato na podlagi strokovno utemeljenih argumentov, ki smo jih predlagatelji navedli v sklepu, pričakujemo, da bo temu pritrdilo tudi Ustavno sodišče, če bo seveda podano, da se o tem izreče. In za konec: "Če je en človek gej in išče Boga v sebi ter je dobrega srca, kdo sem jaz, da bi ga sodil?" – papež Frančišek. Kdo smo pa mi? Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združene levice, zanjo Violeta Tomić.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Hvala za besedo. Spoštovane kolegice in spoštovani kolegi!

S sprejetjem novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki smo jo pripravili v Združeni levici, je Slovenija končno končala sistemsko diskriminacijo istospolno usmerjenih in odpravila neustavno stanje, ki je vladalo do njenega sprejetja. Novela ZZZDR je bila torej sprejeta iz enega samega razloga – da odpravi neustavno stanje sistemske diskriminacije na podlagi osebne okoliščine. Z njo smo udejanjili 14. člen Ustave Republike Slovenije, ki jasno določa, da so v Sloveniji vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Z novelo se je torej zagotovila enakost pred zakonom, in to na edini možen

sistemski način, tako da v bistvenem enaka razmerja obravnavamo enako.

Kot ugotavlja Ustavno sodišče, gre pri istospolnih in raznospolnih partnerjih za v bistvenem enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti. Vsako razlikovanje v pravni ureditvi obeh skupnosti, vključno s pravnimi posledicami teh skupnosti, ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti. Ker gre torej za enako situacijo, je treba vsakršno razlikovanje glede na osebno okoliščino obravnavati kot diskriminacijo. Z novelo ZZZDR se torej odpravlja diskriminacijo in neustavnost na področju človekovih pravic. S sprejetjem novele se je Slovenija ponovno vzpostavila kot napredna, demokratična in strpna družba in se priključila številnim državam, ki so že v celoti vzpostavile enakopravnost med raznospolnimi in istospolnimi pari. Z novelo smo pridobili vsi, nihče pa ni ničesar izgubil. S to novelo Slovenija vstopa v 21. stoletje.

Žal pa so se ponovno dvignili glasovi preteklosti in zahtevali referendum o zakonu, ki odpravlja diskriminacijo in s tem protiustavnost na področju človekovih pravic. Ti glasovi preteklosti skušajo z referendumom doseči glasovanje večine o človekovih pravicah manjšine. Manjšini poskušajo odreči pravice in dolžnosti, ki so bile tako težko priborjene. Tako kot sta bila težko priborjena in odpravljena suženjstvo in rasna diskriminacija. Tako težko kot je bila izborjena splošna volilna pravica in kasneje še volilna pravica za ženske. Pri tem zagovoru pobudniki referenduma ne izbirajo sredstev. Zavajajo, izkrivljajo dejstva ter širijo neresnice. Kako pa bi lahko drugače razumeli izjave tipa, da se s tem zakonom ukinja spol? Lepo vas prosim. Novela je bila sprejeta, jaz pa sem še vedno ženska, in seveda tudi marsikaj drugega – sem mati, socialistka, borka za človekove pravice. Kristalno jasno je, da je bila novela zakona sprejeta zato, da se z njo odpravi neustavnost na področju človekovih pravic. Zato danes ne moremo narediti nič drugega, kot da ugotovimo, da se pobuda za razpis zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih nanaša na zakon, glede katerega skladno s četrto alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave Republike Slovenije razpis referenduma ni dopusten.

S sprejetjem sklepa ne bomo dopustili, da bi o človekovih pravicah manjšine odločala večina. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, zanjo gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Spoštovani gospod predsednik, predstavniki ministrstva, kolege in kolegi!

Danes je žalosten dan za slovensko demokracijo. Tistim, ki se najbolj glasno

sklicujejo na zavezanost pravni državi, ta v resnici pomeni bore malo. Manj kot deset dni nazaj so glasno oznanjali, da spoštujejo ustavo in zakonsko načelo, ki pravi, da je nad voljo parlamentarne večine volja ljudstva. Danes so stališča že diametralno nasprotna. Še več, postali so tudi strokovnjaki za ustavno pravo in presojanje, ali je nek predpis v skladu z Ustavo Republike Slovenije ali ne. Krščanski demokrati ostajamo zavezani ustavni pravici do referenduma kot najvišje demokratične oblike izražanja volje ljudstva. Tisti, ki jo zanikajo in poskušajo preprečiti, po našem mnenju režejo vejo, na kateri sedijo sami. Posledice takih dejanj se vidijo v apatiji državljanov na eni strani in v radikalizaciji na drugi strani, odgovornost pa je na nas, na parlamentu.

V začetku problematiziramo dejstvo, da bi moral biti Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi usklajen s 1. členom ustavnega zakona v enem letu po njegovi uveljavitvi, torej najkasneje 24. maja 2014. Nihče se ne obremenjuje s tem, da Vlada te naloge ni pravočasno opravila. Za to ni nobenih sankcij in je popolnoma vseeno, ali to naredijo ali ne. Tudi tukaj se kaže vsa beda pravnega sistema, in zakaj zakon določa roke, ki se ne spoštujejo. Krščanski demokrati smo zaskrbljeni nad načinom in ravniyo javne razprave nekaterih nasprotnikov referenduma o Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki smo ji priča zadnjih nekaj tednov. Na žalost smo ob vložitvi zahteve za to izredno sejo Državnega zbora doživeli nov napad s strani nekaterih poslanskih skupin, ki po naši presoji terja ustrezen odziv. Poslanske skupine Združene levice, Desusa, SD in ZaAB v skupni izjavi med drugim navajajo: "V strankah Združene levice, Desus, SD in ZaAB ostro obsojamo uporabo sovražnega govora in širjenje neresnic, ki se jih ob zagovarjanju referenduma poslužuje RKC s podporo NSi in SDS. Glavni namen takšnega postopanja je zgolj in samo zavajanje javnosti in odrekanje človekovih pravic. Vsi argumenti, ki jih nasprotniki zakona navajajo, so neresnični in namenjeni le širjenju neupravičenega strahu."

Krščanski demokrati se sprašujemo, ali so avtorji omenjene izjave sploh prebrali in dojeli pomen svojih besed. Kako si ti isti ljudje, poslanci Državnega zbora, predstavljajo sobivanje različno mislečih ljudi v naši skupni državi? Ne pristajamo na način, ko se nekaj naključno zbranih posameznikov samookliče za pristojne odločati, kaj je sovražni govor. Takšna izjava je po naši oceni neposreden napad na nekatere temeljne liberalne vrednote sodobne družbe, med katerimi je najvišje svoboda. Ker avtorji izjave navajajo RKC, NSi in SDS, je to napad na versko svobodo. Italijanski liberalni filozof Ernesto Galli della Loggia pravi, da verska svoboda ne pomeni nič drugega kot svobodo vesti, se pravi, da nismo iz nobenega razloga prisiljeni sprejemati idej in obnašanj, ki so v nasprotju z vodili, ki jih sprejemamo v svoji notranjosti. To je pravzaprav svoboda

samoodločanja, ki je zato tudi svoboda govora, pisanja, razprave v podporo lastnim prepričanjem, kakor tudi svoboda poslušanja drugih prepričanj in svoboda, da se drugim pustimo prepričati."

Danes se na mnogih ravneh ugotavlja, da so žrtve sovražnega govora in dejanj ravno kristjani v Sloveniji, Evropi in po svetu. Parlamentarna skupščina Sveta Evrope je med drugim na svojem zimskem zasedanju 29. januarja 2015 z veliko večino glasov navzočih sprejela resolucijo Lotiti se nestrpnosti in diskriminacije v Evropi s posebnim ozirom do kristjanov, ki v državah članicah zahteva več verske svobode in spoštovanje verskega pluralizma. Spremno poročilo navaja, da je verska svoboda temeljna človekova pravica in glavna varovalka sodobne demokratične in pluralne družbe. Izjava teh poslanskih skupin kaže na to, kako si predstavljajo družbeni dialog. Vse argumente, ki niso njihovi, označijo za neresnične in namenjene le širjenju strahu. Krščanski demokrati ugotavljamo, da je resnica ravno nasprotna. Tisti, ki se najbolj razglašajo za strpne, imajo v resnici največje težave s sprejemanjem drugačnih mnenj.

Krščanski demokrati glede novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih vseskozi javno opozarjamo, da ne nasprotujemo ureditvi pravic in položaja istospolnih oseb, vendar je za nas nesprejemljivo, da je novela po skrajšanem postopku uvedla popolno izenačitev istospolnih partnerskih skupnosti z zakonsko zvezo moškega in ženske. Za nas je sporna predvsem možnost skupne posvojitve otrok s strani obeh istospolnih partnerjev in ji tudi odločno nasprotujemo. Ponovno opozarjamo, da Ustavno sodišče Republike Slovenije z odločbo številka 425/06 z dne 2. julija 2009 ni razveljavilo Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti, ampak je odločilo, da je v neskladju z ustavo le 22. člen Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti. V 12. točki izreka pa je izrecno napisalo: "Registrirana partnerska skupnost je razmerje, ki je po vsebini podobno zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti." Ustavno sodišče je torej razmerje določilo kot podobno, nikakor pa ne enako, in ni zahtevalo nobene izenačitve.

Novela zakona o zakonski zvezi torej bistveno preseže v odločbi naloženo obvezo Državnega zbora Republike Slovenije, da odpravi zakonsko neskladje, ter uvaja rešitve, ki jih Ustavno sodišče ni naložilo. V tem smislu krščanski demokrati razumemo, da predlagatelji novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih zlorabljajo odločbo Ustavnega sodišča številka 425/06 za to, da bi uveljavili številne druge radikalne spremembe oziroma redefinicijo zakonske zveze kot temeljne celice družbe. Če bi obstajala politična volja, bi Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti z ustreznimi dopolnitvijo lahko hitro popravili. Krščanski demokrati smo prepričani, da je nedavno sprejeta novela tudi v nasprotju s 53. členom

Ustave Republike Slovenije. Ustava kot človekovo pravico in temeljno svoboščino določa tudi zakonsko zvezo in družino ter v tretjem odstavku 53. člena določa: "Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere."

Menimo, da v tem primeru redefinicije družine kot osnovne celice družbe, ki bo odslej zgolj zveza dveh oseb, ne moremo več govoriti o materinstvu in očetovstvu v duhu te ustavne določbe. Dejstvo je, da mati in oče, in ne dve osebi istega spola, in s tem njuno temeljno poslanstvo, to je materinstvo in očetovstvo biološkim otrokom ali posvojencem, povsem izgubi svoj namen, kajti ne bomo več govorili o materi in očetu, temveč o dveh osebah, starših. Namen omenjene ustavne človekove pravice in temeljne svoboščine je brez dvoma varstvo matere kot ženske in očeta kot moškega. V Novi Sloveniji – krščanskih demokratih ne nasprotujemo urejanju statusa istospolnih partnerskih skupnosti. Dokaz je dejstvo, da smo bili prvi, ki smo že pred 10 leti razumeli občutljivost tega področja in predlagali rešitev – zakon, ki je gotovo pomenil prelomnico v urejanju družbenih razmerij v Sloveniji.

Nismo se zadovoljili in se tudi sedaj ne z vsakokratno uporabo področja za ideološki boj, s čimer se srečamo pred vsakimi volitvami in v obdobjih, ko levica ne zna ponuditi rešitev za številne probleme v slovenski družbi. Takšne razmere so tudi sedaj. Žalostni smo, da smo napadeni tisti, ki se borimo za dobrobit otrok. Deležni smo sovražnega govora. Prav tako ni nikjer urejena možnost ugovora vesti za vse tiste, ki se z zakonom ne strinjajo. Razpravljamo o stvareh, ki zadevajo občutljivo manjšino, v kateri so še najbolj občutljivejši otroci. Slabo bo, če se bodo ob tem ustvarile nove delitve in novi predsodki, ki bodo predvsem v škodo otrok za daljši čas obremenili ozračje v družbi.

Poslanci Nove Slovenije – krščanskih demokratov bomo glasovali proti predlogu sklepa, saj smo za to, da se spoštuje volja ljudi in da se referendum izvede.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Prehajamo na splošno razpravo poslank in poslancev o predlogu sklepa.

Besedo ima gospa Marinka Levičar, pripravi naj se gospa Marija Bačič. Najprej pa dajem besedo predlagatelju dr. Mateju T. Vatovcu.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala za besedo.

Mislím, da bi bilo po tem prvem krogu stališč na nek način primerno, da se v imenu predlagateljev odzovem na nekaj izjav, ki smo jih slišali s strani nasprotujočih. Prva, to je ta, ki bo po mojem občutku glavna, je ta, da Državni zbor ni pristojen za to, da o tem odloča in da referendum zavrne. To sem sicer uvodoma že

razložil v dopolnilni predstavitvi, bi pa še enkrat rad poudaril ta postopek. Kot omenjeno, se je ustava spremenila z ustavnim zakonom, katerega drugi razdelek določa, da se uporablja smiselno 21. člen ZRLI, neposredno, in iz tega izhaja, da lahko Državni zbor sklep o nedopustnosti referendumu sprejme že med samim zbiranjem podpisov. Tukaj se moramo sklicevati tako na spremembo ustave, na ustavni zakon, na trenutno veljavne in obstoječe zakonodajne podlage in na nek način tudi na samo prakso Ustavnega sodišča.

Poudaril sem, da je Ustavno sodišče že leta 1995 v primeru izbrisanih preprečilo referendum in ugotovilo naslednje: "V trenutku, ko predsednik Državnega zbora določi rok za zbiranje podpisov, so državljani pozvani, naj se opredelijo, ali so za vsebino zahteve. S tem je vprašanje zastavljeno vsem državljanom, ki imajo volilno pravico." In to vprašanje je v tej fazi postopka enako kot kasneje na referendumu. "Zato se zastavi vprašanje, ali je samo zaradi tega, ker zbiranje podpisov v tej fazi postopka še nima narave zahteve v smislu 12. člena ZRLI, je pa to že vsebinsko opredeljena zahteva, ki potrebuje samo še podporo volivcev, treba čakati, da to postane še formalno, če je že v tej situaciji očitno, da tega vprašanja ne bo dopustno zastaviti isti ciljni populaciji kasneje. Ustavno sodišče ocenjuje, da je taka razlaga zakona v demokratični in pravni državi nedopustna."

Se pravi, nedemokratično je vztrajati na tem, da Državni zbor kljub spremembi ustave in skladno z veljavnim ustavnim zakonom nima te pristojnosti. Ravno obratno, Državni zbor je v trenutni situaciji edini, ki mora to dokazno breme prevzeti in stvar zaustaviti. Kar se tiče te nedemokratičnosti, mislim, da je to že naslovljeno s tem. Kasneje se bom vrnil na to točko. Predvsem pa je problematično tudi to izpodbijanje glede tega, da se ne opiramo na odpravo protiuustavnosti, in sklicevanje na to, kaj je je Ustavna komisija v prejšnjem sklicu Državnega zbora ugotovila, in sicer na besede gospe Kociper, kot so jih navajali nasprotniki. Naj na kratko obrazložim. Osnovni predlog za spremembo ustave je vseboval dikcijo, da referendumu ni dopustno razpisati, če bi bile lahko prizadete človekove pravice in temeljne svoboščine ali bi lahko nastale druge protiuustavne posledice. K vloženemu predlogu je dne 28. novembra 2012 Strokovna skupina pri Ustavni komisiji podala stališče k predlogu za spremembo ustave.

V stališčih je zapisala: "Strokovna skupina ponuja v razmislek, da bi namesto predlaganega izključitvenega razloga določili, da zakonodajnega referendumu ne bi bilo dopustno razpisati o zakonih, ki se sprejemajo za odpravo ugotovljene neustavnosti." V stališčih, ki jih je nato sprejel Državni zbor, pa besede ugotovljene ne najdemo več. Dikcija, določena za proučitev, je bila o zakonih, ki odpravljajo neustavnost na področju človekovih pravic. Kot

izhaja iz poročila k predlogu za začetek postopka spremembe ustave, daje navedeni del predloga stališč podlago Strokovni skupini, da doreče tudi zadnjo alinejo drugega odstavka novega 90. člena Ustave, in to v luči razmišljanja, po katerem bi Ustavno sodišče prepovedalo referendum ne le za zakone, ki odpravljajo že ugotovljeno neustavnost, ampak tudi za druge zakone, kjer te odločitve Ustavnega sodišča še ni. Ustavno sodišče bi tako moralo v vseh teh primerih tehtati ustavne vrednote, med katerimi so zlasti človekove pravice in svoboščine.

Iz delovnega osnutka predlogov ustavnih sprememb z dne 6. marca 2014 je tako v obrazložitvi te dikcije zapisano: "Predlagani izključitveni razlog bi omogočil omejitev referendumskega odločanja v primerih, ko bi morebitna zavrnitev uveljavitve zakona preprečevala odpravo neustavnega stanja, kar vključuje tudi odpravo kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Referendumsko odločanje je mogoče omejiti, če je to nujno potrebno za zavarovanje druge ustavne vrednote, katere kršitev že obstaja in jo je zato z novo zakonsko ureditvijo treba odpraviti, kot tudi če je veljavna zakonska ureditev protiuustavna, sprejeti zakon pa to protiuustavnost odpravlja na ustavnoskladen način."

Iz tega zelo jasno izhaja namen zakonodajalca, da nikakor ne gre le za že ugotovljene protiuustavnosti, kot to poskuša predstaviti SDS, ampak za vsakršno protiuustavnost. In že večkrat smo se sklicevali predvsem na 14. člen, ki opredeljuje enakost pred zakonom, in vsakršna kršitev tega člena je neustavna. To, da ostalih protiuustavnosti ni, je tudi za lase privlečeno. V uvodni obrazložitvi sem jasno nakazal, da obstaja več kot 70 zakonov, iz katerih izvira ravno takšna kršitev načela enakosti pred zakonom, in mislim, da je ta stvar tukaj jasna. To, da zakonska zveza ni pravica, in da s tem, ko smo sprejeli novelo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, nismo spremenili nobene človekove pravice – dodal bi samo to, da taista novela določa za istospolno skupnost tudi vse pravice zunajzakonske skupnosti. Torej, ni nujna poroka, lahko pa zveza med istospolnima partnerjema predstavlja vse pravice, ki izvirajo iz zunajzakonske skupnosti.

Kar se tiče izjave proti RKC, NSi in SDS, se na nek način obtožuje tudi sovražnega govora oziroma tega, da sami kršimo harmonijo nekega dialoga in tako naprej. Jaz bi rad samo spomnil na to, da je taista NSi, ki nas tega obsoja, v svoji izjavi za javnost, ki je nosila naslov Dve besedi, ki lahko spremenita vse, izvajala veliko hujšo kršitev pravice do svobode govora. Tam namreč najdemo sklicevanje na Tretjo Mojzesovo knjigo, pri čemer avtorica tega stališča oziroma te izjave pravi Če kdo leži z moškim, kakor se leži z žensko, sta oba storila gnusobo; naj bosta usmrčena; njuna kri pade nanju. Mislim, da smo predlagatelji tega sklepa

in tudi sklica te izredne seje ostro obsodili to, da se manipulira z volivci, predvsem s tistimi, ki zbirajo podpise za referendum, z nekim strašenjem glede pravic otrok, pravic po svobodni vzgoji, pravic starih staršev. Mislim, da smo hoteli opozoriti samo na to, da gre za neko strašenje. Tudi razumem, iz kakšnih razlogov – gre za neko skrb, neko spremembo, ki je popolnoma logična in, kot smo tudi že slišali, v skladu z nekim družbenim napredkom.

Tako da bi jaz na krščanski način tudi pozval, da kdor nima nobenega greha, naj vrže prvi kamen. Skratka, na te očitke sem želel reagirati. Mislim, da ostalo ni tako bistveno. Mislim, da je najbolj pomembno, da ostanemo pri tej debati, kaj danes tukaj sprejemamo. Sprejemamo sklep o tem, da je nedopustno razpisati referendum, ki se tiče zakona, ki odpravlja neustavnost na področju človekovih pravic, in dajmo narediti ta napor in tudi sprediti, da gre za to. Se pravi, dajmo dovoliti tudi ostalim, da imajo enake človekove pravice kot mi.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno, gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospod predsednik. Hvala za to dano možnost.

Jaz bi želel v svojem postopkovnem predlogu samo opozoriti na to, da smo tukaj v svojih razpravah vsi zavezani resnici, in naj povem, da Nova Slovenija nikoli, nikoli ni v izjavi za javnost zapisala tega, kar je sedaj povedal dr. Matej Tašner Vatovec. Sami veste, kako se izjavo za javnost neke stranke oblikuje. Nikoli v izjavi za javnost Nova Slovenija ni tega zapisala. In tukaj želim, da govorimo resnico. Kar ni resnica, je laž, in to, kar je povedal kolega Matej Tašner Vatovec, ni bila resnica. Zato prosim, da smo strpni, da govorimo tukaj resnico. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ali bi tudi vi postopkovno ali kaj? (Ne.) Dam vam besedo. Na to ne bom reagiral. Ni bilo pravo postopkovno, ampak imate besedo, tako da lahko razjasnite zadevo.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Bom izkoristil to kot predlagatelj. Mogoče res ni bila formalno opredeljena kot izjava za javnost, priznam. Je pa šlo za neko stališče, ki je bilo objavljeno na uradni spletni strani Nove Slovenije. Vem, da je pisalo spodaj, da gre za mnenje avtorja, ampak, oprostite, datum zapisa je 17. 2. 2015. Kasneje ste to umaknili, ampak bilo je objavljeno in je to tudi stališče članice vaše stranke.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prosim! Besedo dajem sam, to mi velela poslovnik. Očitno nimamo postopkovnega predloga za razjasnitev, klarifikacijo ali kakorkoli bi že temu rekli. Najverjetneje bo to treba vzeti v zakup tudi

takrat, ko bomo spreminjali poslovnik. Eden od vpletenih je tudi predsednik Komisije za poslovnik, tako da mu to dajem kot nalogo za naprej. Zdaj smo razjasnili, torej ni bilo uradno stališče, nahajalo se je na spletni strani. To je zdaj to in pustimo zdaj to za sabo in gremo naprej z razpravo.

Besedo ima gospa Marinka Levičar in, kot sem že prej rekel, naj se pripravi gospa Marija Bačič.

MARINKA LEVIČAR (PS DeSUS): Hvala lepa, gospod predsednik, za besedo. Pozdravljeni, kolegice in kolegi!

Ker smo končali z razpravo o resnici, je moje stališče naslednje. Resnica ni nikoli samo ena, resnic je več, odvisno, s kakšnega zornega kota gledamo, s kakšnega zornega kota ocenjujemo posamezne zadeve. Zato tudi v današnji razpravi nameravam gledati z obeh vidikov, tako z vidika tistih, ki so proti referendumu, kot tistih, ki so za izvedbo referenduma. Mislim, da je problem predvsem v tem, da so zagovorniki za referendum predvsem zaradi tega, ker ta novela zakona uvaja možnost posvojitve za istospolne partnerje. Mislim, da je največji problem v tem, in temu nasprotujejo zaradi utemeljenih razlogov, ki so tudi resnični. Nasprotna stran pa ima drugačno mnenje. Zakon oziroma ustava prepoveduje diskriminacijo ljudi na osnovi okoliščin. Kot osebna okoliščina se smatra tudi istospolna usmerjenost in zato novela zakona dovoljuje, da imajo tudi istospolni vse ostale pravice, ki jih zakon o zakonski zvezi prinaša, kot tudi pravico do posvojitve.

Glede osebnih okoliščin. Mislim, da na splošno pri zakonu o zakonski zvezi osebne okoliščine niso povsod upoštevane za posvojitev otrok. Tu ste nasprotna stališča že tudi jasno povedali. Jaz vidim to še vedno kot osebno okoliščino in me niste prepričali, da to ni. Starost, denimo, je omejena pri posvojitvah otrok. Potem vidim kot osebno okoliščino tudi stare starše, ki tudi ne morejo posvajati otrok. Potem vidim kot osebno okoliščino samske osebe, ki tudi ne morejo posvajati otrok, čeprav vemo, da so lahko tiste ženske, ki živijo same s svojimi otroki, povsem solidne mame. In če lahko sama svojega otroka vzgaja, po mojem mnenju ni razloga, da ne bi mogla vzgajati tudi posvojenega otroka. Ampak vsega tega zakon ne dovoljuje. Moje osebno stališče pri vsem tem, kar sem do zdaj poslušala, je, da se mi zdi prav, da o tem referendumu odloča Ustavno sodišče, ker ne verjamem, da bomo tu prišli do nekega skupnega stališča. Prevladalo bo mnenje večine, za katerega se pa ve, kakšno je. Morda bo pa vendarle Ustavno sodišče prineslo tisto najbolj pravilno rešitev, ki jo bomo morali vsi spoštovati, kakršnakoli že bo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Marija Bačič, pripravi naj se Matjaž Hanžek.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Hvala za besedo, gospod predsednik. Pozdravljeni še enkrat!

Priznavanje in življenje človekovih pravic sta nujni sestavini svobodnega sveta. Prav tako je tudi strpnost povezana s človekovo svobodo in njegovim bivanjem v skupnosti. Socialni demokrati spoštujemo drugačnost, ki ne le da dopušča, pač pa krepi pozitivne razlike v človekovem značaju, kulturi, nacionalnosti in nas kot družbo tudi bogati. Strpnost razumemo kot sprejemanje in spoštovanje človekove edinstvenosti. Strpnost je predvsem odgovornost tistih, ki razpolagajo z večjo družbeno in politično močjo, ki jo morajo uporabiti za varstvo človekovih pravic. V Sloveniji vsi zaposleni plačujemo davke. Ti davki vključujejo tudi nadomestilo za starševsko varstvo. To pomeni, da tudi vsi istospolni plačujejo prispevke, medtem ko pravice do koriščenja le-tega nimajo. Prav tako istospolni par ne more koristiti pravice do porodniškega dopusta in očetovskega dopusta, ker določene pravice niso prenosljive.

V razpravah, ki so bile do zdaj, sem predvsem ugotovila, da je največji problem vseh, ki nasprotujejo temu zakonu, prav posvojitev otrok istospolnih partnerjev. Nihče oziroma redko kdo se vpraša, kaj bodo s tem pridobili otroci. Če drži vaš slogan Za otroke gre, potem jim dovolimo pravico, da dobijo družino. Te posvojitve prav gotovo ne bodo množične, ker postopek posvojitve ni enostaven. Če pa bo posvojen otrok, ki je brez staršev, lačen, brez doma in v sirotišnici, dobil ljubečo družino, ki ga bo rešila lakote in mu podarila življenje, vas vprašam: Kaj je s tem narobe? V primeru, da gre za posvojitev otroka svojega partnerja ali partnerice pa se omogoči, da otrok dobi drugega starša, ki bo s tem dobil vso legitimno pravico do preživljanja in vse pravice in odgovornosti, kot jih imamo vsi starši. S posvojitvijo pa bodo istospolni starši dobili tudi dolžnost in obveznosti, ki izhajajo iz pravic in dolžnosti družinske zakonodaje, kot so varstvo otrok, plačilo vrtca, šole in druge obveznosti, otrok pa potrebno socialno varnost in čustveno oporo.

Prepričana sem, da bomo zelo hitro spoznali, da se zaradi priznanja pravic istospolnim ni nič zgodilo. 14. člen Ustave je jasen, pred zakonom smo vsi enaki, zato je toliko težje sprejeti dejstvo, da se mora nekdo za pravice, ki so večini samoumevne, leta 2015 boriti. Menim, da bomo vsi prijetno presenečeni, ko bomo ugotovili, da nam istospolni niso nič vzeli, so pa veliko pridobili. Sama si želim stopiti na ulico in videti zadovoljne ljudi, katerim ne bo treba več skrivati ali se celo sramovati svoje istospolne usmerjenosti. V vsaki družini pride do nesoglasij, tako da ne idealizirajmo klasične družine, saj v zadnjem času spremljamo, koliko tragedij se dogaja – alkoholizem, spolne, fizične in psihične zlorabe. Ti otroci rabijo zaščito, ti so danes tukaj in zdaj.

Socialni demokrati podpiramo sklep o zavrnitvi zakonodajnega referendumu o Zakonu o

spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Matjaž Hanžek, pripravi naj se gospa Ljudmila Novak.

MATJAŽ HANŽEK (PS ZL): Hvala lepa, predsednik.

Bom najprej citiral: "Naše družbe postajajo vedno bolj multikulture, zato se ne smemo bati drugačnosti in različnosti. Obenem ni dovolj, da se le toleriramo ali, po slovensko, da se le trpimo. Moramo slaviti bogastvo različnosti ter zagotoviti zaščito in spodbujanje manjšinskih pravic in različnih identitet nas vseh." To je malo skrajšano besedilo, ki ga je pred kakšnim desetletjem na eni mednarodni konferenci povedal dr. Dimitrij Rupel, član SDS, in se z njim absolutno strinjam. Ampak problem je v tem, da čeprav vemo, da ima vsak od nas mnogo identitet, od državljanstva, starosti, spola, spolne usmerjenosti ne nazadnje, so nekatere identitete mnogo bolj problematične kot druge. Nekatere identitete vzbujajo pri nas odpor, včasih celo gnus, kot smo slišali iz Svetega pisma, in tako naprej. Ampak preko tega, če hočemo res biti strpni na ta način, ki pomeni več kot le to, da se trpimo, ampak da si pomagamo, je treba zagovarjati tudi napredovanje pravic tistih manjšin, ki še niso popolnoma enakopravne.

Stvar je v tem, da smo sicer vedno za enakopravnost, ampak obstaja tudi eno "ampak" stališče. Pa bom citiral enega izmed bivših politikov: "No, seveda, bodimo optimistični in konstruktivni, ampak neka mera previdnosti pa je, recimo, le potrebna." To je bilo ob eni drugi stvari, o vprašanju džamije. In ta "ampak" sem tudi danes mnogokrat slišal. Smo za enakopravnost, ampak ne za vse. Ampak zavedati se moramo, da so človekove pravice nedeljive in ne moremo reči, češ ta del ti pripada, ta del ti ne pripada in tako naprej. Če ti ne pripada v celoti, potem ti sploh nič ne pripada. In drugi stavek, ki je bil včasih zelo pogost – jaz sem to spremljal še v prejšnjih fazah pred desetletjem in več, iste teme, iste teme, kjer sem velikokrat poslušal ob tem, da se neki manjšini da vsaj približno enakopravnost, in sem slišal: "Seveda pa manjšine ne morejo zahtevati neprimerno več pravic, kot jih ima večina." Vedno, kadar se hočejo manjšine izenačiti z večino, se večina ustraši in začne govoriti, kako ima manjšina več pravic, čeprav bi po nekaterih mednarodnih standardih morali imeti ravno to, kar imenujejo pozitivna diskriminacija, ampak v tem primeru niti ne zagovarjamo tega.

Jaz bi samo še to opozoril, da ne bom predolg. Pred leti sem se ukvarjal z analiziranjem odnosa do drugih in drugačnih, med drugim tudi v državah v Evropi, na vprašanje, koga ne bi imel za soseda, kjer sem ugotovil, da tudi Rome ljudje lažje tolerirajo za

sosede kot pa homoseksualce. To je tista najbolj problematična stvar, mimo katere ljudje ne morejo iti. In bi, recimo, naštel vrstni red držav, kakšen odstotek ne bi imel homoseksualca za soseda, pa bom naštel samo tiste, ki so nad 50 %, od vrste dol: Srbija, Moldavija, Rusija, Ukrajina, Romunija, Poljska, Bolgarija. Na drugi strani so pa države, kjer je nasprotovanje 10 in manj odstotno, to so pa Velika Britanija, Nizozemska, Španija, Andora, Švedska, Finska, Švica, Nemčija. In sedaj se sprašujem, v kateri kulturni krog držav bi se mi radi uvrstili. S tem tudi končujem. In še enkrat pozivam s citatom na začetku: "Ni dovolj, da se le toleriramo oziroma da se med seboj trpimo, ampak moramo zagotoviti enakopravnost vsem manjšinam." Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Ljudmila Novak, pripravi naj se mag. Mirjam Bon Klanjšček.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Spoštovani gospod predsednik, kolegice in kolegi!

3. marca smo oziroma ste odločili o spremembi Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Zakaj moramo, morate sedaj odločati o tem, kar je pravica ljudstva, da bi na referendumu povedalo, kaj misli o tem spremenjenem zakonu? Zakaj se bojite? Zakaj tako hitite? Bojite se, da bi bilo v treh dneh zbranih 40 tisoč podpisov, ki bi marsikaj povedali, v enem tednu ali dveh pa še toliko več. Tega se bojite in zato ustavljate ljudstvo pri zbiranju podpisov, pri izražanju njihove volje, njihovega mnenja. Tukaj nam ves čas dopovedujete, da smo mi nestrpni in kako je pomembno, da večina ne sme odločati o manjšini. V demokraciji vedno večina odloča. In če torej manjšina odloča, potem pa spremenimo, pa bo opozicija vedno imela prav in bo opozicija odločala, kaj je prav in kaj ni prav, če se sklicujete zdaj, da je manjšina bolj pomembna.

Meni se pa zdi pomembno, da ljudje povedo, kaj mislijo o tem zakonu. Ljudje so nas izvolili, mi smo svoje povedali, ko smo glasovali, zdaj pa naj še ljudje povedo. Dobro veste, da ste jih okoli prinesli, da ste ta zakon sforsirali na hitro, na silo, brez potrebne javne razprave, čez noč ste spremenili definicijo zakona o zakonski zvezi. Nikoli nisem bila netolerantna do istospolno usmerjenih in tudi ne bom. Mislim pa, da tukaj ne gre za to, da v prvi vrsti hočemo, da so te osebe bolj vključene v družbo, da imajo več pravic, ampak je v ozadju ideologija, ideologija spola, ki vedno sledi, kadar se tak zakon sprejme v določenih državah, in potem se dejansko izvaja nasilje nad drugače mislečimi. Ko nam dopovedujete, da mi širimo strah, mi samo želimo povedati, kaj bo ta zakon oziroma aktivisti, ki propagirajo teorijo spola, potegnili za seboj. Imamo že veliko informacij, ko nam dijaki, otroci, študentje pripovedujejo, da se potihoma to že izvaja, da jih večkrat sprašujejo o njihovi spolni usmerjenosti. Ampak otroci se bojijo, da bi

to javno izpostavljali, in tudi njihovi starši se največkrat bojijo, da bi bili zaradi tega ožigosani, ampak to se dogaja.

Upam, da bo šlo, da bo referendum dovoljen. Nihče ne bi smel ostati doma, kajti na tem referendumu se bo odločalo, kakšna bo vzgoja v vrtcih, šolah, in če bomo dopustili, da zakon obvelja, potem bodo učitelji morali učiti tudi v nasprotju s tem, kar mislijo, starši ne bodo mogli oporekati raznim teorijam spola, sicer bodo obtoženi, obsojeni. Pravite, da mi širimo strah. Vi širite strah! Govori se o komisiji o človekovih pravicah, ki že vlaga prijave za vse tiste, ki mislimo drugače, da je že vloženih nekaj prijav. In to, o čemer je govoril gospod Vatovec, o komentarju Irene Vadnjal, ki je bil objavljen na naši strani, smo nekajkrat povedali, ni uradno stališče stranke, ampak komentar, ki ga je gospa napisala tako, kot ona vidi in misli. In ona je citirala Sveto pismo, Staro zavezo, ki je nastajala 2 tisoč let pred Kristusom!

Torej, se je treba pritožiti na svetopisemsko komisijo, ker to piše v Stari zavezi, ki je res velikokrat zelo trda, zato jaz raje uporabljam Novo zavezo, kjer Kristus pravi Kdo pa si ti, da boš sodil drugemu oziroma Tisti, ki ni grešil, naj prvi vrže kamen. In če se citira papeža Frančiška, upam, da se bo velikokrat citiral, tudi takrat, ko pove kaj takega, kar sedanjim zagovornikom zakona ni po volji, pa jih bo spodbudilo k drugačnemu razmišljanju. V Novi Sloveniji smo se vedno zavzemali za to, da se pravice in status istospolnih partnerskih skupnosti uredijo. Naša stranka je bila prva, ki je to podprla, leta 2005. Če je sporen naslov zakona, ga lahko preimenujemo, se lahko spremeni. Vnese se tisto, kar je naložila odločba Ustavnega sodišča, ni pa treba zato spreminjati definicije o zakonski zvezi, ker zveza med moškim in žensko ni in ne more biti enaka. Lahko je podobna, tako kot pravi tudi sodišče.

Zakaj moramo to, kar je tisočletja veljalo, zdaj mi spreminjati? Uredimo status istospolnim, da bodo sprejeti v družbi, da bodo imeli svoje pravice, vendar ima vsak človek tudi svoje omejitve. Jaz tudi ne morem biti operna pevka, ker ne znam tako peti, in nekdo drug ne more biti pilot, ker nima takih znanj. So določene omejitve v življenju, ki jih moramo sprejeti, ali pa prednosti. Velikokrat slišim, da imajo mnogi tudi posebne talente, darove, so nadarjeni, ambiciozni, dobro delajo na svojih delovnih mestih. Taki tudi imajo nekatere prednosti. Ne govorim samo o nečem, kar je drugačno. Ampak to so življenjske danosti, ki jih moramo sprejeti, in ni potrebno, da zaradi tega spreminjamo definicijo o zakonski zvezi, ki zame je in ostaja zveza med moškim in žensko.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno, Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala, predsedujoči.

Za vas imam postopkovni predlog, ki se mi je porodil ob zadnji intervenciji gospe Ljudmile Novak. Ta je namreč v začetku svoje razprave zelo grdo in zelo grobo zavajala s tem, ko je vsegluharsko govorila o tem, da če pa večina ne sme odločati o manjšini, potem naj pa vlada, opozicija in tako naprej. Ne, ne pogovarjamo se o upoštevanju neke splošne volje večine, ampak se pogovarjamo o človekovih pravicah, o človekovih pravicah manjšine. In glejte, o človekovih pravicah manjšine pa res ne more odločati večina. In to, česar ste se poslužili, to vsegluharstvo in relativizacija našega argumenta o zaščiti človekovih pravic manjšin, je, se mi zdi, skrajno nedopustno, skrajno manipulativno.

Moj predlog predsedujočemu pa je, da v primeru, da se še pri kateremkoli drugem razpravljavcu tak manevar pojavi, da ga samo opozori na to, da se ne pogovarjamo na splošno o manjšini in večini, ampak o človekovih pravicah manjšine, o katerih ne more odločati večina. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Postopkovni predlog je bil, da bi moral opozarjati. Če bom zaznal elemente sovražnega govora, bom to vsekakor naredil. Drugače pa glede na to, kaj je danes razprava, in zdaj razprava od 12. ure naprej približno teče, ne želim v razpravo posegati takrat, kadar mislim, da je zadeva vseeno povedana na kulturnen način. Če se kdo čuti prizadetega zaradi načina, na katerega ljudje izražajo svoja mnenja, naj me na to opozori in bom potem na podlagi tega reagiral. Očitno niste prizadeti osebno. Iz načelnih razlogov zaradi tega tokrat ne bom na to reagiral. Kakorkoli že, sem rekel, da ne bom ničesar naredil na podlagi tega, bom pa v nadaljevanju poskušal paziti, če bodo elementi sovražnega govora. Zdaj jih nisem zaznal, tako da ta postopkovni predlog v osnovi zavračam.

Prosim? Replika? Replika, gospa Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Gospod Kordiš je repliciral, čeprav ni imel predhodne razprave in ne bi smel replicirati, in to ni bil postopkovni predlog. Drugič pa, posvajanje otrok ni človekova pravica. Ravno tako je zakonska zveza med moškim in žensko definicija zakonske zveze in preoblikovanje tega, da je zakonska zveza zveza dveh oseb, ni človekova pravica.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Priznavam napako, da pod tistim, kar je bil postopkovni predlog, nisem prepoznal replike.

Je zdaj v redu na obeh straneh? Lahko nadaljujemo? Prav.

Besedo ima mag. Mirjam Bon Klanjšček, pripravi naj se Simon Zajc.

MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK (PS ZaAB): Hvala lepa. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Žal moram izraziti žalost in nerazumevanje, ki ga čutim ob vsakodnevnem izrazitem nasprotovanju Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Slišati je kar nekaj laži in manipulacij nasprotnikov izenačitvi zakonske zveze med moškim in žensko z zakonsko zvezo istospolnih partnerjev. Za otroke gre, je slišati. Pa gre res? Zakaj raje ne spregovorimo o vse preveč obsežnem pojavu družinskega nasilja, zlorabah in alkoholizmu v družinah? Zdi se, kot da smo kar naenkrat izgubili posluš za stiske otrok. Že v letu 2012, v času referendumskega odločanja, ki so ga, mimogrede, sprožili isti pobudniki, je bilo slišati podobne argumente nasprotnikov, torej argumente, ki so se oddaljili od same vsebine zakonika. Poudariti želim, da je zakonik v prvi vrsti omogočal hitrejšo intervencijo države v družinska razmerja, kjer je to potrebno z vidika varovanja družinskih članov. Urejal je tudi sistem posvojitve in rejništva, za katerega je bilo tudi s strani strokovne javnosti slišati, kako nujno je treba v kratkem najti primerne rešitve, saj sistem ne deluje tako, kot bi moral.

A so kljub tem dobrim rešitvam pobudniki referenduma o družinskem zakoniku vneto in neargumentirano nasprotovali. Zakaj je družinski zakonik na referendumu padel, vemo vsi. Strah pred posvojitvami otrok s strani istospolnih partnerjev je bil prevelik, kljub temu, da tega zakonik sploh ni urejal. Vseskozi se mi ob odpiranju teme o posvojitvi odpira vprašanje, zakaj si pobudniki referenduma vedno znova izmišljajo argumente, kako bodo istospolno usmerjeni pari lahko posvajali otroke. Res je, da jim bo Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih dopuščal, da se postavijo v vrsto za posvojitve, nikjer v zakonu pa ni člena, ki bi jim podeljeval prednostno pravico posvajanja, kot skušajo to javnosti predstaviti pobudniki.

Vsem so znani podatki, koliko parov čaka na posvojitve. Moram pa se ustaviti pri naslednjem podatku. V rejništvu živi 977 otrok. Torej, 977 otrok, ki nimajo svoje družine ali pa iz različnih razlogov ne morejo živeti pri starših, in tudi ti otroci potrebujejo ljubeč dom in družino. Da vsak otrok potrebuje družino, kjer bi dobil predvsem notranji mir, verjamemo vsi. Mnenja pa so različna, ko pride do vprašanja, kaj družina sploh je oziroma kakšna je prava definicija družine. Dejstvo je namreč, da istospolni pari enako kot raznospolni pari ustvarjajo ljubeča in trajna partnerska razmerja, in dejstvo je, da je neupravičena predstava, da obstaja kakšna posebna oblika družine, ki bi ji morali dati prednost pred drugimi. Vsak dan ob branju časopisov lahko preberemo žalostne zgodbe nedolžnih otrok. Da je pojav družinskega nasilja vsak dan večji, je verjetno jasno tudi pobudnikom referenduma, a vendarle se sprašujem, kje pa je tu posluš za stiske otrok. Zdi se, da ga ni. Rada bi verjela, da živimo v

strpni družbi, da geslo Za otroke gre res odraža skrb za otroke, bojim pa se, da ne.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Simon Zajc, pripravi naj se gospod Marijan Pojbič.

SIMON ZAJC (PS SMC): Hvala za besedo. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci!

Referendum o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih moramo danes zavrniti, ker ta zakon ureja protiuustavnost na področju človekovih pravic, in po naši ustavi referendum o zakonu, ki ureja človekove pravice, ni dopustno razpisati. In ja, lahko ga zaustavimo že v času zbiranja podpisov, ker moramo smiselno uporabljati 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi. Poleg tega pa je tudi Ustavno sodišče že leta 1995 podobno odločilo v primeru izbrisanih. Se pravi, imamo podlago, in mislim, da nam tudi naša vest narekuje, da to danes storimo. Meni osebno je ta referendum sporen še iz več razlogov, predvsem zaradi tega, kako se novači podpise za podporo temu referendumu. Novači se jih namreč z zavajanjem, da ne rečem celo z lažmi.

Naj nekaj zavajanj omenim. Pobudniki pravijo, da ta zakon ne omogoča starim staršem, da posvojijo svoje vnuke. Ampak, stari starši, morate vedeti, da vam ta zakon te možnosti ne jemlje. Ta sprememba zakona vam ne jemlje možnosti, da posvojite svoje vnuke, ker te možnosti že zdaj niste imeli. Zakaj je niste imeli, je pa vprašanje za zdajšnje pobudnike referendumu. Namreč, oni so bili tisti, ki so na podoben način aktivirali javnost, da je na referendumu zavrnila družinski zakonik, ki pa vam je to možnost dajal. Še odgovor gospe Levičar: ni res, da samska oseba ne more v Sloveniji posvojiti otroka. Samska oseba v Sloveniji lahko posvoji otroka, če pa je poročena, pa morata to skupaj narediti. Se pravi, tudi ta zadržek ne bo držal.

Naslednja stvar. Zagovorniki pravijo, da zakon ne zagotavlja, da bi otroke vzgajali po lastni vesti in po lastnem verskem prepričanju. Ampak ta zakon tudi nikomur ne prepoveduje, da bi svoje otroke vzgajal po lastni vesti in po lastnem verskem prepričanju. Vsak jih bo še naprej lahko tako vzgajal, vsak od nas, kot misli, da je prav. Je pa res, da bomo od zdaj naprej, ko bo ta zakon stopil v veljavo, morali imeti s svojimi otroki en pogovor več. Vsi vemo, kako so lahko ti pogovori izčrpajoči. Če imaš nekje toliko starega otroka, je kar naprej Zakaj, zakaj, zakaj? Vse hoče vedeti. Že ena majhna stvar, na primer zakaj si je treba umiti zobe, lahko traja eno uro: "Zobe si moraš umiti." "Zakaj?" "Ker boš imel drugače luknjice." "Zakaj?" "Če boš imel luknjice, te bo bolelo." "Zakaj?" In to se nikoli ne neha. Jaz čutim to skrb in zaskrbljenost staršev, kaj bo takrat, ko bo treba otroku razložiti, zakaj sta zdaj lahko očija od Mihca iz vrtca poročena. Ta meter, ki šteje, koliko bo zakajev, bo

pregorel. To bo Zakaj, zakaj, zakaj? Ampak to, da se nam ne da pogovarjati z lastnimi otroki, ne more biti razlog, da ne odpravimo krivičnosti, ki jo zdaj čutijo istospolno usmerjene osebe. Ne more biti naša nesposobnost otrokom razložiti, da je to zdaj mogoče, razlog, da ne odpravimo diskriminacije.

Predlagatelj tudi namiguje, da se bodo otroci v šoli morali učiti iz učbenika Ljubezen je ljubezen, ker ta zakon ne zagotavlja, da se po tem učbeniku ne bodo učili v šoli. Ampak ta zakon tudi ne zagotavlja, da se pri biologiji ne bodo učili iz knjige Petdeset odtenkov sive, ker to ni materija zakona. Kaj se otroci v šoli učijo, določi strokovni svet. Tako se nobenemu od nas staršev ni treba bati, da bomo morali kupiti dodaten učbenik, ker tega ne bo in je ta strah odveč. Naj zaključim. Referendum o Zakonu o spremembah in dopolnitvah ZZZDR moramo danes zavrniti, zaradi tega ker ta zakon ureja protiuustavnost na področju človekovih pravic, in tak referendum po naši ustavi ni dopusten. S tem zakonom odpravljamo protiuustavnost, saj določeni skupini ljudi, ponavljam, skupini ljudi – ta določena skupina ljudi danes pred zakonom ni enaka. V 70 zakonih so diskriminirani. In če spremenimo ta zakon, teh diskriminacij ne bo več. Zato spremenimo ta zakon. In zato ni dopustno, da razpišemo referendum na tako temo.

In še zadnjič, nihče vam ne bo pobral vnukov. Nihče vam ne bo pobral otrok. Nihče ne bo razveljavil, razvrednotil vaše zakonske zveze, to lahko storite samo sami. Nihče vam ne bo govoril, kako morate vzgajati svoje otroke. Nihče vas ne bo silil, da zamenjate svojo spolno orientacijo. Za nas, za večino, bo vse enako. Ampak za eno majhno skupino ljudi – ta majhna skupina ljudi pa pred zakonom ne bo več diskriminirana. Nihče od nas ničesar ne izgubi, zato je vsak strah odveč. In ta referendum, spoštovane in spoštovani, je odveč in ni dopusten. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Marijan Pojbič, pripravi naj se gospod Ivan Hršak.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Spoštovani gospod predsednik, hvala lepa za besedo.

Uvodoma bi rad povedal, po teh zanimivih razpravah, ki sem jih zdaj poslušal, da tega vprašanja v Državnem zboru ne bi bilo na dnevnem redu, če ne bi ta koalicija in stranka, ki je ta zakon vložila v parlamentarno proceduro, tega storili. Verjemite mi. Prav je, da ste se začeli zavedati, kaj ste storili. Druga stvar. Prepričan sem, da bi ta državni zbor in vsi, ki sedimo v tem parlamentu in na Vladi, morali razumeti, da je v tem trenutku bistveno pomembnejše vprašanje gospodarska, finančna, socialna kriza v tej državi. Namesto da bi se v tem trenutku ukvarjali s ključnimi vprašanji naše prihodnosti, se ukvarjamo z istospolnimi partnerskimi skupnostmi. Jaz ne trdim, da so oni

manjvredni, da ni treba rešiti njihovega statusa, nikakor ne. Vendarle pa v tej dani situaciji pred vso slovensko javnostjo z vso odgovornostjo trdim, da se ukvarjamo s tistim, kar je v tem trenutku daleč od ključnih problemov te družbe in te države.

Sedaj pa, spoštovani gospe in gospodje, da se vrnem nazaj k temu sklepu. Včeraj je bila na odboru za delo, družino in socialne zadeve široka razprava o tem, zakaj nasprotujemo temu sklepu. Bilo je povedanih veliko argumentov, in danes je tudi prišlo poročilo iz tega odbora. Bom na kratko poskušal citirati tisto, kar je zapisano, da vemo, kaj smo včeraj povedali tisti, ki temu sklepu, ki je tukaj predlagan, nasprotujemo. Malo me je zmotilo, da je v tem poročilu zapisano Nekateri razpravljalci. Jaz sem pričakoval, da bi se tisti, ki so to poročilo pisali, zavedali tega, da nismo bili nekateri razpravljalci, ampak sta bili Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke in Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, ki sta temu sklepu nasprotovali, in prav bi bilo, da bi bilo tako tudi zapisano. Bom pa citiral to, kar je zapisano: "Nekateri razpravljalci ..." – torej mi – "... pa so predlogu sklepa nasprotovali, saj so menili, da ZZZDR nikoli ni bil protiuustaven, zato navedbe predlagateljev sklepa o odpravi protiuustavnosti ne držijo."

Torej, navedbe ne držijo. To je res, za tem stojimo tudi tokrat. Prav tako smo zagovarjali stališče, da je treba dopustiti zbiranje podpisov za referendum tudi zato, ker zgoraj navedeni ustavni zakon smiselno določa uporabo ZRLI neposredno glede določb 1. člena ustavnega zakona o razpisu referenduma in o dopustnosti referenduma. Pri uporabi 21. člena ZRLI pa posebej določa uporabo tako, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referenduma in Državnim zborom, ki zavrne razpis referenduma. Po našem mnenju torej smiselna in neposredna uporaba ZRLI velja za vse člene, razen za 21. člen istega zakona, ki mu sam ustavni zakon določa posebno uporabo in je v skladu s 153. členom Ustave nadrejen temu zakonu. Sedaj nadaljujem s predlaganimi sklepi pod 1. točko. Prvi sklep govori: "Državni zbor Republike Slovenije ugotavlja, da se pobuda za razpis zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-D), EPA 257/VII, nanaša na zakon, glede katerega skladno s četrto alinejo drugega odstavka 90. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 47/13, razpis referenduma ni dopusten, zato zavrne razpis referenduma.

Mi temu sklepu nasprotujemo zato, ker smo prepričani, da bo ne glede na to, kakšno odločitev bo sprejel Državni zbor, o tem odločalo Ustavno sodišče, in edino Ustavno sodišče je tisto, ki bo na koncu sprejelo odločitev,

kakršnokoli bo sprejelo, in tisto bo potem tudi merodajno, ali se zbiranje podpisov nadaljuje ali pa ne. Mislim, da tisti, ki ste ta maneuver uporabili izključno za to, da bi ustavili zbiranje podpisov, in vas je resnično strah, ker je po informacijah, ki jih imam, danes že 40 tisoč podpisov zbranih in potrjenih na upravni enoti. Tako da vas ni treba biti strah, ker tistega, kar ste sproducirali s sprejetjem tega zakona, ni možno ustaviti. Ker ste zakon sprejeli, morate sprejeti tudi konsekvence, ki sledijo.

In še enkrat v tem delu povem, da morate tisti, ki ste glasovali za zakon v Državnem zboru in ga tudi potrdili, sprejeti odgovornost za stroške, ki bodo nastali s tem referendumom, ker ste vi ta zakon sprejeli na seji Državnega zbora. Če ta zakon ne bi bil sprejet, tudi referendum ne bi bilo možno vložiti in posledično tudi finančnih posledic za državni proračun ne bi bilo. Zato bi tukaj tudi opozoril prav Združeno levico, ki vseskozi govori, kako zapravljamo davkoplačevalski denar, kako je treba za socialno ogrožene skrbeti, kako je treba za vse te ranljive skupine skrbeti na eni strani, na drugi strani pa ravno ta stranka vloži v proceduro zakon, ki bo imel najverjetneje za posledico plačilo iz državnega proračuna med 4 in 5 milijoni evrov. Ali je to korektno, ali je to pošteno, ali je to odgovorno, je drugo vprašanje. Mislim, da boste morali Združena levica in vsi tisti, ki ste pomagali pri tem projektu, prevzeti del odgovornosti za nastalo situacijo.

Sedaj pa, spoštovani gospod predsednik, ker je bila danes razprava o zakonu – mislim, da so vsi razpravljalci razpravljali, pa vas prosim, da tudi meni dovolite, da nekaj stavkov še rečem v zvezi z zakonom. Spoštovani kolegice in kolegi, zelo sem razočaran, moram povedati, in zelo žalosten, da nihče izmed razpravljalcev koalicije ne pove prave resnice, zakaj bi ta zakon šel na referendum. Zakaj? Vseskozi nas poskušate imeti za homofobe in govorite, da nasprotujemo porokam in vsemu tistemu, kar sodi k istospolnim partnerskim skupnostim. To ni res. To je zavajanje in to so laži. Mi temu ne nasprotujemo! Mi smo za to, da se njihov status uredi skladno z veljavno zakonodajo in skladno z Ustavo Republike Slovenije. Hkrati pa smo zelo jasno in eksplicitno povedali, in to se mi zdi pomembno, da posvajanje otrok ni človekova pravica, o kateri vi vseskozi govorite – da ste ta zakon pripravili izključno zato, da bo reševal neskladja z ustavo in v tistem delu, kjer niso rešeni problemi človekovih pravic, te probleme odpravil.

Nikoli pa nihče do danes tukaj ni povedal, da ste vstavili notri tudi zadevo, ki pa ni človekova pravica, to je posvojitev otrok istospolnih partnerskih skupnosti. Tega pa ne poveste? Zakaj tega ne poveste?! Saj ni treba nič skrivati! Saj smo poštene, saj lahko javno, odgovorno, korektno in pošteno razpravljamo, in povejmo vse stvari, ne samo delček, ki nam paše, drugi delček pa spregledamo. In hkrati,

kolega iz SMC – mislim, da je pred menoj gospod Zajc govoril o tem, da so stari starši lahko zdaj mirni, ker prej te pravice niso imeli. Ni pa ob tem povedal, da ravno ta zakon, in vi ste za ta zakon glasovali, širi pravice možnosti posvojitve otrok na istospolne partnerske skupnosti, medtem ko starih staršev ne upošteva, želje starih staršev, ki bi morali imeti, absolutno sem prepričan, prednostno pravico. Če se moji hčeri in njenemu možu – pa bog ne daj, da se kdajkoli kaj zgodi, ker imam eno in jo imam najrajši na svetu – kaj zgodi, imam tudi vnukinjo, ki jo imam zelo rad, vendar jaz kot stari starš ne bi imel po tem zakonu pravice posvojiti moje vnukinje. Nimam pravice! Medtem ko pa ima center za socialno delo možnost mojo vnukinjo dodeliti istospolni partnerski skupnosti v posvojitve. In naj še kdo reče, da to ni res!

Dobro razmislite o čem govorim, lepo vas prosim, in vas lepo prosim, da ne bi kdo slučajno trdil, da to ni res. Točno tako je! Zato mislim, da je to neodgovorno in nekorektno. Če smo šli v širjenje pravic posvojitve otrok in jo dali istospolnim partnerskim skupnostim, zakaj hkrati tega nismo omogočili tudi starim staršem? Zakaj tega nismo naredili?! To vas sprašujem. Kakšna je vaša odgovornost do starih staršev, ki ste to zadevo zapeljali tako, kot ste? In zakaj se izmikate tem odgovorom? Odgovorite na to. Naj stari starši širom Slovenije vedo, kakšen je vaš odnos do njih. Naj vedo! Nič narobe! Povejte! Jaz moram to državljanom in državljanom Republike Slovenije pred vso slovensko javnostjo povedati, da bodo vedeli pravo resnico. Jaz ne zavajam, ne govorim laži, govorim točno o tem, kar je zapisano v tem zakonu. Točno o tem, in prav je, da vsi vedo.

Prepričan sem, da v tem državnem zboru sedi tudi marsikateri dedek in babica. In zelo žalostno, nedopustno in nesprejemljivo je do tistih, ki ste za tak zakon glasovali tukaj v Državnem zboru, pa hkrati niste storili vsega, da bi tudi vi imeli pravico, če se slučajno kaj zgodi, pa bog ne daj, da se kdajkoli zgodi, posvojiti svojega lastnega vnuka ali pa vnukinjo. Tega niste storili. Jaz bom naredil vse, da bomo do tega prišli. Ali tokrat ali ne vem kdaj, jaz bom vse naredil, ker se mi zdi, da je to pravično in pošteno. To bi bila odgovorna odločitev tudi vseh tistih, ki imate vnuke in vnukinje in sedite kot poslanke in poslanci v Državnem zboru. Tukaj ne delam razlike po politični plati, po politični liniji, ampak govorim iz srca kot človek, kot dedek, ki mi moja vnukinja nekaj pomeni, tako kot mi pomeni hčer in tudi njena družina. In še nekaj, dragi, spoštovani prijatelji. Tega referendumu ne bi bilo, če bi ta zakon peljali po postopku, ki je normalen za tako pomembna vprašanja. To je normalen postopek. Vsi veste, kako poteka normalen postopek sprejemanja zakonodaje v Državnem zboru. Ne, niste.

Zato moram reči, da nekaterim strankam, ki tukaj sedijo, zamerim, da niso imele toliko moči pri sebi, da bi pritisnile na Vlado in rekle Poglejte, ne bomo šli po skrajšanem

postopku, ampak gremo po rednem postopku, da se bodo lahko vključili vsi zainteresirani, vsa široka civilna družba, strokovnjaki v razpravo, in skupaj bomo potem poiskali kompromisno rešitev, ki bi bila na kožo pisana tako istospolnim partnerskim skupnostim in bi bili oni zadovoljni. Ne bi bilo referendumu o tem zakonu in bi skupaj lahko dokazali, da smo resnično zrela in razumna demokratična družba, ki se zaveda vseh korakov, ki jih dela, in se zaveda tudi konsekvenc korakov, ki smo jih storili, če so bili slabi, da še v fazi, ko lahko na to vplivamo, na to vplivamo, in ne pridemo do te točke, kot je današnja tukaj, na seji Državnega zbora. Ponovno pogledajte, jaz velikokrat govorim v Državnem zboru in želim si, da se stranke, ki sedimo tukaj v tem parlamentu, ne delimo na ene, druge, tretje, četrte, pete, temveč dajemo na mizo teme in zakonodajo, ki je v skupno korist, in se ne delimo na tak ali drugačen način, se po neki ideologiji ne delimo, ampak iščemo rešitve, pri katerih najdemo kompromis, in dokler tega kompromisa v širšem kontekstu ne najdemo, ne gremo v parlament s takimi rešitvami. Jaz mislim, da ima Slovenija teh problemov, da se delimo na vaše in naše, čez glavo, in tudi slovensko ljudstvo ima čez glavo vse to. Zato, še enkrat, bom zaključil, ker me je kolega Grims opozoril na čas.

V Slovenski demokratični stranki bomo nasprotovali sprejetju tega sklepa, ker smo prepričani, da je ta sklep nekorekten, ker bi bilo prav, da gre situacija, ko se zbirajo podpisi, če ste že sproducirali referendum, do konca, in naj imajo ljudje pravico odločiti na referendumu, kako in v kakšni družbi želijo živeti, ker je referendum tudi človekova pravica, in prav je, da to veste. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Ivan Hršak, pripravi naj se gospa Andreja Katič.

IVAN HRŠAK (PS DeSUS): Hvala za besedo, spoštovani podpredsednik. Spoštovani kolegice in kolegi!

Bom zelo kratek in jednat. Ne bom na dolgo in široko razlagal svojega pogleda in stališča na to novelo zakona. Kot prvo pa naj povem, da ne bom podprl Predloga sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Rečeno po domače, ne bom podprl predloga sklepa, da Državni zbor prepove ta referendum. Zakaj ne? Ker sta zame normalna družina moški in ženska ter otrok, ki je spočet v takšni družini. Drugič, zame je nesprejemljivo, da lahko istospolne skupnosti, istospolni pari posvojijo otroka, tudi mojega vnuka, kar je bilo že prej rečeno. Skratka, da jaz kot stari starš in moja žena kot babica ne moreva svojega vnuka, če bi slučajno, bog ne daj, prišlo do take situacije, posvojiti, nimava te

pravice, medtem ko kdorkoli drug, tudi istospolna skupnost, lahko. To je zame nesprejemljivo in tega ne podpiram. Ne bomo pa govorili, da pa lahko imamo skrbništvo nad vnuki, to je druga zadeva.

Da smo tu, kjer smo danes, je izvirni greh tudi v načinu sprejemanja te novele zakona. Jasno nam je, da je Vlada, ministrstvo za delo imelo svojo novelo pripravljeno, ampak jo je potem naenkrat iz meni neznanega vzroka umaknilo in povzelo novelo zakona Združene levice. To je meni nerazumljivo in v tej dosednji parlamentarni praksi, kolikor jo poznam – sedaj sem že v tretji vladi –, vlade niso delovale na takšen način. Skratka, vedno se zagovarja svoj predlog zakona. Seveda ne vedno tako, da se ne upošteva opozicije, ampak takšen način je, da Vlada vedno pripravi sistemski zakon in se po normalnem postopku, ne skrajšanem postopku, potem tudi sprejme, in ima širša javnost možnost, da poda pripombe in da se potem najboljša rešitev tudi najde. Moram pa povedati še to, da podpisov za današnjo izredno sejo ni dala Poslanska skupina Desus, ampak del Poslanske skupine Desus. Kako smo glasovali o tem zakonu na prejšnji seji, je pa znano – štirje poslanci smo bili proti temu zakonu, trije so ga podprli, dva sta se vzdržala, ene poslanke pa ni bilo.

Iz navedenih razlogov tega predloga sklepa danes ne bom podprl.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Andreja Katič, pripravi naj se mag. Margareta Guček Zakošek.

ANDREJA KATIČ (PS SD): Hvala, predsedujoči.

Razmišljala sem, kaj povedati o tej temi, o čem razpravljati, kako razpravljati. Kako razpravljati leta 2015 o tem, da si vsi zaslužimo enake pravice, o nečem, kar bi moralo biti samoumevno. Spoštujem različna mnenja. Marsikaj je bilo danes tukaj že povedano. Spoštujem tudi tista mnenja, ki žalijo. Ljudje se pač različno obnašamo. Tudi za to imamo dva ušesa, da gre pri enem notri, pri drugem ven, kakor je bilo tudi danes pri meni. Lahko me prizadene samo tisto mnenje, ki ga izreče tisti, ki ga imam na nek način rada, ki ga cenim, ki ga spoštujem. Nekaj let nazaj smo pri sprejemanju družinskega zakonika zaradi tega, da bi dosegli širšo podporo javnosti, sklepali kompromise. Sama se s tem nisem strinjala, vendar sem bila takrat v drugačni vlogi. Pa smo bili vseeno priča popolnoma enakim navedbam, enakim akcijam skoraj enakih avtorjev kot sedaj. Zato tudi danes ne verjamem iskrenosti, da želite urediti pravice istospolnih skupnosti, kot to nekateri zatrjujejo. Sama sebe pri tem, kako odločati, vprašam preprosto: Kaj si želim za svoje najbližje, za svojega otroka? In odgovor je prav tako preprost: Želim si, da živi v družbi, kjer imajo vsi enake pravice.

Če samo nekoliko pogledamo mednarodno primerjavo, kje vse priznavajo poroko. V Evropi: v Belgiji, Franciji, na Danskem, Islandiji, v Luksemburgu, na Nizozemskem, Norveškem, Portugalskem, v Španiji, na Švedskem, v Veliki Britaniji. Malce širše: Argentina, Brazilija, Kanada, Nova Zelandija, Južna Afrika, Urugvaj, 37 zveznih držav Združenih držav Amerike. Pa vendar, če pogledamo našo zakonodajo, brez sprememb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, je strokovna javnost ugotovila, da je več kot 70 zakonov diskriminatornih do istospolnih partnerjev. In če bi šli vsak zakon posebej spreminjati, bi lahko to trajalo leta. Žal pa kljub temu sprejetemu zakonu ostane še ena diskriminacija, ki je novela zakona o zakonski zvezi ne odpravlja, to je določba zakona o oploditvi z biomedicinsko pomočjo, ker je v njem izrecno določeno, da je oploditev dovoljena samo moškemu in ženski, ki sta v zakonski zvezi. Na tem mestu se ponovno zahvaljujem vsem kolegicam in kolegom, ki so prispevali podpise za to, da smo lahko vložili na Ustavnem sodišču presojo za ustavno presojo.

Sklep, ki je pred nami, bom podprla. Podprla ga bom zato, ker v drugem tisočletju ne smemo več dopustiti stanja, v katerem vsi ne bomo imeli enakih pravic. Tudi zato, da me moj otrok ne bo vprašal, zakaj drugi človek, na primer sosed, prijatelj, nekdo na drugi strani dvorane, nima enakih pravic. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Margareta Guček Zakošek, pripravi naj se gospod Luka Mesec.

MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK (PS SMC): Hvala, predsedujoči. Spoštovani kolegi in kolegi!

Ko sem se danes odločala o pobudi sklepa o zavrnitvi referendumu, sem v roke prejela, tako kot so že nekateri kolegi povedali pred menoj, argumente, ki so mi jih pobudniki referendumu, vseslovenska koalicija Za otroke gre, takoj v ponedeljek prijazno dali v roke, ko sem šla mimo upravne enote. Misliła sem, da lahko 1. točko v svoji argumentaciji izpustim, pa je ne morem, kajti kolega Pojbič je vprašal, zakaj stari starši ne morejo posvojiti svojega vnuka, zakaj se izogibamo temu vprašanju. Prva točka te opredelitve namreč pravi Spoštovanje pravice otroka, da je posvojen v zanj najboljše okolje, ni možno, kar vključuje življenjsko skupnost ženske in moškega ter možnost, da svojega vnuka posvojijo starši. Mislim, da je čas, da gremo še dlje, in to v definicijo posvojitve. Ker jaz ne vem, ali je ljudem jasna razlika med posvojitvijo in skrbništvom. Ker definicija starševstva je naslednja. To je razmerje med otrokom in staršem, ki lahko nastane na naravni način, to je rojstvo otroka, ali na pravni način, to je posvojitev. In obravnavata se oba enako.

Torej gre za novo razmerje, ki ga ni mogoče prekiniti. Posvojitev je postopek, kjer se po pravni poti vzpostavi starševsko razmerje med otrokom in odraslo osebo, ki ni biološki starš. In bistveno: razmerje med posvojiteljem in posvojencem je enako kot med roditeljem in otrokom, mišljeno na naravni način. S tem, ko se posvojitelja vpiše v matično knjigo kot otrokovega roditelja, gospodje, ki ste to spraševali, se ne more več ugotoviti očetovstva ali materinstva. Se pravi, sled materinstva je zbrisana. Jaz nisem še babica in nimam vnukov, sem pa hči. In prosim vas, res si ne želim, da moja mama izbriše sled za tem, da sem jaz bila nekoč mama. Ne želim. In tudi otrok po definiciji zakona potem ne ve, kdo so njegovi starši. Pa lepo vas prosim. Ali je logično, da stari starši ne posvojijo otroka ali ni? Meni je. Je pa logično, da postanejo njegovi skrbniki, če je to v dobro otroka in v korist otroka. Celo zapisano je. Skrbnik je oseba, ki ima osebne lastnosti in sposobnosti, ki mora vestno skrbeti za osebnost, pravice in koristi varovanca in skrbno upravljati s svojim premoženjem. To je lahko zakonec, zunajzakonski partner ali sorodnik. Jaz verjamem, da bo center za socialno delo podelil skrbništvo ravno starim staršem, če je to v dobro otroka. Upam, da smo to dilemo, zakaj ne morejo stari starši posvojiti svojih vnukov, zaključili.

Naslednja stvar. Res me žalosti, da se toliko vtikamo v to, ali lahko ali ne morejo posvojiti istospolni pari. Poglejte, ne gre za pravico do posvojitve, gre za pravico izraziti željo, napisati prošnjo, se postaviti v vrsto, dobiti ali ne dobiti odločbe. Jaz sem dobila podatke, da je že zdaj veliko prošenj zavrnjenih. Ne boste verjeli. To je dokument Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitve. Leta 2001, število oddanih vlog 742, zavrnjenih 350, posvojenih otrok 24. Leta 2008, vlog 424, odobrenih 173. Torej, že zdaj je jasno, da več kot polovica tistih, ki dajo vlogo, ne dobi odločbe. Torej, ne govorimo, prosim vas, o tem, da zdaj, ko dobijo pravico istospolni pari, bodo oni itak prednostno to odločbo v vsakem primeru dobili. Še več, posvojili bodo vaše vnuke. Pa to je navadna manipulacija! In takšno manipulacijo ste zganjali tudi, ko se je sprejemal družinski zakonik.

Se opravičujem, brala sem magnetogram z dne 16. 6. Gospod Pojbič je tudi takrat rekel. In druga stvar je ključna, to je posvojitev otrok istospolnih partnerskih skupnosti. To sta dve ključni stvari, zaradi katerih SDS tega ne bo podprla. Ali res? Ta posvojitev istospolnih partnerjev ni bila mogoča, in preberem vam člen 232, ki pravi. Če želi posvojiti otroka zakonec ali zunajzakonski partner ali partner partnerske skupnosti ali partner zunajpartnerske skupnosti enega od otrokovih staršev, za postopek za ugotavljanje pogojev za posvojitev ne veljajo določbe 227. do 231. člena. Že takrat ste zavajali ljudi, da gre za posvojitev istospolnih parov. Gospodje, ne

razumem, zakaj ste zavrnili družinski zakonik, ko ste vendarle imeli v njem napisano točno to, za kar danes pravite, da vas moti, posvojitev in definicija zakonske zveze. To je bilo jasno!

3. člen: Zakonska zveza je življenjska skupnost moškega in ženske, katere sklenitev, pravne posledice in prenehanje ureja ta zakonik. Zunajzakonska zveza, partnerska skupnost je bila ločena od zunajpartnerske skupnosti. Družinski zakonik je vse določal in vi ste ga poslali na referendum. Zato vam ne verjamemo, da karkoli bomo pripravili ne bo šlo na referendum. In veste kaj, argumenti bodo vedno znova isti, smo na strani pravic otrok. A bežite! Kdo pa zdaj štiti otroke, ki se rodijo istospolno usmerjeni? Povejte mi, kdo je tisti, ki jih štiti. Danes so z vsemi temi razpravami ožigosani za celo življenje. Tako da ne verjamem, da vam gre za otroke. Niti ne verjamem, da vam gre za stare starše, pa za vnuke. Gre za očitno manipulacijo. Jaz drugega ne morem reči. In veste kaj, v resnici gre za eno stvar, gre za ljubezen. Fernando Pessoa je rekel. Ljubezen je ključna, spol je zgolj naključje. Rekel je tudi Bodite pluralni, kot je veselje. Dodajam: veselje nas je vse sprejelo takšne, kot smo. Dajmo še mi biti takšni kot veselje.

Zato bom podprla sklep o zavrnitvi pobude za referendum za novelo ZZZDR. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Luka Mesec, pripravi naj se gospod Jožef Horvat.

LUKA MESEC (PS ZL): Hvala za besedo, gospod podpredsednik.

Tudi sam se pridružujem stališču, da je sklep o zavrnitvi referendumu o ZZZDR treba zavrniti. Moj vsebinski argument bo kratek, enostavno zaradi tega, ker referendum o človekovih pravicah manjšine ni dopusten. Če dopustimo ta referendum, bo o človekovih pravicah manjšine odločala večina. Vemo, kaj to pomeni, in nikakor ne smemo dopustiti, da v demokratični, civilizirani družbi 21. stoletja do česa takšnega, da večina presoja o človekovih pravicah manjšine, prihaja. Tehnično oziroma pravno gledano je stvar tudi povsem čista. Namreč, v 90. členu Ustave jasno piše, da referendumu ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic, temeljnih svoboščin ali kakšno drugo protiustavnost. Skladno s tem piše v 21. členu Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, da ima Državni zbor pravico zavrniti referendum, ki bi šel v tej smeri. Tukaj se s strani nasprotnikov pojavljata dva ugovora, ki sta oba izvita iz trte.

Prvi ugovor je ta, da 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi ne velja, ker po dopolnitvi ustave leta 2013, ko je bil vnesen ta del, ki govori o nedopustnosti referendumu, ko gre o človekovih pravicah, glede tega še ni bil sprejet ustavni zakon. Ampak je zelo jasno

zapisano v prehodni ustavni določbi, da se do sprejetja tega ustavnega zakona 21. člen uporablja smiselno. In smiselno je ta člen uporabljati tako, kot tam piše. Se pravi, da ima Državni zbor pravico zavrniti referendum, če so pod vprašajem človekove pravice. Kakršnokoli drugačno razumevanje bi bilo nesmiselno. Drugi ugovor, ki se pojavlja, pa je, da še ni bilo zadoščeno predpostavkam, saj 21. člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi govori o zavrnitvi razpisa referendumu. Nasprotniki pravijo, da do faze razpisa referendumu še nismo prišli, ker je bila šele podana pobuda, ne pa že vloženih 40 tisoč podpisov, kar je pogoj za razpis referendumu.

Glede tega smo tudi danes že večkrat slišali, da je v podobnem primeru leta 1995 Ustavno sodišče jasno povedalo, da gre za eno in isto stvar in da bi bilo med tema dvema fazama postopka, ki sta vsebinsko povsem isti, nesmiselno kakršnokoli razlikovanje oziroma so bili celo ostrejši in so napisali, da bi bilo drugačno branje v demokratični družbi nedopustno. V nadaljevanju bi pa odgovoril še na nekaj očitkov, ki se pojavljajo na strani nasprotnikov. Prvi je, da ZZZDR v obstoječi obliki ni bil nikoli protiustaven. Tukaj moram nasprotovati, ker smo v sklepu, ki smo ga predlagali, v njegovi obrazložitvi jasno pokazali, da je ZZZDR diskriminiral istospolno usmerjene v približno 60 zakonih, ki so vezani na določitev zakonske zveze. Se pravi, to, kar je pripadalo možu in ženi na 60 različnih področjih, ni pripadalo možu in možu ali ženi in ženi. In če beremo 14. člen Ustave, kjer piše, da so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali kakšno drugo prepričanje, je jasno, da je takšno stanje protiustavno in nedopustno.

V tem smislu je obstoječi ZZZDR bil protiustaven, ker je bil v neskladju s 14. členom Ustave, se pravi z načelom enakosti pred zakonom. Diskriminiral je na več kot 60 področjih. Drugič, pravite, da ne nasprotujete porokam in vsem ostalemu, kar pripada istospolni partnerski skupnosti, nasprotujete pa samo posvajanju otrok. To zgodbo smo videli že leta 2011. Mogoče ne nasprotujete vsemu ostalemu, vendar zdaj, ko imamo v našem predlogu tudi posvajanje otrok – takoj, ko bi to umaknili, bi vi napravili korak naprej in našli kakšno drugo zanko, recimo, da ne nasprotujete istospolnim zvezam, ampak da to ne sme biti določeno kot družinska zveza, ampak je lahko partnerska skupnost. In tudi če bi napravili ta korak, bi spet našli naslednji korak, kako bi potiskali zadeve v smer, ki vam ustreza. Skratka, to zgodbo smo že videli leta 2011, in tiste, ki zdaj govorite, da ne nasprotujete izenačitvi, razen na primeru posvojitve, bi rad spomnil, da smo takrat imeli referendum o zakonu, ki ni predvideval posvojitve. Kot je že kolegica pred menoj povedala, v 232. členu takratnega zakona so bile posvojitve v istospolni partnerski

skupnosti izključene, pa je vseeno prišlo do praktično identičnega referendumu in do identične mobilizacije, kot jo vidimo te dni. Tako da tega vašega argumenta nikakor ne moremo jemati resno.

Tretjič, pravite, da ste proti temu zakonu, ker starim staršem nismo omogočili posvajanja. Leta 2011, spet, je bilo v tistem zakonu omogočeno oziroma urejeno posvajanje s strani starih staršev, pa ste bili prav tako proti. Tudi tega argumenta ne moremo jemati resno. Sicer bi vas pa spomnil, da imajo vse stranke v tem državnem zboru pravico kadarkoli v proceduro vložiti katerikoli zakon, ki bo urejal katerokoli področje. Mi smo vložili zakon, ki ureja področje istospolne partnerske skupnosti. Vi lahko že danes ali pa jutri, če ste danes prezasedeni s sejo, vložite zakon, ki bo urejal področje posvajanja s strani starih staršev, če je to problem, ki se vam zdi relevanten in za katerega se vam zdi, da bi ga bilo treba urediti. Sodeč po vaših razpravah to je, in vas pozivam, da to vložite. V Združeni levici, če ne bo kakšnih nesprejemljivih zadev notri, temu ne bomo nasprotovali. Potem pravite, da nas opominjate, da je referendum človekova pravica. S tem se ne bi mogel bolj strinjati. Referendum kot najvišji izraz ljudske volje bom vedno zagovarjal, razen v primeru, ko gre za vprašanje človekovih pravic manjšine. Takrat je pa enostavno nedopustno, da večini omogočimo, da presoja o usodi človekovih pravic manjšine. Človekove pravice so podlaga, na kateri delamo, in so podlaga, ki ne sme nikoli biti postavljena pod vprašaj. Toliko za začetek in hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jožef Horvat, pripravi naj se gospa Suzana Lep Šimenko.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik. Spoštovani kolegice in kolegi, spoštovana gospa državna sekretarka!

Za vas, gospod podpredsednik, imam eno prošnjo. Vlada Republike Slovenije je na današnji 40. dopisni seji sprejela mnenje o predlogu sklepa in tako naprej. Gledam spletni portal Vlade Republike Slovenije, kjer o tej seji ni nič zapisano. Lepo prosim, gospod predsedujoči, da pridobite podatke o sklicu te seje in o tem, koliko časa so imeli ministri na razpolago, da so lahko o tem mnenju glasovali. Namreč, gradivo smo dobili približno ob 8.40. Lepo prosim in se vnaprej zahvaljujem za realizacijo moje prošnje.

Kolegice in kolegi, parlament ni zadnja instanca, ki bi odločala o ljudeh. Danes sem pretresen nad tem, da ste se tisti, ki ste še včeraj zagovarjali neposredno demokracijo, danes na nek način dvignili nad ljudi oziroma bolj točno nad podpisnike zahteve za referendum. Zanimivo je še nekaj. 17. marec 2015, Stranka modernega centra: Volja ljudstva

je močnejša od parlamentarne večine. Aja, danes smo že 26. in se seveda vsak teden to mnenje spreminja. S strani Poslanske skupine Združene levice je bilo povedano, da poslušamo glas preteklosti. Naj mi bo dovoljeno, da sem se tudi sam videl tu notri, da se je tudi name oziroma na krščanske demokrate kazalo kot na glas preteklosti. V redu, če je takšna vaša ocena. Jaz vam kar povem, da sem glas sedanjosti, čeprav sem na zadnjem sedežu tega parlamenta, na sedežu številka 90. Seveda bi nekateri želeli glas krščanskih demokratov utišati, tako kot leta 1945. Saj to se tudi dogaja. Kar spomnite se določenih grafitov iz lanskega leta.

Gospe in gospodje, 25 let po ustanovitvi Demosa – to je kratica, ki pomeni Demokratična opozicija Slovenije, ki je pravzaprav naredila to državo –, vi danes ukinjate demos. Demos je slovenska beseda grškega izvora in pomeni svobodno ljudstvo s političnimi pravicami. Prosim? S kakšnimi političnimi pravicami? Danes jih zatirate. Danes s tem sklepom, ki ga bom gladko zavrnil, na nek način zapirate rampe na upravnih enotah. Kje je zdaj volja ljudstva? Nikjer! Sprašujem se, kako bo možno uresničiti 53. člen Ustave Republike Slovenije, ki pravi Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne pogoje. In zdaj se sprašujem, kaj je naš ključni problem. Naš problem ni, da se bosta dva geja poročila, da se bosta dve lezbijki poročili. Jaz sem pooblaščen oseba za sklepanje zakonskih zvez. Nimam težav, vam kar povem. Imam pa težavo, kako bo država varovala materinstvo, če bo otrok živel med dvema gejem. Povejte mi, kako bo država varovala očetovstvo, če bo otrok živel in se razvijal med dvema lezbijkama. Tu jaz ne najdem odgovorov. In o tem ne govorite. Vi govorite, da se ljudje lahko odločijo, kako skupaj živijo.

Mi smo to vedeli že davno, že pred 10 leti smo mi to uzakonili. Mi smo že takrat govorili to, kar danes govori Frančišek, in ga lepo citirate Socialni demokrati, kolega Matjaž Nemec, ki ga zdaj ni v dvorani. Ampak citira samo tisti del Frančiška, ki mu paše. Saj to ni Frančiškov nauk, to je nauk, ki je star že 2 tisoč let in smo ga mi že pred 10 leti upoštevali in uzakonili to, kar smo uzakonili. In še enkrat pravim, tudi naš zakon ni idealen, zato ga je treba adaptirati, spreminjati in tako naprej. Zdaj bom pa tudi sam Frančiška citiral, ker ga danes zlorabljate, vi iz samooklicane mavrične koalicije. Vam povem, da ga zlorabljate. Frančišek: "Zakon enega moža in žene ni isto kot skupnost dveh oseb istega spola. Dobro razlikovati ne pomeni diskriminirati, ampak ravno nasprotno, pomeni spoštovati. V času, ko se tako poudarja vrednoto kulturne in družbene različnosti, je zares protislovno minimalizirati temeljno človeško različnost. Oče in mati nista isto. Ne moremo učiti prihodnjih rodov, da je pripravljati projekt družine, ki jo razumemo kot zavezo trajne zveze

med enim možem in eno ženo, popolnoma enako bivanju z osebo istega spola." Ja. In še zaključujem: ustvarjeni smo za to, da ljubimo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Spoštovani gospod Horvat, Državni zbor je dobil mnenje Vlade k Predlogu sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. To je objavljeno na e-klopi na spletni strani Državnega zbora. Kako je Vlada sprejela ta dokument in kako ga ni sprejela, pa ni stvar Državnega zbora, ampak Vlade. In če bo čutila to potrebo, bo postopek pojasnila tudi gospa Martina Vuk, državna sekretarka, ki je prisotna.

Besedo ima gospa Suzana Lep Šimenko, pripravi naj se gospa Marjana Kotnik Poropat.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, predsedujoči. Spoštovane poslanke in spoštovani poslanci!

Bom začela kar tako: v Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke smo si in si še zmeraj prizadevamo, da bi se pravice istospolnih partnerjev uredile, vendar ne na način, ki je bil predlagan, ne v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Naj vas ponovno spomnim, kar je že bilo večkrat omenjeno, da je bil v času naše vlade v obdobju 2004–2008 sprejet Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti. In tudi z moje strani ni nobene težave, če se ta zakon dopolni, preuredi, se spremeni tudi ime tega zakona, če vas moti beseda registracija. Ustavno sodišče pa je v letu 2009 naložilo odpravo neustavnosti na 22. člen Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti in ne naš zakon o zakonski zvezi, in sicer na področju problematike glede dedovanja med partnerji. To smo poskušali v Slovenski demokratski stranki urediti dvakrat, vendar za to ni bilo podpore.

Je pa Ustavno sodišče tudi določilo, da se od odločbe Ustavnega sodišča naprej uporablja enakost na področju dedovanja. S tem stanje, ki bi kršilo človekove pravice, več ne obstaja. Tako da ni protiustavnega stanja pri izvrševanju pravice do dedovanja. Obrazložitev 90. člena nove ustavne določbe pa je na seji Državnega zbora 24. maja podala tudi poslanka Maša Kociper, ko je predstavljala poročilo o ustavnem zakonu kot predsednica Ustavne komisije. Sem ga prebrala že včeraj na odboru, pa ga bom še danes tukaj, ker ni bilo vseh poslancev, ki so danes tu prisotni. V svojem odgovoru je izpostavila, da je med določbami, ki omejujejo referendumsko odločanje, tudi določba, ki omejuje odločanje o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost. Rekla je sledeče: "Tudi v tem primeru bo praksa Državnega zbora morala striktno vztrajati na obrazložitvi, ki je bila

dana v Ustavni komisiji, in sicer da se lahko za odpravljanje protiuustavnosti spreminjajo le členi, ki so bili z odločitvijo Ustavnega sodišča predlagani kot protiuustavni. Vsakršno odnašanje drugih vsebin in s tem povezanih sprememb ostalih določb zakona bo nedopustno, saj bi se s tem predlagatelj res lahko izognil zakonodajnemu referendumu." Iz tega je sicer jasno izražen namen tega člena, ki je bil potrjen tu, v tem državnem zboru, in sicer da se omejitve referendumu nanaša samo na že ugotovljene protiuustavnosti in ne na različne zatrjevanje protiuustavnosti s strani predlagateljev prepovedi referendumu. Odprava neustavnosti tudi ni bila dana z Zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, temveč z Zakonom o registraciji istospolne partnerske skupnosti. Odprava neustavnosti, o kateri po moji oceni sploh ne moremo govoriti, tudi ne more biti razlog, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku.

Zakonodajni postopek po skrajšanem postopku se mi zdi resnično neprimeren. Prvič zaradi tega, ker je za tako pomembno tematiko potreben čas, da se o njej razpravlja, česar nismo imeli. Kot drugič pa zaradi tega, ker sprememba predlaganih členov, kot smo slišali včeraj na odboru, vpliva na 70 drugih zakonov, kar pomeni, da ne moremo govoriti, da gre za manjšo spremembo, kar je bilo večkrat tukaj poudarjeno. In seveda, brez najmanjših zadržkov je velika večina v tem državnem zboru skrajšani postopek tudi potrdila. Resnično se sprašujem, zakaj ste izbrali skrajšani postopek. S strani Združene levice je bilo večkrat izpostavljeno sklicevanje na sistemsko diskriminacijo istospolnih partnerjev. Pa bom poudarila, sistemsko diskriminacijo. Ali pa še eno besedico – sistemsko. To je namreč beseda, ki jo ta koalicija zelo rada uporablja. Tudi ministrstvo, pod katerega spada ta zakon. Pa naj samo spomnim, da ste za zakon, ki smo ga prej obravnavali, ki ureja področje pripravištev, naložili ministrstvu dodatne tri mesece časa na pobudo treh predstavnikov zainteresirane javnosti, da pripravi analizo in pripravi neko sistemsko rešitev. Za tako pomemben zakon, ki ga imamo danes tukaj, ste se pa strinjali s skrajšanim postopkom. Oprostite, ampak jaz logike tukaj resnično ne razumem.

V zelo kratkem času je bilo zbranih več kot 80 tisoč podpisov državljanek in državljanov za vložitev zahteve glede razpisa referendumu. In kot je danes znano, je že bilo zbranih 40 tisoč overjenih podpisov – v pičlih treh dneh! To pa za vas ni dovolj?! To pa ni zainteresirana javnost?! Po moji oceni ste podprli zelo radikalen predlog, ki spreminja definicijo zakonske zveze, in s tem ste razvrednotili zakonsko zvezo kot skupnost moža in žene, ki po moji oceni še vedno predstavlja osnovno civilizacijsko celico družbe in edino skupnost, ki lahko po naravni poti ustvari družino. Tega ne boste mogli spremeniti. Ponovno poudarjam, ne nasprotujem ureditvi

pravic istospolnih partnerjev. Ne morem pa se strinjati z možnostjo posvojitve. Predvsem tudi zaradi tega, ker se sprašujem, kaj temu sledi. Strinjam se s tem, da bova o vzgoji mojega otroka verjetno odločala midva z možem, imava midva vpliv na otroka. Kaj pa učni programi v šolah?! Kaj bo sedaj temu sledilo?! Ne vem, slikanice za otroke v vrtcih, pa knjige za otroke v šolah, ki poudarjajo, kako je to nekaj normalnega! Na eni strani mogoče še kdaj spodbujanje otrok k temu. S tem se žal ne morem strinjati. Veliko je bilo tudi govora o tem, češ kaj pa otroci, ki živijo v enostarševskih družinah, otroci, ki živijo v revščini. Ampak, dragi moji, s tem zakonom vi teh otrok ne boste rešili. Se pa zelo strinjam s tem, da bi morali nekaj narediti za te otroke. Ampak s tem zakonom zagotovo ne.

Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci! Otroci niso neke igrače, ki jih kupimo takrat, ko si jih želimo, da zadovoljijo neke naše potrebe. Niti niso naša pravica. So naš dar, in narediti moramo resnično vse, da jih zaščitimo.

Ravno zaradi tega ne morem podpreti tega sklepa, ki ga danes predlagate. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Marjana Kotnik Poropat, pripravi naj se gospod Kamal Izidor Shaker.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS): Hvala za besedo, spoštovani predsedujoči. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci!

Danes v tem državnem zboru razpravljamo o tem, ali je primerno, da se ta referendum izpelje ali ne. Govorimo o dopustnosti referendumu glede Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. V bistvu pa, spoštovane in spoštovani, razpravljamo o človekovih pravicah. O tem, ali priznavamo vsem državljanom enake človekove pravice, torej istospolnim in tistim, ki živijo v skupnosti raznospolnih partnerjev. Skrbi me, res me skrbi, da v letu 2015 v tem državnem zboru posameznim skupinam ljudi, tukaj mislim na istospolne partnerje, ne priznavamo enakih človekovih pravic, kot jih imamo vsi drugi državljani. V 14. členu Ustave je zapisano, da se vsakomur zagotavlja enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerikoli drugo osebno okoliščino. Vsi so pred zakonom enaki.

Ustavno sodišče je s svojimi odločbami že razvilo sodno prakso na področju diskriminacije na podlagi 14. člena Ustave. Pa bom navedla primer. Na primer, odločba U-I-284/94, kjer je Ustavno sodišče zapisalo: "Načelo enakosti, določeno v drugem odstavku 14. člena Ustave, se nanaša na vse osebe, katerih pravni položaj ureja zakon. Načelo enakosti je spoštovano le, če so v zakonu enaka

dejanska stanja ali enaki pravni položaji tudi enako urejeni. Za vsako različno urejanje mora imeti zakonodajalec stvarne in razumne razloge. To pomeni, da zakonodajalec ne sme ravnati pri urejanju pravnih razmerij arbitrarno. Za razlikovanje mora torej obstajati razumen, iz narave stvari izhajajoč razlog. Zakonsko razlikovanje je zato skladno z drugim odstavkom 14. člena Ustave toliko, kolikor norma obsega vse in samo tiste subjekte, ki so glede na namen zakona v enakem položaju."

Citirala bom še dve odločbi Ustavnega sodišča, ki sta nakazali potrebo po ureditvi področja istospolnih partnerjev. Čeprav 14. člen Ustave Republike Slovenije pod osebnimi okoliščinami, na podlagi katerih je diskriminacija prepovedana, izrecno ne navaja spolne usmerjenosti, je Ustavno sodišče v letu 2009 v odločbi U-I-425/06-10 spolno usmerjenost izrecno opredelilo kot osebno okoliščino, na podlagi katere je neupravičena neenaka obravnava prepovedana: "Glede na vse te, v bistvenem enake dejanske in pravne podlage življenjskih skupnosti, tako registrirane istospolne skupnosti kot skupnosti med žensko in moškim, se pokaže, da razlikovanje v ureditvi dedovanja ne temelji na neki stvarni, neosebni razlikovalni okoliščini, temveč na spolni usmerjenosti. Spolna usmerjenost pa je, čeprav ni izrecno navedena, nedvomno ena izmed osebnih okoliščin iz prvega odstavka 14. člena Ustave."

In še en primer, v katerem je Ustavno sodišče Republike Slovenije odločalo o enakem obravnavanju istospolno usmerjenih oseb, je povezan s pravico neregistriranih partnerjev do dedovanja. V odločbi U-I-212/10 je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju z ustavo Zakon o dedovanju, ker ne vsebuje pravnih posledic na področju zakonitega dedovanja enako kot za zunajzakonskega partnerja tudi za partnerja neregistrirane istospolne partnerske skupnosti. S tem je pripoznalo potrebo po zakonski ureditvi dejanske življenjske skupnosti istospolnih partnerjev, saj se odločba Ustavnega sodišča nanaša le na vprašanja dedovanja. Še več primerov bi lahko naštevali, ko gre za kršitev oziroma za kršenje pravic istospolnih partnerjev, torej tistih pravic, ki jih raznospolni partnerji imamo. Za zaključek bi povedala še naslednje. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih odpravlja diskriminacijo posameznih državljanov, to je istospolnih partnerjev, ki so jim bile kršene človekove pravice, ki jih določa 14. člen Ustave. Spoštovane in spoštovani, o človekovih pravicah referendum ni dopusten. In še čisto na koncu. Ne razumem, kako je možno, da zakonska določila in določila ustave v tem državnem zboru tako različno razumemo. Sprašujem se tudi, kakšno je ozadje, ki vodi akterje zbiranja podpisov za izvedbo referenduma oziroma proti izvedbi referenduma. Govori se o otrocih, pa sem dala tri vprašaje, ker mislim, da to ni res. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Kamal Izidor Shaker, pripravi naj se mag. Alenka Bratušek.

KAMAL IZIDOR SHAKER (PS SMC): Hvala lepa, spoštovani podpredsednik.

Moram reči, da sem vesel, da moje ime prinese nasmehe na obraze sodelavk in sodelavcev v tem državnem zboru. Malo za šalo.

Temelj in glavna točka programa Stranke modernega centra je zagotavljanje in spoštovanje pravne države. Skladno s tem v SMC vseskozi poudarjamo in delamo v smeri zagotavljanja enakosti pred zakonom ter spoštovanja človekovih pravic. Danes smo ponovno oziroma bomo zagotovo še slišali nešteto tolmačenj poslovnika, kar smo delali prvi dve uri našega zasedanja, nato zagotovo tudi ustave, kar poslušamo tekom te razprave, in navsezadnje tudi neprimerna tolmačenja sprejetega zakona in tudi v razpravi dokazana zavajanja, ki so se pojavila ob tej razpravi. Žal mi je, da se moramo v tej spoštovani hiši, v hramu demokracije v 21. stoletju pregovarjati, kdo ima več in kdo manj pravic. To je popolnoma nedopustno. Človekove pravice so za vse enake, in to mora biti v tem času jasno čisto vsem.

Če se poskušamo osredotočiti na današnji predlagani sklep, o katerem bomo v poznih večernih urah verjetno tudi glasovali. Drži, da je referendum ustavna pravica, drži pa tudi, da je v 5. členu Ustave jasno zapisano, da država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Do sedaj jih očitno ni. Navedene so tudi v členih, ki bi jih sicer prebral, ampak jih je preveč, od 14. člena, ki določa enakost pred zakonom, ki ga je omenjala tudi moja predhodnica, pa vse do 65. člena. Se pravi, zelo obsežen del naše temeljne listine je posvečen človekovim pravicam. Po mojem mnenju so zelo zadovoljivo opredeljene, četudi si jih morda kdo interpretira po svoje, ampak to je več kot očitno postala tudi slovenska folklor. Bistveni člen ustave pri tem vprašanju je 90. člen, ki pravi Referenduma ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. S tem tudi repliciram gospodu Horvatu, ki ga trenutno ni v dvorani, da si v SMC nismo premislili, ampak smo tehtno premislili in ugotovili, da ta sprejeti zakon posega na področje, ki sem ga omenil, ki ga opredeljuje 90. člen Ustave.

Drugače pa naj samo za orientacijo in plastični opis referendumske pobude navedem nekaj podatkov in dejstev o referendumu, ki se je zgodil nazadnje, in morda tudi kot odgovor gospodu Pojbiču, ki je omenjal stroške in odgovornost referenduma. Na zadnjem referendumu o arhivih je skupno imelo pravico glasovati milijon 712 tisoč 733 volilnih upravičencev. Skupaj se je o tem vprašanju

izreklo 201 tisoč in še nekaj volilnih upravičencev, kar znaša 11,74 % vseh volilnih upravičencev. Referendum ni izpolnil zahtevanega kvoruma, zapisanega tudi v 90. členu Ustave, ki navaja, da se mora referendumu udeležiti ter glasovati za ali proti vsaj 20 % volivk ali volivcev. Je kdo sprejel kakšno odgovornost?! Gospoda Pojbiča ni tukaj, verjetno pa kje posluša. Za izvedbo tega referendumu je bilo porabljenih 3,5 milijona evrov. 3,5 milijona evrov. To je cca 1,5 milijona šolskih malic, to je cca 4 tisoč 800 minimalnih bruto plač. Prosim, če me pustite, da povem do konca. To je cca 23 tisoč štipendij. To je kar veliko. Skratka, glede na vsa preigrana in povedana dejstva menim, da je referendum o osnovnih človekovih pravicah nedopusten, zato bo danes Državni zbor o tem tudi odločal.

Sam pa bom predlagani sklep o nedopustnosti razpisa referendumu o človekovih pravicah skladno z ustavo tudi podprl. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Alenka Bratušek, pripravi naj se dr. Dragan Matić.

MAG. ALENKA BRATUŠEK (PS ZaAB): Najlepša hvala.

Rekla bi, da sem ne samo žalostna, ampak zelo razočarana nad tem, kar že nekaj dni poslušamo v javnosti, danes pa v tem državnem zboru. Da se leta 2015 sploh upamo pogovarjati o tem, da bomo komu kršili pravico, mislim, da je zelo nedopustno. Pravica do načina življenja, dokler ne posegamo v življenja drugih, je samo naša, pa če vi želite to napisati tako ali drugače. In ni pomembno, ali nam je način življenja istospolnih všeč, se z njim strinjamo, ga podpiramo – nimamo pravice določati drugim, kako bodo živeli. Še najmanj imate pa pravico izkoriščati otroke za propagando proti temu zakonu. Koalicija Za otroke gre zbira podpise. Me zanima, spoštovani kolegice in kolegi, kje ste takrat, ko se znotraj, po vaših definicijah, normalne družine otroke trpinči in zlorablja! Kje je takrat koalicija Za otroke gre?! Kje takrat zbirate podpise?! Pa takrat bi jih bilo treba! Nujno potrebno! Izkoriščate pravice otrok za politične namene, in to je absolutno nedopustno! In še mimo ene stvari ne morem. Ne morem mimo tega, da se je v vso to zgodbo tako aktivno vključila Rimskokatoliška cerkev. Ne morem. Seveda je Rimskokatoliška cerkev del naše družbe in ima pravico povedati svoje mnenje, ampak tudi njih sprašujem, kje so takrat, ko se znotraj te institucije dogajajo zlorabe otrok. Ali takrat zbirate in zbirate podpise, da se otrokom prepove vstop v tiste prostore?! Pa se je dokazano to dogajalo! Ni, takrat ni koalicije za otroke, takrat je vse kaj drugega. In takrat, ko cerkvena podjetja naredijo v naših bankah za milijardo luknje, ki jo moramo vsi davkoplačevalci pokrivati – kje ste takrat,

spoštovani kolegi, z zbiranjem podpisov, da cerkev vrne davkoplačevalcem milijardo? Jaz vam dam besedo, da bom zagotovila v tem državnem zboru večino, da bomo to milijardo razdelili otrokom, da ne bodo več lačni. To bi bila dolžnost tistih, ki vam resnično gre za otroke. Zlorabljeni otroke v politične namene je nedopustno. Ko bomo znali našim otrokom pokazati in povedati vsi skupaj, da je treba spoštovati ljudi ne glede na njihovo prepričanje, ne glede na njihovo spolno usmerjenost, bo ta družba bistveno, bistveno drugačna. Ampak s tem, o čimer se danes pogovarjamo v Državnem zboru, delamo na žalost, spoštovani gospe in gospodje, vse kaj drugega. In ne da ustava določa, pa določa ustava, da večina nima pravice odločati o manjšini. In kot je rekel moj kolega, naj bo to eden ali jih naj bo pa tisoč, 5 tisoč ali pa 10 tisoč – nima pravice odločati o tem, kako naj ljudje v Sloveniji živijo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Dragan Matić, pripravi naj se mag. Branko Grims.

DR. DRAGAN MATIĆ (PS SMC): Predsedujoči, hvala za besedo. Kolegice in kolegi!

Pri temi, ki jo danes obravnavamo, sta pomembna dva momenta. Prvič, izglasovana novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, za katero se zdaj zahteva, da bi se o njej odločalo na referendumu, je prekinila diskriminacijo istospolnih parov. S spremembo definicije zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti so istospolni pari prenehali biti diskriminirani na področjih, ki jih pokriva nekaj deset zakonov. Med njimi gre za zagotavljanje pomembnih pravic, na primer s področja dedovanja, zdravstvenega in socialnega varovanja, delovnega prava, kazenskega postopka in tako dalje. Drugič, Državni zbor mora v primeru, da se pobuda oziroma zahteva za razpis referendumu nanaša na zakon iz četrte alineje drugega odstavka 90. člena Ustave, ugotoviti, da referendumu ni mogoče razpisati. Ta del 90. člena Ustave pravi Referendumu ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost.

Zakaj imamo tako zastavljeno ustavno ureditev, je jasno. Gre za že obče človeško civilizacijsko načelo, da družbeni sistem ščiti manjšine, da o pravicah manjšin večina ne more odločati takrat, ko gre za človekove pravice oziroma temeljne svoboščine. Zato je bila torej novela nujna in jo je treba uveljaviti, referendum pa zavrniti. Glavna pretveza oziroma razlog – v bistvu pa je vseeno, ali je pretveza ali razlog – za nasprotovanje zakonu pa je domnevna problematičnost dejstva, da bi istospolni partnerji z uveljavitvijo novele dobili pravico, da posvojijo otroka. S tem naj bi se kršile pravice otrok in to naj bi bilo v nasprotju z nekakšnim naravnim

pravom in božjimi zapovedmi. Kakorkoli, da so teorije o škodljivih posledicah posvojitve otrok s strani istospolnih parov neumestne, govorijo izjave strokovnih društev, tako tujih kot domačih. Društvo psihologov Slovenije se je jasno opredelilo do tega vprašanja: "Otroci heteroseksualnih in homoseksualnih staršev se z vidika anksioznosti, depresivnosti, samopodobe, socialne prilagojenosti in podobnih vidikov ne razlikujejo. Prav tako otroci iz družin s partnerji istega spola nimajo nobenih razvojnih primanjkljajev, kot to skušajo prikazati nasprotniki zakona."

Podobno so v skupni izjavi zapisali v Zbornici kliničnih psihologov, Združenju psihoterapevtov in Katedri za razvojno psihologijo ljubljanske filozofske fakultete: "Sklicevanju na psihološko in psihoterapevtsko stroko pri poskusih omejevanja pravic otrokom, ki ne živijo v klasični družinski skupnosti, še posebej tistim, ki živijo v družinah z istospolno usmerjenima staršema, odločno nasprotujemo." Pri tem opozarjajo, da morajo imeti otroci zagotovljene pravice, ki jim omogočajo enako stopnjo varnosti, stabilnosti in skrbnosti staršev. Torej, pomembno je, da so vsi ključni pogoji za otrokov razvoj v družini podani in da so kakovost starševstva in vzgojni slog, kakor tudi kakovost odnosov in zadovoljstvo z odnosi tisti temelj, po katerem se potem odloča o morebitnih posvojitvah ali ne. In točno to, sposobnost nekega para oziroma neke družine, da ustvari kvalitetno, varno in ljubeče okolje za otroka, ki potrebuje krušne starše, ker je naravne na ta ali oni način izgubil, je ključno pri odločitvi, kdo lahko osirotelega otroka posvoji. Spol partnerjev, ki se za posvojitev potegujeta, pri tem ne igra nobene vloge.

O tem, ali je določen par dovolj primeren, da lahko posvoji otroka, odločajo ustrezne službe, odločajo eksperti, ki razpolagajo s strokovnim znanjem, da o tem odločajo. O tem ne more presojati politika, niti ta ali ona civilna družba. Če pa se ozremo na nasprotnike zakona in zagovornike referendum, pa je slika zelo prepoznavna. Civilno družbo je v tej akciji organizirala SDS, bolj ali manj taista skupina tako imenovanih vztrajnikov, ki je prej branila zapornika Janeza Janšo, zdaj pa je zaskrbljena za otroke. Vso logistiko in mašinerijo impozantnega aparata je primaknila še Rimskokatoliška cerkev, ki je od lanskih volitev pravzaprav eden od političnih akterjev v naši državi in trden zaveznik SDS. Kot se vsi še dobro spomnimo, je lani slovenska RKC prvič eksplicitno, javno in brez ovinkarjenja razglasila zavezništvo z SDS, in to zavezništvo traja tudi v projektu z naslovom Za otroke gre. Očitno je, da se poskuša vnovič mobilizirati politično telo, in to po tem, ko je postalo jasno, da uveljavljeni prijemi niso več učinkoviti.

Čar Janeza Janše je nekoliko zbledel, kohezija znotraj SDS morda ni več tako monolitna, volivci pa so jih po seriji kriminalnih afer nekaterih njihovih vodilnih članov v

precejšnji meri zapustili. In ko so klavрно propadli lanski poskusi, da bi ljudstvo spet animirali ter pridobili z ideološko prežvečenimi temami, to je s pomočjo arhivskega referenduma in teatraličnega odhoda vodje na Dob oziroma igranja mučeništva domnevnega političnega zapornika, je bilo treba poseči po nečem krepkejšem. In kaj je bolj priročno kot zimzeleno ščuvanje množic zoper manjšino, ki je ranljiva in izpostavljena in ki se ji lahko zle namene pripiše kar na povprek, na primer tako, da bo s tem, ko si je pridobila enakopravnost, to izkoristila za zlorabo otrok. V zgodovini je bilo precej bridkih primerov, ko so se uprizarjali pogromi na manjšino na ta način, da se jim je pripisovalo vse mogoče in nemogoče hudobije, določena politična opcija pa je pridobila na moči s sovražnim hujskanjem množic, ki so končno dobile grešnega kozla, ki naj bi utelešal krivdo za njihovo bedo, neuspeh ter postal tarča za sproščanje frustracij.

Prav posebej žalostno pa je, da referendum, ki naj bi oporekal pravicam manjšine, podpira in spodbuja Rimskokatoliška cerkev. Krščanska načela usmiljenja, solidarnosti, ljubezni do bližnjega, parole, da smo vsi božji otroci, nekako padejo v čudno luč, ko opazujemo akcijo civilne iniciative Za otroke gre, ki poteka ob polnem sodelovanju RKC. Poskusi alarmiranja tradicionalne katoliške javnosti so zabeljeni z bibličnimi citati, ki razkrivajo neke vrste predsodke nekega pastirskega ljudstva, ki je več kot 2 tisoč let nazaj bivalo v Palestini in si razlagalo družbo, naravo, življenje in smrt na ta način, kot je bil ustrezen njihovi tedanji kulturni stopnji. In za to ljudstvo je bila homoseksualnost zločin, ki ga je treba kaznovati s smrtjo. Citiram tisto, kar smo že večkrat slišali danes: "Če kdo leži z moškim, kakor se leži z žensko, sta oba storila gnusobo. Naj bosta usmrčena; njuna kri pade nanju."

Danes, vsaj v družbah zahodne civilizacije, drugače le v kakšni islamski državi ali pa Savdski Arabiji, homoseksualnost ni več zločin, vsaj uradno ne. Se pa še čuti, da starodavni relikv sovražnosti in odrekanja osnovnih pravic drugačnim, torej istospolno usmerjenim, ostaja tudi na evropskih tleh, kar živahno. O tem govori, na primer, izjava teologa Davida Bergerja, nekdanjega urednika konservativnega katoliškega časopisa in gostujočega profesorja papeške Akademije svetega Tomaža Akvinskega v Rimu, ki je pred nekaj leti v pogovoru za nemški Der Spiegel zahteval konec cerkvene diskriminacije istospolno usmerjenih. Povedal je: "Priznati je treba, da je velik del katoliških klerikov in diakonov v Evropi in ZDA nagnjenih k homoseksualnosti." Zraven je zatrdil: "Največja sovražnost do homoseksualcev prihaja od homofobnih duhovnikov, ki se krčevito borijo s svojo lastno spolnostjo."

Da ima Rimskokatoliška cerkev resne težave s homoseksualno usmerjenimi, dokazuje tudi izjava papeža Frančiška, ki je leta 2013

povedal, da se bo spopadel z gejevskim lobijem, ki deluje znotraj zidov Vatikana. To je lobi, o katerem potekajo preiskave, ki raziskujejo homoseksualne orgije visokih dostojanstvenikov RKC, tudi z mladoletnimi moškimi prostitutami. Videti je torej, da ima duhovščina v RKC veliko problemov v lastnih vrstah, vendar to ne bi smel biti razlog, da se obračunava s homoseksualci kar vsepovprek. Hipotetično vprašanje: Kako bi RKC odreagirala, ko bi se pojavila kakšna civilna iniciativa in sprožila postopek zbiranja podpisov za referendum, da se, denimo, s predpisom duhovnikom prepreči delo z otroki, češ da poznamo precej primerov pedofilije v njihovih vrstah? In bi se pri tem sklicevali na odmevne afere, ko so v nekaterih primerih cele škofije Rimskokatoliške cerkve v ZDA bankrotirale zaradi plačevanja odškodnin mnogoštevilnim žrtvam pedofilskih duhovnikov, kot na primer škofija v Los Angelesu, ki je morala plačati okroglih 600 milijonov dolarjev za 500 žrtev pedofilskih izživljanj svojih duhovnikov.

Pa je to samo en primer, ki ga navajam. Ali pa bi se sklicevali na odmevne primere slovenskih duhovnikov, ki so pred roko pravice bežali v samomor ali pa se skrivali z begom v tujino. Ali pa bi navajali strašljive primere zlorabe otrok in celo njihove smrti zaradi zanemarjanja v sirotišnici, ki jo je upravljala RKC na Irskem nekaj desetletij nazaj, ko so bila njihova trupla po tem, ko so žalostno preminuli, neusmiljeno zmetana v greznico. Pri tem pa bi se lahko sklicevali še na precejkrat omenjeno nagnjenost duhovnikov k homoseksualnosti in vse skupaj zabelili še s kakšnimi neokusnimi pripombami na njihov način oblačenja in tako dalje. Ali pa bi še očitili nenačelnost Rimskokatoliške cerkvi, ker velik del njihove duhovščine, to so redovniki in redovnice, živi v neke vrste istospolnih skupnostih. Verjetno bi Rimskokatoliška cerkev z delom politike v takem primeru zagnala hrup, da gre za ideološki pogrom, kratenje pravic do izražanja verskih čustev, verske vzgoje in tako dalje. Pa da ne bo pomote, SMC se ne zavzema za tovrstno omejevanje pravic duhovnikov RKC pri pastoralnem delu, niti ne razmišlja o kakšni podobni civilni iniciativi. Povedati sem hotel le, da se tudi duhovščini lahko prav hitro zgodi kakšna civilna družba, saj so tudi oni sami sociološko gledano manjšina, ki je glede na večino ljudi precej drugačna in ima svoje posebnosti, tako po videzu, vse bolj pa po doktrinarskih naukih in odnosu do istospolne manjšine, ki s sodobnim življenjem žal nima dosti skupnega.

Vsekakor sem mnenja, da je treba referendum odločno zavrniti. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Branko Grims, pripravi naj se gospod Tomaž Gantar.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Hvala za besedo. Vsem prav lep pozdrav!

Ko umre ustava, je pa res veliko pogrebcev, zlasti tistih z doktoratom iz prava. To smo danes in zadnje čase že lahko opazovali v tem državnem zboru. Namreč, kaj smo ravnokar videli? Ravnokar smo videli očitek, to je tako klasično sprenevedanje, da se reče Joj, poglejte, cerkev pa mobilizira svoje ljudi. Kdaj pa naj cerkev govori, če ne, ko gre o temeljnih vrednotah? Saj to je njeno poslanstvo. Ampak tisti, ki ste pa zdaj razpravljali, ste pa govorili v smislu 63. člena, prepoved spodbujanja k nestrpnosti. Protustavno je vsakršno spodbujanje verskega in drugega sovražstva – točno to, kar vi počnete, ko uporabljate sovražstvo do cerkve, tisto, ki se vleče od leta 1945 do danes. Ljudje imajo to kot notranjega sovražnika v sebi, in s tem poskušate mobilizirati svoje volivce, pri čemer ravnate očitno protustavno, ker razpihujete versko sovražstvo. Ampak o tem se ne govori in ne piše, tisti samozvani, ne vem, karteli ali karkoli za preganjanje sovražnega govora pa seveda tega ne bodo opazili. Toliko samo za uvod.

Kadar se izvaja takšno ideološko vsiljevanje tem, kot smo mu priča v tem državnem zboru s strani vladajoče koalicije ob nesebični asistenci Združene levice, se to počne z nekim namenom. Kateri je ta namen? Nihče v Sloveniji po mojem zdaj ne ve, da se je predprejšnji mesec najelo milijardo posojil, da se je prejšnji mesec najelo še približno milijardo posojil, da se je ta mesec spet najelo eno milijardo posojil. O tem se ne govori in ne piše, ker potem bi se moralo govoriti o tem, kako je tranzicijska levica uničujoča za ekonomijo, za razvoj, za državo in vse skupaj. In potem se vrže eno takšno temo. In kadar se vrže ideološka tema, kot rečeno, umre ustava.

Zdaj pa poglejmo, kaj vse lepega ste poteptali iz slovenske ustave. Prvo, kar je poteptano, ob tem, kar se zdaj dogaja, je drugi odstavek 3. člena slovenske ustave, ki pravi V Sloveniji ima oblast ljudstvo; uresničuje jo neposredno in posredno z volitvami po načelu delitve oblasti. Ampak neposredno daje na prvo mesto. Kako ravnajo v državah, ki so demokratične, pa jih marsikdo od vas zelo posmehljivo obravnava, recimo v Makedoniji ali pa na Hrvaškem? Tam so se vse stranke brez izjeme, tudi nekdanji komunisti, zmenile, da so si dali besedo in so rekli Prepustimo odločitev ljudstvu, ker je oblast ljudstva, in gremo na posvetovalni referendum, ali naj družino zapišemo v takšni ali drugačni obliki v ustavo. Odločitev je bila z dvotretjinsko večino na referendumu, da je družina skupnost moškega in ženske ter otroka. In to so zapisali v ustavo. Tako delajo demokratične države. Tisti, ki so pa avantgardisti, ki imajo nekateri minuli 60 let še danes v krvi, ali po starših ali pa sami, pa vsiljujejo svojo voljo. In pri tem še na veliko govorijo o človekovih pravicah.

Koliko smo danes slišali o človekovih pravicah homoseksualcev! Kaj pa človekove pravice najbolj občutljive skupine, ki jo ščitijo

mednarodne konvencije? To so pa otroci. O tem pa ni bilo toliko za slišati. O tem se govori tam na ulici, ko se zbirajo podpisi, tukaj notri se pa to odpravlja s posmehom. Zelo veliko to pove o tistih, ki to počnete, moram reči, pa tudi o stanju duha v tej državi. Zakaj pravim, da je bilo pomendranih kar nekaj členov slovenske ustave? Poglejte, tisti hip, ko ste zapisali v zakon nekaj, kar vsiljuje drugačen pojem družine, kot ga razume vsak in kot izhaja iz naravnega prava in iz, ne boste verjeli, deklaracije OZN, do česar pridem še malo kasneje, ste začeli delati nekaj, kar je v očitnem nasprotju ali pa vsaj skrajno problematično z vidika 41. člena slovenske ustave, ki pravi Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom vzgojo. Usmerjanje otroka tudi glede moralne vzgoje mora biti v skladu s svobodo verske in druge opredelitve ali prepričanja. Ne bom bral celega člena. Saj ga lahko sami preberete. Malo nerodna zadeva.

Še bolj nerodna zadeva, gospe in gospodje, pa je, ko pridemo do ene posebnosti slovenske ustave, pri čemer smo malo drugačni kot večina drugih držav, kajti pri nas velja po 8. členu, ki ga bom pa citiral v celoti: Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno. Tako govori slovenska ustava. Veste, kaj to pomeni? Da so mednarodni akti, ko so enkrat ratificirani in objavljeni, praktično celo nad ustavo ali pa vsaj njej enakovredni, in da morajo biti zakoni, ne boste verjeli, usklajeni s temi akti. Auč! Zdaj pa pogledimo, kaj ste vi naredili s tem zakonom. Imamo splošno deklaracijo o človekovih pravic. Sprejela jo je Generalna skupščina Združenih narodov 10. decembra 1948. Ta v 16. členu pravi Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva.

Če kdo misli, da sta dva moška skupaj, ko se igrata vlakec, naravna celica, dobro, mu dovoljujem, da naj se še naprej veselo zabava nad svojo vednostjo, ampak pravno je pa to nekoliko nerodna zadeva, kajti zmeraj je treba te stvari brati kot celoto, in ne boste verjeli, prvi odstavek tega člena pa pravi, da ustanovita družino polnoletni moški in ženska. Pazite – in, ne ali. Za tiste, ki ne veste, kaj v pravu to pomeni, čeprav vas je veliko doktorjev, pa na čelu ene od strank je profesor ustavnega prava, pa to zelo dobro veste. Zato pa je tudi bilo to spreminjanje stališč na vsake pol ure, tako da bomo zdaj verjetno zvečer imeli na televiziji vremensko napoved, pa še napoved spremembe stališč SMC. Nerodna stvar je namreč v tem, da če piše in, je to obligatorno. To se pravi, družino lahko ustanovita samo moški in ženska. Oba pogoja morata biti izpolnjena, ne pa moška ali ženski. To je stvar, ki nas zavezuje, in v skladu s tem bi moral biti naš zakon. Sami dobro veste, da ni. Nerodna reč, kajne?

To pomeni – kaj? To pomeni, da ne samo da Ustavno sodišče nikakor ne bi smelo soglašati s prepovedjo referendum, če jo boste danes izglasovali. Še več, če bi ta zakon bil uveljavljen, bi ga moralo Ustavno sodišče takoj likvidirati, razveljaviti, ker krši, še enkrat, 41. člen Ustave, posega v pravico vseh staršev v Sloveniji. Drugič, krši 2. člen Ustave. Tretjič, krši 8. člen Ustave in ratificirane mednarodne akte. Pa to še ni vse. Namreč, mi smo sprejeli, ratificirali in objavili Konvencijo o otrokovih pravicah, tudi Organizacije združenih narodov, ki je bila sprejeta 20. novembra 1989 in začela veljati 2. septembra 1990. Kaj pa tam pravi 3. člen? Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo, gospe in gospodje. Ves čas, pa greste lahko sami gledati vse svoje razprave, je bilo glavno vodilo te novele zakona pravica istospolnih, ne pa pravica otrok. Po mednarodnem aktu, ki se ga uporablja neposredno, zavezuje vse vas neposredno, in je celo nad ustavo v tem delu, morajo biti otrokove pravice na prvem mestu.

Ne samo da Ustavno sodišče, če boste danes res izglasovali prepoved referendum, nikakor ne bi smelo temu dati prav, ampak bi moralo Ustavno sodišče, če bo ta zakon uveljavljen, samo razveljaviti ta zakon, ker ni v skladu z vsem tem, kar sem do sedaj načel. Ko govorimo o svobodi vesti, dobro veste, da je to v poglavju človekove pravice in temeljne svoboščine in da teh ni v nobenem primeru dopustno tolmačiti ali omejevati kakorkoli izven okvira, ki ga postavlja sama ustava. Tudi po tem smo nekoliko posebni v slovenski ustavi. Če kdo dvomi, naj si prebere zadnji odstavek 15. člena: Nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri. Se pravi, še enkrat poudarjam, za tisto, kar se uporablja neposredno, pomeni, da bi morale biti absolutno pri sprejemanju zakona, ki se dotika otrok, otrokove pravice na prvem mestu, ves čas zakona. Vse drugo je temu podrejeno. Ne pa pravice nekoga drugega nad otrokovimi pravicami. Vsi vemo, da je tisto ranljiva skupina, ampak najbolj ranljiva skupina so pa ravno otroci.

Zato po mednarodnem pravu in naši ustavi uživajo posebno varstvo. Na to ste pa vsi pozabili, že takrat, ko ste zakon sprejemali, in danes v tej razpravi. Ampak ravno ta del je najbolj relevanten za Ustavno sodišče. Jaz trdno upam, da imamo Ustavno sodišče, ki je vredno te besede, in da bo ustrezno odreagiralo, najprej s tem, da bo dovolilo referendum, in drugič s tem, da če bi bil kadarkoli tak zakon uveljavljen, sedaj ali kadarkoli kasneje, bo ustrezno razveljavilo vse tiste določbe, ki so v nasprotju s tem, kar sem sedaj že citiral. Sedaj pa še za konec nekaj opomb. Prej sem že povedal, zakaj

je pravzaprav ta tema odprta. Zato, da se ne pogovarjamo o zadolževanju. Prej so bile omenjene neke težave, da so se znašli mnogi, ki so se zakalkulirali z delnicami in podobnim. Ampak če to javno nekemu očita predsednica tiste vlade, ki je najbolj zadolžila Slovenijo v zgodovini, je pa malo, blago rečeno, smešno. Saj zato je tudi tekla ven, ko sem jaz dobil besedo. Saj je vedela, kaj bo.

Po drugi strani pa vas moram opozoriti na nekaj. Ko se toliko sklicujete na pravice homoseksualcev, najbolj znan istospolno usmerjeni par in tudi, kolikor je meni znano, ekonomsko in po drugih kriterijih najbolj uspešen je par Dolce & Gabbana. Dolce & Gabbana sta se javno izrekla proti kakršnikoli možnosti, da bi kadarkoli in pod katerimikoli pogoji homoseksualci lahko posvojili otroke. Zakaj? Zaradi tega, ker sama vesta, da bi bili taki otroci stigmatizirani. Če nočete poslušati nikogar drugega, dajte njih. Onadva sta istospolno usmerjena. Onadva vesta, sta povedala javno, kaj bi to pomenilo za otroka. Če bo tam v nekem razredu, se bodo vsi iz njega delali norca. Otrok bo stigmatiziran. To zagotovo ni tisto optimalno okolje, ki ga otrok potrebuje. Še več, sama sta povedala, da otrok za normalen duševni razvoj potrebuje očeta in mamo. To je dejstvo. To je neizprosno dejstvo. Boljšega okolja, kot je to, zagotovo ni in ga ne more biti. In ne govoriti, da to forsira, ne vem, ena cerkev ali druga verska skupnost ali karkoli. To, gospe in gospodje, na kar ste vsi pozabili, piše v mednarodnih aktih, ki jih je Slovenija ratificirala in se v Sloveniji uporabljajo neposredno. V splošni deklaraciji o človekovih pravicah piše, da je družina temeljna naravna celica, in kot pogoj za ustanovitev družine daje in moške in ženske, ne pa moške ali ženske, kar bi potem v tolmačenju, tisti, ki se na pravo pozabite, pomenilo to, kar ste vi zapisali v zakone. Družina je skupnost moškega in ženske, in taka skupnost po mednarodnih aktih uživa posebno varstvo. To varstvo ni kar tako, ampak je namenjeno obstoju družbe in predvsem zaščiti otrok. Otroke pa še posebej ščiti Konvencija o otrokovih pravicah. Še enkrat vas opozarjam, in nikdar več ga ne pozabite, na 3. člen te konvencije, ki pravi Ko zaseda zakonodajno telo, morajo biti otroke koristi glavno vodilo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Izvolite, replika, dr. Matić.

DR. DRAGAN MATIĆ (PS SMC): Gospod Grims, vi ste nekaj omenjali v svojem govoru, češ da je nekdo uporabil sovražni govor. Ne vem, če ste mislili mene, ker imen niste navajali. Moram poudariti, da sem se v svojem govorjenju naslanjal na splošno dostopne podatke v časopisih, tudi tujih, če našim ne zaupate, o tem, da ima Rimskokatoliška cerkev zelo velike težave s pedofilijo, homoseksualnostjo v svoji vrsti, kot tudi z zanemarjanjem otrok, ki so ji bili

zaupani. Navajal sem dejstva, da je Rimskokatoliška cerkev podprla SDS pred prejšnjimi volitvami eksplicitno. Navajal sem tudi dejstva, da je sedaj skupaj v paktu zoper ta zakon, ki odpravlja diskriminacijo homoseksualcev. To so vse preverljiva dejstva, ki sem jih omenil in navedel, in so splošno dostopna. Lahko jih pogledate kjerkoli, v javnih občilih so na voljo. Tako da kakršnekoli očitke o sovražnem govoru zavračam in prosim, če je to letelo name, da malo bolje premislite o utemeljenosti svojih obtožb. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Tomaž Gantar, pripravi naj se gospod Matjaž Nemec.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala, predsedujoči. Spoštovani kolegice in kolegi!

Jaz verjamem, da mi na tem mestu nismo ne usposobljeni, pa tudi ne pristojni, da bi razlagali ustavo in tudi to, ali je neka stvar ustavna, protiustavna in podobno. Imamo še vedno Ustavno sodišče in jaz mu popolnoma zaupam, da bo tudi v tem primeru, če bo na koncu tako odločeno, znalo sprejeti pravo odločitev. Enostavno pa verjamem tudi v to, da obstajajo vprašanja, o katerih večina na referendumu ne more odločati. To navsezadnje potrjuje tudi zadnja sprememba ustave. Vendar o tem, kaj konkretno pomeni na tem področju, do zdaj še ni bilo neke ustrezne pravne prakse. Kako bo na koncu odločilo Ustavno sodišče, ne vem. Vem pa, da sem in da bi še enkrat dal svoj podpis proti temu referendumu, za katerega mislim, da je nesmiseln, da je nepravilen do manjšine ljudi, ki sicer pridobivajo neke pravice, ki se izenačujejo z našimi, in da gre za referendum o noveli zakona, s katero nihče nikomur med nami ne jemlje prav ničesar. Verjamem, da vsi, ki zagovarjamo ta stališča, ravnamo po svoji vesti in po svojem prepričanju, in v tem ne vidim nič napačnega.

Mislim pa, da je vseeno tu do neke mere tudi prisotna zloraba otrok v ta namen. Namreč, tudi referendum, če bi do njega prišlo, ne bi več odločal o človekovih pravicah oziroma o odpravi kršitve človekovih pravic manjšine, ampak je osnovno vprašanje samo še, ali lahko istospolni pari opravljajo posvojitve otrok ali jih ne morejo. In o tem bi ljudje odločali. Mislim pa, da je prav, da se zavedamo, da istospolno usmerjeni ljudje normalno živijo med nami, so naši prijatelji, so naši znanci, pač so. In ne vidim nobenega razloga, zakaj ne bi imeli enakih pravic, kot jih imamo vsi mi. In še nekaj, kar se mi zdi pomembno – da ti istospolno usmerjeni niso istospolno usmerjeni zato, ker bi jih nekdo napačno vzgajal, da so postali istospolno usmerjeni, ampak so usmerjeni na ta način. Vsak med nami bi lahko imel otroka, ki je ali bo postal istospolno usmerjen. Jaz verjamem, da si večina tega ne želi, in verjamem, da jih je tudi veliko, ki prepuščajo to odločitev otroku.

Sem pa prepričan in upam, da je malo tistih, ki bi zaradi takšne usmerjenosti otroka zavrgli, ga spravili stran, ali ki bi verjeli v to, da je ta otrok zaradi svoje spolne usmerjenosti slabši človek, da ima manj pravic. In da bi moral pred svojimi starši do konca življenja skrivati svojo usmerjenost ali pa zato biti na določenem področju prikrajšan. Jaz si za svojega otroka tega ne bi želel. Na drugi strani pa verjamem, da so številne druge lastnosti tiste, ki iz človeka naredijo človeka z velikim Č, človeka, ki je pošten, ki ima neke vrednote, ne nazadnje človeka, ki je tudi srečen. In verjetno tudi to sodi v ta kontekst. Poleg tega mislim, da v vseh razpravah še nihče ni postregel z enim samim samcatim dokazom, da bi ti otroci bili, pa tudi če bi bili posvojeni s strani istospolnih partnerjev, prikrajšani. V čem? Ali bi jim privzgojili, da bodo sami podobni? To se ne da. Ali bi bili zato bolj pogosto zlorabljeni, kot so lahko otroci v drugih, mešanih zakonih? Tudi to verjetno ne bo držalo in ni nobenega dokaza v tem. Se pravi, bistveno druge stvari so, ki vplivajo na razvoj otroka, da bo postal uspešen, da bo osebnost, ki bo ponosna nase in od katere bo tudi družba lahko imela nekaj.

Nasprotno je ogromno otrok zaznamovanih in v drugačnem položaju že danes, pa ne zato, ker bi živeli v takšnih skupnostih, ampak zato, ker živijo v družinah, ki jim ne omogočajo razvoja, v družinah, ki jih pesti alkoholizem, v družinah, kjer jih v resnici zlorablajo. Ampak tega smo se verjetno že malo navadili in to nas večine ne skrbi. Skrbi nas pa mogoče za nekaj možnih posvoitev, kjer bi se lahko ti otroci popolnoma normalno razvijali. Še enkrat, ni nobenega razloga, da bi bilo samoumevno, da bo šel njihov razvoj v napačno smer. Zato upam, še enkrat, da do referendumu, kjer bi na nek način tudi pristransko odločali, ne bo prišlo. Je pa odločitev, ki je na Ustavnem sodišču, in danes ne vemo, kakšna bo. Jaz verjamem v to, da takšen referendum ni dopusten in da bo tudi končna odločitev takšna, vsaj upam, da bo. Predvsem sem pa prepričan v to, da tudi po sprejetju te novele zakona nihče med nami ni manj ali bolj oče ali mama in da bo moja mama mojemu otroku vedno babica, nikdar pa mama. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Matjaž Nemec, pripravi naj se dr. Jasna Murgel.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala lepa, predsedujoči. Lep pozdrav tudi v mojem imenu, kolegice in kolegi, spoštovana javnost!

Nisem resnično svoboden, če kratim svobodo komu drugemu; prav tako nisem svoboden, kadar sem prikrajšan za lastno svobodo – Nelson Mandela. Jaz sem to njegovo misel že prebral v tej dvorani. Ko prebiramo, ko se pripravljamo na razprave, ko se pripravljamo na sejo Državnega zbora, vselej najdemo ob

tem zapisku veliko energije, želje, moči, da le vsi skupaj najdemo prave poti do zmernosti, do tolerance, predvsem pa do poskusov, da spremenimo našo družbo. Namreč, družba je nenehno spreminjanje in prilagajanje danim okoliščinam. Ko sem sam pred 15 leti svojo mladost doživljal s svojimi vrstniki, smo na nek način tolerirali enakospolnost, istospolnost, dandanes pa mladi, kot sem jaz takrat bil, z njo živijo, o njej se pogovarjajo, je del njihovega vsakdana. V 15, 20 letih je prišlo do izjemnih premikov na tem področju, in Socialni demokrati smo vselej želeli biti zraven. Na nek način smo nosili ali pa smo si želeli nositi odgovornost, da vnesemo v našo družbo neke nove, drugačne pravice, predvsem da pomagamo mlajšim se spreminjati in spreminjati svet.

Vsaj od leta 2008, pravim vsaj, ker je to obdobje, ko je socialna demokracija prevzela oblast v naši državi, ko smo vodili našo socialdemokratsko vlado – od leta 2011 smo se intenzivno ukvarjali s tem, leta 2012 je bil razpisan referendum. In tako kot je moja kolegica Andreja Katič omenila prej, kljub neskončnim vloženim naporom, iskanju dialoga, strpnosti – dejansko smo se zadeve lotili, kot radi rečemo, by the book, po učbeniku, iskali dialog, javne razprave, v njih sodelovali, spodbujali, iskali kompromise – je to bilo praktično nemogoče. To, kar se dogaja danes, ni nek politični proces, ampak je proces razvoja neke družbe. Volivci so nam zaupali, in pet od sedmih političnih strank danes zagovarja eno in isto. Pet od sedmih političnih strank zagovarja spremembe, zagovarja pohod v prihodnost. Povsem normalno in razumljivo je, in Socialni demokrati razumemo, da se o tem ne moremo vsi strinjati, ampak vselej smo pa zelo zadovoljni, da smo vsi skupaj, tudi da se nam je največja koalicijska stranka kot zadnja pridružila v teh naših razmišljanjih in v naših pobudah.

Naj omenim, da je v zadnjih mesecih, ko smo se pogovarjali o tem in ko smo sprejeli spremembo zakona, to tista novica, ki je poleg športnih dosežkov bila daleč največkrat omenjena v letu 2015. Govorim o mednarodnih medijih. O Sloveniji se je daleč največ govorilo kot o tolerantni, brez predsodkov, progresivni, samozavestni, kot o državi z velikim socialnim čutom, kjer imajo vsi enake možnosti se razvijati, in to smo z velikim ponosom prebirali v mednarodnem tisku. To je po dolgih letih nekaj zelo dobrega, pozitivnega, kot sem že rekel prej, poleg športnih dosežkov, da smo lahko prebirali v tujem časopisju. Slovenci prihajamo iz enega zelo nenavadnega obdobja. Po tem, ko smo si priznavali vse uspehe o neizmerni gospodarski rasti, ko smo z njo pridobivali samozavest oziroma še preveč, ko smo si zaradi nje dovolili preveč, je to morda en izhod iz ne samo gospodarske, finančne, ampak tudi socialne ali pa celo moralne krize, ki jo imamo. Mogoče je to en majhen vhod v neko novo obdobje tolerantnosti, ki ga tako nujno potrebujemo v naši družbi. Namreč, tukaj razprava ne gre samo

v smer tolerantnosti do istospolnih. Tukaj govorimo o tolerantnosti nasploh. O tolerantnosti do Romov, do izbrisanih, do tujcev, do priseljencev, do tega prepovedanega, o čemer zelo težko govorimo, o partizanih, o domobrancih. Govorimo o toleranci med Slovenci, o toleranci do sebe in o toleranci do drugih. O tem govorimo. Zato je danes pomembno, da naredimo korak dlje, in v tem nas je vedno več.

Popolnoma razumem in spremljam aktivnosti, ki so vodene tudi s strani Rimskokatoliške cerkve. Zakaj sem jo prej omenil, ker je gospoda Horvata, ki ga spoštujem, in on to dobro ve, tako močno zmotilo? Zaradi tega, ker mi Bog ni tujec, in si ne bom dovolil, da bo kdorkoli od posameznikov, organizacij, civilnih družb ali pa političnih strank, verskih skupnosti imel ekskluzivo na Boga. In tako tudi mora biti. Citiral sem papeža, pa nisem bil edini. Ampak v svojem osnovnem sporočilu papež sporoča, da moramo biti tolerantni eden do drugega, do ljudi, v osnovi do ljudi. Vsi smo ljudje in kot takšni se moramo obravnavati, ne glede na to, kakšne barve smo, od kod prihajamo, kakšna je spolna usmerjenost – v osnovi smo vsi ljudje. O tem govori tudi papež, in tega se moramo držati. Glede vsega ostalega, kar gre dlje od tukaj, pa lahko govorimo o manipulacijah, o zlorabi. Moramo se spoštovati. In če podam svoje iskreno mnenje, papež Frančišek po mojem mnenju poleg velikih 19. stoletja, 20. stoletja – govorim o Mandeli, Gandiju, Cheju Guevari, če želite – spada ob bok velikih in je revolucionar. Zakaj? Ker dela revolucijo v cerkvi, in to je meni zelo všeč. Verjemite mi, da veliko nevernikov z velikim zadovoljstvom spremlja dogajanje v cerkvi, ko imate takega voditelja v cerkvi, in tako mora biti – da se vrnemo k tistim osnovnim vrednotam, ki niso samo leve in niso samo desne, ampak so od vseh nas. V zgodovini se jih je večkrat zlorabilo, in to vsi dobro vemo, ker vsi dobro poznamo zgodovino oziroma če ne, smo pa o njej vsaj slišali govoriti. Ravno človek je tisti, ki je vedno drastično posegal v nenormalen tok dogajanja človeštva. In če vrnemo ljudem človekove pravice, smo že naredili veliko za to.

Dovolite mi, da v svoji malenkosti z vso odgovornostjo podam podporo k temu, da referendum zavrnemo, pa ne zato, da bi komurkoli jemali referendumsko pravico, ampak ker smo bili tako dogovorjeni. V političnem smislu smo politične stranke omejile referendum, pa vemo, zakaj. Ker je tudi v tem smislu prihajalo do anomalij, ko je na referendumske pobude manjšina odločala namesto večine, ampak žal tako je. Tak sistem smo imeli, z njim smo se relativno vsi strinjali, in takšnega sedaj imamo in ga moramo sprejeti. Da zaključim. Zdi se mi, da bo to en korak naprej, ne glede na to, da nas je samo pet od sedmih – ali pa nas je pet od sedmih, kar je zelo pohvalno, in vedno več nas je –, zato da se naučimo ljubiti in imeti radi drug drugega, predvsem pa da živimo in da

pustimo živeti, ker se bomo samo tako razvijali v neko moderno, strpno in progresivno, vnaprej zagledano družbo. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Marinka, lepo prosim.

Besedo ima dr. Jasna Murgel, pripravi naj se gospod Andrej Čuš.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Hvala lepa za besedo. Spoštovani!

Danes je vprašanje, ali bomo omejili pravico do referenduma, to je pravico iz 44. člena Ustave Republike Slovenije, ki se nahaja v poglavju, ki govori o človekovih pravicah. Kaj govori ta člen? Vsak državljan ima pravico, da v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodeluje pri upravljanju javnih zadev. 90. člen Ustave jasno določa, da je ta pravica omejena, in sicer referenduma ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. Imamo torej konkurenco dveh človekovih pravic, dveh temeljnih človekovih pravic, tiste do enakosti pred zakonom iz 14. člena Ustave in tiste do neposrednega sodelovanja v skladu z zakonom. Pri tem pa je pravica do referenduma omejena že v sami ustavi. Mislim, da moramo še enkrat ponoviti, čemu je varstvo človekovih pravic namenjeno. Namenjeno je varstvu manjšin, deprivilegiranih skupin pred voljo večine, ki ima tako ali tako, zaradi tega ker je večina, oblast v državi in lahko sprejme odločitve, ki so tej večini v prid. Ravno temu so namenjene določbe o varstvu človekovih pravic – da to omejijo.

Torej, referendum je v naši ustavi izrecno omejen, in ta volja večine je omejena s tem, da je določeno, da je referendum o zakonu, ki odpravlja neustavnost prav na področju človekovih pravic, prepovedan. Tisto, česar se moramo po mojem zavedati, česar se moramo spomniti, je to, da je država po mednarodnih instrumentih, ki urejajo človekove pravice – slišali smo veliko o njih, tudi danes –, ki so del našega prava, tudi to se strinjam s kolegi, ki obvladajo pravo, in so tudi nad našim zakonom in se neposredno uporabljajo, dolžna zagotoviti spoštovanje človekovih pravic. Ta obveznost velja za Državni zbor, ki je del oblasti v državi, ena veja oblasti v državi. Torej ta obveznost velja tudi za nas poslance. Naj vas, spoštovani kolegi, spomnim na Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja, ZUNEO. Kaj določa ta zakon v 7. členu? Državni zbor in drugi organi ustvarjajo pogoje za enako obravnavanje oseb ne glede na katerokoli osebno okoliščino z osveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave.

Torej, zagotoviti to, da se spoštuje prepoved diskriminacije, je naša dolžnost, dolžnost Državnega zbora kot zakonodajnega

telesa. Tukaj nimamo izbire, ali bi ali ne bi, ampak je to naša dolžnost. K temu nas zavezujejo mednarodni instrumenti in k temu nas zavezuje tudi naša zakonodaja, ki je nastala na podlagi ustave in mednarodnih pogodb. Žalostna sem, ker ugotavljam, da marsikdo izmed nas pozabi na to dolžnost in da nekateri poslanci izrabljajo svoj položaj za širjenje strahu in ustvarjanje ozračja strahu, ki ima v določenih primerih tudi elemente sovražnega govora. Mogoče ste si pogledali, mogoče niste, kje je določen člen, ki določa, kaj je sovražni govor. 297. člen KZ-1 Republike Slovenije. To je kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, ampak verjamem, da tožilci v tej državi, kjer je toliko zadev, ki jih je treba še preiskati, verjetno nimajo časa, da bi preganjali ta kazniva dejanja. In glede na to, da smo del zakonodajnega telesa ... / oglasanje iz dvorane/ Prosim, ali lahko govorim? Hvala lepa, spoštovani kolega Gorenak.

Glede na to, da smo del zakonodajnega telesa, imamo dolžnost, da pri svojem delu v Državnem zboru, pri tem, kaj izjavljamo in kakšna so naša mnenja, upoštevamo pravila ustave. Tudi to, da mislimo na to, da imamo sicer imuniteto – spet mi bo nekdo rekel, da imamo imuniteto in da se poslanec nikoli ne bo skliceval na imuniteto. Ampak kazenska odgovornost poslanca za njegovo mnenje ali glas, izražen v Državnem zboru, je na podlagi 83. člena izključena, kazenska odgovornost za to, kar rečemo tukaj na plenarnem zasedanju in v delovnih telesih. Če bi nekdo vložil zasebno tožbo na podlagi kazenske odgovornosti, bi bila ta zavržena. V zvezi s tem naj opozorim na naslednje. Ta kazenska imuniteta – govorim o kazenski, ker so mi nekateri rekli, da ne vem, o čem govorim, ampak naj si pogledajo Komentar Ustave Republike Slovenije – nas poslancev ne varuje pred tem 63. členom, ki ga je omenil kolega Grims, ki ga sedaj ni tukaj. Pravi, da je prepovedano vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski in drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnostnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva ali nestrpnosti. Torej, imuniteta poslanca nas pred tem ne varuje. Prav tako nas ne varuje pred tem, kar je določeno v 297. členu KZ-1. Drugače pa je s civilno odgovornostjo, in za to ne velja imuniteta.

Torej, spoštovani kolegi, ki se zdaj smejite, pogledajte si, toplo vam svetujem, 177. člen in 178. člen Obligacijskega zakonika. Poučite se o tem, kaj je to civilna odgovornost, za katero imuniteta ne velja. Skratka, za svoje delovanje v Državnem zboru nosimo odgovornost. Nimamo samo pravic, imamo tudi odgovornost. In naša odgovornost, ker smo del zakonodajnega telesa, je v tem, da delujemo tako, da preprečujemo diskriminacijo in da sprejmemo tudi takšne zakonodajne ukrepe, ki pomenijo odpravljanje diskriminacije in ne njeno uzakonjanje. Kaj se kaže v govorih, ki smo jim bili priča, med drugim tudi v parlamentu ob

razpravi o noveli in o tem, ali bomo dovolili referendum ali ne? Predvsem se kaže nepoučenost ravno o tem, da smo v Državnem zboru dolžni varovati človekove pravice, tudi s svojimi dejanji, in da je to naša odgovornost. Mi smo tisti državni organ, ki, če ima možnost odpraviti diskriminacijo, to mora storiti. Nima izbire, ali ja ali ne, ampak mora diskriminacijo preprečiti. Če tega ne naredimo, smo odgovorni za kršenje človekovih pravic.

Ugotavljam, če smo že na tem področju, da se v Sloveniji že nekoliko pozna, da nimamo niti učinkovitega organa, ki bi skrbel za obravnavanje primerov diskriminacije. Sicer po ZUNEO obstaja organ zagovornik načela enakosti, ampak Evropska komisija nas je že opozorila na to, da to ni ustrezen organ, in na tem področju je treba še delati. Manjka nam tudi nevtralna nacionalna institucija varovanja človekovih pravic, ki bi jo morali imeti po vseh mednarodnih instrumentih, ki varujejo človekove pravice. Ta institucija bi lahko povedala, kaj je med drugim tudi sovražni govor, in tudi sproti opozarjala na to, kaj to je in kaj to ni, promovirala človekove pravice in počela marsikaj. Ampak primarna dolžnost je tudi na nas, da diskriminacijo preprečimo, jo odpravimo, in kot tudi tukaj govorim o njej, o človekovih pravicah, da opozarjamo, da gre za diskriminacijo, ne pa da z njo molče soglašamo.

Naj zaključim z mislijo, da moramo dovoliti, da se odpravi diskriminacija, čeprav se morda kdo od nas osebno ne strinja s tem. Ampak gre za človekovo pravico, ki je ena najpomembnejših človekovih pravic. Kolegice in kolegi, sedaj smo v 21. stoletju. Sedaj že vemo, da je zemlja okrogla. Vemo tudi, da se zemlja vrti okoli sonca in ne obratno, in še marsikaj, zaradi česar so v imenu resnice in prepričanja v svoj prav trpeli številni ljudje, in to stoletja. Prav tako se nam zdi prav, da smo vsi enakopravni, ne glede na barvo kože, da imajo ženske volilno pravico in tako dalje. Eppur si muove – In vendar se vrti, je rekel Galileo Galilei in s tem ključoval temu, da je bil prisiljen izreči neresnično znanstveno dognanje, ki je danes splošno znano dejstvo. Namreč, zemlja se vrti okoli sonca in ne obratno. Ampak takrat je večina mislila drugače. Zato predlagam, da jemljemo človekove pravice tako, kot se spodobi za sodobne demokratične države, in onemogočimo prevlado večine tam, kjer takšne prevlade ne sme biti. To bomo naredili tako, da onemogočimo referendum, ki ga ne sme biti. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Andrej Čuš, pripravi naj se gospod Miha Kordiš.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala lepa, gospod podpredsednik.

Na začetku moram povedati, da sem razočaran, da niste odreagirali ob prejšnji

razpravi dr. Matića, ki je vsepovprek pljuval po naši stranki, naših aktivnostih, nas označeval z ne vem čim. Mislim, da bi tukaj morali odreagirati. Po drugi strani pa moram tudi sam povedati, da gospodu Matiću ne moremo zameriti. Je doktor, bil je direktor arhiva, je poslanec, ampak saj sploh ne ve, kdaj je bil dan državnosti, pa dan samostojnosti, in zato mu tudi ne morem zameriti, da take tu klamfa. Če gremo naprej na drugo točko. Sedaj sem poslušal eno razpravo o človekovih pravicah in ustavi, o tem pa mi govori poslanka, ki je v tem mandatu v pol leta že dvakrat kršila s svojim glasovanjem človekove pravice. Zato bi prosil, da dajmo to, kar govorimo, tudi v praksi izvajati. To je glavni problem politike. Tu vse sprejemamo, pa najboljši smo, potem ko pride realizacija, so pa problemi.

Sam sem prisoten skoraj celo točko dnevnega reda. Imam tudi izkušnje in splošno znano je, da človek dela na hitro predvsem takrat, ko ima slabo vest. Pa malo pogledajmo, kako se je ta seja na hitro sklicala. Zakon se je vložil po skrajšanem postopku. Seja se hoče izpeljati po skrajšanem postopku. Logičen zaključek je, da ima mavrična koalicija slabo vest, in mislim, da je prav, da jo ima, ker se je že zadnjič potrjeval zakon brez ene javne razprave, brez ene javne razprave. Nihče ni bil vabljen, da kaj pove. Dajmo enkrat hitro nujno sejo odbora sklicati, sprejmimo, tisti dan bomo malo potrpeli. Potem še tukaj glasovanje, pa gremo domov. Tako to ne gre, ker to niso novi standardi in merila. Še bolj zanimivo je pa to, da so stranke, ki največ govorijo o človekovih pravicah, danes proti referendumu. Isto politične stranke v parlamentu, ki so za neposredno demokracijo. Mi smo za neposredno demokracijo, demokratizacijo vsega, univerze, vse živo. Ne, proti referendumu pa smo. Res sem zmeden.

Sam bi ob tej priliki rad povedal pripetljaj. Iz zbiranja podpisov so me obvestili. Zgodil se je včeraj na Ptuj. Namreč, uradni piar državne uprave, ne vem koga, je bil, da so lahko kljub temu, da so se računalniki sesuli, vsi nemoteno dajali podpise, ampak temu ni bilo tako. Na Ptuj eno uro nihče ni mogel oddati podpisa, tudi tisti, ki so imeli željo, da dajo podpis, ko niso delali računalniki, in so rekli Pridite kasneje. Tukaj gre tudi verjetno – ne morem se znebiti tega grenkega priokusa, ker v politiki ni naključij, in to tudi verjetno ni naključje. Prej so Socialni demokrati govorili, da je treba popraviti to krivico oziroma upoštevati sodbo Ustavnega sodišča, da se popravi Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti. Kdo je bil na vladi od leta 2008 do 2011 in je dvakrat zavrnil predlog Slovenske demokratske stranke, da se to popravi? Kdo?! Ne nas farbati, prosim lepo. Ta zakon sicer v praksi rešuje nekaj oziroma ima neke rešitve, ampak nihče ne ve, kakšne bodo te v resnici, ker ni bilo razprave. Sam pa menim, da je izključno in samo en namen tega zakona – spet ideološki boj. Dajmo še malo, kajne. Ljudje že tako nimajo za jesti,

ampak mi se gremo kulturni boj, ker je to najboljše. Pri tem se znajde vsak.

Sam bi se danes veliko raje pogovarjal o tem, kako bomo zaščitili družino, kako bomo dali mladim pogoje, da se hitreje osamosvajajo, da bodo bolj motivirani, da se ustalijo v Sloveniji, ne da se izseljujejo, da se odločijo za družino, za več kot enega otroka. To bi bila prava tema. Ker je od tega tudi odvisna prihodnost Slovenije kot države. Naša demografska slika je zelo slaba. Samo v tem desetletju se bo število mladih v Sloveniji zmanjšalo za 20 %. Do leta 2050 pa se bo število starejših na enega skoraj potrojilo. Kako bo to vplivalo na javne finance, na pokojninsko blagajno, na zdravstveno blagajno? Kako? Verjetno tako, da se bomo ali pa se bodo vsi izselili, ker ne bo za zdržati. Tukaj rabimo ukrepe, Vlada pa nič. Do danes nisem enega protikriznega ukrepa dobil ali pa ukrepa, ki bi šel na roko gospodarstvu, ki bi odpiral nova delovna mesta, ki bi mladim omogočil neko perspektivo v tej državi. Čisto nič.

Pogovarjamo se o novih taksah, o birokratskih ovirah in tako naprej – kako od tistih, ki imajo manj, še več pobrati. Da ne govorim o enakomernem razvoju Slovenije. Imam eno pripombo na vse poslance koalicije, ko govorijo, kako so za človekove pravice. V tem mandatu ste jih že vsaj enkrat kršili, tako da ne teh parol prodajati, prosim lepo. Po mojem mnenju gre v tem zakonu tudi za veliko spremembo. Ne bom rekel poseg, ampak spremembo v družbi, in bi vsekakor moral predlagatelj iskati neko soglasje, da bi skušali poiskati skupne točke. Omenil sem, da smo v naši stranki leta 2009 kar dvakrat predlagali spremembo tega zakona, kar je tudi naložilo Ustavno sodišče. Ne bodo najboljše vplivali na družbo ti dogodki, o katerih se razpravlja tudi danes. Mislim, da ljudje ne bodo od tega imeli nič.

Za zaključek. Jaz bom podprl, da se omogoči referendum na to temo. Je neka najvišja oblika participacije ljudi. Ravno kar sem na spletu prebral, da bi se po zadnjih raziskavah referenduma udeležilo celo več ljudi kot volitev, in mislim, da bi to bil nek pokazatelj. Bi pa za zaključek povedal, da sam nimam nobenih pomislekov ali pa predsodkov proti kateri skupini ljudi. Naj se to uredi tako, kot je reklo Ustavno sodišče. Naj se istospolni partnerji gredo registrirati ali se poročati, s tem jaz nimam nobenega problema. Tudi da se uredi področje zavarovanja in tako naprej. Vsekakor pa sem absolutno proti degradaciji pomena družine ter pomena materinstva in očetovstva. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Miha Kordiš, pripravi naj se gospod Bojan Podkrajšek.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala za besedo, predsedujoči.

Svojo razpravo bom začel z repliko na zadnjega razpravljavca, torej na gospoda Čuša

iz SDS, ki je bičal tukaj cel Državni zbor, in mislim, da je to še posebej letelo na Združeno levico, češ kaj se pa gremo odpirati neke strašne ideološke teme, medtem ko ljudje nimajo česa za jesti. V redu, to je lahko popolnoma legitimno politično stališče, je pa strašno, strašno hipokritsko. Konkretno, prejšnji petek je na pobudo SDS potekala seja odbora, na kateri se je razpravljalo o našem odnosu do polpretekle zgodovine na točki 70. letnice konca 2. svetovne vojne. Tako da so očitki o tem, kako so dobri, lepi, sveti tam na desnem polu, ki bi pa res z neko strašno iskrenostjo radi popravili položaj ljudi, medtem ko smo vsi ostali tukaj grdi, zlobni, ki bi se radi šli kulturni boj, navadna manipulacija, navadna hipokrizija. Kot sem navedel, se je prejšnji petek razpravljalo o polpretekli zgodovini ob obletnici konca 2. svetovne vojne na podlagi točno teh ljudi, ki zdaj neko odpiranje ideoloških tem očitajo vsem ostalim. Toliko za repliko uvodoma.

Zakaj smo v Združeni levici vložili spremembe zakona o zakonski zvezi? Te spremembe nikomur ne jemljejo ničesar, nikomur ne jemljejo prav ničesar. Nihče ne bo zaradi teh sprememb prav nič na slabšem. Pač pa te spremembe v zakonodajo vnašajo neko enakost, katere čas je napočil že zdavnaj. Naša ambicija v Združeni levici s predlogom teh sprememb je bila, da odpravimo neustavno stanje, da odpravimo diskriminacije določene skupine naših državljank, naših državljanov. Da se večina ne more odločati o človekovih pravicah manjšine, smo danes lahko že slišali, že večkrat, upravičeno. To je oziroma bi vsaj morala biti rdeča nit današnje seje Državnega zbora. Česar pa mogoče nismo slišali, je pa to, kdo temu nasprotuje v smislu, kdo se tukaj sklicuje na voljo ljudstva. Veliko je govora o pravici do referendum, o pravici do volje ljudstva, da naj odloča o teh stvareh na neposreden demokratični način skozi referendum in tako naprej. Ampak kdo je pravzaprav tisti, ki to zagovarja?

Dajmo se spomniti na nekaj stvari in dajmo to pogledati malo od bližje. SDS in NSi, o teh seveda govorim – to so tisti ljudje oziroma tista skupina, ki je še nedavno tega ljudstvo in izraženo voljo ljudstva na ulici zmerjala z levim fašizmom. To sta tisti skupini ljudi, tisti politični opciji, ki sta na legitimno izraženo voljo ljudstva na ulicah – ne o človekovih pravicah, pazite, pač pa o političnih temah, o katerih imajo državljanke in državljani vso pravico odločati in soodločati – poslali policijo in Maribor nekoliko kasneje, nekoliko kasneje pa še Ljubljano, zasuli s solzivcem. Za časa vlade te politične opcije se je to dogajalo. In celemu projektu je načeljeval, tam se nasmiha iz zadnje vrste, prvi pendrek Vinko. To so ti veliki zagovorniki interesov ljudstva in volje ljudstva danes. Naprej. Ti, ki danes nasprotujejo odpravi neustavnosti, ki jo predlagamo v Združeni levici, nasprotujejo temu, da se preneha z diskriminacijo, da se preneha s kršenjem človekovih pravic neki skupini

državljanov, ti dve grupaciji sta, kolikor vem, podprli tiste spremembe ustave iz leta 2013, ki so v 90. člen vnesle četrto alinejo, da referendum ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost. Ta sprememba ustave je bila podprta, a danes ji kontrirajo. Danes gredo proti temu.

Naprej. Še vedno se lahko zadržimo pri 90. členu Ustave. Vnos tega, da o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ni dopustno razpisati referendum, je bil vsekakor pozitivna pridobitev naše ustave. Ampak ta 90. člen vključuje tudi neke bistveno bolj problematične alineje, na primer da referendum ni dopustno razpisati o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna. Na podlagi te alineje je bila volji ljudstva odrečena možnost, da se izreče o Slovenskem državnem holdingu, da se izreče o privatizaciji, da odloča o največjem ropu tega teritorija, ki se je kadarkoli zgodil. Turški vpadi in vse uničenje, ki jim je sledilo, je bilo mala malica v primerjavi s tem, kaj privatizacija pomeni, ampak takrat, ko je prišlo do vprašanja referendum Slovenskega državnega holdinga in privatizacije, je bil pa ta 90. člen Ustave popolnoma okej. Takrat je bil pa čisto dober. Ne gremo na referendum, ne moremo o tem iti na referendum. Kje pa, bože ne daj.

Skratka, to so vaši in naši samozvani zagovorniki volje ljudstva in zagovorniki interesov ljudstva – hipokrizija na kvadrat. To sklicevanje na neko domnevno voljo ljudstva je popolnoma, popolnoma oportunistično. Ne SDS ne NSi niti približno ta volja ljudstva ne zanima, ampak jih samo zanima, kako odreči, kršiti človekove pravice določeni skupini ljudi, ki se nekako ne vklaplajo v njihovo idejno, politično, ideološko, če hočete, sliko. Vse laži, manipulacije, zavajanja, ki se pojavljajo v tej javni debati ob naših spremembah zakona o zakonski zvezi, so tukaj precej zgovorni, da gre samo za to, da moramo to spraviti skozi, tole hočemo, da je po naše, vse ostalo nas niti ne zanima, volja ljudstva je pa slučajno tak prikladen instrument, na katerega se bomo pa sklicevali. Skratka, če ta zadeva roma na Ustavno sodišče, in ravno zaradi vseh teh laži, manipulacij in tega se to utegne zgoditi, si ne predstavljam, kako lahko Ustavno sodišče o tem odloči kakorkoli drugače, kot da zaščiti človekove pravice manjšine. Čisto v skladu z ustavo, s četrto alinejo 90. člena Ustave je ne nazadnje že v dveh odločbah ugotovilo, da gre tako v primeru istospolnih partnerjev kot raznospolnih partnerjev za bistveno značilnost stabilne povezanosti dveh oseb, ki sta si blizu, si medsebojno pomagata in se podpirata.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Tišina, prosim.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): In naprej, spet citiram, "po vsebini gre za enak dejanski položaj, v katerem sta dva človeka povezana v par, pri čemer njuno relativno trajno razmerje bistveno opredeljujejo njuna čustvena, moralna, duhovna in seksualna povezanost na skupni življenjski poti". Skratka, gre za nek primerljiv položaj, nek sličen položaj raznospolne in istospolne skupnosti. Vse, kar z našim predlogom v Združeni levici počnemo, je, da tudi v zakonodaji med tema potegnemo nek enačaj, spet popolnoma v skladu z ustavo, popolnoma v skladu z neko smerjo enakosti, enakopravnosti in tako naprej. Hvala za besedo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Pred repliko bom še sam povedal nekaj. Izraz prvi pendrek Vinko je bil žaljiv, zato vas opozarjam oziroma izrekam opomin zaradi tega izraza.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Ga jemljem nazaj.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Upam, da v nadaljevanju ne bomo tovrstnih izrazov na tej osebni ravni uporabljali. / oglašanje iz dvorane/ Poglejte, zadeva je pa taka, da vsakemu pustim, da zadevo pove do konca, in šele potem odločim o stvareh. To pa ste že opazili. In glede tega sem enak do enih in do drugih.

Je kdo hotel repliko? Dr. Vinko Gorenak, izvolite.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa, predsednik.

Bom zelo kratek. Policija ljudstva ni pretepala, ljudstva ni napadala in zoper ljudstvo ni ukrepala, ampak v Ljubljani zoper 200 in nekaj nasilnežev; v Mariboru je bilo nekaj podobnega. Če ste med nasilneži bili tudi vi, je pa prav, da ste jih kaj dobili.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Preden bom dal zadevo naprej – ker sta bili dve proceduralni na tej strani, pa ena proceduralna na tej strani, mislim, da se bomo sedaj začeli obkladati glede tega.

To je bila pa zloraba replike, da bomo tako rekli. Odgovorili ste mu ... / oglašanje iz dvorane/ Replika ni namenjena temu, da mu odgovorite. Da vas je narobe citiral, da vas ni razumel – s tem se starta replika. / oglašanje iz dvorane/ Ne, ni to. / oglašanje iz dvorane/ Okej, počakajte! Ko bom dal komu besedo, bo tisti tudi govoril. Ne prej.

Postopkovno je bilo tukaj, gospod Čuš, če sem prej pravilno videl. / oglašanje iz dvorane/ Replika je bila? / oglašanje iz klopi/ Izzvan? Gospod Čuš ima repliko.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Kolega Kordiš je po moji razpravi povedal nekaj neresnic, in mislim, da je prav, da na to javno opozorim. Seja Komisije za peticije ni bila sklicana na zahtevo Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke. Torej ste zavajali. Seja je bila sklicana –

mislim, da je bilo tako tudi v načrtu aktivnosti same komisije – v skladu s poslovnikom, drugače verjetno seja ne bi mogla biti niti izvedena, saj bi jo predsednik Državnega zbora verjetno zavrnil, tako da prosim, da se drugič, preden govorite na pamet, vsaj pozanimate, za kaj se gre. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Samo nekaj bom komentiral; predsednik Državnega zbora nima pooblastila, da bi katerokoli sejo odbora lahko zavrnil.

Predhodno še postopkovno, gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Najlepša hvala, gospod predsednik Državnega zbora.

V svojem postopkovnem predlogu zahtevam in prosim, da se kolega Miha Kordiš opraviči Novi Sloveniji zato, ker nikdar in nikoli nihče ni zmerjal ljudi z levimi fašisti. Zato zahtevam opravičilo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Miha Kordiš. Ne vem točno, za kaj, ampak nekaj postopkovnega je očitno.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala za besedo.

Kolega Jožef Horvat ima vsekakor prav. Res sem se štorasto izrazil v svoji formulaciji. Označbe z levim fašizmom vsekakor niso nikoli prišle, vsaj ne po moji vednosti, s strani Nove Slovenije, se je pa to zgodilo s strani Janeza Janše, takrat ko je bila na oblasti njegova druga vlada, katere del ste bili tudi vi, in verjetno razumete, od kje je prišla ta povezava z moje strani. Se vam pa, glede na to, kar ste rekli, vsekakor opravičujem, ker sem vam ponesreči neposredno dal to označbo gor, pa ni, je samo posredna. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

Jaz mislim, da v nekaterih primerih dopuščate ekstremne razprave, razprave, ki nimajo popolnoma nobene zveze s Poslovnikom Državnega zbora, z vsebino sklepa, in odstopajo tudi od tistega, kar ste se namenili sprejeti, od etičnega kodeksa poslancev. Tudi to, kar je bilo zdaj povedano v opravičilo Novi Sloveniji in se nanaša na SDS, ne drži, in bi tudi pričakoval opravičilo, ker je policija sama ukrepala. Tako kot je preiskala prostore predsednika Vlade, kot je preiskala prostore v Državnem zboru nekdanje predsednice vlade, je tudi zavarovala javne objekte in osebe, ki je bilo v njih. Najbrž ne po političnih navodilih, ampak tako, kot je povedala sedanja ministrica gospa Györkös.

Še nekaj. Gospod predsednik, mislim, da ste vi, ki vodite sejo, dolžni tudi opozoriti razpravljalce, ki govorijo neumnosti in

netočnosti. Referendumov o Slovenskem državnem holdingu in o slabi banki Ustavno sodišče ni zavrnilo na osnovi obstoječe, sedanje ureditve v ustavi, ker sta bili ti dve odločbi Ustavnega sodišča sprejeti decembra 2012, nova ustavna ureditev pa velja od 31. maja 2013, to se pravi je bila sprejeta pol leta kasneje. Vi vodite sejo, imate zraven asistenta, in bi bilo prav, da takšne navedbe, ki so skregane z logiko, s pravili, s postopki, z datumi in tako naprej, tudi usmerite in razpravljavca na to tudi opozorite. Ker so to lažne navedbe. Če se kdo od poslancev tako slabo pripravi na sejo, da klati levo in desno ter govori netočnosti, pa ni važno, za koga gre, ste ga dolžni opozoriti. Ustavna sprememba se ne sprejema kadarkoli in velja od 31. maja 2013. Ustavni odločbi, povezani z Zakonom o Slovenskem državnem holdingu in zakonom o slabi banki, sta pa iz decembra 2012. Predlagam, gospod predsednik, da poskrbite tudi za take neumnosti, ki jih govorijo nekateri novi obrazi, ki nimajo časa, da bi si nabrali nekaj kilometrine in preverili kakšne dokumente.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ste že vse povedali.

Besedo ima gospod Bojan Podkrajšek, pripravi naj se mag. Bojana Muršič.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Spoštovani predsednik Državnega zbora, hvala za dano besedo. Kogice in kolegi!

Mislim, da je dobrih osem mesecev, odkar smo bili na volitvah izvoljeni v ta državni zbor. Takrat je večina Slovk in Slovkencev govorila, glede na to, da je bilo toliko novih obrazov v Državni zbor izvoljenih, da bo nova politika, politika, ki bo v dobrobit Slovenije. V teh osmih mesecih smo v Državnem zboru glasovali za veliko zakonov, ki so bili nekvalitetni, slabo pripravljeni in ne gredo v dobrobit Slovenije. In to z razlogom, ker se Vlada in vsi tisti, ki te zakone pripravljajo, trdno zavedajo, da imajo veliko večino v tem državnem zboru in da bo čez ta državni zbor šlo vse skozi, in to se tudi dogaja. Ko smo bili izvoljeni na volitvah, verjetno nismo razmišljali o referendumu. Ni še tako dolgo, ko je bila seja v tem državnem zboru na temo istospolnih. Mi razpravljamo v Državnem zboru, pred Državnim zborom pa preko 2 tisoč otrok, staršev, starih staršev, mladih, pa še kdo je bil, predvsem tisti, ki jim ni vseeno za slovenstvo in za slovensko prihodnost.

Med tem časom smo velikokrat slišali, da se cerkev vmešava v te stvari, o katerih danes razpravljamo. Naj spomnim predvsem tiste, ki danes sedijo v tem državnem zboru, ki so se leta 1990 verjetno še igrali v peskovniku, si mogoče kakšne fizičke tiščali v ušesa ali nos, ko so tovariši iz bivše Jugoslavije napadali Slovenijo. Takrat je cela slovenska javnost pričakovala, kaj bo storil že pokojni nadškof Alojz Šuštar. Vsi so od njega pričakovali, da apelira na škofa v Rim, da s svojo avtoriteto

pozove celo Evropo, da tovariši iz bivše Jugoslavije prenehajo z agresijo na Slovenijo. Ko se je nadškof z veseljem tega lotil, nihče v Sloveniji ni imel pomislekov, da se vtika v politiko. Pozval je tudi celo škofovsko konferenco po Evropi za isto dejanje. In ko so bile prve volitve leta 1990, so vsi pričakovali mnenje že pokojnega nadškofa Alojza Šuštarja. On je zapisal takole: "Volitve, ki so pred nami, so najpomembnejši politični trenutek naše povojne zgodovine. Volitve so preizkus našega poguma, naše državljske in narodne zavesti. Prav je, da zaupamo oblast tistim, ki jim ne gre za osebno uveljavitev ali kariero, temveč za pravičnost, svobodo in vsestransko blaginjo v Sloveniji."

Tudi takrat, po tej izjavi, nihče v Sloveniji ni govoril, da se Rimskokatoliška cerkev vtika v politiko v Sloveniji. Skoraj eno leto in pol je vsa slovenska javnost pritiskala, še enkrat ponavljam, na že pokojnega nadškofa, da prepriča papeža, da prizna Slovenijo za samostojno državo. To se je zgodilo 13. januarja 1992, in cela Slovenija je ploskala. Ne vidim nič slabega, celo zelo odgovorno se mi zdi, da se tudi duhovniki, ki so zaskrbljeni za slovensko prihodnost, znajo oglasiti, in mislim, da je to tudi njihovo poslanstvo. Sam bom glasoval proti današnjemu sklepu zaradi tega, ker si težko predstavljam, da bi lahko govorili o preteklosti brez otrok, staršev, starih staršev in mladih. Zelo težko si predstavljam sedanost brez otrok, brez staršev, starih staršev in mladih.

Glasoval bom proti današnjemu sklepu, ker mi gre za prihodnost Slovenije. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Bojana Muršič, pripravi naj se dr. Franc Trček.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa, predsednik, za besedo. Spoštovani kolegi in kolegice!

Dovolite mi, da pričnem z besedami Barbare Rajgelj iz članka v Mladini: "Ljudje živijo tukaj in zdaj. Pravno varnost in pravno predvidljivost potrebujejo danes." Z Zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih so se pravice istospolnih in raznospolnih parov popolnoma izenačile, kar je nesporno izvrševanje odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Na tem mestu moram opozoriti, da bi to neustavnost morali odpraviti prvič že leta 2010 in drugič že leta 2013. Že včeraj in na skoraj vseh sejah Državnega zbora in tudi na matičnih delovnih telesih govorimo, da moramo spoštovati odločbe sodišč. To velja tako za posameznike kot tudi za nas, zakonodajno vejo oblasti. O tem ni dvoma. Verjamem, da imajo posamezniki z navedenim zakonom težave, vendar opozarjam, živimo v 21. stoletju. Časi se spreminjajo, mi se spreminjamo, dopustimo ljudem, da živijo, kot si sami želijo. Nehajmo vzpodbujati diskriminatornost in nestrpnost. Nasprotniki sprejetemu zakonu so že

pred tremi leti ob družinskem zakoniku poudarjali, da gre za napad na družino, za razvrstitev naravne biološke usmerjenosti družine v novo življenje, in to kljub dejstvu, da zakonik ni širil že obstoječe možnosti enostranske posvojitve v istospolnih družinah.

Osebnostno menim, da je skrajno nedopustno, da ugotovljena protiusustavnost do danes še ni bila odpravljena. Skrajno nedopustno je tudi, da se predlagatelji referendumskih pobud ne ozrejo po ustavi, ki v 14. členu določa: V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerikoli drugo osebnostno okoliščino. Še enkrat, s sprejetjem novele zakona izpolnjujemo obveznost, naloženo z ustavno odločbo, ki istospolno partnersko skupnost izenačuje z raznospolno skupnostjo v vseh pravicah in dolžnostih. S tem zakonom bo zagotovljena pravica do zdravstvenega varstva po partnerju, pravica do odsotnosti z dela zaradi bolezni, pravica do nege in podobno. Zaradi diskriminatorne obravnave manjšine sprejemam koncept drugačnosti, ki ne dopušča, temveč tudi krepi pozitivne razlike v človekovem značaju, tako na kulturnem, nacionalnem, športnem in drugem področju.

Zato podpiram zakon. Ob tem pa razumem strpnost kot sprejemanje in spoštovanje človekove edinstvenosti, hkrati pa kot primarno načelo, na katerem stoji utemeljena solidarnost in partnerstvo. Strpnost je predvsem odgovornost tistih, ki razpolagajo z večjo družbeno in politično močjo. Ne nazadnje, ne pozabimo, živimo v 21. stoletju. Pa naj zaključim z mislijo dneva. Le ena pot vodi k sreči, in to je, da prenehamo biti v skrbeh zaradi stvari, ki presegajo moč naše volje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima dr. Franc Trček, pripravi naj se mag. Jana Jenko.

DR. FRANC TRČEK (PS ZL): Hvala za besedo.

Ker sem v tem parlamentu očitno med bolj neukimi in neumnimi in ker je malo časa ... V današnjem Delu na strani 14., rubrika Znanost, zapišejo: "V Evropi smo se naučili sobivati z velikimi zvermi; velika evropska študija kaže, da si ljudje in velike zveri lahko delijo skupni prostor." Jaz upam, da se bomo naučili sobivati, izhajajoč iz razlik med nami, tudi sobivati istospolni, raznospolni, cispolni, in izhajajoč iz tega, da smo ustavna parlamentarna demokracija, kjer so človekove pravice nad voljo ljudstva, pika, pika, klicaj. Hvala za besedo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Jana Jenko, pripravi naj se mag. Lilijana Kozlovič.

MAG. JANA JENKO (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo.

Danes je bilo navedenih že veliko razlogov za referendum in razlogov proti referendumu. Dejstvo pa je, da je Ustavno sodišče že leta 2006 in ponovno leta 2010 ugotovilo neskladje zakona z ustavo, in sicer dveh zakonov, ki sta bila tukaj že večkrat navedena. V obeh zakonih gre za diskriminacijo istospolno usmerjenih oseb. Včeraj je na odboru za delo padel tudi očitek, da imamo en kup ustavnih odločb, v katerih nam ustavni sodniki nalagajo odpravo neskladja v zakonih z ustavo. Ko želimo to neskladje v zakonu odpraviti, nam mečete polena pod noge. Ne vem, kaj sploh želite – spoštovanje človekovih pravic in odpravo protiusustavnosti ali da se to dvoje nadaljuje kot do sedaj. Resda se velikokrat te odločitve sodišč vnašajo v zakonodajo z zamudo – tudi tokrat. Tudi ko se je v zakon vnašala izenačitev izvenpartnerske skupnosti z zakonsko zvezo, je bilo veliko govora. Takrat je bila tudi izvenpartnerska skupnost manjšina, tako kot so danes istospolno usmerjeni manjšina. In uspelo je. Danes so izvenpartnerske skupnosti izenačene s poročenimi partnerji. Mislim, da smo vsi zadovoljni, ker je danes izvenpartnerskih skupnosti veliko več kot zakonskih.

Nekateri se sprašujete, kakšna je vloga očeta v lezbičnem razmerju. Jaz mislim, da imamo v marsikateri družini oziroma tudi v raznospolno usmerjenih družinah oziroma skupnostih matriarhat in patriarhat. Ponekod moški priznajo, da ženska nosi hlače, ponekod jih resnično nosi moški. In tako je urejeno tudi v lezbičnih oziroma gejevskih skupnostih. Nekdo je moški, prevzame moško vlogo, nekdo žensko. Tukaj se bojite posvojitve s strani istospolno usmerjenih. Pravico, pravite – tukaj ne gre za pravico, ampak gre za možnost, da jim to možnost omogočimo, nič drugega. Pri tem se res krešajo mnenja in zavajanja. Sploh pa ne bi rada po izvedenem referendumu še enkrat dobila na mizo položnice – dobro vedo tisti, ki so jo poslali –, kot sem jo dobila po izvedenem referendumu o arhivih, naj plačamo referendum. Referendum veliko stane. In če bo tukaj ta referendum onemogočil, bodo kršene človekove pravice. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

Jaz bi Vlado prosil za eno nedvoumno pojasnilo. Namreč, Vlada je pripravila to mnenje, ki ga imam pred seboj. Prišlo je zelo pozno, že po seji Državnega zbora. V tem gradivu, sem sedaj na hitro že dvakrat pogledal, piše samo, da se nanaša na tisti del pravil, ki se nanašajo na zavrnitev referendumov o zakonu, in da referendum ni dopustno razpisati. Nikjer pa v mnenju Vlade ne piše, da Vlada podpira predlog, da se prekine zbiranje podpisov.

Namreč, to sta dve fazi. Vi to dobro veste. Obdobje zbiranja podpisov je tisti 35-dnevni rok, ki ste ga odredili, vladno mnenje pa se nanaša izključno na razpis referenduma. Pogoji za razpis referenduma pa nastopijo šele takrat, ko so izpolnjeni pogoji, to se pravi, da je v predpisanem roku zbranih najmanj 40 tisoč podpisov in da so ti podpisi vloženi najmanj v času 7 dni po zbranih podpisih. Rad bi komentar Vlade, ker tisti prvi del, da podpirajo prekinitev razpisa zbiranja podpisov, iz tega mnenja ne sledi v nobeni točki, pa je napisano to mnenje na osmih straneh. Vsa ostala koalicija govori o nečem drugem. Vlada se v tekstu do prekinitve zbiranja podpisov ni opredelila, čeprav se to, kar se danes sprejema, nanaša izključno na to. Rad bi mnenje pristojne osebe, osebe s pooblastilom, ki pri tej točki zastopa Vlado in ki lahko odgovarja na to, ali se vaše mnenje nanaša samo na sprejetje ali zavrnitev odloka o razpisu referenduma ali se nanaša na postopek prekinitve zbiranja podpisov. Hvala lepa. In to bi rad takoj.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Bomo pustili, da se Vlada pripravi, ker ima itak predvideno, da bo imela besedo. Lahko se javi kadarkoli. Ne bi bilo prav, da bi bilo takoj, zaradi tega ker se mora točno seznaniti s samim vprašanjem.

Razen, če Vlada želi na to takoj odgovoriti? (Želi.) Potem pa ima besedo gospa Martina Vuk, državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

MARTINA VUK: Hvala lepa.

Vlada je bila pozvana in je tudi sprejela mnenje na gradivo, ki je bilo poslano z zahtevo za sklic izredne seje Državnega zbora in ki je bilo tudi obravnavano na matičnem odboru, torej na delovnem telesu Državnega zbora. In na to gradivo je Vlada sprejela mnenje.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Jože Tanko, postopkovno.

JOŽE TANKO (PS SDS): Spoštovani!

Zgrožen sem nad tem odgovorom. Vlada je v prvem razdelku v četrtem in petem odstavku napisala, da Ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referenduma in Državnim zborom Republike Slovenije, ki zavrne razpis referenduma, in v petem odstavku nekaj podobnega, ko referenduma ni dopustno razpisati. Vprašanje je zelo jasno. Vlada se do gradiva, ki je v postopku v Državnem zboru in se nanaša na postopek prekinitve zbiranja podpisov, ni opredelila. Opredelila se je samo glede sprejetja odloka Državnega zbora. Tega odloka ne bomo sprejeli, dokler ne bodo podpisi vloženi v postopek. In sprašujem zelo jasno, ali se je Vlada opredelila izključno do odloka, kar je razvidno iz tega vašega mnenja – in ta pogoj ni izpolnjen, zato ker podpisi še niso vloženi in

predsednik Državnega zbora svojim službam še ni naročil priprave odloka –, ali se nanaša tudi na to, kar je intenca danes in tudi intenca vsega tega postopka, ki se nanaša na ta sklep, ki se nanaša na prekinitev zbiranja podpisov v 35-dnevnom roku. Namreč, v tem mnenju se do te prekinitve niste nikjer opredelili, nikjer. Govorimo pa samo o tej zadevi.

Sprašujem za stališče Vlade. Ali Vlada podpira postopek prekinitve zbiranja podpisov ali ne? Zato ker to iz tega mnenja, ki ste ga napisali, ni razvidno. Nikjer se niste do tega opredelili. Če se do tega niste opredelili, gospa državna sekretarka – ali se Vlada noče do tega opredeliti, ker ve, da je to, kar počnete, kar koalicija počenja, protustavno, ali ne razume, za kaj se gre v tem državnem zboru ali pa je kaj drugega posredi. Ampak

mislim, da zakonodajno-pravna služba Vlade ve, da to, kar počne Državni zbor, ni ustavno, ni skladno z ustavo, ustavno ureditvijo in z drugim razdelkom ustavnega zakona. Zato je to mnenje takšno, kot je tukaj napisano. Hočem pa jasn odgovor, gospa, na to, ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov ali ga ne podpira.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Postopkovno se lahko pogovarjate z menoj, ne z nikomer drugim v dvorani. / oglašanje iz dvorane/ Vem, da vi vse to razumete, vendar pa tudi zlorabljate te zadeve.

Tisto, kar je prej povedala državna sekretarka, je pomenilo to, da se je Vlada opredelila do tistega gradiva, ki je bilo vloženo v ponedeljek. In to je bilo tisto gradivo, do katerega se je Vlada lahko opredelila. Drugače pa, tudi če v tem postopku ne bi imeli opredelitve Vlade, bi bili še vedno izpolnjeni vsi pogoji za to, da lahko sklepamo. Tako nekako razumem tisto, kar je bilo povedano, bom pa povprašal Vlado oziroma njeno predstavnico, če želi kaj dopolniti. Želi dopolniti. Prav.

Besedo ima državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gospa Martina Vuk.

MARTINA VUK: Hvala lepa, gospod predsednik.

Zelo prav ste me razumeli. Natančno to sem želela povedati, kar sem tudi povedala, in mislim, da je bilo tudi zelo jasno razumljeno. Vi lahko sicer Vlado sprašujete, kar želite, ne morete pa od mene zahtevati, da vam odgovorim to, kar vi hočete slišati. Mnenje Vlade je bilo sprejeto. To mnenje je bilo uvodoma tudi predstavljeno. Po potrebi se tudi oglašam in se bom še oglašala v razpravi, to pa je vloga Vlade tukaj. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Postopkovno, domnevam, ker kaj drugega vam ne morem dati, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Če sem vas prav razumel, je bilo to mnenje Vlade, ki ga imamo danes na mizi za sejo Državnega zbora, pripravljeno za sejo odbora, ki je bila včeraj. Tako ste povedali. Gospa državna sekretarka je bila včeraj na odboru in tega mnenja ni imela. Tam je tudi nekaj govorila, če sem prav spremljal. Torej je govorila nekaj, česar Vlada ni sprejela.

Gospod predsednik, zdaj pa še enkrat sprašujem, glede na to, da ste nam prodali to zastarano mnenje, ki nima nobene zveze z gradivom, ki ga danes obravnavamo na seji, in predlagam, da zagotovite odgovor Vlade, ali Vlada podpira zavrnitev referendumu, to se pravi zavrnitev odloka, o katerem bo glasovanje v Državnem zboru enkrat X meseca, ali pa Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov, to, kar je predmet tega sklepa. Ker če je Vlada sprejela neko mnenje na točko dnevnega reda, s katero nima nobene zveze, potem je tudi s to vlado nekaj hudo narobe. Nekaj hudo narobe. Mi danes govorimo in vsi govorite o prekinitvi zbiranja podpisov, in zato tako hitite in tudi niste hoteli dati dodatnega roka, da bi pripravili kvalitetne amandmaje – samo zato, da ste prekinili zbiranje podpisov –, Vlada pa govori o zavrnitvi razpisa referendumu. To bo pa čez mesec in pol, dva meseca, tri mesece, odvisno. Vlada ne govori in ni pripravila mnenja na to. In zahtevam, gospod predsednik, da dobite mnenje Vlade glede na to, kar se je dogajalo včeraj na odboru in kar se dogaja danes na seji. Včeraj na odboru in danes na seji pa smo govorili bolj ali manj izključno o prekinitvi zbiranja podpisov znotraj roka, ki ste ga vi dodelili civilni družbi. In pričakujem od vas, da boste zagotovili, da Vlada poda kredibilen odgovor. Ima pol ure časa za razpravo, najavila je čas in nima odgovorov. To je, milo rečeno, grozljivo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Stvar je taka. Vlado sem zaprosil, da poda mnenje o Predlogu sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, in za to sem jo zaprosil 23. 3. 2015, po tem, ko je bil ta predlog dejansko vložen v postopek, nič prej in nič kasneje. O tem sklepu, o katerem danes še vedno razpravljamo – seveda je bil modificiran na samem odboru –, je Vlada dala svoje mnenje, ki ga je sprejela na dopisni seji, kot piše, 26. 3. 2015. Odredil sem celo 55-minutni odmor, da ste ga lahko natančno prebrali, in mislim, da ste se z njim seznanili. V njem so relevantni deli, ki opredeljujejo nekatere vidike tega, ampak mi bi lahko to sejo peljali tudi brez mnenja Vlade. So bili že pogosti primeri, ko mnenja Vlade na tovrstne zadeve preprosto ni bilo. Ne morem prisiliti nobenega v tej dvorani, da razpravlja ali karkoli takšnega, in ga tudi ne mislim siliti. Vlada ima še vedno na voljo čas, ki ga ima najavljenega. Konec koncev je najavljena na koncu pred samim predlagateljem, vedno po redu pride na vrsto njena razprava oziroma

razprava predstavnikov Vlade, tako da ne vidim nobene druge potrebe, in mislim, da gremo lahko naprej.

Če bo še enkrat isto, bom še enkrat isto povedal. Gospod Jože Tanko, hočete zopet postopkovno, ampak tokrat naj bo res zgolj o tem.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Mi smo včeraj vložili zahtevo za umik točke z dnevnega reda in ste jo okarakterizirali ne nek način za brezpredmetno z vašo obrazložitvijo. To vladno mnenje pa se ne nanaša na vsebino, ki je danes na dnevnem redu. To mnenje bi moralo priti za točko dnevnega reda na odboru, tako ste vi povedali. Mene skrbi, ker Vladi pa niste napisali, da je to mnenje brezpredmetno. Kajti v prvem razdelku tega predloga sklepa, ki je bil sprejet, piše naslednje: Z dnem sprejetja tega sklepa se zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu zaustavi. To piše v dopolnjenem predlogu sklepa. In jaz izrecno sprašujem vas, da boste vprašali vlado, kakšno stališče ima vlada do tega dopolnjenega predloga sklepa. Mene to, kar je bilo namenjeno odboru, ne zanima. To je pasé, to je brezpredmetno, gospod predsednik.

Če ste tako skrbni do naših predlogov v opoziciji, bi morali biti skrbni tudi do tistega, kar Vlada posreduje v zakonodajni postopek. To mnenje Vlade je bilo relevantno včeraj za sejo odbora. To mnenje Vlade ni relevantno danes za sejo Državnega zbora, ker je brezpredmetno. Zato vas še enkrat sprašujem, gospod predsednik, ali pa vas prosim, da zagotovite stališče Vlade do tega stavka v prvem razdelku. Mi danes govorimo izključno o prepovedi zbiranja podpisov. Vlada ves čas govori in se sklicuje na prepoved ali pa zavrnitev razpisa referendumu – čisto o drugi stvari. Predlagam, gospod predsednik, prvič, da ste enaki do vseh, ki pošljamo gradiva v zakonodajni postopek, in drugič, predlagam, da zagotovite stališče Vlade do prekinitve zbiranja podpisov, pred odločanjem. Pisno stališče Vlade bi prosil.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Stališče Vlade do tovrstnih zadev je lahko v skladu s poslovníkom vedno enako, v poslovníku pa je v skladu s 116. členom, da lahko vlada da mnenje, ampak poudarjam – lahko, ni pa dolžna dati. To mnenje je bilo zagotovljeno tako kot vedno, torej je bilo zagotovljeno na tisti prvi akt. Seveda se pa potem Vlada lahko v sami razpravi opredeli še do drugih vprašanj. Vendar pa od Vlade ne morem zahtevati, da se opredeli, ampak je to njena pravica.

Glede na to, da ta trenutek Vlada ni najavljena k besedi, dajem besedo mag. Lilijani Kozlovič. Pripravi naj se gospa Anja Bah Žibert.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): Hvala, predsedujoči, za besedo.

Naj na premici zgodovine ponazorim, kje se danes nahajamo s to razpravo. Darwin je ugotovil naravni zakon evolucije in ugotovil, da se živa bitja razvijajo. S tem ko se je človek v tej evoluciji razvijal in se je dvignil na zadnje noge, je izgubil dve nogi in sta mu ostali samo še dve. V tej njegovi evoluciji je logično in normalno, da so se spreminjali tudi odnosi, razmerja in vrednote med ljudmi. Ob vsaki taki spremembi, ki se je v evoluciji dogajala, smo stopili en zavoj višje v navpični spirali razvoja, in teh preskokov je bilo v družbi zelo veliko – preskokov, ko smo posameznikom ali pa skupinam priznavali pravice, ki jim predhodno niso bile priznane. En tak preskok, na primer, so bili sužnji, ki niso popolnoma brezpravni v razmerju do svojega gospodarja. Kasneje je družba naredila ponoven preskok, ko je osebam, ki so bile črne, priznala pravice v razmerju do belih. Kasneje je priznala pravice ženskam v razmerju do moških. Tudi verstev – morda je bilo na začetku samo eno – danes priznavamo zelo veliko, in vsakokrat družba naredi en temeljni preskok.

In kje smo danes? Danes ponovno skušamo narediti en preskok na tem zavoju spirale in se povzpeti v civilizaciji višje, in obravnavamo istospolne partnerje, osebe, ki imajo tako okoliščino. Tukaj si ne moremo zatirati oči, zatreti, da to dejstvo med ljudmi že obstaja. Ne gre za vprašanje, ali nam je to všeč ali ne, ampak za vprašanje, ali bomo to priznali ali ne bomo priznali, in sicer po načelu, da sami živimo in da drugim pustimo živeti. Ko bomo sposobni v sebi spoznati in preiti ta zavoj na tej spirali in se povzpeti višje, bomo še enkrat spoznali, da nikoli ne bomo enaki. Nikoli se ne bomo povsem poenotili, ne biološko, ne umsko, ne drugače. Vendar to, da nismo enaki, ne sme biti razlog, da nismo enaki pred zakonom. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Gospod predsednik, prej ste dejali, da Vlada lahko da svoje mnenje. To je tudi skladno s poslovníkom. Vlada je to prastaro mnenje, ki se ne nanaša na to točko dnevnega reda danes, dala z lahkoto, in vi ste ga nekritično porazdelili. Niste niti preverili, ali paše k točki dnevnega reda te seje ali je bilo to uporabno za tisto sejo odbora, ki je bila včeraj. Vi ste dopustili, da ste nam podtaknili mnenje Vlade, ker ste ga razdelili, vnesli v dokumentacijski sistem Državnega zbora, in se ne nanaša na to točko, ki jo danes obravnavamo, ampak na tisto, ki se je obravnavala včeraj na delovnem telesu. To je ena stvar. Jaz bi vas opozoril, da ste dosledni pri svojih ravnanjih, ne samo do nas iz opozicije, iz SDS, ampak da ste dosledni predvsem pri tistih, ki vnašajo neke stvari, ki so neustavne, neskladne s postopki in tako naprej.

Drugič vas pa prosim, gospod predsednik, da zagotovite, da bo pri vsaki točki dnevnega reda vladni predstavnik, ki zna kaj

odgovoriti. Jaz sem zelo natančno vprašal, ali bo državna sekretarka povedala, ali se to stališče nanaša samo na zavrnitev razpisa referendum ali na to, kar je predlog sklepa – da se z današnjim dnem zaustavi zbiranje podpisov. Namreč, iz tega mnenja to ni razvidno. Predstavnica Vlade tega ne zna pojasniti. Vzela si je pol ure časa za razpravo in ne zna pojasniti ene preproste zadeve, ki je diskrepantna, ki je vidna praktično iz aviona. Mi govorimo o dveh različnih stvareh, in gospe ne zna pojasniti. Predlagam, gospod predsednik, da prekinete sejo, da pride sem ali ministrica ali predsednik Vlade in to zadevo pojasni. To je nevzdržno! Vlada si vzame pol ure časa, čaka da bo pet ur minilo in potem gre nazaj, in delo opravljeno. Mi pričakujemo od vladnih predstavnikov, da nam bodo to obrazložili, kar jih vprašamo – če so si najavili čas in zagotovili ekipo. Zahtevajte od Vlade, da pridejo kompetentne osebe sem. Včeraj in danes nismo videli nobenega ministra pri nobeni točki dnevnega reda, pri nobeni. Prihajajo nižji uradniki, zato ni čudno, da ne morejo komentirati mnenj Vlade, in si jih tudi ne upajo. Tako da predlagam, gospod predsednik, prvič, da to mnenje Vlade umaknete, ker je neprimerno, in drugič, da zagotovite odgovor na vprašanje, ki sem ga postavil, to se pravi stališče Vlade do prekinitve zbiranja podpisov v odprtem roku, ki ste ga vi določili.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Najprej, da se nekaj zmenimo. Postopkovne zahteve je mogoče postavljati na različne načine. En način je tisti, ki ste ga vi zdaj izbrali, in to je žaljiv način postavljanja postopkovnih zahtev. Zato vas opozarjam zaradi žaljivega načina govora do mene in žaljivega načina govora do predstavnice Vlade. Na tak način v tej dvorani, dokler sem jaz tukaj, ne boste razpravljali. To je prva zadeva, ki jo moram povedati. Druga zadeva je ta, da nisem jaz vnesel te zadeve v sistem, ker obstaja avtomatizem, po katerem preprosto tovrstna mnenja sprejema Državni zbor. Dejstvo pa je, tisto, kar sem vam prej pojasnil, da se takšno mnenje, ki pride, lahko pa tudi ne pride in ni postopkovni pogoj, lahko dopolni. Spet pa: ni ga treba dopolniti. Tako da vaš postopkovni predlog zavračam. Vsekakor pa bom dal besedo predstavnici Vlade, ko bo ta želela govoriti. Da je ta predstavnica Vlade vsekakor kompetentna razpravljati o tem, smo videli, če se jaz kaj spomnim, na zasedanju 3. 3., ko se je osnovni zakon sprejemal. Tako da bi lepo prosil, da smo spoštljivi drug do drugega. Tudi posamezne veje oblasti morajo biti med seboj spoštljive. Kako naj nas izvršna veja oblasti spoštuje, če jo mi žalimo?

Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Verjetno nisem bil narobe razumljen. Mi danes obravnavamo sklep o zavrnitvi zakonodajnega referendum o Zakonu o

spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Mi danes ne govorimo o zakonu, ampak o sklepu za zavrnitev. Vlada je k temu poslala neko mnenje, ki ne sodi k seji Državnega zbora. Vi ste prekinili sejo, da smo si prebrali to mnenje, gospod predsednik. Mnenje, ki ni sestavni del točke dnevnega reda na seji Državnega zbora. To mnenje je bilo sestavni del točke obravnave na odboru, ampak je prišlo en dan prepozno. O tem mi sedaj govorimo. In postavil sem zelo neposredno vprašanje, zelo neposredno vprašanje: Ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov ali ne? Zato, ker se to mnenje nanaša na nekaj drugega, na zavrnitev razpisa referendumu, ki ga ni možno doseči, dokler nimamo obravnave odloka v Državnem zboru. In gospod predsednik, nisem bil nič žaljiv. Predstavnica Vlade ni odgovorila, in sem samo na to dejstvo opozoril. Sem tudi predlagal, da pride drug predstavnik Vlade, ki bo lahko na to odgovoril, pa naj bo to ministrica ali pa predsednik Vlade. Nič drugega nisem zahteval! Nisem bil nič žaljiv. Žaljiv bi bil, če bi dobil dober odgovor, konkreten odgovor in bi, ne vem, počel nekaj drugega, ampak odgovora ni, in to vi dobro veste. Predlagam tudi za naprej, gospod predsednik, da dobimo v Državni zbor relevantne predstavnike Vlade, ki bodo sposobni odgovoriti tudi na taka enostavna vprašanja, kot je: Ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov za razpis referendumu ali ga ne podpira? Čisto nič drugega nisem vprašal, zato ker se mnenje nanaša na čisto nekaj drugega.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vlada je sama pristojna, da določa svoje predstavnike, in v to zakonodajna veja oblasti ne more posegati.

Na drugi strani pa dajem sedaj besedo gospe Martini Vuk, državni sekretarki na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

MARTINA VUK: Hvala lepa, gospod predsednik.

Bom šla še enkrat od začetka. Vlada Republike Slovenije je s strani predsednika Državnega zbora na podlagi 169.c člena in drugega odstavka 116. člena Poslovnika Državnega zbora dobila v mnenje Predlog sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi ... / oglašanje iz dvorane/ Lepo prosim, ker odgovarjam na vprašanje! O spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Na podlagi tega zaprosila za mnenje je Vlada svoje mnenje sprejela in ga posredovala Državnemu zboru. Kot je bilo že rečeno, Vlada sama določa svoje predstavnike in predstavnice, ki jo bodo zastopali na seji Državnega zbora. To gre po postopkih, ki so določeni v Poslovniku Državnega zbora, in vi kot dobri poznavalci poslovnika zelo dobro veste, da nižji uradniki in uradnice Vlade na sejah Državnega zbora Vlade ne morejo zastopati.

Zato lepo prosim, da ne žalite uradnic in uradnikov, ki so popolnoma ločeni od funkcionark in funkcionarjev, in je zelo neprimerno, da jih mešate v to razpravo. Kot drugo, Vlada najavi čas za razpravo na seji Državnega zbora in se sama odloča, njeni predstavniki in predstavnice, kdaj se bodo oglašali, o čem bodo govorili v zvezi s točko dnevnega reda in koliko časa bodo to počeli. Popolnoma v skladu z določbami Poslovnika Državnega zbora tudi ravnam kot predstavnica Vlade na tej seji. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Anja Bah Žibert.

Če bo še enkrat isto, vas bom moral spet opozoriti, drugič. Ampak prav, za postopkovno ima besedo gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Poglejte, glede določil in poslovnških pravil – najbrž je malokdo v Vladi, ki bi nas lahko podučeval, na kakšen način lahko kakšne stvari vprašamo ali od koga zahtevamo. Vlada si je vzela čas, je poslala mnenje, ki ni mnenje za današnjo sejo Državnega zbora, ampak za včerajšnjo sejo odbora. Vprašal sem pa, gospa državna sekretarka, samo eno zadevo: Ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu ali ne? To je edino vprašanje, ki sem ga naslovil, gospod predsednik, na Vlado. Če Vlada noče odgovoriti, naj povedo, da noče odgovoriti. Če Vlada ne more odgovoriti, naj povedo, da nam ne more odgovoriti. Če ne more predstavnik Vlade odgovoriti, sem predlagal, da pozovete ministrico, ki je nadrejena, da bo odgovorila, ali pa predsednika Vlade, ki zastopa Vlado pri vseh točkah dnevnega reda, da bo odgovoril na to preprosto vprašanje. Ne sprašujem nobene zahtevne stvari. Nobene zahtevne stvari. Samo to, da, predsednik, zagotovite, da nekdo od Vlade odgovori, ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov v odprtem roku, ki ste ga odredili, ali ne? To je vprašanje.

Povsem normalno je, da v naši poslanski skupini želimo, da se pri tej točki Vlada opredeli. Mi nimamo tukaj Vlade in najave časa Vlade zato, da bodo aktivno odsedeli sejo Državnega zbora ali pa točko dnevnega reda, ampak da bodo sodelovali pri točki dnevnega reda in takrat, kadar so povprašani ali pa kadar menijo, da je potrebno, tudi odgovorili na vprašanja. Še enkrat ponavljam: Ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov za razpis referendumu ali ne podpira? To je edino vprašanje in bi prosil za odgovor, ker iz tega zastaranega mnenja in niti iz mnenja, ki ga ni, ni razvidno, kakšno je stališče Vlade pri tako pomembni točki dnevnega reda, ko gre za, pravite vsi, človekove pravice. To je zelo preprosto, predsednik. Kakršnakoli nasmihanja in cinično smejanje najbrž ni primerno. Želimo odgovor, tako da bodo tudi Slovenci, državljani, ki zbirajo podpise, vedeli, kakšno je stališče

njihove vlade do tistega, kar počnejo na stojnicah in za kar se trudijo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Preden dam komurkoli naprej besedo, moram odgovoriti na to postopkovno, ker samo jaz lahko odgovarjam na postopkovno. Najprej bi opozoril, kako je s temi postopkovnimi. Vsekakor moram dati besedo tistemu, ki želi govoriti o uporabi poslovnika. Vaš govor lahko traja tri minute, o uporabi poslovnika pa odloči takratni predsedujoči. Tukaj se zadeva s postopkovnim konča. In ta je bila že nekajkrat končana, vsaj kar se tega vprašanja tiče. Ampak bom še enkrat ponovil. Vlada je odgovorila oziroma dala mnenje na akt, ki je bil vložen ta ponedeljek. Ta akt je bil na seji matičnega delovnega telesa amandmiran, ničesar drugega. Torej, bil je amandmiran, ni bil umaknjen, ni bil drugače spremenjen – pač spremenil se je naslov, spremenil se je prvi del, spremenil se je drugi del, ampak z amandmaji, in ničesar drugega ni bilo.

Bazično in osnovno vprašanje, ki se je zastavljalo glede tega, ali sme Državni zbor takšen akt sprejeti, je pa v tem odgovoru odgovorjeno. In to je bilo eno tistih ključnih vprašanj, ki se je vedno zastavljalo v tem postopku. Tako da to mnenje, ki je prišlo danes v Državni zbor, ni zastarelo, je pa možno dopolniti odgovor na to vprašanje. To bo najverjetneje, ne morem pa vedeti vnaprej, predstavnica Vlade do konca seje, do konca razprave storila. S tem odgovarjam tudi na vaše postopkovno vprašanje. Ne bom drugače zahteval, prešel preko tistega, kar lahko kot predsedujoči naredim. Je pa dejstvo, da če niste zadovoljni z mojim odgovorom, je kot vedno odgovor na to, da se obrnite na Komisijo za poslovnik.

Postopkovno? Postopkovno, gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Najlepša hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovana državna sekretarka s sodelavko, spoštovani kolegice in kolegi!

V tem kontekstu in v tem mojem proceduralnem predlogu ponovno prosim in sprašujem Vlado, ki nam je danes ob približno 8.40 poslala mnenje o Predlogu sklepa o nedopustnosti razpisa zakonodajnega referendumu o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, kar sem prosil pred približno tremi, štirimi urami takrat predsedujočega, podpredsednika Državnega zbora, kdaj je bila sklicana 40. dopisna seja Vlade Republike Slovenije in koliko časa so ministri imeli za odločanje o tem vprašanju, torej o tem mnenju. Jaz mislim, da je to vprašanje korektno. Jaz vedno spoštujem izvršilno vejo oblasti. Ne nazadnje pa, kolegice in kolegi, Državni zbor je nadzorni organ nad delom Vlade, in mislim, da mi lahko vprašamo in

prosimo, da nam Vlada pove, kdaj je bila seja sklicana in koliko časa, ker je bila dopisna seja, so ministri imeli za odločanje o tem vprašanju. Vprašanje, ki ga odpira kolega Tanko, je relevantno. Namreč, prav te minute, te sekunde se je razširila informacija, da smo zbrali več kot 40 tisoč podpisov. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zopet ste zastavili vprašanje direktno predstavnici Vlade. Predstavnica Vlade bo odgovorila, ko bo prišla zopet do besede. Ta trenutek ji prav posebej ne bom dajal besede, ampak gremo naprej.

Besedo ima Anja Bah Žibert, pripravi naj se gospod Primož Hainz.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa za besedo, predsedujoči.

Ko sem poslušala posamezne razprave kolegic in kolegov, sem najprej začela razmišljati, ali imamo v tej Sloveniji sploh Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti. Posamezne razprave so delovale tako, kot da tega nimamo in da je danes problem, da nekdo ovira življenjsko odločitev istospolnih. Ni res. Ta zakon imamo. Seveda pa današnja točka ni predmet tega zakona, in mimogrede, že ničkolikokrat smo povedali, da smo tudi predlagali, da se stvari, ki v njem niso najboljše, tudi uredijo. Prav tako ne morem razumeti današnjih razprav s strani kolegic in kolegov SMC. Vaša mnenja, oprostite, se spremenjajo hitreje kot veter. Vam bom sedaj povedala, zakaj. To je mnenje Poslanske skupine SMC nekaj dni nazaj, lahko štejemo tudi ure: "Poslanska skupina SMC se je na današnji seji poslanske skupine odločila, da ne bo omejevala demokratičnih vzvodov, ki jih ima naša družba, in ne bo ovirala zbiranja podpisov za razpis referenduma. Volja ljudstva je močnejša od parlamentarne večine. Referendum je edini institut, ki velja več kot parlamentarna večina. Ljudstvo ima možnost vzeti odločitev v svoje roke, v kolikor se ne strinja z našimi odločitvami," pojasnjuje vodja poslanske skupine dr. Simona Kustec Lipicer. To je vaše mnenje, spoštovani! Danes, nekaj ur zatem, ste ga obrnili na glavo. Čemu? Čemu?

Da grem sedaj k samemu sklepu. Sama menim, da je sklep, ki ga danes predlagate in o katerem nameravate odločiti, nedopusten. Namreč, obstoječi zakon, ki je veljal vse do uveljavitve teh sprememb zakona, ki ste ga, mimogrede, speljali po skrajšanem postopku, ni bil v nobenem členu protistaven in ni kršil človekovih pravic. Kajti če bi to tako bilo, potem tega zakona ne bi bilo! Torej, danes govorite nekaj, kar sploh ni res! To, kar ste sprejeli po hitrem postopku in za kar mi menimo, da ni prav, ni kršenje človekovih pravic. In zakon, na katerega se sklicujete, ni kršenje človekovih pravic, ker ga drugače ne bi bilo. Razlika od mnogih drugih zakonov, ki ste jih speljali po skrajšanem postopku, je tudi ta, da gre pri teh spremembah za tako občutljivo področje, ki ne

nazadnje deli tudi slovensko javnost. Dokaz temu, da je tako zelo občutljivo, je to, da je bilo bojda že včeraj zbranih 40 tisoč podpisov. Toliko o tem. V njem ni sledu kompromisa, kljub temu da so državljani podoben zakon na referendumu zavrnil. Ob tako občutljivih materijah pa ste javnost ne nazadnje dobesedno izključili.

Tak način poseganja v zakonodajo, ki ni zgolj pravno-tehnične narave, ampak zadeva družbo v njenem temelju in posledično odpira resne dileme, je skrajno neodgovoren. Danes iz vaših ust ne govori več moč argumentov. Argumente ste zamenjali z argumentom moči, ki izhaja iz moči vaše formalne in neformalne koalicije. Strokovnih argumentov ni, pravzaprav jih ni. Strokovnih argumentov ni. Bilo pa je megleno sklicevanje na človekove pravice. A še enkrat poudarjam, zakon, ki je veljal do sedaj, ni bil protistaven. In veste, manj kot je neko stališče argumentirano, slabši je potem zakon, in ne nazadnje, prej se ga bo spreminjalo. Pri tem je ponovno treba izpostaviti, da smo ravno mi, ki nas danes označujete z različnimi psovkami, pokazali na veliko mero razumevanja težav istospolnih. Ne nazadnje je bil pod okriljem Slovenske demokratske stranke, naše vlade sprejet Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti. Pred tem sta imeli levi vladi 10 let časa, da bi to uredili, pa nista storili ničesar.

V vsaki družbi obstajajo enakosti in različnosti, in dejstvo je, da je istospolna skupnost različna od raznospolne skupnosti, saj istospolna skupnost iz svojega razmerja ne more spočeti novega življenja. Za to enostavno potrebuje tretjo osebo, ki mora biti drugačnega spola, kot je istospolna skupnost. Tega, kar biološko ni mogoče doseči na podlagi svobodne odločitve dveh istospolnih oseb, ne moremo prekvalificirati v pravico do otrok. To enostavno ne gre. Otrok ni človekova pravica, je dar, in njihove pravice je treba zaščititi najbolj. Spoštovani, ker je bilo danes veliko govora – Evropsko sodišče za človekove pravice je v nedavnih razsodbah, zadnja je bila leta 2014, ugotovilo, da istospolne poroke ni mogoče obravnavati kot človekove pravice. Prav tako ni ugotovilo, da bi prepoved istospolne poroke pomenila diskriminacijo. Še enkrat, to so ugotovitve Evropskega sodišča za človekove pravice.

Danes je bilo veliko govora o tem, zakaj se ne pogovarjamo o nasilju v družinah in tako naprej. Mislim, da je kolegica Alenka Bratušek izpostavila, kako ne govorimo o nasilju. Sedaj je ni v dvorani. No, tudi takrat je ni bilo v dvorani, ko smo v Slovenski demokratski stranki predlagali, da se pogovarjamo o nasilju v družini, pa ste večinsko ta predlog zavrnil. Tako da prosim, da drugim ne polagate v usta tisto, kar počnete sami. In ne nazadnje, danes je bilo slišati tudi kar nekaj mnenj oziroma je bila tema usmerjena v to, kakšne krivice se dogajajo v tako imenovanih tradicionalnih družinah. Res je, tudi te se dogajajo. Ampak dovolite, da sama preberem neko javno pismo, lahko temu rečemo, tistih, ki so živeli v istospolnih

skupnostih in so v njih odrasli. Namreč, tega v slovenskem prostoru še ne poznamo.

Takole pravi: "Gejevska poroka ne redefinira le poroke, ampak tudi starševstvo. Priporoča in normalizira sestavo družine, ki nam nujno zanika nekaj dragocenega in temeljnega, obenem pa nam govori, da v resnici ne potrebujemo tega, kar nujno potrebujemo, da bo z nami vse dobro. Vendar ni. Smo ranjeni. Če more kdo govoriti o hudem, smo to mi. Otroci ločenih staršev smejo reči: "Ej, mami in očka, rad vaju imam, ločitev pa me je strla in je tako zelo hudo. Pretresla je moje zaupanje in zaradi nje sem se počutil krivega zanj. Tako težko je živeti v dveh različnih hišah." Posvojeni otroci smejo reči: "Oj, moji posvojitelji, rad vas imam. Dejansko pa mi je zelo hudo. Trpim, ker se je razdrl odnos z mojimi praviimi starši. Zbegan sem in jih kljub temu pogrešam. Z njimi se nisem srečal." Otroci istospolnih staršev pa nimajo istega glasu. Ne le jaz. Toliko nas je. Veliko izmed nas nas je preveč strah, da bi spregovorili in vam povedali o svoji ranjenosti in bolečini, kajti iz kateregakoli razloga se zdi, da ne poslušate, da ne slišate. Če rečemo, da smo ranjeni, ker so nas vzgajali istospolni starši, nas ignorirate ali pa nas označite za sovražne." Tudi to je resnica, spoštovani.

In še enkrat, sama menim, da je to, kar danes sprejemamo, nedopustno, tudi zaradi 16. člena Splošne deklaracije človekovih pravic, ki je jasen: Polnoletni moški in ženske imajo brez kakršnihkoli omejitev glede na raso, državljanstvo ali vero pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino. In v tretji alineji je rečeno Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva. To je bistvo, in jaz res ne vem, v čem so kršene človekove pravice. V zakonu, ki je obstajal do sedaj, jih ni, niso bile. Samo da zaključim. Verjetno bodo kolegi iz SD vedeli, o kom govorim glede na to, da so uporabljali njegovo ime v stališču. "Zakon enega moža in žene ni isto kot skupnost dveh oseb istega spola. Dobro razlikovati ne pomeni diskriminirati, ampak ravno nasprotno – pomeni spoštovati."

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima ... Aha, najprej replika. Pardon, sem že pozabil, ker je bila tako dolga razprava.

Najprej replika, gospod Kamal Izidor Shaker.

KAMAL IZIDOR SHAKER (PS SMC): Hvala lepa, spoštovani predsednik.

Malo sem razočaran nad nerazumevanjem kolegov iz SDS oziroma kolegice Anje Bah Žibert, razumevanjem 90. člena Ustave, ki ga danes selektivno spuščajo. Ga bom še enkrat prebral, in to naj bo ta replika, za katero sem se prijavil, zaradi česar smo se v Stranki modernega centra tudi tako odločili, kot smo se. Namreč, 90. člen Ustave pravi, da Državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi

zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj 40 tisoč volivcev. Drugič, referendumu ni dopustno razpisati: o zakonih o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč; o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna; o zakonih o ratifikaciji mednarodnih pogodb in, poudarjam, o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost. To nas je vodilo k odločitvi, ki jo bomo sprejeli danes. Tako da nam ne, prosim, polagati besed v usta.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagatelj dr. Matej T. Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala.

Danes očitno še vedno poteka razprava o zakonu, ne o sklepu, ki smo ga predlagali. Zato bom spet odgovoril na stvari, ki jih je očitno treba znova in znova ponavljati. Če bi govorili v nekem filozofskem žargonu, bi rekli, da smo pred nekim navzkrižjem. Govorimo o isti stvari, ampak nikakor ne uspemo govoriti o isti stvari. Če se dotaknem najprej tega očitka glede posvojitve, glede pravic otrok, glede starih staršev. Otrok ni človekova pravica. Mislim, da se s tem lahko vsi strinjamo. Kolegi na nasprotnem bregu to vztrajno ponavljajo, otrok ni človekova pravica – seveda. In posledično tudi posvojitev ni človekova pravica. Mislim, da se moramo zavedati, da je posvojitev neka druga stvar, in to je zapisano v 7. členu Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, in vam ga bom prebral. 7. člen pravi S posvojitvijo kot posebno obliko varstva mladoletnih otrok nastane med posvojiteljem in posvojencem enako razmerje kot med starši in otroci.

Posvojitev ni pravica nikogar, posvojitev je institut, ki ga imamo v tej državi zato, da varujemo otroke. Vaše izjave o tem, da z zakonom istospolnim dajemo pravico oziroma, včeraj smo slišali, neposreden dostop do otrok in tako naprej – to poslušamo že ves čas, med to kampanjo, med kampanjo za družinski zakonik in tako naprej –, so preprosto zavajanje in neresnične navedbe. Tega v noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ni in tega ni niti v prej veljavnem zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Vse, kar s tem zakonom dajemo istospolnim parom, to pa dajemo, to je res, je možnost, da lahko vložijo vlogo, skupaj z ostalimi 580 vložniki, ki želijo posvojiti otroka. Hočem ponoviti tudi, da se v postopku posvojitve išče najbolj primerne starše za otroka in ne najbolj primerne otroka za nadomestne starše. Otrok torej ni človekova pravica in posvojitev prav tako ni pravica staršev. Gre preprosto za pravico otroka, ki mu država skuša omogočiti najboljše pogoje za življenje.

Kar se tiče starih staršev. Tudi o tem smo danes spet poslušali. Jaz bi še enkrat samo povedal, da pravice do posvojitve nima nihče,

niti stari starši. Te pravice stari starši nimajo niti v že obstoječem zakonu. Ko smo odprli zakonodajni postopek z novelo, nismo odpirali členov o posvojitvi, ki bi se nanašali na stare starše, in to niti ni bil cilj naše novele. Cilj novele, kar smo vedno poudarili in to vztrajno ponavljamo, je zgolj izenačitev istospolnih parov in raznospolnih parov v vseh pravicah in dolžnostih. In ko govorite, da ZZZDR ni protiuustaven – nihče ni nikoli rekel, da je ZZZDR protiuustaven, in nismo nikoli odpravljali protiuustavnosti ZZZDR. Nismo niti odpravljali protiuustavnosti zgolj v določenih zakonih. Odpravljamo protiuustavnost, ki je sistemska v slovenskem pravnem redu, in mislim, da je to dovoljšna podlaga za to, da danes sprejmemo ta sklep. Pred nami imamo zakon, katerega sprejetje ima za posledico zgolj to, da se pravice razširi in odpravi te protiuustavnosti.

Kar se tiče nedemokratičnosti postopka, ne razumem čisto dobro, zakaj ste pred dvema letoma, in to mislim, da skorajda soglasno v tem državnem zboru – 86 proti 1 je bil sprejet ustavni zakon, ki je spremenil 90., 97. in 99. člen. In ta 90. člen pravi, da ni dopustno razpisati referendumu o zakonu, ki odpravlja neustavnost glede človekovih pravic. In tukaj, pogledal sem poimenski seznam glasovanja, ste bili, spoštovani kolegi iz opozicije, vsi za. Tako da ne morete sedaj govoriti, da z zaustavitvijo referendumu kršimo ustavo. To je zapisano v ustavi in to je dolžnost Državnega zbora. Eden od argumentov je ta, da ste slavni ZRIPS sprejeli leta 2005. ZRIPS je pravzaprav neka oblika pozitivne diskriminacije, če jo naj tako imenujem. Naredili ste točno to, kar ste, kolegica Žibert, zdaj na koncu povedali – sprejeli ste kompromis, kompromis glede človekovih pravic, ki pravi Podelimo določene, zgolj omejene človekove pravice istospolnim, ne pa vseh.

Ves čas, ko poslušamo vašo razpravo, je naslednje: seveda ni nihče proti istospolnim in njihovim pravicam, ampak ... Vedno visi ta ampak nad nami. Jaz tukaj vztrajam, da tega ampak glede človekovih pravic ne more biti. Človekove pravice so polne ali jih ni. Sklicevali ste se, in to je nek modus operandi tudi SDS, na neke posamične abstrahirane primere, in potem jih posplošujete na neko pravilo. Kolega Grims je govoril o tem, da sta Dolce & Gabbana javno pozvala k temu, da se prepreči, da bi istospolni pari posvajali otroke. Odzval se je Elton John s svojim možem, s katerim imata posvojene otroke, odzvala se je Martina Navratilova, skratka ljudje, ki se že več kot 30 let borijo za pravice istospolnih, in so na nek način demantirali to izjavo, za katero sta se tudi Dolce & Gabbana povlekla nazaj in opravičila.

Govorimo o deklaraciji človekovih pravic, ki so jo sprejeli Združeni narodi, z letnico 1948. Seveda je to eden temeljnih dokumentov, pomemben, ampak od leta 1948 do danes je minilo skoraj 70 let, in v teh 70 letih se stvari spreminjajo, in so se spremenile. Ne morete zdaj na podlagi te deklaracije ignorirati vseh ostalih

stvari, tudi sodb ustavnih sodišč, evropskega sodišča in tako naprej. Jaz bi se samo rad vrnil na to, kar je danes točka razprave. Ugotavljamo, da smo v neki situaciji, kjer smo sprejeli zakon, ki odpravlja protiuustavnost na področju človekovih pravic, in edina stvar, ki jo lahko v tem trenutku Državni zbor naredi, in to po spremembah ustave in po smiselni uporabi 21. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi, je ta, da ta referendum zaustavi.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Preden karkoli dam naprej, najprej en opomin. Kolega Anže Logar, glede na to, da ste klicali vmes, ko je govoril, in glede na to, da ste zjutraj oziroma dopoldne žalili podpredsednico na osebni ravni, vam izrekam opomin. Sama je bila dovolj galantna, da ga ni. Čakal sem, da bo še eno takšno stvar naredil, in zdaj je to stvar naredil. Klical je vmes, medtem ko je kolega govoril. In v tej dvorani nima noben drug besede kot tisti, kateremu jaz dam besedo.

Gospa Anja Bah Žibert ima postopkovno.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Predsednik, hvala lepa za besedo.

Glejte, zdaj ste opozorili kolega Anžeta Logarja. Jaz pa dobesedno od vas zahtevam, da opozorite podpredsednico Državnega zbora, ki mi v času seje ni dala možnosti za postopkovno. Jaz sem dvignila roko, prosila za postopkovno, nisem dobila niti možnosti, da pojasnim, v čem je bil vsebinski predlog. In prosim, da v tem državnem zboru ravnate z vsemi poslanci enako. To, kar si je privoščila podpredsednica, je mnogo huje kot to, za kar ste danes izrekli opomin kolegu poslancu.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ne, kumuliranje postopkovnih pa ne bo šlo, vsaj ne pri meni. / oglašanje iz dvorane/ To pomeni, da bi vi imeli postopkovno, potem pa še repliko? Najprej bom odgovoril na tisto prejšnje vprašanje, in potem bom mogoče tudi spregledal, da ste dali še en postopkovni predlog, ker to tudi lahko naredim, če bi ravno hotel, pa ne bom tega naredil. Ampak vsekakor ne bom izrekel ničesar do svojih podpredsednika in podpredsednice, ker spoštujem njuno delo. Spoštujem še zlasti, ko se spopadata s tovrstnimi pritiski, ki se jih skuša dobesedno fizično vršiti. Da nekomu zanikaš strokovnost, da ga pošiljaš ne vem kam – ne samo, da bi izrekel opomin, ampak vsaka profesija, ki se na tak način obnaša do same sebe, ne vem, če si zasluži ime profesije. Na tak način ni čudno, da ljudje nimajo spoštovanja do Državnega zbora, zaradi tega ker ga sami sebi zbijamo. Tudi takrat, ko bi lahko bili spoštljivi drug do drugega, nismo spoštljivi drug do drugega. Že s tonom se da to včasih narediti. Torej, odgovarjam na vaše postopkovno, da ga ne sprejemam, ker se kot predsedujoči lahko

odločim o teh zadevah. To mi pravi sam poslovnik, da lahko naredim.

Sedaj vam dajem besedo za repliko. Samo prosim, da najprej poveste, kje ste bili napačno razumljeni.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Poimenovana sem bila tudi v izvajanju kolega predlagatelja. Verjetno ste to slišali, predsednik. Gre namreč za to, da je 90. člen Ustave res jasen, ampak jaz še enkrat poudarjam, da protiuustavnega stanja s tem zakonom ni bilo. Tega sodišče nikoli ni izreklo. Sem vam pa povedala, kaj je izreklo Evropsko sodišče za človekove pravice. Jasno je povedalo, da poroka istospolnih parov ni človekova pravica. In če je karkoli narobe, bi morali popravljati drugi zakon, ki že obstaja. O tem sem govorila. In ne nazadnje, hvala, da ste me imenovali kolegi opozicije. Sedaj vsaj vem, da ste pozicija, tako kot se gre. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagatelj dr. Matej T. Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Pa preberimo ponovno četrto alinejo 90. člena: O zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic. Novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v taki obliki, kot smo jo predlagali, odpravlja protiuustavnost na področju človekovih pravic, zato ker iz definicije zakonske zveze, ki je zapisana sedaj in ki je zapisana v tem zakonu, izhaja cel kup človekovih pravic, ki sem jih naštel in jih ne bom sedaj ponovno. In to je ta odprava protiuustavnosti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

V teh primerih, ko gre za evidentno lažne navedbe, bi morali tudi vi kot predsedujoči reagirati in opozoriti tistega, ki na tak način razpravlja. Neustavnosti Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih Ustavno sodišče še nikoli v zgodovini ni presojalo. Tega zakona sodišče ni presojalo. Odprava neustavnosti v tem zakonu gre samo v primeru, če bi Ustavno sodišče o tem presodilo in ugotovilo, pa ni. Če se vam zdi Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih neustaven, potem predlagam, gospod predsednik, da predlagatelj in podpisnike te zahteve napotite na to, da vložijo za ustavno presojo na Ustavno sodišče, da bomo sploh ugotovili, če je to res. Ustavno sodišče je ugotovilo neustavnost pri Zakonu o dedovanju, ampak tistega je že s samo odločbo saniralo, in se je izvajalo brez problema.

Predlagam, gospod predsednik, da ste, ko vodite sejo, pozorni tudi na te neumnosti in laži, ki se plasirajo v politični in siceršnji javni prostor. Ta navedba eklatantno ne drži. Če je Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

neustaven, potem predlagam, da prinesete odločbo Ustavnega sodišča, pa boste to dokazali. Če to odločbo imate, se usedemo in gremo. Če te odločbe ni, potem ne govoriti o neustavnosti tega zakona, zato ker za to ni nobene podlage. Neustavnost zakona ugotavlja izključno Ustavno sodišče, ki neustavnost ugotovi z odločbo, in Državni zbor dobi nalogo za odpravo neustavnosti. Pri Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih takega dokumenta, gospod predsednik, ni. To, kar počnete pri tem zakonu in s tem sklepom, je en popolnoma navaden blef. Popolnoma navaden blef. To je ena lažna provokacija, ki ste jo vi kot predsednik Državnega zbora tudi dopustili – da se pogovarjamo o neustavnosti Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Poglejte v dosje Državnega zbora ali pa Ustavnega sodišča in boste videli, da to ne drži. Najbolje bi bilo, da razpravljavce, ki razpravljajo na tak način, kar opozorite, da naj govorijo na osnovi pravne podlage oziroma akta, ki je to ugotovil. Predlagam, da to naredite. Predlagam tudi, gospod predsednik, ker sem že pri besedi, da vprašate Vlado, če je kaj novega z vprašanjem, ki sem ga prej trikrat ali štirikrat postavil. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala za razpravo o postopkovnem vprašanju.

Besedo ima gospod Primož Hainz, pripravi naj se gospa Erika Dekleva.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Gospod predsednik, hvala lepa, ampak med tem sem ugotovil, da imam 10 sekund in je tema preresna. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Erika Dekleva, pripravi naj se gospa Andreja Potočnik.

ERIKA DEKLEVA (PS SMC): Predsedujoči, hvala za besedo. Lep pozdrav vsem kolegicam in kolegom!

Po toliko urah razprave na to temo ne vem, kaj bi še dodala. Dejstvo je, da smo si povedali že vse, in to dvakrat, na seji odbora za delo in danes že drugič na seji Državnega zbora. Mislim, da lahko potegnemo črto in se vsi strinjamo le o eni stvari, in sicer o tem, da se ne strinjamo. Tako kot mi je razdeljena tudi javnost. Dejstvo je, da bo na koncu odločalo Ustavno sodišče. Razprave so pa očitno vse brez pomena, kajti vsak ostaja na svojem stališču, in v tem državnem zboru smo vsi prepričani v svoj prav. Tudi argumenti ne pomagajo. Kolega Matej nekaj razlaga na drugi strani ves čas, kolegica Anja Bah Žibert odkimava in govori, češ ni res, ni res, in tako si seveda dvigujemo ugled. Vsak je na svojem bregu, in to je vse, kar smo po številnih urah razprave na to temo dosegli. Tudi danes še vedno lahko govorimo o tem, kako grozno je to, ker stari starši ne bodo mogli posvajati otrok, kot da so jih do sedaj lahko. Do

sedaj to ni bila težava, ni bilo problemov. To je kar naenkrat postal problem. V resnici pa je to samo orodje za manipulacijo.

Govorimo, ampak se ne slišimo oziroma se ne razumemo ali pa se morda nočemo razumeti. Kolegica Ljudmila Novak se, recimo, še vedno sprašuje, zakaj ustavljamo ljudstvo, ki zbira podpise, kot da ne razume, da večina ne more odločati o manjšini, ko gre za človekove pravice. In tudi danes smo bili ponovno pri vzgoji otrok, ampak veste, ne gre za vzgojo. Gre za to, da svoje otroke učimo, poučujemo. Svojim otrokom moramo in jim najbrž povemo tudi, da so na svetu vojne, pa se z njimi ne strinjamo. Vojnam načeloma nasprotujemo, pa jih poučimo, da vojne na tem svetu so. Tako je verjetno tudi prav, da otrokom povemo, ne glede na sprejetje tega zakona, da na tem svetu obstajajo različne družine, pa ne zaradi zakona. Tudi danes obstajajo, tradicionalne, enostarševske, mavrične in verjetno še kakšne. To je vzgoja, ki jo ima vsak, ne glede na sprejetje zakona.

Nekoliko bi se rada dotaknila tudi razprav kolegov iz Nove Slovenije. Oni namreč, kot je bilo danes razumeti, še vedno menijo, da komentar njihove članice Irene Vadnjal, ki je bil objavljen na spletnih straneh, ni problematičen. Če tako mislijo, ne vem, zakaj so ga umaknili. Meni osebno se je zdel zelo problematičen. Večini ljudi, tudi vernim ljudem, se je zdel zelo problematičen. Irena Vadnjal je namreč navajala, da Biblija zahteva smrt za greh homoseksualnosti. Smrt. Ne vem, ali je to sprejemljivo in neproblematično ali je sovražen govor le ena mila beseda za ta zapis. Jaz mislim, da lahko vsi prepoznamo, kako zelo tanka je linija med svobodo govora in sovražnim govorom. Jaz osebno menim, da mi tukaj sledimo večini razvitega sveta na poti k enakopravnosti.

Jaz sem ponosna, da spadam v skupino, ki ta zakon podpira, in tako bo do konca in ne glede na odločitev Ustavnega sodišča. In kolega Čuš, absolutno in brez slabe vesti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Preden nadaljujemo, naj vas zgolj obvestim, če je kdo slučajno spregledal, da sta bila vložena dva amandmaja Poslanske skupine SDS k 1. točki, ki naj se črta, in k 2. točki, ki naj se črta.

Sedaj pa ima repliko gospod Bojan Podkrajšek.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Hvala za dano besedo, spoštovani predsednik.

Ker sem danes razpravljal in se s svojo predhodnico ne morem strinjati, da je bila današnja razprava nesmiselna, bi povedal naslednje. Naš vodja poslanske skupine gospod Tanko je že zjutraj predlagal, da se ta točka, ki jo sam osebno lahko imenujem posiljena šlamastika, umakne z dnevnega reda. Večji del v Državnem zboru tega ni razumel. Ko poslušamo cel dan – sicer nismo veliko poslušali

– predstavnika Vlade, nič od nič. Danes, ko slovenska javnost posluša predstavnika Vlade, ne slišim ničesar. Niti na eno vprašanje niso odgovorili, na edino bistveno vprašanje, mnenje Vlade o zadevi, o kateri cel dan govorimo. Še enkrat ponavljam, ne morem se strinjati, da govorimo nesmiselno. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Je še kdo imel repliko? (Ne.)

Postopkovno, mag. Margareta Guček Zakošek.

MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK (PS SMC): Gospod predsednik Državnega zbora, mislim, da se te replike sedaj res izkoriščajo za razpravo. Prosim, če ukrepate, ker tole pa ni bila replika. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Absolutno se strinjam, da ni bila replika. Sprejemam vaš predlog in opozarjam poslanca gospoda Podkrajška. Replika pomeni, da so vas narobe razumeli, ne pa da vas je nekdo drugače opredelil, kot je vam všeč, ker tukaj gre potem za razpravo. Glede na to, da so vloženi še amandmaji, boste imeli prostor tudi, da se boste prijavili potem k besedi, in lahko takrat razpravljate. Zato bi prosil, da ne obremenjujemo tega časa več z replikami, ampak da nadaljujemo s tistimi, ki so prijavljeni k besedi.

Postopkovno, gospod Jože Tanko. Ampak naj bo res postopkovno.

JOŽE TANKO (PS SDS): Seveda bo, gospod predsednik, bodite brez skrbi.

Ponovno vas naprošam, da pridobite stališče Vlade do rešitve, ki je predpisana v tem sklepu, in sicer ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov za razpis referendumu. To je bilo vprašanje, ki sem ga naslovil že pred uro in pol, in predlagam, preden sklenemo to razpravo, da dobimo to mnenje Vlade. Če ga ne more zagotoviti prisotni, dobite nove prisotne, ki bodo lahko kaj povedali o tem, ali pa pisno, čisto vseeno je. Drugo, kar je, vas lepo prosim, gospod predsednik, da razdelite tisto ustavno odločbo glede Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki pri tem zakonu ugotavlja neustavnost. Namreč, veliko je bilo danes govora o neustavnosti tega zakona, ki je predmet zahteve za razpis referendumu, ampak rad bi odločbo Ustavnega sodišča, ki je s tem povezana. In tretja stvar, za katero vas prosim, je, da pridobite stališče vodje vaše poslanske skupine, če še vedno drži, da je referendum edini institut, ki velja več kot parlamentarna večina. To je bilo javno publicirano, je na vaši spletni strani. Zanima me, če ta trditev še drži, in bi rad, da pridobite tudi stališče vodje vaše poslanske skupine.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Torej, name naslavljate tri postopkovne prošnje.

Namen vseh treh postopkovnih prošenj je isti kot vsega postopkovnega, kar ga je danes, in to je, da govorite, ne da bi vam tekel čas za razpravo. Zaradi tega nobeni od teh treh ne bom ugodil.

Besedo ima gospa Andreja Potočnik.

Postopkovno boste dobili potem, ker sem že povedal svoje in se ne boste oglašali na sredini.

Besedo ima gospa Andreja Potočnik, pripravi naj se gospod Jože Tanko, pa boste takrat povedali, ali hočete postopkovno ali hočete razpravljati.

ANDREJA POTOČNIK (PS SMC): Spoštovani gospod predsednik, spoštovana državna sekretarka, spoštovani kolegice in kolegi! Najprej hvala, da sem lahko sploh prišla na vrsto, da razpravljam.

Pred nekaj minutami sem slišala zanimivo tezo, da se pravica manjšin danes imenuje posiljena šlamastika. Zanimivo. Na včerajšnjem odboru, na današnjem parlamentarnem zasedanju smo res slišali že marsikaj. Povsem je jasno, da imamo o noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih precej drugačna mnenja. Imamo pravico do tega. Svoje mnenje oblikujemo iz svojega vrednostnega sistema, iz okolja, iz katerega prihajamo, odločamo se na podlagi izkušenj in podobno. Moje mnenje vodi predvsem 14. člen Ustave, ki pravi, da smo pred zakonom vsi enaki, ne glede na okoliščine, med drugim tudi ne glede na spol, ponavljamo že stotič. Med drugim sem zaznala velik strah, strah pred tem, da zakon posega v vzgojo otrok, da bodo otroci imeli duševne stiske, da si otroci želijo tradicionalne družine. Naj vas pomirim: nihče, res nihče ne posega v vzgojo vaših otrok. Nihče vam ne bo odvzel vaših otrok in nihče vam ne pravi, da vi ne smete živeti naprej tako, kot živite že danes. Resnično, nihče vam teh pravic ne bo odvzel.

Je pa res, da smo istospolnim parom omogočili enakost pred zakonom, se pravi, da podeljujemo novo pravico, človekovo pravico. To je moje mnenje. Naj navedem še nekaj podatkov, kjer omenjena zakonodaja že obstaja, v nekaterih državah članicah Evropske unije. In ne boste verjeli, tam življenje poteka povsem normalno. Danska – istospolni pari imajo že od leta 2009 pravico posvojiti otroka, od leta 2012 je možna tudi poroka. Nizozemska – od leta 2001 sklenitev zakonske zveze in posvojitev istospolnih parov. Belgija – vprašanja družine, zakonske zveze, razveze in otrok urejajo v civilnem zakoniku, ki pravi Dve osebi različnega ali istega spola lahko skleneta zakonsko zvezo. Posvojitve so možne že od leta 2006. Da ne naštevam vseh posebej, še Španija, Švedska, Velika Britanija, Francija.

Drage gospe in dragi gospodje, se vam zdi, da v teh državah družine, otroci zaradi teh sprememb živijo slabše? So jim kršene temeljne človekove pravice? Jaz menim, da ne. Danes smo med drugim slišali naslednje. Gospa Lep

Šimenko pravi Otroci niso naše igrače, ki jih lahko kupimo. Oprostite, nihče nikomur danes ne podeljuje pravic, da otroke lahko kupimo. Gospa Anja Bah Žibert navaja Otrok ni človekova pravica, je dar. To potem pomeni, da po vaše tudi heterogeni pari ne smejo posvojiti otroka, ker iz različnih okoliščin nimajo daru, da bi po naravni poti dobili otroka. Se pa popolnoma strinjam, da otrok ni človekova pravica in da morajo biti vse odločitve na kateremkoli področju izključno v korist otroka. Ampak še enkrat sprašujem: Če heterogeni par nima daru, potem tudi ta ne sme posvojiti otroka? Gospod Branko Grims je omenil slavni par Dolce & Gabbana, da sta javno izjavila, da si otroka ne želita, ker bi bil stigmatiziran. Sprašujem pa: Kdo stigmatizira te otroke? Jaz ne! Jaz danes zagovarjam pravice teh otrok. To je bilo moje mnenje, mnenje poslanke, ki ni pravica, ki ni doktorica znanosti.

Imam pa možnost prebrati tudi mnenje Zbornice kliničnih psihologov Slovenije, Združenja psihoterapevtov Slovenije in Katedre za razvojno psihologijo Filozofske fakultete, ki pravi: "Ključni za otrokov razvoj so procesi v družini, kot so kakovost starševstva in vzgojni slog, kakovost odnosov in zadovoljstvo z odnosi, medsebojna navezanost in podpora, sodelovanje in harmonija med staršema ter psihosocialno blagostanje staršev. Sestava družine, na primer število družinskih članov, njihov spol in spolna usmerjenost ..." – poudarjam, spolna usmerjenost – "... nima pomembnega vpliva na otrokov razvoj. Enako učinkovito kot v tradicionalni družini lahko pogoje za zdrav razvoj otroku zagotavljajo tudi strukturno drugačne družine." Tako pravijo strokovnjaki. To pravijo zdravniki, jaz jim zaupam in verjamem. Kar se tiče referendumu, smo bili včeraj podučeni, da je tudi to človekova pravica. Zopet, s to trditvijo se v celoti strinjam. Vendar je pri tem vprašanju treba biti posebej občutljiv, saj je ta pravica v določenih segmentih omejena. In ta omejitev je zapisana v 90. členu, ki govori, da referendumu ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic.

Zato tudi danes podpiram sklep o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referendumu. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Violeta Tomić, pripravi naj se gospa Jelka Godec.

VIOLETA TOMIĆ (PS ZL): Ostalo mi je izjemno malo časa, zato bom pohitela. Danes je bil moj računalnik, moj mailbox spet zametan z maili v podporo referendumu. Neverjetno je, komu se tukaj kratijo pravice. Odprava protiustavnosti je za vas kršenje ustave, odprava krivic je za vas krivica, prenehanje kratenja človekovih pravic pa jemljete kot kratenje človekovih pravic. Od kod vam prepričanje, da je enakopravnost vseh za vas ogrožajoča in da je prav samo tako, kot vi živite in mislite? Poudariti je treba, da vsi katoliki

ne delijo vašega mnenja. Obračajo se na nas s prošnjami, da ostanemo trdni in ne popustimo mračnjaštvu ter končno uredimo bolečo problematiko, ki še najbolj zadeva verni del istospolne populacije, saj so pod neznosnimi pritiski okolice, v kateri morajo živeti v skrivanju in laži. Laž pa je smrtni greh, kot vemo. In kot pravi Pavlovo pismo Galačanom: Ni ne Juda, ne Grka, ni ne sužnja, ne svobodnjaka, ni ne moškega, ne ženske, kajti vsi ste eden v Kristusu Jezusu.

Zato sprašujem: Kdo vam daje pravico, da sodite? Kdo vam daje pravico, da jemljete pravico svojim bratom in svojim sodržavljanom? Ta referendum ni dopusten in tega vprašanja ni dopustno postaviti ne sedaj ne pozneje, saj večina ne more odločati o pravicah manjšine. Kako daleč boste šli, me zanima. 40-dnevna molitev, 12-urna, pred porodnišnico je neznošen pritisk na zdravnike, ki delajo splave. Ali bo to naslednja tema za vaš referendum? Tako kot je bilo nekoč nepojmljivo, da so postale ženske enakopravne, pa ko smo dobili splošno volilno pravico, se sedaj borimo, ja borimo, za pravice istospolnih. Vaše pravice s tem ne bodo v ničemer okrnjene, mnogi pa bodo pridobili veliko. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Jože Tanko, postopkovno, domnevam.

JOŽE TANKO (PS SDS): Spoštovani predsednik!

Tu je bilo spet veliko govora o tem, da se s tem preprečuje odpravo protiustavnih posledic. Sedaj pa vas prosim, gospod predsednik Državnega zbora, ker predlagatelj tega ne stori, da obvestite ta državni zbor, ali v zvezi s katerokoli določbo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih obstaja odločba Ustavnega sodišča, če sploh obstaja, in če obstaja, ali je ugotovilo kakršnokoli neustavnost pri Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki je predmet tega sklepa oziroma te točke dnevnega reda. Prosim za vaše pojasnilo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala za vprašanje.

Besedo ima gospa Jelka Godec.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala za besedo.

Ob takšnih pomembnih vprašanjih, o katerih se danes pogovarjamo že kar nekaj ur, moram reči, da sem zelo presenečena, da med nami ni ministrice in da predstavnici Vlade anemično opazujeta zadevo, poslušata. Mobiteli se jima bodo pravkar vžgali od vsega tega, kar morata prebrati, pa še vedno imata polni čas. Jaz bi predlagala, da res povesta kaj na vse to, o čemer se danes pogovarjamo, kajti mnenja so zelo deljena, in bi bilo res dobro, da se oglasita vmes. Poleg tega pa je danes zbranih že 40 tisoč podpisov in bi bilo dobro tudi, da kaj na to temo rečeta, glede te podpore. Referendum je

posledica tega, kar ste sprejeli v Državnem zboru, torej posledica Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, njegove novele. Torej ste si referendum zakuhali sami.

Eden izmed pamfletov iz predvolilnih obljub ene izmed strank, ki je danes proti referendumu, v svoji točki Neposredna demokracija in preobrazba države piše: "Naš cilj je doseči nadaljevanji proces aktivnega odločanja, ne le občasno angažiranje na volitvah. Večja vloga državljanov je nujni pogoj za nadaljnji razvoj demokracije. V največji možni meri je treba spodbujati zanimanje za javne zadeve, torej prehod od predstavniške demokracije k bolj participativni. Poudarek naj bo na procesu sprejemanja odločitev in ne zgolj na preverjanju javnega mnenja ali izmenjavi argumentov." Verjetno se prepoznate. Združena levica je to zelo lepo zapisala, in gre se ji za neposredno demokracijo. Me zanima, kje je danes ta vaša neposredna demokracija. Se mogoče bojite volivcev ali česa drugega? Zelo po moško ste spravili ta zakon skozi po skrajšanem postopku. Sklic izredne seje v treh dneh, tako da niti Vlada ni uspela pripraviti svojega mnenja.

Včeraj na odboru je generalna sekretarka gospa Vuk rekla, da žal še ni uspela, čez noč ji bo pa mogoče uspelo. No, do 9.33 zjutraj ji je le uspelo, pa še to ne na to, kar danes delamo, kar je že gospod Tanko povedal. Cel dan govorite, da gre za odpravljanje protiuustavnosti, ki je nastala v zakonu. Sklicujete se na 90. člen Ustave, pa smo vam že prebrali, da je takrat, ko se je spreminjal 90. člen, gospa Maša Kociper, takratna predsednica Ustavne komisije, povedala, da se lahko za odpravljanje protiuustavnosti spreminjajo le členi, ki so bili z odločitvijo Ustavnega sodišča predlagani kot protiuustavni. Mene zanima, kateri člen v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je bil smatran kot protiuustaven. Jaz ne poznam niti enega člena, pa bi res bilo dobro, da nam to poveste.

Naslednja stvar, ki je velika manipulacija in zavajanje s strani koalicije, je to, katere evropske države vse dovoljujejo posvojitve in katere evropske države so že sprejele te zakone. Nizozemska je leta 1997 sprejela zakon o registriranem partnerstvu, ne o zakonski zvezi, in dovoljuje posvojitve, vendar samo bioloških staršev. Torej, če se dve lezbijki poročita, lahko druga posvoji samo biološkega otroka prve. Enako velja v Španiji, enako velja v Nemčiji. Najbolj napredna pri tem pa je Švedska, ki pa dovoljuje posvojitve otrok – gospa Potočnik, toliko za vašo informacijo, ne Danska, ampak Švedska –, s tem da Švedska na tem področju ne dela od leta 2000, tako kot druge evropske države, ali pa leta 1997, temveč dela na tem že od leta 1994, in to je bil dolg postopek, zelo dolga postopek. Hkrati pa se na Švedskem danes dogajajo tožbe tistih otrok, ki so bili posvojeni v istospolne partnerske skupnosti.

Nemčija, ki jo tako radi poudarjate, ima zakon o registriranem partnerstvu iz leta 2011 in ne dovoljuje posvojitve. Ne, tega ne govorim vam, ampak na splošno, ker se zelo na veliko to omenja. Tako da nehajte z manipulacijami, kako druge države to dovoljujejo, kako dovoljujejo posvojitve. Dovoljujejo samo, kadar gre za biološke starše. Govorite tudi, da so istospolni partnerji oziroma homoseksualci diskriminirani, ker se ne morejo poročiti. Bilo je že danes povedano, leta 2012 in leta 2014 je Evropsko sodišče za človekove pravice povedalo, da poroka oziroma zveza istospolnih ni človekova pravica, pa vendar se še vedno sklicujete na te odločbe. Bilo bi dobro, da točno poveste, kaj v teh odločbah piše. Nenehno govorite o pravicah odraslih, pri tem pa pozabljate na pravice otrok, in pravice otrok so nad pravicami odraslih. Tega se verjetno dobro zavedate.

Danes ste govorili tudi o otrocih, ki so v družinah, v katerih izvajajo psihično, fizično nasilje, in da to ni prav. Se strinjam. Bilo bi dobro, da bi se koalicija končno lotila tistih zakonov, tistih ukrepov, ki bi pomagali enostarševskim družinam, ki bi pomagali družinam, ki so na robu socialnega propada, ki so pod pragom revščine, da bi pomagala tistim otrokom, ki živijo pod pragom revščine. In ne nas spraševati, kje smo z zakoni, da bomo to uredili, ker nismo mi na Vladi. Na Vladi ste vi, in od vas se pričakuje, da boste takšne ukrepe sprejeli. Ne pa da ste zavrnili amandma za 4 milijone, ki smo ga predlagali v Slovenski demokratični stranki za šolajoče otroke. Ne pa da si delite velike avtorske honorarje, namesto da bi te honorarje dali mladim raziskovalcem, če govorimo o bivši ministrici. In še enkrat, ne sprašujte nas, kje so zakoni za izboljšanje socialnega položaja ljudi v Sloveniji.

V 12. členu Splošne deklaracije človekovih pravic piše Nikogar se ne sme nadlegovati s samovoljnim vmešavanjem v njegovo zasebno življenje, v njegovo družino, v njegovo stanovanje ali njegovo dopisovanje in tako naprej. S tem, kar delate, torej s sprejetjem Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, posegate v mojo družino oziroma v mojo vzgojo oziroma v to, kako naj bi jaz po novem zakonu učila svoje otroke, kajti po novem zakonu, hočete ali nočete priznati, se bodo spremenili učni načrti. O tem je tudi gospa Vuk takrat na odboru molčala, ko sem jo vprašala, če mi lahko pove, kako bo to vplivalo na učni načrt. Pa je modro molčala, ker točno ve, kaj to pomeni. Tudi na odborih, ko se je zakon sprejemal, ste manipulirali s tem, da Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne vpliva na druge zakone. Danes prihajate s številko 70. Seveda, lahko rečemo, da ne vpliva neposredno, zato ker v drugih zakonih piše starši, ne mož in žena, torej neposredno. Tudi ZPS ni mogla na to vprašanje odgovoriti. Ampak danes se torej pojavlja, da vpliva na toliko in toliko zakonov.

Govorite tudi o evoluciji, da smo na neki časovnici v evoluciji razvoja človeštva. Pa

me zanima, ker očitno Stranka modernega centra, ki je zelo moderna, ve, na kateri časovnici smo, ko bosta lahko dva moška imela otroka in dve ženski imeli otroka – prosim vas, da mi napoveste, kje, na kateri časovnici smo. Sem že enkrat govorila, da to ni evolucija. Evolucija je biološki proces. Lahko pa govorimo o evoluciji zakonov, razvoja in tako naprej. Ne pa me prepričevati, da je to normalna evolucija po Darwinu, da bi istospolni lahko reproducirali novo življenje. Na takšne zadeve enostavno ne morem pristati oziroma se z njimi strinjati. Pravite, da boste s tem tudi dali pravico manjšini, ki je sedaj prikrajšana.

En dober članek si lahko preberete, pa je primerjava z manjšinami, in sicer mag. Silva Šinkovca. Če ga ne poznate, je defektolog, filozof, teolog, psiholog, torej pogleda stvari z različnega vidika. To, kar bom prebrala, je njegova primerjava, kaj delate, ko spreminjate Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ko spreminjate zakon, ki govori o homo sapiensu. Samo tole: "Vse, kar je tema človekovih pravic, bi bilo že lahko urejeno v zakonodaji, če ne bi predlagatelji vztrajali pri spreminjanju definicije družine. To razumem kot nasilno poseganje v stvarnost. Pojem družina ima svoj pomen in ga ne moremo spreminjati. To je tako, kot bi rekli, da damo narodni manjšini Italijanov in Madžarov pravice, hkrati pa bi spremenili definicijo Slovencev. Slovenec je pojem zase in ga ne spreminjamo zaradi pravic drugih narodnosti. Pogovarjamo pa se o spoštljivem in sodelovalnem odnosu med narodi. Ali bi morali zaradi pravic drugih Slovenci govoriti italijansko ali madžarsko? Zakaj bi se Italijani ali Madžari čutili manj vredni, če Slovenci govorimo slovensko? Človekove pravice enih ne izpodbijajo identitete drugih."

Vi s spreminjanjem Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih delate točno to. V 53. členu Ustave, pa smo ga že tolikokrat slišali, piše Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo posebne razmere. Do danes niste podali niti ene spremembe, ki bi varovala družino, materinstvo, očetovstvo, predvsem pa družino, o kateri ste vsi vedeli veliko povedati, kako jo je treba zaščititi. O tem je govorila kolegica Bratušek, kako nas nikjer ni bilo, ko so se dogajale različne zadeve v družinah. Nikjer, nobenega zakona, ničesar, s čimer bi to naredili. S tem posegajte tudi v moje pravice, kar je govorila tudi ministrica. Namreč, spet govorimo o posvojitvah v istospolne zveze. S tem se kršijo moje pravice, in ne govoriti, da se mi nič ne jemlje, kajti jaz ne želim, da moje otroke vzgaja takšna skupnost. Po zakonu pa nimam nikjer možnosti, nikjer, da uradno zapišem, overim, da tega ne dovolim. To je izjavila tudi ministrica na enem izmed soočenj na televiziji.

Torej, nobena zadeva ne zadrži tega. In s tem kršite tudi moje pravice. V 55. členu Ustave Republike Slovenije vam piše, da se svobodno odločamo o rojstvu otrok. Ali to drži?

Ali bo to po novem zakonu držalo? Dva se bosta res lahko odločila, da bosta imela otroke, dva moška, češ midva bova imela pa zdaj otroke. Sta se svobodno odločila. Ampak za to rabita tretjo osebo, za to rabita žensko, in tukaj začnemo govoriti o nadomestnem materinstvu. Nekateri opozarjajo tudi na druge posledice pri takšnih ženskah, ki pa jih že poznamo, torej na psihične pritiske na te ženske in tako naprej. Seveda se to ne bo zgodilo danes ali jutri, je pa to posledica tega zakona. In to, da smo različni, je naše bogastvo, in to moramo sprejeti, da smo strpni drug do drugega, da izmenjujemo mnenja, ampak ne moremo pa drug od drugega zahtevati, da se z vsem strinjamo. In če imamo svoje mnenje o tem zakonu, še ne pomeni, da smo nestrpni, da smo homofobi, da smo sovražni ali karkoli, kajti mislim, da nihče od nas, ki zagovarja razpis referendumu, ni govoril o tem, da bi bil proti homoseksualnim zvezam in tako naprej, ampak je ščitil to tradicionalno družino, ki je pa zapisana tudi v 16. členu Splošne deklaracije človekovih pravic.

Poglejte, gre za manjšino, kot jo vi imenujete, tisoč 500 registriranih homoseksualcev. In mene zanima, če veste, koliko je istospolnih zvez v Sloveniji in koliko je razvez. Ali sploh veste, o čem govorimo, o kakšnih številkah, o kakšni manjšini govorimo? Verjetno tega nihče ne ve. V statistiki je 22 takšnih zvez, o razvezah se pa niti ne piše, kajti te zveze niso dolgoročne oziroma ponavadi ne trajajo dolgo po teh statistikah. Tako da še enkrat, sama bom proti temu, da se referendum ustavi oziroma da se zaustavi ta proces, kajti, še enkrat, Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v nobenem členu ni protiustaven. Zakonska zveza ni človekova pravica. Torej ni diskriminacije. Tudi ni človekova pravica, kar iz tega zakona sledi, torej otrok oziroma te posvojitve, in jaz bi res želela, da bi koalicija, ki je v svoji koalicijski pogodbi napisala, da je v zadnjih letih Slovenija v preveliki meri postala družba, v kateri razpadajo pozitivni temelji družbenega povezovanja, in je zato brez perspektive, družba nezaupanja in manipulacij, družba, v kateri človek ni več cilj in vrednota, pač pa pogosto le še sredstvo tistih, ki jih vodi predvsem pohlep po oblasti in denarju, ta sestavek popravila, z zakoni, z dejanji in tudi s tem, da omogoči referendum. Vendar ne, tudi včeraj na odboru sem slišala, češ mi smo večina, mi smo večina v Državnem zboru, vam je všeč ali ne, imamo tudi večino v Državnem svetu, če vam je všeč ali ne, in mi bomo to sprejeli, če vam je všeč ali ne. To pa je daleč od tega, kar ste zapisali tukaj notri, pa od tistega, kar imate zapisano na spletnih straneh, ko govorite o morali, etiki in tako naprej. Najlepša hvala.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Gospod Tanko, želite proceduralno? Boste povedali, v zvezi s čim. Izvolite.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa, gospa predsedujoča.

Vladi je bilo v vsem tem času postavljeno samo eno vprašanje, ponovljeno pa sedemkrat ali desetkrat: Ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov za razpis referendum? Edino vprašanje, ki je bilo postavljeno Vladi, in na to vprašanje do sedaj še nismo dobili odgovora. Ne pričakujem nič drugega, nobenih traktatov, ampak pričakujem samo preprost odgovor: Da ali ne? Hvala lepa.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Zdaj ste zlorabili proceduralno. Na vrsti pa je tako ali tako bila predstavnica Vlade, ki ji sedaj dajem besedo.

Gospa Martina Vuk, državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, izvolite.

MARTINA VUK: Hvala lepa, gospa podpredsednica. Spoštovani poslanke in poslanci!

Saj veste, kako pravi stari rek: kdor molči, stotim odgovori. Pa velikokrat ... / oglašanje iz dvorane/

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Prosim za pozornost.

Izvolite.

MARTINA VUK: Velikokrat to še kako drži.

Zdaj pa gremo po vrsti. Vlada Republike Slovenije je Državnemu zboru posredovala mnenje, ki ga je sprejela, v katerem in s katerim ugotavlja in sporoča, da bi bil razpis zakonodajnega referenduma o noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v neskladju z drugim odstavkom 90. člena Ustave Republike Slovenije. Pa pogledajmo drugi odstavek 90. člena Ustave. Ta pravi, da referendum ni dopustno razpisati: o zakonih o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč; o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna; o zakonih o ratifikaciji mednarodnih pogodb in o zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost. Bom še enkrat prebrala zadnjo vrstico, ki pravi O zakonih, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiuustavnost.

Ne govori o zakonih, ki odpravljajo ugotovljeno protiuustavnost na področju človekovih pravic ali drugo ugotovljeno protiuustavnost. Verjetno se spomnite, da je tudi o tej besedi bilo kar precej povedanega v preteklosti, tudi pri pripravi in sprejetju tega ustavnega zakona. Če gremo naprej. Danes je bilo velikokrat povedano, češ ja, saj imamo dve odločbi Ustavnega sodišča, ki sta ugotovili protiuustavnost, ampak s spremembo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih tega tako

ali tako ne bomo odpravili, ker ni bilo ugotovljeno, da bi bil Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih protiuustaven. Ampak ... / oglašanje iz dvorane/ Saj je lepo, da sodelujemo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Tišina!

MARTINA VUK: Ampak protiuustavnost se odpravlja na več načinov, kot verjetno vemo. Ne samo tako, da se neposredno spremeni tisti člen ali tisti odstavek, ampak tudi če je protiuustavnost odpravljena z drugim zakonom. Tudi tako se odpravlja protiuustavnost. In v tem primeru gre ravno za to. Zadnja novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je s temi osmimi členi, ki so bili sprejeti, določil, da zakonsko zvezo lahko sklepata dve osebi in da zunajzakonsko zvezo sestavljata ravno tako dve osebi, različnega ali pa istega spola. Včeraj je bilo rečeno, češ saj zakonska zveza ni pravica, zakonska zveza je status. Tudi lahko. Lahko je tudi status. Ampak če pridobiš ta status, lahko uveljavljaš pravice, in tukaj smo zdaj pri stvari. Če pridobiš ta status, če lahko skleneš zakonsko zvezo ali pa če je tvoja istospolna partnerska skupnost, tvoje partnerstvo pripoznano in izenačeno z zunajzakonsko skupnostjo dveh oseb različnega spola, potem pridobiš možnost, da uveljavljaš določene pravice.

Veste, zelo velikokrat smo danes slišali, češ zakaj se ukvarjamo s to zadevo, zakaj zapravljamo čas, zakaj se ne ukvarjate s pomembnejšimi zadevami, zakaj ne odpravljate revščine, zakaj ne podpirate naših amandmajev. Ampak oprostite, kdaj je bil že zakon sprejet? Uveljavljen bi bil v roku 15 dni. Uveljavljen bi bil v roku 15 dni in bi se lahko ukvarjali z marsičem drugim. Pa ne misliti, da cela Vlada čaka ves ta čas samo na to, da se bo lahko ukvarjala s takimi in podobnimi sejami. Ampak veste, mogoče za večino ljudi to res ni pomembna tematika. Mogoče se večini ljudi to zdi nepomembna tema, popolnoma nepomembna tema, ker ne vedo, kaj naj z njo počnejo. Potem se pa jaz vprašam, zakaj pa je toliko halabuke okoli tega zakona, če je to tako zelo nepomembna tema. Če ljudje ugotavljajo, da to nanje ne vpliva, zakaj se potem toliko ukvarjamo s tem?

Ampak če pa vprašate istospolno usmerjene, če vprašate partnerje, ki so istega spola, jim pa ni vseeno, ko partner hudo zboli, ali bodo lahko uveljavljali pravico do nege in dobili za to nadomestilo ali ne. Ko vprašate te istospolne partnerje ali partnerki, ali jim je vseeno, če ena partnerka ali partner ostane brez zaposlitve, ali bo lahko zdravstveno zavarovana po drugi partnerki ali partnerju, jim ni vseeno. Ali bo lahko v postopkih pripoznana kot svojec – ni jim vseeno, in zato se gre. Veste, ta zakon res ne posega v večino ljudi, zato ni prav, da se večina ljudi ukvarja s tem, da večina ljudi temu nasprotuje na tak način, da osebe istega spola, ki so v partnerstvu, za katere je tudi Ustavno

sodišče ugotovilo, da gre v bistvenem za enake dejanske in pravne podlage življenjske skupnosti ter da razlikovanje v pravni ureditvi obeh skupnosti, vključno s pravnimi posledicami teh skupnosti, temelji zgolj in samo na spolni usmerjenosti.

In zdaj pridemo spet do te naše slavne ustave. Danes smo bili vsi pravnice in pravniki, tako zelo vsi poznamo ta naš pravni red, hierarhijo pravnih aktov, kako se vse tolmači. Saj s tem ni nič narobe. To je zelo lepo. Ampak vseeno, zdaj pridemo do 14. člena Ustave, ki govori o enakosti pred zakonom, in pridemo do spolne usmerjenosti, ki ne sme biti podlaga za razlikovanje. Ki ne sme biti podlaga za razlikovanje. Pa bom še enkrat ponovila: Ki ne sme biti podlaga za razlikovanje. Zato tudi ne sme biti omejeno uveljavljanje pravic za istospolne partnerje. / oglašanje iz dvorane/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Tišina!

MARTINA VUK: 30 minut smo najavili. Zadnji dve uri poslušam kar naprej, zakaj se ne oglasim, kako sem nesposobna in nekompetentna, da sem nižja uradnica. Mogoče sem res nizka po rasti, ampak oprostite, ne dovolim si pa reči, da sem nekompetentna in nesposobna. / aplavz/ Pa pojdimo naprej. Govorimo, da so otrokove koristi nad vsem, da vsi pozabljamo na pravice otrok in da so te prve, osnovne in tiste, ki jih moramo vedno upoštevati v prvi vrsti – to absolutno drži. To absolutno drži. Tudi to je bilo danes rečeno, sem si prav zapisala: CSD bo imel možnost otroka podariti istospolni skupnosti. Lepo vas prosim, zdaj moram pa jaz tukaj zaščititi naše centre za socialno delo, kjer delajo res kompetentni ljudje, kjer si prizadevajo maksimalno, in nočete slišati, kakšne zgodbe slišijo, kako se res trudijo za korist otrok. Potem pa slišimo, da bodo centri za socialno delo imeli možnost otroka podariti! Tukaj se pa zadeva konča. Tukaj se jaz sprašujem, ali ljudje, ki zdaj podpisujejo na upravnih enotah vloge za razpis referendum, vedo, o čem govori ta zakon, o katerem se izjasnjujejo, ali vedo, kaj je vsebina, ali vedo, kako se skrbi za otroke. Samo sprašujem se to. Po anketah na televiziji smo videli marsikateri odgovor.

Pojdimo naprej. Bilo je rečeno, kako si izmišljujemo, kako veliko držav dovoljuje poroke, ima izenačitev zakonske zveze heterospolnih s partnersko skupnostjo istospolnih parov, kako ni mogoče skoraj nikjer posvojiti tretjega otroka, torej nebiološkega otroka partnerja. Andora, od leta 2014 izenačitev z zakonsko zvezo in dovolitev posvojitve tretjih oseb. Argentina od leta 2010, Belgija od leta 2006, Brazilija od leta 2010, Kanada v večini, ne v vseh provincah celo od leta 1999 dalje, Danska od leta 2010, Francija od leta 2013, Islandija od leta 2006, Izrael od leta 2008, Luksemburg od leta 2015, Malta od leta 2014, Nizozemska, Nizozemska, Nizozemska od leta 2001. Nizozemska je resda

leta 1997 sprejela zakon o registraciji in tako naprej, ampak je šla naprej. Šla se je to družbeno evolucijo, kot je bilo slikovito rečeno, in leta 2001 je izenačila zakonsko zvezo s partnersko skupnostjo in dovolila posvojitve tretjih otrok. Nova Zelandija leta 2013, Norveška leta 2009, Južna Afrika leta 2002, Španija leta 2005, Švedska leta 2002, Velika Britanija oziroma Združeno kraljestvo, Avstrija zelo pred kratkim z odločbo njihovega ustavnega sodišča. Da ne naštevam naprej, ker je seznam še precej dolg. Pa bi lahko, ker imam še 14 minut in pol, ampak pojdimo naprej.

Pojdimo naprej, do tja ali pa nazaj, do tja, kjer se vse začne. In vse se začne pri stereotipih, ko se neke posamične lastnosti stereotipno vzamejo kot tipične za neko družbeno skupino. In ko se tem posamičnim lastnostim pripišejo slabšalni pomeni, pridemo do predsodkov. In ko ljudje te predsodke ponotranjijo in jih začnejo izvajati ter v skladu z njimi živeti, ker to je pa ja vsesplošno dejstvo, naravno priznано, logično, samoumevno, večinsko utemeljeno, takrat pridemo do diskriminacije. In ko pridemo do diskriminacije, je že zelo, zelo prepozno in moramo resno reagirati. Diskriminacija je v naši državi prepovedana, ni dovoljena. Novela tega zakona je eden od korakov k temu, da preprečimo, da ustavimo diskriminacijo, ki se dogaja istospolnim parom. Eden od korakov.

Pojdimo naprej. Približno med 90 in 100 registracij istospolnih partnerskih skupnosti je bilo od leta 2004 do danes registriranih. Torej, nekaj več kot 90 teh registracij. Ampak pravice, ki partnerjem iz te registracije, iz te registrirane istospolne partnerske skupnosti pripadajo, so taksativno našteje v zakonu. Taksativno so našteje. In ko je Ustavno sodišče leta 2009 odločalo o prvi pobudi o neustavnosti, je odločilo, da je neustavno, da se razlikuje registrirane istospolne pare od zakoncev v zakonski zvezi. Ko je leta 2013 drugič odločilo, je odločilo, da je neustavno, da se razlikuje neregistrirane istospolne pare od zunajzakonskih partnerjev v zunajzakonski zvezi. In sedaj lahko čakamo, pa mislim, da ne moremo čakati, da bo še posamičen primer prišel na Ustavno sodišče, pa bodo spet isto ugotovili, da je neustavno, da partner ne more uveljavljati dopusta za nego partnerja v primeru hude bolezni, kot pripada to zakoncem iz zakonske zveze in zunajzakonskim partnerjem. Pa bomo ugotovili, da je neustavno, da ne morejo biti partnerji istega spola tretirani kot svojci v posamičnih postopkih in tako naprej. In do tukaj pridemo.

Zato sedaj lahko vi rečete, da novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih posega v 70 drugih zakonov. Daje pravice ljudem, ki bodo sklenili zakonsko zvezo ali ki bodo živeli v zunajzakonski skupnosti. Tem osebam, tem ljudem daje pravice, ki so določene v drugih zakonih, kjer piše "zakonec, zakonca" ali pa, ker se enako upošteva za

zunajzakonska partnerja, velja enako. Ta zakon torej ne spreminja določb drugih zakonov, kot je bilo včeraj rečeno, češ zakaj se je oporekalo Zujfu, ki je posegal v druge zakone, če pa ta v tolikšni meri posega. Zato, ker je Zujf v enem zakonu našteval, črtal, spreminjal člene drugih zakonov. V enem zakonu je vse te člene našteval, črtal in spreminjal, razveljavljaj in tako dalje. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih samo določa, da Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti preneha veljati, ker je vsebinsko popolnoma vkomponiran v to novelo, in nič drugega. V nobenih drugih zakonih ne spreminja členov, jih ne določa na novo in jih ne črta. Tako da je neka razlika.

Nadomestno materinstvo v Republiki Sloveniji ni dovoljeno, ni bilo dovoljeno, se ne razmišlja o tem, da bi bilo dovoljeno, in ni nobenega osnutka zakona, ne poteka razprava o tem. Zato je strašenje s tem, kako bo v prihodnosti, nekoliko nerealno. Velikokrat je bilo očitano, zakaj je Vlada umaknila svoj predlog zakona. Saj je Vlada imela pripravljen svoj zakon o partnerski skupnosti, pa ga je umaknila, zato ker je bil to nek prikrit, skrivni načrt, da postrani, s pomočjo nekoga drugega pride do enega takšnega zakona, kot je novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Dve vladi sta opravili javno razpravo o osnutku zakona o partnerski skupnosti, dve vladi. Ko se je drugič končala javna razprava o zakonu o partnerski skupnosti, je bil v zakonodajno proceduro v Državni zbor vložen predlog novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Vlada torej svojega zakona ni umaknila. Ta zakon ni bil vložen, ker je bil nek drug zakon vložen prej, in takrat je Vlada v svojem mnenju ugotovila, da ne nasprotuje in da ne bo nasprotovala tej predlagani noveli.

Veste, ko poslušamo, da če bi šli samo za nekaj korakov nazaj, če bi le dovolili dovolj časa za razpravo, če bi se le bilo možno kakorkoli uskladiti, ker smo vsi strpni ... Večkrat sem že rekla, da strpen način podajanja razlag, strpen način govorjenja še ne pomeni dejansko nediskriminatorno, strpno ali pa ne na predsodkih temelječe ravnanje. Leta 1997 je bila dana prva pobuda za enako spremembo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, kot je zdaj sprejeta. Leta 1997! V letih od 2000 do 2004 so bile razprave o nekem drugem zakonu, ki nikoli ni prišel v parlamentarno proceduro. Leta 2004 je bil sprejet ZRIPS. In potem pridemo do družinskega zakonika, ki je bil kar precej velik kompromis, ki je simbolno ohranil razlikovanje poimenovanja zakonske zveze in partnerske skupnosti. Ki ni dovolil posvojitve tretjih. Ni je dovolil, zato da bi bil splošno sprejemljiv, da bi bil kompromis, da bi bil narejen korak naprej. Pa kakšen pogrom se je zgodil nad družinskim zakonikom!

Ampak še nekaj. Ne pozabiti, da je družinski zakonik urejal tudi družinska razmerja, ki jih še danes nimamo urejenih, ker ne moremo priti do tega, da bi sprejeli en takšen zakon, ki je

nujno potreben. Tega še danes nimamo urejenega! Zakaj? Ker je bil nek kompromis, ki je danes vsesplošno sprejemljiv, očitno. Ampak ko sta bili ti dve javni razpravi o zakonu o partnerski skupnosti, ko sta bili – tam notri je bilo izrecno rečeno, da partnerja istega spola sklepata partnersko skupnost. V posebnem zakonu je bilo določeno. Izrecno je bilo rečeno, da zakon o partnerski skupnosti ne posega na področje posvojitve in ne posega na področje oploditve z biomedicinsko pomočjo, pa kaj se je zgodilo? Popolnoma enaki argumenti, zakaj ta zakon nikoli ne sme priti v parlamentarno proceduro! Popolnoma identični argumenti, kot jih poslušamo danes! Zato se človek res vpraša, ali gremo korak naprej ali stopicamo na mestu in vedno najdemo neke razloge, da se mirno pogovarjamo, ostanemo pa tam, kjer smo.

In naj povem še enkrat, Vlada Republike Slovenije je sprejela mnenje, da bi bil razpis zakonodajnega referendumu o noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v neskladju z drugim odstavkom 90. člena Ustave Republike Slovenije. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Javila sta se dva, gospa Jelka Godec in gospod Jože Tanko. Kdo želi prvi besedo, tisti, ki se je prvi javil? Tisti, ki je po poslovniku prvi, je gospa Jelka Godec. Kaj pa želite, repliko? Prav.

Gospa Jelka Godec, imate repliko.

JELKA GODEC (PS SDS): Gospa Vuk, sedaj smo videli, da govoriti znate, da je v malih flaškah strup. Deklamirali ste, povedali ste svoje, ampak ne morete pa vi meni govoriti, kaj lahko jaz ponotranjim in kako naj vzgajam in tako naprej. O tem ne morete vi odločati. In če so centri za socialno delo tako dobri, zakaj jih potem ministrica želi reformirati? In zakaj ne poveste, kaj je bistvo tega? Zakaj ne poveste tako, kot ste povedali na Odboru za zdravstvo? Rekli ste Ko se rodi otrok – oh ne, ko se rodi oseba. In zakone ste dali notri danes, ker veste, da imate moč! Prej pa niste mogli nobenega zakona ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Pred proceduralnim bom najprej ugotovil, da je šlo za zlorabo replike, ker to ni bila replika, ampak je bila razprava, zato vas, gospa Jelka Godec, opozarjam oziroma izrekam opomin.

Postopkovno je imel najprej gospod Jože Tanko, žal, po vrstnem redu.

Gospod Jože Tanko, postopkovno, pa upam, da ne bo šlo za zlorabo postopkovnega.

JOŽE TANKO (PS SDS): Gospod predsednik, mi nismo imeli sedaj in nimamo na dnevnem redu splošne razprave od A do Ž o zakonu o družinskih razmerjih, drugih zakonih in o ne vem čem. Mi imamo razpravo o sklepu o zavrnitvi. Vlada je predlagala mnenje. In to, kar je tale mala gospa govorila, nima popolnoma nobene zveze ...

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Jože Tanko, ne boste žalili v tem parlamentu! Za vas to ni mala gospa! Za vas je to državna sekretarka!

JOŽE TANKO (PS SDS): Gospod, povem tisto, kar je sama povedala. In vi, ki ste tako precizni pri teh razpravah in opominih poslancev opozicijskih strank, predvsem pa naših, niste niti z eno besedo intervenirali, ker ni govorila o točki dnevnega reda in ni govorila o stališču Vlade k tej točki dnevnega reda – o vsem drugem! O vsem drugem! Vsaj to bi lahko morda opozorili, da ustavne spremembe, ustavo, zakone sprejema Državni zbor, ne vlada. Komentira in obvezne razlage daje Državni zbor, ne vlada in ne vladni uradniki. Kar je pa ključno, gospod predsednik, je to, da je v prvem razdelku napisano, da Vlada ne podpira razpisa referendumov. Vprašal sem pa desetkrat, ali Vlada podpira prekinitev zbiranja podpisov za referendum, in na to nisem dobil odgovora Vlade. Tudi v tem traktatu zdaj, ki je trajal skoraj 20 minut, tega odgovora ni bilo. Predlagam, da poskrbite, da dobimo poslanci – nas to zanima, ker boste s tem, kar počnete, prekinili postopek – odgovor na vprašanje, ali Vlada prekinitev postopka zbiranja podpisov za referendum podpira ali ne. Vse drugo ni predmet točke dnevnega reda. To bi lahko tudi sami ugotovili.

Mene ne zanima nič drugega, ne zanima me center za socialno delo, nobene druge stvari. Govorimo o sklepu o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referendumov in o tistem, kar je tukaj v tem sklepu napisano. Državna sekretarka lahko govori o mnenju Vlade, pa ne govori. Želim pa vedeti, ali Vlada podpira zbiranje podpisov za referendum ali podpira prekinitev zbiranja podpisov za referendum. Na to pa ni odgovora že nekaj ur. Predlagam, da za to poskrbite. Zato ste predsednik Državnega zbora, zato vabite Vlado na seje, zato pridejo vladni predstavniki na sejo, da bodo to povedali, ampak očitno tega ne povedo. Vse drugo, pa imajo časa na razpolago, kolikor hočete. Mimogrede tudi za podučevanje, za diskreditiranje poslancev in tako naprej. Bodite korektni do vseh! Želim pa odgovor.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Tisto, kar bom povedal, bo zopet ponavljanje tega, kar sem že nekajkrat povedal. Ampak bom pa dodal eno zadevo. Tako široka razprava, kot so jo imeli vsi drugi razpravljavci, je dopuščena tudi tistemu razpravljavcu, ki je predstavnik vlade. Predstavnik vlade oziroma predstavnica vlade pove tisto, kar želi povedati, ni pa dolžna povedati in ni dolžna odgovoriti. Tako kot ni samo mnenje Vlade nujni pogoj za nadaljevanje postopka, tudi ni opredelitev do tega vašega vprašanja nujni pogoj za to, da bi nadaljevali to sejo in sprejeli sklep.

Zdaj pa ima postopkovno gospod Matjaž Han.

MATJAŽ HAN (PS SD): Hvala lepa. Sem zadovoljen, da sem malo počakal, sem malo preštel.

Vem, da državne sekretarke gospe Martine Vuk, ki prihaja iz moje stranke, ni treba braniti, ampak jo bom branil kot gentleman in kot socialni demokrat, in želim opravičilo od gospe Godec in gospoda Tanka. Ponavadi je v naravi ljudi, da ko nimaš argumentov, začneš žaliti. To, da se poslanci, ki že dolgo let opravljajo funkcijo, spustijo na tak nizek nivo in žalijo državno sekretarko, mislim, da je nedopustno, nedopustno za poslance in nedopustno za ta državni zbor. Zato zahtevam, predsednik Državnega zbora, da zahtevate opravičilo od gospe Godec in gospoda Tanka glede žaljenja državne sekretarke. Nisem si predstavljal, da ste sposobni iti tako nizko. Verjemite, da je moj jezik tudi dobro namazan in da bi znal najti tudi zdaj kakšno žaljenje za vašo stran, ampak se bom vzdržal, ker želim v tem državnem zboru vendarle imeti nek nivo. Ampak moram reči, da je mlado damo, ki je vrhunška uradnica, ki je zelo dobra državna sekretarka, na tak način žaliti, zato ker vam je postregla argumente, višek, ki si ga boste morali zapisati v svojo politično zgodovino. Presegli ste vse meje. Gospa Godec, že kot gospa bi se morali opravičiti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prosim gospoda Tanka in gospo Godec, da se opravičita državni sekretarki.

Kdo želi proceduralno? Gospod Anže Logar.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa, gospod predsednik.

Glede na to, da ste predsednik in predsedujoči, in da ste vi tisti, ki razlagate poslovnik, prosim, da se ravnate po tem poslovniku in da za vse v tem državnem zboru uporabljate enake vatle. Prej sem zelo prijazno rekel, da želim, da na tem mestu delo opravlja kompetentna oseba. Zelo prijazno sem rekel, nisem bil žaljiv do nikogar. In potem ste vi kolegici iz SD rekli, naj se umakne in ste se sami usedli za ta stol. In kolega Han je zadnji, ki lahko kogarkoli prosi ali zahteva, da se opraviči. Kolega Han je na tem mestu tedaj rekel Logar, tiho bodi. Predsedujoči, predsednik, niste odreagirali in sedaj uporabljate dvojne vatle. Za predstavnike manjšine zahtevate, da se opravičijo, medtem ko pa predstavniki koalicijske večine lahko govorijo, kolikor si želijo. In vi, predsednik, bi morali kot prvi med enakimi biti popolnoma neodvisni, ne pa da ko nekdo izreče to mnenje in ko mu potem množica zaploska, ker je usmerjeno proti manjšini, še sami ploskate, gospod predsednik. Vas kot prvega med enakimi prosim, da ste prvi, ki spoštujete poslovnik in da za vse uporabljate enake vatle.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala za vaše mnenje. Postopkovno, gospod Jože Tanko. Pardon. Tokrat je prišlo do moje napake.

Besedo za postopkovno ima gospod Matjaž Han.

MATJAŽ HAN (PS SD): Gospod Anže Logar, jaz se vam opravičujem. Ko sem vzkliknil takrat, ko sem jaz govoril, ste mi vi skakali v besedo in sem zakričal ali povedal naglas, naj utihnete. Tako da se ti globoko opravičujem, če te je to prizadelo. Sem ti dal pa že tudi roko.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno sprejeto. Domnevam, da imate tudi vi postopkovno.

Postopkovno, gospa Anja Bah Žibert.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa, predsednik.

Glede na to, da ste danes zelo radodarni z opomini in da tudi gremo korak naprej – celo zahtevate od posameznih poslancev, da se opravičijo –, prosim, da storite v imenu tistih, ki so oddali več kot 40 tisoč podpisov, da se tudi sekretarka, kar je, mimogrede, politična funkcija, in je funkcionarka in ni uradnica, opraviči vsem tistim, ki jih je spraševala, ali sploh vedo, kaj počnejo. Kajti če tega ne bo naredila oziroma če tega ni govorila v svojem imenu, domnevam, da je to stališče Vlade Republike Slovenije. Kar pomeni, da ima Vlada Republike Slovenije tiste, ki so oddali podpis – veste, za kaj? Za malo ... Sramota in žalostno.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovna so namenjena postopkovnim vprašanjem, postopkovnim zahtevkom ali pa razpravi o samem postopku. Jemljem na znanje to, kar ste povedali, in dajem besedo predlagatelju dr. Mateju T. Vatovcu.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala.

Po tej burni razpravi, ki je šla onkraj tega, kar je bila točka dnevnega reda, in očitno je to bilo potrebno, na žalost še vedno nismo ničesar razjasnili. Stvari ostajajo enake, vsak ima svoja stališča, in se bojim oziroma me na nek način tudi skrbi, da se žal z argumenti ne da več operirati. Jaz bi na kratko predstavil samo tisto, za kar smo danes tu, kar smo kot pobudniki vložili, in to, o čemer bomo sedaj v kratkem glasovali. Začel bom z vprašanjem, ki je bilo postavljeno: Kje je sedaj tista neposredna demokracija, ki jo zagovarja Združena levica? Ta odgovor je zelo preprost: Danes je tista neposredna demokracija na strani človekovih pravic. To smo obrazložili že, ko smo vložili novelo zakona o zakonski zvezi. To smo ponovili danes, ko smo začeli z obrazložitvijo tega sklepa, in to ponavljam sedaj še v tem zaključku. Ves čas bi se morali pogovarjati o tem, da smo nek zakon sprejeli v tem državnem zboru skladno s poslovnimi določili. Ta zakon smo

sprejeli iz enega ključnega razloga in o tem se je oblikoval nek določen konsenz, to je da se odpravi neustavnost, da se odpravi diskriminacijo istospolnih parov.

Tu bi se uvodoma rad dotaknil enega dodatnega vprašanja oziroma enega ključnega vidika te celotne zgodbe in neke razlike, ki izhaja iz simbolnega pomena tega dejanja. Seveda imamo po eni strani odpravo protiuustavnosti, odpravo te diskriminacije, ki sega na zelo široko področje človekovih pravic. Iz spremembe definicije zakonske zveze in skladno s tem tudi spremembe definicije zunajzakonske skupnosti izvira veliko število človekovih pravic in tudi dolžnosti, ki jih imamo kot državljanke in državljani. Obstaja pa še simbolno vprašanje, in to je tisto, ko govorim, da pri človekovih pravicah ne moremo imeti kompromiserstva. Govorili smo o tem, da poroka ni človekova pravica, da je poroka status in tako naprej. Jaz mislim, da je ta debata nepotrebna. Govorimo o tem, zakaj bi nekomu dovolili, da se poroči in nekomu ne. Če nekdo želi, zakaj ne sme skleniti zakonske zveze? In tu je ta problem kompromiserstva. In tu je ta problem, ki smo ga imeli s tem tako čislanim ZRIPS oziroma Zakonom o registraciji istospolne partnerske skupnosti.

Dve skupini oseb, ki sta v svojem bistvu, v svojem razmerju v bistvenem enaki, se je določilo z dvema zakonoma in na ta način diferenciralo njun obstoj oziroma njuno bistvo. Po eni strani smo imeli polnopravne državljane, raznospolne pare, ki se lahko poročajo ali ne, ampak uživajo enake pravice kot pari v zakonski zvezi, in po drugi strani smo imeli eno skupino državljanov, ki ima po svojem bistvu enake lastnosti kot ta raznospolna skupnost, ki je imela določeno omejeno količino pravic in neko posebno obliko formalne sklenitve tega razmerja, in to je registracija. Registrira se lahko predmete, avtomobile registriramo, registriramo stroje ali pa ne vem kaj. Ne moremo registrirati nekega razmerja med dvema osebama. Mislim, da je ta simbolni pomen tudi zelo ključen za to vprašanje in je po svoje tudi vprašanje človekovih pravic in odprave te diskriminacije. Omenjate, da je zelo majhno število registriranih istospolnih partnerjev. Seveda, če ste boste pogovarjali s takimi osebami, če se boste pogovarjali z ljudmi, ki živijo v neki dlje časa trajajoči istospolni skupnosti, vam bodo povedali, da ne želijo iti skozi ta postopek, ker je ponižujoč. Ker jih še dodatno opominja na to, da so drugorazredni državljani, da nimajo enakih pravic in da niso enako obravnavani. Zaradi tega je to število tako majhno.

Nekateri so šli tako daleč, da so se šli registrirati zato, da javno pokažejo, kaj pomeni registracija istospolne partnerske skupnosti. In ta simbolni pomen, in ponavljam, je predvsem simbolni – to, da lahko rečemo, da se lahko sedaj vsi poročajo, ne glede na to, kakšna je njihova spolna usmerjenost –, je zelo pomemben. Ampak novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih odpravlja

protiustavnost na več področjih, ne samo na tem, in nikoli nismo trdili, da je ta protiustavnost protiustavnost Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Protiustavnost se ugotavlja na podlagi 90. člena Ustave in ustavnih določb. Četrta alineja tega drugega odstavka pravi – to smo, mislim da, danes slišali že nekajkrat, ampak se ne bom ognil temu, da bi to ponovil – Referenduma ni dopustno razpisati o zakonih, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost. Nikjer ne piše, da je ta protiustavnost ugotovljena, da jo je ugotovilo Ustavno sodišče. Govori o tem, da se ugotavlja protiustavnost, odpravo protiustavnosti. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih to je. Je zakon, ki odpravlja ugotovljene in še celo vrsto drugih protiustavnosti.

Ne moremo čakati na to, da bodo neki pobudniki vlagali ustavno presojo. Omenili smo več kot 70 zakonov. To pomeni 70 ustavnih presoj o zakonih in noveliranje teh zakonov. Saj to je nesmisel. In ta argument, ki ga sedaj zagovarjate, da ni Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih tisti, ki je bil protiustaven, je popolnoma prazen oziroma nima svojega temelja. Iz tega izvira to, da je referendum posledično nedopusten, zato ker smo sprejeli, ste sprejeli, večinsko, z močno, krepko ustavno večino, to, da je sedaj v ustavi zapisano to, da so referendumi o zakonodaji, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic, nedopustni. In skladno s smiselno uporabo in tudi neposredno uporabo vseh pravnih okvirov, ki jih imamo v Republiki Sloveniji, izvira samo eno dejanje, in to je to, da ko ugotovimo, in Državni zbor je tisti, ki to ugotovi, da je nek referendum nedopusten, je treba to zaustaviti. To je bilo bistvo spremembe 90. člena Ustave. Ni več Državni zbor tisti, ki da pobudo za presojo o tem na Ustavno sodišče, ampak je Državni zbor tisti, ki se odloči, da referendum ne bo razpisan.

Zaradi tega mislim, da je kljub temu, da smo izčrpali razpravo, bilo jasno videti, da imamo dve stališči. Jaz bi pa dodal na koncu samo to, da je na eni strani stališče, ki zagovarja to, da sledimo ustavi, sledimo predvsem 14. členu, enakosti pred zakonom, in zagovarjamo človekove pravice, jih ščitimo, jih varujemo, jih dodamo, zato ker smo se borili zanje, in na drugi strani nek odpor. Predvidevam, da gre za nek odpor, ki izvira iz določenega strahu. Upam, da ni nekega drugega motiva za tem. Ampak mislim, da v tem primeru ni druge poti kot te, ki smo si jo začrtali s spremembami tako ustave kot ostale zakonodaje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: S tem smo zaključili splošno razpravo. Prehajamo na razpravo o točkah dopolnjenega predloga sklepa in vloženih amandmajih.

V razpravo dajem prvo točko dopolnjenega predloga sklepa ter amandma Poslanske skupine SDS.

Želi kdo razpravljati? Seveda se lahko prijavi samo tisti, ki ima na razpolago čas za razpravo. Ni želje. Torej zaključujem razpravo o tem amandmaju.

Prehajamo na razpravo glede druge točke dopolnjenega predloga sklepa ter amandmaja Poslanske skupine SDS.

Želi kdo o tem razpravljati? Tudi tukaj ne želi nihče razpravljati. Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo.

Prehajamo na odločanje o vloženih amandmajih. Poslanke in poslance prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Najprej odločamo o amandmaju Poslanske skupine SDS k prvi točki dopolnjenega predloga sklepa.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine SDS, gospa Anja Bah Žibert.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoči, za besedo.

Menimo, da je to točko treba črtati, kajti za zavrnitev referendum enostavno niso izpolnjeni pogoji, ki so določeni v ustavi, tako v 90., 97. in 99. členu. Do zavrnitve razpisa referendum namreč lahko pride samo z odločanjem o razpisu referendum z odlokom o referendumu po 108. členu Poslovnika Državnega zbora na podlagi vlozene zahteve za razpis referendum. Predlagani sklep kot pravni akt tudi nima vseh formalnih sestavin, ki se zahtevajo z vidika načela pravne države – govorim o 2. členu Ustave – in pravice do učinkovitega pravnega varstva – govorim o 25. členu Ustave –, saj nima ustreznega pravnega pouka o roku za vložitev pravnega varstva na Ustavno sodišče Republike Slovenije, kar pa je bistveni formalni predpogoj za zagotovitev pravice do učinkovitega pravnega varstva in pravne varnosti volivk in volivcev, ki zahtevajo razpis referendum.

Govorimo o pravicah, spoštovani, zato predlagamo umik oziroma črtanje te točke.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odločamo o amandmaju Poslanske skupine SDS k prvi točki dopolnjenega predloga sklepa.

Glasujemo. Navzočih je 76 poslank in poslancev, za je glasovalo 22, proti 52.

(Za je glasovalo 22.) (Proti 52.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Prehajamo na odločanje o amandmaju Poslanske skupine SDS k drugi točki dopolnjenega predloga sklepa.

Glasujemo. Navzočih je 76 poslank in poslancev, za je glasovalo 22, proti 52.

(Za je glasovalo 22.) (Proti 52.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

S tem smo zaključili z odločanjem o amandmajih.

Prehajamo na odločanje o dopolnjenem predlogu sklepa v celoti. Obveščam vas, da me Zakonodajno-pravna

služba oziroma Vlada nista opozorili, da bi bil zaradi amandmajev, sprejetih na seji matičnega delovnega telesa oziroma na seji Državnega zbora, predlog sklepa neusklajen.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine SDS, mag. Branko Grims.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Spoštovani!

V Poslanski skupini SDS trdimo ne samo, da je nedopustno preprečiti ljudem, da neposredno odločijo v tej zadevi, ampak da je zakon celo očitno v nasprotju s slovensko ustavo ter mednarodnimi akti, ki zavezujejo državo Slovenijo in če bi bil uveljavljen, da bi ga moralo razveljaviti Ustavno sodišče. Zakaj? 8. člen slovenske ustave je nedvoumen: Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno. 3. člen Konvencije o otrokovih pravicah, ki jo je sprejel OZN, leta 1990 pa je bila uveljavljena, pravi: Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, ki jih vodijo državne ustanove ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo. Pri tem zakonu je ta stvar obrnjena na glavo, kajti ves čas gredo vse vaše razprave, vse utemeljitve, vsi uvodi k temu zakonu in obrazložitve v smeri, da na prvo mesto postavljajo pravice istospolnih. Vsi pa ste pozabili, da so po tej mednarodni konvenciji, ki Slovenijo nedvomno zavezuje, in zavezuje tudi vse nas, ker se po ustavi uporablja neposredno, otrokove pravice prve in tiste, ki morajo imeti prednost pred vsem drugim.

Toliko smo danes poslušali o človekovih pravicah, ampak vsi pa ste pozabili, da so človekove pravice tiste najbolj ranljive skupine otrok na prvem mestu. Ne samo zato, ker je to človeško, ker je to edino naravno, ker je to edino normalno, ampak tudi pravno, zato ker to od nas zahteva in nas k temu zavezuje deklaracija OZN, konkretno Konvencija o otrokovih pravicah. Še posebej očitno to postane, če pogledamo še Splošno deklaracijo človekovih pravic, ki je bila sprejeta že leta 1948 in je ravno tako ratificirana, objavljena in nas vse zavezuje. Ta pa v 16. členu zelo jasno pove, da je družina naravna, naravna, gospe in gospodje, in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva. To naprej utemeljuje tudi slovenska ustava, kar vsi dobro veste. Ampak ta 16. člen je še posebej pomemben zato, ker v prvem odstavku zelo jasno pove, da imajo pravico skleniti zakonsko zvezo in ustanoviti družino samo ženske in moški. Ne ženske ali moški, tako kot ste vi zapisali v svoj zakon. V pravu je v tem velikanska razlika. Še večja pa je razlika, ko gre za človekove pravice, kajti tisti trenutek, ko posegate v te temeljne pojme, kršite tudi kot zakonodajalci ustavno pravico iz 41. člena ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov, mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Spoštovani kolegice in kolegi!

Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov ne bo podprla predlaganega sklepa. Sklep, ki je predlagan, je po naši oceni popolnoma nepotreben in na nek način tudi nedemokratičen. Že s čisto preprosto kmečko logiko je težko razumeti, zakaj neke stvari vnaprej preprečevati in prehitovati proceduro. Neko logično redosledje in sosledje je, da če je Državni zbor odobril zbiranje podpisov za referendum, potem bi moral ta državni zbor počakati do tedaj, da ugotovi, ali je za ta referendum zbrano zadostno število podpisov. Če se izkaže, da je – in kot je danes sporočeno, je že zbrano zadostno število podpisov, preko 40 tisoč podpisov –, bi šele nato Državni zbor lahko odrekel pravico do referenduma predlagateljem in potem bi predlagatelji lahko po svojo pravico odšli na Ustavno sodišče. Tako da je vaša hitrost, vaš predlog v tej luči popolnoma nerazumljiv. Poleg tega pa po naši oceni ta zakon tudi ne odpravlja neustavnega stanja. Zakaj? Če se spominjate tistih razprav, ko smo spreminjali ustavno ureditev in tudi zadeve, ki se dotikajo samega referenduma, je bilo jasno in nazorno razloženo, da bodo referendumski prepovedani samo v primeru, ko se bodo nanašali na konkretno odpravo neustavnih posledic. In kot je meni znano, v zvezi z Zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih neustavno stanje še ni bilo niti ugotovljeno. Bilo je ugotovljeno pri Zakonu o registraciji istospolne partnerske skupnosti, ne pa v tem zakonu, in to je še en dodaten razlog, zakaj je ta sklep nepotreben. V Poslanski skupini Nove Slovenije tudi upamo, da ne bo sprejet.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Združene levice, dr. Matej T. Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): V Združeni levici bomo podprli ta sklep, zato ker želimo spoštovati najprej 14. člen Ustave, se pravi enakost pred zakonom, in to je to, kar uveljavlja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Se pravi, popolno enakost pred zakonom, ne glede na spolno usmerjenost oziroma osebno okoliščino. To je tudi v skladu z 90. členom Ustave, spremenjenim 90. členom Ustave, ki pravi, da je referendum nedopustno razpisati ravno o takih zakonih, kakršen je Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. To so zakoni, ki odpravljajo protiuustavnost na področju človekovih pravic – ne ugotovljeno protiuustavnost, ampak protiuustavnost, kakršnokoli. In to ta predlog počne. Skratka, treba je zavzeti stališče, da so človekove pravice

nad ostalim. Mislim, da je to glavno vodilo, ki ga moramo spoštovati, človekove pravice. In tukaj so tudi pravice otrok in vseh ostalih. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne posega v nikogaršnje pravice, ampak te pravice samo širi. Ponovno dodajam: nikomur ničesar ne jemljemo, ampak samo dajemo. Skratka, nasprotovanje noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in morebitna zavrnitev na referendumu bi pomenila poteptanje človekovih pravic na račun nekega mehanizma, ki v slovenskem pravnem in ustavnem redu ni več dopusten.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Socialnih demokratov, gospod Matjaž Nemec.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala, predsednik, za besedo.

Socialni demokrati po večletni borbi za pravice, za pravice istospolnih in tudi za druge pravice z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo pripeljali zadevo do zadnje etape. Naredili smo vse, kar je v naši moči. Bilo nas je pet od sedmih poslanskih skupin, ki nas je, eni prej, drugi kasneje, sodelovalo v tem projektu. Tega projekta ne imenujemo političen projekt, ampak je družbeni projekt, projekt družbenega razvoja, projekt enakopravnosti in človekovih pravic. Za nekatere je to mogoče majhen korak, ampak za vse nas, ki smo se poimenovali kar mavrična koalicija, je to zelo pomemben družbeni korak, ki pomeni, da se tudi Slovenija na nek način daje ob bok tistim, ki razumejo, da smo ljudje vsi enaki v svojem bistvu, da ni razlik med rumenimi, črnimi, rjavimi, rimskokatoliške vere, muslimani, ali so to istospolno usmerjeni ali ne, ampak v osnovi smo vsi ljudje. Jaz upam, da bo to zavedanje od danes naprej bolj prisotno v naši družbi.

Socialni demokrati bomo sklep soglasno podprli. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Stranke modernega centra, mag. Lilijana Kozlovič.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): V Poslanski skupini Stranke modernega centra bomo predlog sklepa podprli, ker menimo, da je zahteva za razpis referendumu nedopustna. Namreč, naše temeljno programsko vodilo je, da bomo spoštovali pravno državo. Zavzemamo se torej za pravno državo, kamor sodi tudi spoštovanje pravice enakosti pred zakonom. Predlagani zakon odpravlja to neenakost pred zakonom, in sicer do pravice sklenitve zakonske zveze zaradi posebnih okoliščin pri posamezni osebi. Zato je ta referendum nedopusten in je na podlagi 90. člena Ustave naša zahteva upravičena in bomo zato tudi podprli ta sklep in na ta način civilizacijski normi dali tudi pravno varstvo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prav. Zmotil sem se, pa prehitro pritisnil. Počakajte. Prekinjam.

Prehajamo torej na odločanje o sklepu v celoti.

Še ena obrazložitev glasu. Torej bodo tudi v nadaljevanju obrazložitev glasu. Prosim, da se prijavite.

Obrazložitev glasu v lastnem imenu, gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala za besedo, predsedujoči.

Mislim, da je bilo v teh dneh že dovolj besed izrečenih, zakaj tudi sama ne bom podprla predloga sklepa, ki ga imamo pred seboj. Mogoče se mi zdi, da še enkrat poudarim pomembnost, zakaj smo tudi bili izvoljeni v ta državni zbor. Ne nazadnje tudi zato, da zaščitimo družine, to, kar piše v ustavi – da država ščiti materinstvo, očetovstvo in otroke. Pogrešam to zaščito, pogrešam nek širši pristop k temu, tudi s strani ministrstva na vseh sejah Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide. Enake možnosti pomenijo tudi za tiste, ki so na nek drug način teptani, pa nimajo enakih možnosti. Mislim, da prejemamo precej klicev. Tudi tistih enajst posameznikov v Sloveniji, ki iščejo pravico na vseh stopnjah sodišč, da bi prišli do neke pokojnine še iz naslova osamosvojitvene vojne, pa tega ne znamo upoštevati. Enajst jih je v Sloveniji, ki potrebujejo to zadevo. Tako da se mi zdi, da so vse, tudi tiste, ki podpirajo manjšine, polna usta in da enostavno tistim, ki niso po svoji krivdi, ne zaradi nekega usmerjenja, ampak zaradi situacije v Sloveniji, bili ob zdravje, ne znamo prisluhniti.

Zato bom glasovala proti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v lastnem imenu, gospod Primož Hainz.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Hvala za besedo, gospod predsednik.

Sam moram reči, da razumem čustva starejših, dedkov, babic, tudi nekaterih očetov in staršev, vendar moramo ugotoviti, da se čas radikalno in relativno hitro menja, tudi pod vplivom, če lahko tako rečem, tehnike, znanosti in teh znanj. Čeprav psiha, vemo, ne sledi tako hitro. Ampak danes se pogovarjamo o tem, da je treba zaščititi manjšino, in ta manjšina je z ustavo formalnopravno zaščitena. Za zaščito ustave, za braniti ustavo pa mi nimamo samo Ustavnega sodišča, ampak imamo tri oblike oblasti, zakonodajno, izvršno in sodno. Vsaka od teh treh je zadolžena za to, da se ustava brani. Mislim, da moramo tudi iz tega razloga braniti manjšino, tako kot je to zapisano v ustavi. Hvala lepa. Glasoval bom za.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v lastnem imenu, gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, spoštovani predsednik.

Glasoval bom proti, ker ta predlog sklepa brutalno posega v demokratični sistem, ki smo ga v Sloveniji postavili pred 25 leti. Glasoval bom proti, ker ta predlog sklepa tepta voljo slovenskega demosa, to je svobodnega slovenskega ljudstva s političnimi pravicami. Glasoval bom proti, ker parlament ni zadnja instanca, ki bi odločala o ljudeh. Sem proti, ker je volja ljudstva močnejša od parlamentarne volje mavrične koalicije. Proti sem, ker je redefinicija slovenske družine izjemno vznemirila naše državljane. Seveda je res, da ni referendum o zakonih, ki odpravljajo neustavnost, ampak ta novela Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je sama neustavna in ni v skladu z mednarodnimi akti, ki ščitijo otrokove pravice. Novela ruši najmanj 53. člen Ustave Republike Slovenije, ki v tretjem odstavku pravi Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne pogoje. Sem proti, ker ni materinske ljubezni do otroka, ki živi med dvema gejmama, in sem proti, ker ni očetovske ljubezni do otroka, ki odrasča med dvema lezbijkama. Sem proti, ker je koalicija Za otroke gre v rekordnih nekaj urah zbrala več kot 80 tisoč podpisov in v rekordnih štirih dneh več kot 44 tisoč overjenih podpisov. Sem proti, ker spoštujem otrokove pravice, ker sem na strani otrok. In sem proti, ker v vseh, vsaj največjih verskih skupnostih v Sloveniji, spoštujejo družino oziroma jim je družina sveta.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Še en krog obrazložitev. Prosim za prijavo.

Obrazložitev glasu v lastnem imenu, gospod Jernej Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi, spoštovani predsednik Državnega zbora, predstavnica Vlade!

Sam bom glasoval proti predlaganemu sklepu. Namreč, nedopustno je, da želimo mi, Državni zbor onemogočiti državljanke in državljane, da sami odločijo o tako pomembnem družbenem vprašanju. Da je to vprašanje res zelo pomembno, kaže tudi dejstvo, da je zgolj v treh dneh bilo zbrano zadostno število podpisov, 40 tisoč overjenih podpisov na upravni enoti. Seveda, vi boste rekli, da varujete človekove pravice, pod pretvezo, ampak glejte, dejstva kažejo nasprotno. Dejstva kažejo nasprotno. Namreč, mednarodni pravni akti pravijo, da istospolna poroka ni človekova pravica. Tudi druge konvencije govorijo temu v prid. In ne nazadnje, enkrat je Ustavno sodišče praktično enak referendum že dovolilo. In marsikateri ustavni pravnik, tudi preko sredstev javnega obveščanja, je zatrdil, da novi 90. člen Ustave ne pravi, da bi morali referendum v tem primeru

zaustaviti. In bojim se, da boste ponovno, spoštovani kolegice in kolegi, pred preizkušnjo, ko vas bo Ustavno sodišče postavilo pod en velik vprašaj.

Zaradi tega bom tudi sam, še enkrat poudarjam, glasoval proti predlaganemu sklepu, kajti prav je, da o tako pomembnem družbenem vprašanju odgovorijo ljudje. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v lastnem imenu, dr. Franc Trček.

DR. FRANC TRČEK (PS ZL): Hvala za besedo, predsedujoči.

Danes sem bil za izjemo tiho. Sem se naposlušal ogromno stereotipov. Maja 1980 sem bil star 11 let. Takrat je ena vokalno-instrumentalna skupina izdala singel ploščo. Na A strani ste imeli pesem Pomoč, pomoč, na B strani ste imeli pesem Darilo. Na A strani ste imeli še dodatno pesem Poredko te vidim z dekleti. Ta vokalno-instrumentalna skupina je bila VIS Idoli. Zdaj sem star 46 let. Skratka, po 35 letih je skrajni čas, da to, kar se je takrat začelo v jugoslovanskem prostoru – to je bil za nekatere prvi tako imenovani gej komad –, uredimo na tak način, kot je povedal kolega Vatovec.

Zato bom seveda glasoval za. Hvala za besedo in lep večer.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prehajamo na odločanje o dopolnjenem predlogu sklepa v celoti. Prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Glasujemo. Navzočih je 77 poslank in poslancev, za je glasovalo 53, proti 21.

(Za je glasovalo 53.) (Proti 21.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda. Zaključujem tudi 11. izredno sejo Državnega zbora. Hvala.

Seja se je končala 26. marca 2015 ob 19.25.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BAČIČ, MARIJA	14
BAČIČ, MARIJA	35
BAH ŽIBERT, ANJA	64, 67, 77, 78
BON KLANJŠČEK, MAG. MIRJAM	12, 37
BON KLANJŠČEK, MIRJAM	12, 37
BRATUŠEK, MAG. ALENKA	47

Č

ČUŠ, ANDREJ	13, 54, 57
-------------------	------------

D

DEKLEVA, ERIKA	12, 68
DIMIC, IVA	11, 31, 80

G

GANTAR, TOMAŽ	51
GODEC, JELKA	27, 70, 75
GORENAK, DR. VINKO	57
GRIMS, MAG. BRANKO	49, 79
GUČEK ZAKOŠEK, MAG. MARGARETA	41, 69

H

HAJNZ, PRIMOŽ	68, 80
HAN, MATJAŽ	20, 35, 76, 77
HORVAT, JOŽEF	18, 23, 34, 43, 57, 64, 81
HRŠAK, IVAN	40

J

JENKO, MAG. JANA	14, 28, 59
------------------------	------------

K

KATIČ, ANDREJA	41
KORDIŠ, MIHA	15, 36, 55, 57
KOTNIK POROPAT, MARJANA	45
KOZLOVIČ, MAG. LILIJANA	27, 61, 80

L

LEP ŠIMENKO, SUZANA	44
LEVIČAR, MARINKA	34
LOGAR, MAG. ANŽE	20, 24, 76

M

MATIČ, DR. DRAGAN	47, 51
MESEC, LUKA	42
MURGEL, DR. JASNA	53
MURŠIČ, MAG. BOJANA	58

N

NEMEC, MATJAŽ	29, 52, 80
NOVAK, LJUDMILA	20, 36, 37

P

PODKRAJŠEK, BOJAN	58, 68
-------------------------	--------

POJBIČ, MARIJAN	38
POTOČNIK, ANDREJA	69
PRIKL, UROŠ	24

S

SHAKER, KAMAL IZIDOR	46, 65
-----------------------------------	--------

T

T. VATOVEC, DR. MATEJ	21, 32, 34, 66, 67, 77, 79
TANKO, JOŽE ... 7, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 23, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 67, 69, 70, 73, 75, 76	
TOMIČ, VIOLETA	30, 70
TONIN, MAG. MATEJ	79
TRČEK, DR. FRANC	59, 81

V

VILFAN, PETER	25
VRTOVEC, JERNEJ	19, 81
VUK, MARTINA	25, 60, 63, 73, 74

Z

ZAJC, SIMON	38
--------------------------	----

LEGENDA

PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra
PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke
PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije
PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov
PS ZL – Poslanska skupina Združena levica
PS NSi – Poslanska skupina Nove Slovenije
PS ZaAB – Poslanska skupina Zavezništvo Alenke Bratušek
PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti